

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 35 • 17. desember
Sesjonen 2024–2025

Møte tirsdag den 17. desember 2024 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 35):

1. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Energidepartementet (rammeområde 7) (Innst. 15 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Henrik Olsen, Sylvi Listhaug, Alf Erik Bergstøl Andersen, Silje Hjemdal, Bård Hoksrud, Erlend Wiborg, Himanshu Gulati og Marius Arion Nilsen om en særskilt kompensasjonsordning for oljepionerene (Innst. 101 S (2024–2025), jf. Dokument 8:16 S (2024–2025))
3. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2024 under Energidepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (Innst. 99 S (2024–2025), jf. Prop. 22 S (2024–2025) unntatt kap. 670, 671, 672 og 3672, Prop. 17 S (2024–2025) kap. 1860 og 4860 og Prop. 21 S (2024–2025) kap. 1565, 4565 og 5607)
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kommunal- og distriktsdepartementet (Innst. 96 S (2024–2025), jf. Prop. 14 S (2024–2025))
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (Innst. 87 S (2024–2025), jf. Prop. 21 S (2024–2025), unntatt kap. 1541, 1542, 1543, 1565, 4565, 5579 og 5607)
6. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (lønsforhandlingene i det statlege tariffområdet 2024) (Innst. 91 S (2024–2025), jf. Prop. 34 S (2024–2025))
7. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet (rammeområdene 1, 6 og 18)

(Innst. 16 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2024–2025))

8. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Arbeids- og inkluderingsdepartementet (Innst. 92 S (2024–2025), jf. Prop. 22 S (2024–2025), kap. 670, 671, 672 og 3672)
9. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 103 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), kap. 490, 491 og 3490)
10. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Samferdselsdepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 88 S (2024–2025), jf. Prop. 20 S (2024–2025), Prop. 21 S (2024–2025) kap. 1541, 1542, 1543 og 5579 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 916 og 5574)
11. Referat

Presidenten [10:00:10]: Representanten Anja Ninasdotter *Abusland*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Finnmark: Isak Mathis *Buljo*

For Møre og Romsdal: Ingrid *Waagen*

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Anette *Trettebergstuen* i tiden fra og med 17. til og med 19. desember.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Bente Irene *Aaland*, innkalles for å møtes i permisjonstiden.

Presidenten [10:00:50]: Bente Irene *Aaland* er til stede og vil ta sete.

Representanten Erlend Wiborg vil framsette et representantforslag.

Erlend Wiborg (FrP) [10:01:03]: På vegne av Fremskrittsparti-representantene Morten Stordalen, Himanshu Gulati, Hans Andreas Limi, Morten Wold, Marius Arion Nilsen, Terje Halleland, Bård Hoksrud og meg selv er det en glede å framsette et representantforslag om tiltak som vil kunne redusere vann-, avløps- og renovasjonsgebyrene betydelig.

Presidenten [10:01:30]: Representanten Grete Wold vil framsette et representantforslag.

Grete Wold (SV) [10:01:30]: På vegne av representantene Kari Elisabeth Kaski, Kathy Lie og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om at penger gitt til barna skal gå til barna i barnehagesektoren.

Presidenten [10:01:57]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil sakene nr. 1–3 bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:02:19]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Energidepartementet (rammeområde 7) (Innst. 15 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Sak nr. 2 [10:02:44]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Henrik Olsen, Sylvi Listhaug, Alf Erik Bergstøl Andersen, Silje Hjemdal, Bård Hoksrud, Erlend Wiborg, Himanshu Gulati og Marius Arion Nilsen om en særskilt kompensasjonsordning for oljepionerene (Innst. 101 S (2024–2025), jf. Dokument 8:16 S (2024–2025))

Sak nr. 3 [10:03:10]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2024 under Energidepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (Innst. 99 S (2024–2025), jf. Prop. 22 S (2024–2025) unntatt kap. 670, 671, 672 og 3672, Prop. 17 S (2024–2025) kap. 1860 og 4860 og Prop. 21 S (2024–2025) kap. 1565, 4565 og 5607)

Presidenten [10:03:52]: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti 5 minutter hver.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter partienes hovedtalere og inntil seks replikker med svar et-

ter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:04:40] (komiteens leder): Jeg vil starte med å takke komiteen og sekretariatet for det gode samarbeidet i budsjettprosessen i år.

Ved stortingsvalget i 2021 ga landet tydelig beskjed: 100 stortingsrepresentanter ble innvalgt fra sentrum-venstre-siden. Med SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønnes oppslutning er det det mest progressive stortinget siden rett etter annen verdenskrig. Beskjeden var at folk forventet forandring etter de åtte årene med Erna Solbergs regjering. Det var åtte år som på den ene siden var preget av stadige, usosiale kutt i velferden og i inntektene til folk flest og dem med minst, og på den andre siden store skattekutt til den økonomiske eliten. Det var åtte år med økende forskjeller, med rekorder for hvert år som gikk, i både antall nye milliardærer og antall barn i fattige familier, samtidig. Så mandatet til det nye flertallet var tydelig: en ny kurs – mer rettferdighet, ikke mindre, mer velferd, ikke mindre.

Med disse forventningene som bakteppe ble denne perioden preget av kriser – strømpriskrise og dyrtid. Mat og andre nødvendigheter økte i pris, og vi satt igjen med mindre etter at regningene var betalt. Men behovet for fellesskap, rettferdighet og velferd ble ikke noe mindre av den grunn. Tvert imot, det er nettopp i krisetider at vi trenger sterke fellesskap, i stedet for å la den enkelte i stikken, på egen hånd. Da er det fullt forståelig at mange også hadde forventet mer, et tydeligere brudd med den utviklingen hvor de som allerede har, får, og de som har lite, sliter. For regjeringen har ikke gjort nok for rettferdig fordeling i sine budsjettforslag. Det har ikke vært sterke nok grep for å snu utviklingen med økende forskjeller i makt og rikdom.

Dette var ikke overraskende for SV. Da vi forhandlet med de samme partiene om mulig regjeringssamarbeid, måtte vi gå fordi vi så den samme manglende viljen til å få til et kursskifte for rettferdighet og miljø. Vi bruker i stedet de kreftene som velgerne har gitt oss, til å skape forandring likevel. Vi bruker nøkkelrollen vi har fått på Stortinget, til å gjennomføre politikk for mindre forskjeller, sterkere fellesskap og mer velferd.

Minstepensjonistene lever under fattigdomsgrensen. Det er uverdig. Nå øker minstepensjonen for de enslige med 6 000 kr, på toppen av de 4 000 vi har økt med tidligere år. Folk som mottar arbeidsavklaringspenger eller dagpenger, har i en årrekke fått avkortet bostøtten sin. Det gjør vi nå slutt på. Fattigdom er en dårlig kur mot sykdom eller manglende jobb. Derfor har det vært viktig at de som går på minstesats i uføretrygden, i år får

6 000 kr mer, de på arbeidsavklaringspenger får 5 000 kr mer årlig, og sosialhjelpen har vi også økt med mange tusen gjennom tidligere budsjetter.

Og dette har virket. Med de fire budsjettene SV har dratt i en grønnere og mer rettferdig retning, har fattigdommen i landet vårt gått ned. Men vi er langt fra i mål. Vi må få enda større krefter for virkelig å utjevne forskjeller og bygge velferden, og det er målet vårt.

Mens vi behandler budsjett i dag, er det også en annen viktig sak på dagsordenen: oljepionerene, folkene som ofret helsen på jobb for Norge, og som altfor lenge har gått og ventet på rettferdighet og kompensasjon. Endelig har vi klart å få både regjeringspartiene og Høyre til å gå inn for en egen kompensasjonsordning. Det skulle bare mangle. Nå sier et flertall helt tydelig at denne ordningen må komme raskt, og det skal vi jobbe videre for. Heller ikke her gir vi oss før vi er i mål.

Vår jobb for rettferdighet fortsetter, for oljepionerer, for uføretrygdete, for arbeidsfolk, for de mange – men ikke for de få på toppen. Selv om vi ikke sitter i regjering eller har flertall alene, leverer vi i SV resultater for folkene våre. Det skal vi fortsette med i tiden vi går inn i nå, og bygge videre på de velferdsreformene vi har satt i gang, med gratis SFO, billigere tannhelse, høyere ytelser og mer rettferdig fordeling.

Presidenten [10:09:19]: Det blir replikkordskifte.

Aleksander Stokkebo (H) [10:09:34]: Et samlet storting er enig om at vi ønsker en kompensasjonsordning for oljepionerene. Dessverre ser det ut til at SV sørger for at regjeringen etter to år med trenering får fortsette å utsette saken. Spørsmålet mitt er: Vil SV i dagens avstemning velge å være bremsekloss, eller vil de stemme for vårt forslag om å gi regjeringen en klar tidsfrist?

Freddy André Øvstegård (SV) [10:10:06]: Oljepionerene, som altfor lenge har ventet på rettferdighet, fortjener en særskilt kompensasjonsordning, og de fortjener den så fort som overhodet mulig. Jeg er veldig glad for at Stortinget nå faktisk går inn for at disse menneskene skal få den kompensasjonsordningen, med et stort og tydelig flertall. Jeg vil si at jeg er ekstra glad for at Høyre har skiftet side i denne saken og nå også støtter en særskilt kompensasjonsordning, noe de ikke gjorde da vi behandlet denne saken før sommeren.

Jeg vil stille spørsmålet tilbake til representanten fra Høyre: Hvordan vil han bidra til at vi nå drar dette lasset sammen? Alle partier, i hvert fall et tydelig flertall, SV inkludert, sier nå, enten gjennom forslag eller gjennom merknader, at denne ordningen må komme så raskt som overhodet mulig, og det skal vi fortsette å jobbe for, forhåpentligvis sammen med Høyre.

Aleksander Stokkebo (H) [10:11:09]: Høyre har ikke skiftet side. Vi har hele tiden vært tydelige på at nå må regjeringen komme tilbake til Stortinget, slik at vi får fattet et vedtak.

Og ja, det er forskjell på våre partier. Vi foreslår en egen kompensasjonsordning og en klar tidsfrist, mens SV vil utsette saken på ubestemt tid, på toppen av at regjeringen allerede har forsinket saken i to år. Det er synd, for oljepionerene fortjener en avklaring.

Representanten spurte hvordan Høyre vil bidra. Høyre har bidratt i denne saken ved at vi nå har kommet med et konkret forslag som setter en tidsfrist og sørger for at regjeringen ikke kan fortsette å skyve på dette i ubestemt tid.

Et vedtak i salen hadde jo vært det aller beste, og jeg vil oppfordre representanten til å vurdere å stemme for det. Men dersom en ikke gjør det, håper jeg i hvert fall vi kan få en muntlig tilbakemelding fra SV på hva de mener er «raskt» for regjeringen å komme tilbake. Når bør regjeringen levere konkret på denne saken?

Freddy André Øvstegård (SV) [10:12:12]: Jeg mener virkelig at de folkene som denne saken handler om, fortjener sanne ord fra Høyre i denne saken. Ja, Høyre har hele tiden bedt om en rask avklaring, men det er først nå Høyre har bedt om en rask avklaring til fordel for en kompensasjonsordning.

En rask avklaring kunne like greit vært å si: Nei, dere får ikke en kompensasjonsordning. Jeg tror ikke oljepionerene hadde satt pris på den hjelpen fra Høyre. Det er hva som har skjedd i denne saken nå. SV sikret flertall for en kompensasjonsordning, Høyre har fulgt etter. Det er jeg veldig glad for, men jeg finner meg ikke i denne harmen fra representanten fra Høyre. Jeg er bare glad for at vi nå tar et skritt videre.

SV trenger ikke å si det muntlig her fra talerstolen. Vi sier det i innstillingen: Vi vil ha denne ordningen på plass så raskt som mulig. Det er det det betyr: så raskt som mulig. Jeg håper at Høyre bruker anledningen til å jobbe videre for det og ikke drive politisk spill.

Aleksander Stokkebo (H) [10:13:17]: Jeg spør representanten: Hva er så raskt som mulig?

Freddy André Øvstegård (SV) [10:13:23]: Så raskt som mulig er det: så raskt som mulig. Jeg anbefaler representanten Stokkebo å stille det spørsmålet jeg har tenkt å stille statsråden også: Hvor raskt kan regjeringen levere på dette? Stortingets flertall er nå helt tydelig. Dette skal komme så fort som regjeringen får det til.

Jeg vil samtidig be representanten Stokkebo om å bekrefte at Høyre nå faktisk har skiftet mening. Partiet Høyre har ikke støttet en særskilt kompensasjonsordning før i dag. Jeg vil jo gjerne at representanten Stokke-

bø sier ja til det, og så kan vi stå sammen og være glad for det flertallet vi nå har.

Samme hva som skjer etter stortingsvalget i 2025, vil det altså være store partier på begge sider av streken som vil ha en særskilt kompensasjonsordning. Det er helt nytt. Før var det SV, Fremskrittspartiet og Rødt som sto på for denne saken. Det vet oljepionerene som vi møtte der ute i dag, og jeg vil anbefale representanten Stokkebø å ta en prat med dem før han viser sin harme her i dag.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:14:33]: Jeg klarer ikke å slippe jubelen helt løs for det forslaget som ligger til grunn fra flertallet, og det er fordi man vet – klok av skade – at det også er vedtak fattet i denne salen som aldri blir fulgt opp av regjeringen. Derfor klarer jeg ikke å være helt fornøyd, men allikevel er det et steg i riktig retning å se at det er et flertall som ønsker det. Så ærlige må vi være.

Jeg har heller lyst til å stille representanten spørsmålet: Hvor raskt er det mulig å få det på plass? Vil det være revidert budsjett som er første steg for SV? Er 2026 for sent? Vi vet at folk dør sakte, men sikkert av skadene. Senest i helgen forlot to av disse oljepionerene denne verden. Tiden er kostbar.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:15:25]: Jeg takker for spørsmålet, og jeg deler også virkelighetsbeskrivelsen til representanten Olsen. Dette er ikke en jubelens dag, det er en dag hvor vi tar et viktig skritt framover. Saken er ikke ferdig før oljepionerene faktisk får utbetalt sin kompensasjon.

Jeg mener at våren vi nå går inn i, hadde vært den riktige tiden å levere på det. Jeg har allerede sagt at SV kommer til å ivre for at vi får på plass en løsning denne våren, gjerne i forbindelse med revidert budsjett, men det er det tross alt ikke SV som legger føringene for. Det er regjeringen som foreslår budsjettet. Men det er i hvert fall vår forhåpning og det vi kommer til å jobbe for. Jeg håper vi kan fortsette å gjøre som SV, Fremskrittspartiet og Rødt har gjort hittil, nemlig å drive denne saken framover, punkt for punkt.

I sommer ble vi enige om at regjeringen skulle komme med en levering. Nå er vi enige om hva den skal være, og snart blir vi forhåpentligvis også enige om når den kommer.

Presidenten [10:16:30]: Replikskordskiftet er omme.

Bjørnar Skjæran (A) [10:16:45]: Arbeid til alle er jobb nr. én for Arbeiderpartiet. Hele folket i arbeid er grunnlaget for både velferd og velstand, og den norske velferdsstaten hviler på nettopp det – at hele folket er i arbeid.

Sammenlignet med andre land har vi høy sysselsetting i Norge. Samtidig vet vi at andelen i yrkesaktiv alder vil gå ned i årene framover, mens vi blir stadig flere eldre. Vi ser allerede hvor utfordrende det er at det er tynt på reservebenken i nær sagt alle typer virksomheter. Det viktigste vi kan gjøre i denne sammenhengen, er å få flere av de mer enn 600 000 som ikke er i arbeid eller utdanning, med i fellesskapet. Arbeidsmarkedsmeldingen med de mange konkrete tiltakene for å få flere i arbeid og færre på trygd kommer til å bli veldig viktig i denne sammenhengen.

Statsbudsjettet for 2025 vil gi en kraftfull styrking til dette arbeidet. 770 mill. kr mer til å følge opp disse tiltakene er en satsing som monner – det samme med 500 flere VTA-plasser. Og med 100 mill. kr til styrking av Nav vil vi kunne få ned saksbehandlingstiden, som lenge har vært for lang.

Antallet unge uføre ble doblet gjennom Høyres regjeringstid. Fem nye unge uføre hver eneste arbeidsdag er en fasit som feller en knallhard dom over politikken som ble ført. Arven etter åtte år med høyreregjering var 100 000 unge utenfor arbeidslivet. Det tar vi tak i. Den neste generasjonen må ikke bli den glemte generasjonen. To år med pandemi og sosial isolasjon har nok i tillegg påført unge langt større utfordringer enn folk på min alder. Stengte skoler forsterket dette. Vi må stille opp for dem. Når ungdomsgarantien forsterkes med et nytt, arbeidsrettet ungdomsprogram som ikke har helseytelser som inngang, skal vi få flere unge inn på et arbeidsrettet spor.

Et velorganisert arbeidsliv er et trygt arbeidsliv, og høy organisasjonsgrad er det viktigste bolverket mot sosial dumping. Derfor fortsetter vi å øke fagforeningsfradraget. Høyresiden vil bare kutte.

Faste hele stillinger gir trygghet for den enkelte og muligheter til å forsørge seg selv og sin familie. Derfor har vi styrket arbeidsmiljøloven og begrenset muligheten for innleie. Høyresiden vil gå motsatt vei.

Sykelønnen er edelstenen i velferdsstaten vår. Derfor garanterer Arbeiderpartiet for sykelønnen. Høyresiden angriper den fra alle kanter.

Arbeidslivskriminalitet er gift for tillitssamfunnet og går ut over de seriøse bedriftene. Derfor styrker vi Arbeidstilsynet enda en gang, i budsjettet for 2025.

Det er sosialdemokratisk politikk som har sikret at hele folket og framtidige generasjoner får ta del i verdien på norsk sokkel. Handlingsregelen og de ti oljebudene står med gullskrift i vår historie. Men det er også en historie om svette og slit og om arbeidsfolk som ofret helsen fordi vi ikke hadde kunnskap nok. Vi har som samfunn grunn til å være dypt takknemlige for den innsatsen oljepionerene gjorde da de var med og la grunnlaget for det norske oljeeventyret. Jeg har møtt flere av

dem, og det er sterke historier de har å fortelle. Arbeiderpartiet er både industripartiet og partiet for arbeidsfolk, og vi kjenner på et stort ansvar for å stille opp for dem. Derfor skal de få hjelp til å prøve sakene sine på nytt i lys av ny kunnskap, og derfor skal regjeringen legge en særskilt kompensasjonsordning til grunn i sitt videre arbeid.

Med Arbeiderpartiet i regjering styres det trygt i urolige tider. Med trygg styring, flere i arbeid, rettferdig fordeling og et trygt og anstendig arbeidsliv bygger vi videre på et samfunn med små forskjeller og store muligheter for alle – der vi stiller krav til hverandre og stiller opp for hverandre i sterke fellesskap.

Presidenten [10:21:28]: Det blir replikkordskifte.

Anna Molberg (H) [10:21:39]: Utgiftene til helsere-laterte ytelser har økt med nesten 70 mrd. kr under Støre-regjeringen. Bare i dette budsjettet ser vi en økning på 21 mrd. kr. Det er mer enn det vi skal bruke ekstra på Forsvaret det kommende året. Regjeringen har hatt over tre år på seg til å komme med tiltak som kan stanse denne utviklingen. Arbeidsmarkedsmeldingen, som omsider kom i sommer, er full av gode ord, men den følges ikke opp i budsjettet som vi diskuterer i dag. Det er ingen nye tiltak for å få folk i jobb – utover litt penger til nok et pilotprosjekt i Nav. Sysselsettingsutvalget påpekte allerede i 2021 at vi trenger en ny ytelse som ikke krever medisinsk diagnose, men som skal være knyttet til å få unge i jobb og aktivitet. Dette har Høyre nå fulgt opp. Vi legger 100 mill. kr på bordet. Hadde vårt budsjett blitt vedtatt i dag, så hadde vi hatt en arbeidsrettet ytelse som unge kunne gå på allerede neste år. Hva er det som tar så lang tid for Støre-regjeringen?

Bjørnar Skjæran (A) [10:22:41]: Det jobbes systematisk og godt, og jeg kjøper ikke den inngangen som representanten Molberg har. I dette budsjettet styrker vi arbeidsmarkedstiltakene med 770 mill. kr. Det er en styrking av Nav som vi ikke har sett på lenge, lenge. Med ungdomsgarantien, som nå blir et arbeidsrettet ungdomsprogram, kan vi ta tak i det som har vært den mest negative utviklingen gjennom det siste tiåret, der vi har sett en dobling av andelen unge uføre. Vi skal også komme tilbake og prøve ut lønnstilskudd på en helt annen måte og i et helt annet omfang enn det vi har sett før. Men aller, aller viktigst: Det å flate ut kurven på arbeidsmarkedstiltak slik at vi også har et godt handlingsrom i tider med lav ledighet, vil være det viktigste enkelttiltaket for å få flere av dem som har stått lenge utenfor arbeidslivet, inn i arbeid.

Anna Molberg (H) [10:23:45]: Jeg mente ikke å anklage regjeringen for å ligge på latsiden i arbeidslivspo-

litikken. Det har jo i aller høyeste grad blitt levert, men da på saker som overhodet ikke gjør noe med den uakseptable veksten i unge uføre og unge på arbeidsavklaringspenger. Regjeringen har brukt disse årene på å oppfylle LOs ønskeliste: forbud mot innleie, kollektiv søksmålsrett, reversering av forsøk med arbeidsorientert uføretrygd og innstramminger i muligheten til å ansette folk som står utenfor arbeidslivet, i deltidsstillinger, for å nevne noe.

Og ja, utviklingen når det gjelder unge uføre var også høy under den borgerlige regjeringen, men vi satte i gang tiltak, i motsetning til hva denne regjeringen har gjort. Vi strammet inn på vilkår for arbeidsavklaringspenger, vi lanserte en massiv inkluderingsdugnad, og vi innførte et karensår slik at folk ikke ble gående på arbeidsavklaring i årevis. Det gjorde faktisk at folk ble raskere avklart. Hva kan representanten Skjærans regjering konkret vise til at de har gjort?

Bjørnar Skjæran (A) [10:24:49]: Jeg tror at hvis jeg hadde hatt en så dårlig fasit på de konkrete resultatene som Høyre hadde etter åtte år i regjering, ville jeg gått inn i denne debatten med en litt større grad av ydmykhet. Fem nye unge uføre hver eneste arbeidsdag i åtte år, en dobling på åtte år – det har ikke skjedd i norsk historie tidligere. Jeg tror kanskje jeg ville hatt en litt annen inngang med det som bakgrunn.

Vi tar tak i dette. Vi sørger for at vi får arbeidsmarkedstiltak som kan ha et høyt nivå også i perioder med lav ledighet. Det er en helt ny utvikling, som jeg er helt sikker på vil gi oss store muligheter framover. Og igjen: Det aller, aller viktigste vi kan gjøre blant de mange tiltakene som ligger i arbeidsmarkedsmeldingen, er å sørge for at rekrutteringen av stadig nye unge uføre blir på et helt annet nivå enn det som var arven etter Høyre-regjeringen.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:25:53]: Senest 5. november svarte statsråden komiteen med hensyn til oljepionerene at man ikke hadde til hensikt å opprette en egen kompensasjonsordning. Hva er det som gjør at det sitter så langt inne for Arbeiderpartiet å erkjenne at også disse har tatt et ansvar for vår velstand i dag? Og hvor fort ser Bjørnar Skjæran for seg at dette kan komme på plass?

Bjørnar Skjæran (A) [10:26:17]: Jeg er veldig fornøyd med at når Stortinget har fattet sitt vedtak i ettermiddag, legger vi til rette for at vi følger to klare spor for at oljepionerene kan få den erstatningen som de har rett til. Det ene er at vi, som det er nedskrevet i statsbudsjettet, stiller opp og sørger for at de som tidligere har fått avslag, kan få prøvd sin sak på bakgrunn av ny kunnskap. Det er et spor som jeg synes det er klokt at vi

følger, og jeg vil gjerne at representanten Dagfinn Henrik Olsen sier noe om hvordan han ser på det sporet. Det er en rettferdig og klok måte å gå inn i dette på. Så sier vi samtidig at regjeringen i sitt videre arbeid skal legge en kompensasjonsordning til grunn, en særskilt kompensasjonsordning. Så får den jobben gjøres så fort som det er mulig å gjøre den. Jeg har klare forventninger om at det kan omtales på en skikkelig måte allerede i statsbudsjettet for neste år.

Sveinung Rotevatn (V) [10:27:30]: Representanten Skjæran starta innlegget sitt med å seie at Noreg har høg sysselsetjing samanlikna med andre land. Då lurar eg berre litt på kva land det er han samanliknar med, all den tid det er høgare sysselsetjing i Sverige, Danmark, Tyskland, Nederland og land som vi vanlegvis likar å samanlikne oss med. Er det Hellas og Italia regjeringa vil la seg måle mot, eller er det andre land han har sett på?

Bjørnar Skjæran (A) [10:27:58]: Det var ikke noen overraskende inngang fra representanten Rotevatn. Vi sammenligner oss normalt med OECD. Det gjør vi i alle sammenhenger. Norge har høy sysselsetting. Når man trekker fram Sverige, der de har en borgerlig regjering, er realiteten at man i Sverige nå har en arbeidsledighet på 9 pst., mens vi i Norge har en arbeidsledighet på 2 pst. Det må inn i alle regnestykker hvis vi skal forstå hvordan politikken virker. Hele folket i arbeid er viktig. For første gang har vi nå behandlet i Stortinget en perspektivmelding som setter nye mål for sysselsettingsandelen. Det vil bety at den jobben som er gjort på tre år med å få 145 000 flere i arbeid, mer enn åtte av ti i privat sektor, skal fortsette. Målet er 150 000 nye i arbeid innen 2030, og vi har konkret politikk som skal sørge for at det skjer.

Presidenten [10:28:51]: Replikordskiftet er omme.

Henrik Asheim (H) [10:29:07]: Selv om Norge er et godt land å bo i, er det også altfor mange som står utenfor arbeidslivet. Bare fra i år til neste år øker utgiftene til sykepengar, arbeidsavklaringspengar og uføretrygd med 20,7 mrd. kr – på ett år. Det er én milliard mer enn vi styrker forsvarsbudsjettet med.

Siden denne regjeringen overtok, har utgiftene til disse postene økt med 67 mrd. kr. Vi har nesten 700 000 mennesker i arbeidsfør alder som står utenfor arbeid og utdanning, og for første gang siden 2017 øker andelen unge utenfor arbeid, utdanning og aktivitet. Dette er naturligvis en belastning for velferdssamfunnet vårt. Dette er penger vi kunne brukt på annen viktig velferd, eller på å redusere kostnader for familier og bedrifter gjennom lavere skatt. Men det er først og fremst en utfordring for-

di vi trenger alle. Det er et stort behov for arbeidskraft, og når vi vet at mange også både kan og vil jobbe, er det en skam at vi har et system som ekskluderer mennesker fremfor å inkludere dem.

Vi kan slå fast at fire budsjetter med dagens rød-grønne flertall har svekket arbeidslinjen. IA-avtalen har falt fra hverandre etter over 20 år, sykefraværet er det høyeste på 15 år, og vi har rekordmange som står varig utenfor arbeidslivet. Derfor foreslår Høyre i dette budsjettet en rekke grep for å snu utviklingen. Vi må gjøre det mer lønnsomt for uføre å jobbe mer. I dag kan uføre som jobber litt ved siden av, oppleve en reduksjon i lønnen de tjener, på opp mot 80 pst. når man legger sammen skatt og avkorting i trygden. De sitter altså igjen med to av ti tjente kroner.

Dersom vi faktisk mener at det skal lønne seg å jobbe, må det også gjelde uføre som forsøker seg i jobb. Derfor foreslår Høyre å beholde fribeløpet som i dag og halvere avkortinga etter det. Jeg har hørt både Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV si at dette er de helt enig i. Men det blir med ordene. I sitt siste forlik gjør de det ikke mer lønnsomt for uføre å jobbe litt. Da kommer færre, ikke flere, uføre til å prøve seg i jobb.

Vi må stoppe strømmen av unge som faller ut av arbeidslivet. I regjeringens egen perspektivmelding kan vi lese at 80 pst. av AAP-mottakere under 35 år aldri har mottatt sykepengar. De har altså stort sett ikke vært i jobb. Det er helt åpenbart at unge som kanskje faller ut av videregående, som kan ha ulike psykiske plager og ikke har vært i jobb, skal møtes med inntektssikring og hjelp, men i dag er den hjelpen nesten utelukkende en helserelatert ytelse. Litt enkelt sagt: Skal du ha hjelp, må du være syk nok først. Da blir jo nettopp oppmerksomheten på det: Hvor syk er du? Hvor vanskelig er det?

Dette må snu. Derfor foreslår Høyre 100 mill. kr til en ny ytelse for unge som står utenfor jobb. Dette er bare et ledd i det arbeidet Høyre mener er helt nødvendig. Vi må gå igjennom alle ytelsene vi har, og målrette dem slik at flere kommer tilbake i aktivitet og ikke skyves ut i passivitet.

Dette er heller ikke en ny idé. Sysselsettingsutvalget pekte på behovet for en slik ordning, og derfor lå dette også inne i stortingsmeldingen Ingen utenfor, som Solberg-regjeringen fremmet helt tilbake i 2021. Dessverre trakk Støre-regjeringen den meldingen da de tiltrådte, og de har ikke fulgt opp forslaget før nå. Regjeringens svar er at i august 2025, fire år etter at de trakk den forrige regjeringens forslag, skal de nå teste ut en pilot med akkurat det samme tiltaket. Da går det for sakte, og det gjøres for lite. Derfor foreslår Høyre et langt mer offensivt tiltak.

Vi behandler i dag også Innst. 101 S for 2024–2025, om en særskilt kompensasjon for oljepionerene våre. Al-

lerede tilbake i 2022 fikk regjeringen overlevert en NOU om dette, og siden har det ikke kommet noen oppfølging. Det er nå en klar forventning i komiteen om at det må komme en oppfølging basert på konklusjonene i denne utredningen. Høyre har hele tiden vært opptatt av fremdriften i denne saken, og vi har derfor fremmet et nytt forslag som er i tråd med flertallsinnstillingen, altså at det skal legges en særskilt kompensasjonsordning til grunn, men med et krav om at dette skal gjøres så raskt som mulig, og senest innen revidert nasjonalbudsjett 2025. Dette mener vi bør kunne samle bred støtte i salen.

Jeg tar herved opp Høyres forslag nr. 3. For ordens skyld: Dette er til erstatning for forslag nr. 1 i innstillingen. Jeg tar også opp Høyres andre forslag.

Presidenten [10:33:58]: Representanten Henrik Asheim har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Per Vidar Kjølmoen (A) [10:34:18]: Norge har et fantastisk velferdssamfunn, som jeg tror alle partier på Stortinget slutter seg til. En av kronjuvelene i det velferdssamfunnet er sykelønn, prinsippet om at hvis du blir syk, skal det ikke være sånn at det koster deg noe.

Representanten Asheim nevnte i sin innledning at IA-avtalen har falt fra hverandre. Det er helt korrekt, for der ønskes det kutt i sykelønnen. NHO vil kutte i sykelønnen, Venstre vil kutte i sykelønnen, og Fremskrittspartiet flørter med å kutte i sykelønnen. Men hva i all verden mener Høyre? Kan Høyre garantere at de ikke kommer til å kutte i sykelønnen om de skulle komme i regjering?

Henrik Asheim (H) [10:35:05]: At representanten spør hva i all verden Høyre mener, synes jeg bærer litt preg av at man ikke følger med, for dette mener jeg Høyre har uttalt seg om veldig mange ganger. Høyres standpunkt er at vi ikke er for å redusere sykepengene til arbeidstakere. Vi foreslår andre endringer i sykelønnsordningen, f.eks. å skyve på når arbeidsgiver har ansvaret, og når staten har ansvaret. Det kan bidra til å få ned langtidsfraværet. Men vi er ikke for å redusere kompensasjonen for arbeidstakere. Grunnen til det er først og fremst at vi i tillegg har disse veldig viktige tariffavtalene, dette trepartssamarbeidet, som vil føre til at store yrkesgrupper uansett vil få full lønn under sykdom, mens det vil være noen yrkesgrupper, og da særlig lavtlønnsyrker i privat sektor, som vil få redusert sykepengene sine. Det er Høyres standpunkt. Det er slik vi har argumentert, og det kan jeg gjenta fra Stortingets talerstol.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:36:07]: Representanten, og Høyre, snakker om å stoppe strømmen av ung-

dom som faller utenfor arbeidslivet. I innstillinga er det helt stappet med formuleringer om å få en tettere oppfølging av folk som trenger bistand. Det er integreringsløft, det er inkluderingsdugnad – det er en rekke tiltak som koster penger og fagfolk. Dette er i en situasjon hvor Nav allerede er underfinansiert med mange hundre millioner. Høyre vil fortsatt ha mer penger til digitaliseringsprosjekter, men reduserer driftsbevilgningen til Nav med om lag 2 pst. Hvordan er det mulig å gjennomføre Høyres ord i praksis?

Henrik Asheim (H) [10:36:58]: Det mener jeg er fullt mulig. Nav har store budsjetter og mange ansatte. Noe av tilbakemeldingen vi får når vi besøker førstelinjen i Nav, er at de opplever at det styrkes og styrkes bakover, men at førstelinjen ikke har nok ressurser. Derfor mener vi at det å omprioritere noen av pengene som i dag går til driften av Nav, til konkrete tiltak, 100 mill. kr til ungdomssatsing og til å gjøre det mer lønnsomt for utføre å kombinere arbeid med uføretrygd, er viktige grep.

Nav har store budsjetter. Det viktigste for oss er egentlig å styrke førstelinjen, de som møter brukerne hver eneste dag, istedenfor å stadig øke på i direktoratet eller bakover i systemet.

Haitham El-noush (SV) [10:37:53]: Ting skjer også på høyresiden i norsk politikk, bl.a. endrer styrkeforholdene seg, hvis man skal tro på meningsmålingene. Det gjør meg bekymret på vegne av alle dem som sykelønnsordningen betyr mye for. Fra før er Venstre eneste parti på Stortinget som vil kutte i sykelønnen, men nå åpner Fremskrittspartiet opp for det samme. I en eventuell ny Listhaug-regjering: Vil Høyre garantere for at det ikke skal kuttes i sykelønnen?

Henrik Asheim (H) [10:38:38]: Jeg merker meg at de rød-grønne partiene allerede forbereder seg på en ny borgerlig regjering. Det håper vi slår til. Vi er mange partier som satser på at meningsmålingene ikke blir akkurat slik som de er nå; det tror jeg det er flere enn Høyre som satser på.

Uansett er det altså slik at det selvfølgelig også vil pågå en debatt på borgerlig side om hvordan vi kan få ned sykefraværet. Jeg synes det rare med denne debatten i Norge, med et sykefravær som er veldig høyt sammenlignet med andre land, er at alt handler om ett konkret tiltak – det gjelder også på min side av politikken, at man i debatten forelsker seg i ett konkret tiltak – og det er å redusere sykepengene til arbeidstakerne. Jeg mener at med den samfunnsmodellen vi har, vil det få utslag som er veldig usosiale, fordi store grupper uansett vil få full lønn under sykdom, mens en del grupper ikke vil få det. Det kan ingen bære, uansett hva som er deres pri-

mære standpunkt i et program. Så Høyre kommer også, dersom det blir et borgerlig flertall, til å argumentere godt for at vi ikke bør redusere sykelønnskompensasjonen for arbeidstakerne.

Mímir Kristjánsson (R) [10:39:51]: Jeg tror det var mange som satte kaffen i halsen da representanten Asheim som leder av Høyres programkomité nylig lanserte et forslag om at ingen i Norge under 30 år skal kunne få full uføretrygd – dvs. at uansett hvilke diagnoser du er født med, uansett hvilke ulykker du blir utsatt for, uansett hvilke sykdommer du måtte pådra deg, skal det finnes en 30-årsgrense for når du kan være syk nok til å få varig uføretrygd. Den 30-årsgrensen tviler jeg på at disse sykdommene respekterer. Men så har Asheim moderert seg og sagt at du kan få uføretrygd hvis du er ufør av såkalt åpenbare grunner. Det er her jeg etterlyser et svar fra Høyre: Hva er det å være ufør av en åpenbar grunn? For meg er den åpenbare grunnen til å være ufør, enten du er 25 eller 65, at du har fått innvilget uføretrygd fra Nav.

Henrik Asheim (H) [10:40:42]: Det er her jeg tror representanten Kristjánsson og jeg skiller lag, at i det øyeblikket du får innvilget uføretrygd fra Nav, tyder det på at du er varig ufør. Faktum er at Nav-direktøren selv har sagt at Nav i dag uføretrygder mennesker som ikke burde hatt uføretrygd. Hvorfor gjør de det? Jo, fordi de mangler andre virkemidler, andre inntektssikringer. De ender derfor opp med å uføretrygde et menneske som strengt tatt både kan, ønsker og vil jobbe. Derfor mener vi at man bør stramme betydelig inn, særlig for dem som har mange tiår igjen i yrkesaktiv alder. Vi har aldri sagt at ingen under 30 år skal få uføretrygd, men vi ønsker å stramme betydelig inn på det.

De gruppene vi har pekt på som skal ha unntak, er de man kan si er født uføre, og det er også snakk om de som har alvorlige psykiske lidelser. Det er absolutt grupper som skal ha uføretrygd. Men i dag brukes uføretrygd som en inntektssikring fordi Nav mangler andre verktøy. Og når man da har 30, 40, kanskje 50 år igjen av yrkeslivet sitt, bør man faktisk ha en annen ytelse enn uføretrygd.

Presidenten [10:41:42]: Replikordskiftet er omme.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:42:03]: Det er økende utrygghet i verden. Da må vi styrke fellesskapet i Norge, da må vi styrke produksjonen av varer i Norge, og det krever omstilling til et tryggere samfunn. Arbeidet for inkludering og integrering må derfor forbedres og styrkes. Kampen mot utenforskap må intensiveres på alle plan – i familien, i nærmiljøet, i frivillige organisasjoner og i offentlige etater.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har et samlet budsjett for 2025 på 702 mrd. kr, om lag en tredjedel av hele statsbudsjettet. Det er en økning på 48 mrd. kr fra saldert budsjett i 2024.

Forliket med SV økte utgiftene med om lag 280 mill. kr ved at enslige minstepensjonister får økt minstepensjon og 6 000 kr fra 1. mai 2025. Det var en klok forbedring for dem som har lavest pensjon.

For dem som ikke har arbeidsinntekt å leve av, er utbetaling av trygd og pensjoner det som gir daglig trygghet for å betale regningene, slik at disse medborgerne også kan leve et verdig liv. For Senterpartiet er dette noe av kjernen i det vi kaller Samholds-Norge, som vi alltid må holde høyt politisk.

Regjeringas mål om full sysselsetting innebærer i praksis en viss knapphet på arbeidsfolk. Denne politiske linja er den sterkeste drivkraften i vårt nærings- og arbeidsliv, som innebærer at flere personer som har svak tilknytning til arbeidslivet, får inntektsbringende arbeid. Jeg merker meg at Høyre i innstillinga ikke har full sysselsetting som sin parole i komiteens merknader. Det har heller ikke Fremskrittspartiet, og det er egentlig veldig logisk ut fra deres ideologi. Ved arbeidsledighet er det de som er svakest, som er mest utsatt i arbeidsmarkedet.

Senterpartiet er en sterk forkjemper for direkte ansettelser hos arbeidsgiveren der hvor en arbeider. Det kan ikke understrekes sterkt nok – direkte ansatt. Derfor er Senterpartiet svært glad for innstramming i arbeidsmiljølovens muligheter til å bruke innleie. I dag kan vikarbyråer bare brukes etter arbeidsmiljøloven § 14-12 første ledd og bemanningsbyråer etter lovens § 14-12 andre ledd, under forutsetning av at det er en skriftlig avtale med tillitsvalgt i fagforening med innstillingsrett. I tillegg er det tidsbegrenset innleie for helsepersonell og spesialkompetanse, og vi skal også huske at både vikarbyråer og bemanningsbyråer kan formidle arbeidskraft på samme måte som Nav kan det.

Den statlige arbeids- og velferdsetaten og den kommunale sosialtjenesten med tilliggende oppgaver er i en meget krevende situasjon i dag. Regjeringa øker driftsbevilgningen til statlige Nav, men likevel er det etter vår beste kunnskap en underdekning for 2025 på kanskje 600 mill. kr. Når ambisjoner om utvikling av digitale løsninger – såkalt P3, P4 og P5 – fortsetter med store kostnadsoverskridelser og manglende levering på antatt tid, må disse overskridelsene tas igjen med for lav bemanning på veileder- og saksbehandlernivå i statlige Nav. Dette gir lengre saksbehandlingsskøer, altfor høyt sykefravær og mange ekstra administrasjonskostnader.

Når Høyre i denne situasjonen reduserer driftsbevilgningene til arbeids- og velferdsetaten med 238 mill. kr, eller om lag 2 pst., og de samtidig skriver en rekke steder i innstillinga at ulike grupper mennesker trenger bedre

oppfølging, viser det at Høyre ikke forstår hvilken krevende driftssituasjon som det statlige Nav er i.

I tillegg ser det ut til at Høyre avblåser regjeringas tillitsreform, noe som er helt grunnleggende feil. Tillitsreformen må nå prioriteres av ledelsen i alle etater. Tillitsreformen innebærer at det gis mer ansvar og myndighet til den personen som møter det mennesket som trenger hjelp, og den fagpersonen må altså styrkes på alle vis.

Bevilgningene til helserelaterte ytelser – sykepenger, AAP og uføretrygd – øker med om lag 22 mrd. kr, til 255 mrd. kr i 2025. Dette er meget alvorlig og må løses med en kombinasjon av økte driftsmidler og styrking av førstelinja og en forbedring av Navs organisasjon, kultur og ledelse, med tillitsreform, som jeg refererte til, og saksbehandlersansvar for tidsbegrensede ytelser, eksempelvis AAP. Denne grunnleggende organisasjonsdebatten må nå stimuleres på alle plan. Den er avgjørende viktig.

Presidenten [10:46:57]: Det blir replikkordskifte.

Aleksander Stokkebo (H) [10:47:10]: Jeg har stor respekt for representanten Lundteigen. Han er en representant med integritet, som sier det han mener, og står for det han sier. Derfor vil jeg stille ham et viktig spørsmål. Det Arbeiderparti-ledede departementet har nå brukt to år på å gjøre ingenting i saken om oljepionerene. Spørsmålet mitt til representanten er om han er fornøyd med tiden det har tatt, og om han er enig i at regjeringen nå må komme tilbake til Stortinget med en løsning, senest i revidert nasjonalbudsjett.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:47:49]: Jeg vil takke for ordene – de syntes å være ekte! I tillegg følger jeg partiets program, og det er heller ikke så dumt. Når det gjelder oljepionerene, har jeg jobbet med det i ganske mange år. Senterpartiet har alltid stått på og støttet en egen kompensasjonsordning. Det er fordi vi satte oss grundig inn i saken og så hvilken forferdelig situasjon og hvilke helseproblemer oljepionerene fikk. Vi har heldigvis kommet et viktig skritt videre, for nå er det flertall for en egen kompensasjonsordning. Det skulle vært gjort langt tidligere, men nå kommer det, og det er positivt.

Aleksander Stokkebo (H) [10:48:43]: Jeg kan bekrefte at ordene var ekte, og det er veldig kjekt å være kollega med representanten Lundteigen – all honnør til den jobben han har gjort i saken. Vi er et skritt videre – det er jeg enig i – men utfordringen er at saken er utsatt på ubestemt tid, og vi vet ikke når vi vil få en endelig avklaring. Det har allerede gått to år siden NOU-en, faktisk over to år, og fortsatt er avklaringen i det uvisse. Jeg vil spørre representanten igjen om når vi bør forvente

en avklaring i saken. Er revidert nasjonalbudsjett en rimelig tidsfrist? Det vil være over to og et halvt år etter at NOU-en kom. Bør vi ikke kunne forvente at regjeringen nå leverer noe konkret, og i det minste avklarer hva løsningen skal være innen revidert nasjonalbudsjett?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:49:40]: Det er ikke korrekt at dette er på ubestemt tid. Det står tvert imot at det skal være raskest mulig. Det er en kultur her i Stortinget hvor stortingsflertallet er forsiktig med å instruere regjeringa om når en skal komme tilbake. Jeg mener å huske fra mine år at det var den samme kulturen da Høyre hadde statsministeren, så her er det ikke noen stor forskjell. Det som er opplagt nå, er at det er et samlet, stort politisk press. Det er enstemmighet om å få løst saken. Det har det ikke vært før, og da tar regjeringa det signalet. Det er jeg helt sikker på.

Aleksander Stokkebo (H) [10:50:19]: «Raskest mulig» – det er definitivt ikke en definert, avgrenset tid. Det er nettopp på ubestemt tid. Da er det egentlig opp til regjeringens for godt befinnende hva man mener er et rimelig arbeidstempo. Ut fra det tempoet som har vært vist hittil – der man har brukt to år på å levere ingenting – er det ikke grunn til optimisme for at denne saken får en snarlig avklaring. Det burde den imidlertid få. Det fortjener oljepionerene nå – en avklaring, en verdighet og at denne saken ikke trekkes lenger ut i tid.

Jeg vil spørre representanten igjen: Er han ikke enig i at man bør ha en ambisjon om å få en avklaring i revidert nasjonalbudsjett, i hvert fall av løsning?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:51:19]: Jeg kan for det første gjenta at saken skulle vært avklart for lenge siden. For det andre er det sjølsagt grunn til optimisme videre, for når regjeringspartiene og SV nå sier at det skal gjennomføres raskest mulig, og det er en enstemmighet her i Stortinget om at det skal skje, vil det skje raskest mulig. Da blir det ikke flere treninger i den saken, slik det har vært gjennom flere regjeringer.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:51:42]: På Lundteigen og undertegnede er det noe aldersforskjell, men vi husker begge to arbeidet rundt nordsjødykkerne og hvor lang tid det tok å få etablert en slik ordning. Undertegnede er ganske opptatt av at dette ikke skal dra ut i tid, men to og et halvt år, som det ble sagt i en tidligere replikk, er lang tid – hvis man ser fram mot revidert nasjonalbudsjett. Hvis vi husker tilbake til da vi diskuterte krigsseilerne, skulle også det gjøres snarest mulig. Det viste seg at det faktisk gikk an å gjøre det så fort at vi klarte å få det etablert en måned før vi trodde det selv.

Også undertegnede har stor respekt for representanten Lundteigen og anser ham som en handlekraftig

mann. Kan han garantere undertegnede at om det så er det siste han gjør før han forlater Stortinget, vil det være å sørge for at dette er på plass?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:52:36]: Jeg kan ikke garantere noen ting. Jeg er bare en mann, og jeg sier hva jeg mener. Jeg argumenterer så godt jeg kan. Jeg snakker med de menneskene som er berørt av dette forferdelige. Jeg ser både nordsjødykkerne og oljepionerene foran meg. Jeg ser på bildene som er hengt opp her i huset. Jeg har tatt disse menneskene i handa. Flere av dem har ennå et kraftig håndtrykk. Det har gjort inntrykk. Dette må vi rydde opp i. Vi vet at den belastningen de menneskene ble utsatt for i denne tidlige fasen, har ført til at norsk arbeids- og næringsliv er grunnleggende endret ved at det er stilt krav på krav, krav på krav. Da må vi rydde opp og betale for den manglende sikkerheten som de opplevde i sine tidlige år.

Presidenten [10:53:39]: Replikordskiftet er omme.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:54:01]: Fremskrittspartiet mener at pensjonssystemet skal være en forsikringsordning som forutsetter en forutsigbarhet for den enkelte innbygger. Svekket pensjonssystemets troverdighet, rammer det hele grunnlaget for velferdsstaten. Pensjonsreformene som Fremskrittspartiet har stemt imot, er et angrep på en av velferdsstatens kjerneoppgaver og innebærer innskrenkninger i pensjonsrettigheter, lengre opptjeningstid og reduserte pensjoner for kommende pensjonister.

Fremskrittspartiet er uenig i endringen av premisset for alderspensjon. Det går fra å være en felles forsikringsordning til at pensjonen skal anses som en sosial ytelse. Vi mener at aldersgrensen for ordinær pensjonsalder skal ligge fast, og at det er uholdbart at pensjonister skal tape kjøpekraft sammenliknet med lønnstakere. De som kom dårligst ut i den forbindelse, var minstepensjonistene.

Minste pensjonsnivå i folketrygden skal en kunne leve av uten å være avhengig av flere tilknyttede støtteordninger, og slik er det dessverre ikke i dag. I dag er situasjonen at en norsk minstepensjon ligger langt lavere enn EUs definerte fattigdomsgrense, og dette er uholdbart. I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2025 øker vi minste pensjonsnivå med 15 000 kr. Dette gir et ekstra løft til pensjonistene med lavest inntekt og bringer pensjonsnivået et stykke nærmere nivået for EUs fattigdomsgrense.

De samlede grepene vi tar i vårt alternative statsbudsjett, vil gi minstepensjonistene 21 000 kr mer å rutte med i året, og par vil få 37 000 kr mer.

I dag står altfor mange i yrkesaktiv alder utenfor arbeidsstyrken. Ressurser må målrettes for å få flere perso-

ner i arbeidsfør alder ut i arbeidslivet. Det er sterkt urovekkende at tallet går opp, og enda verre at det blir stadig flere unge uføre. Dette må stoppes. Når arbeidslinja skal være med og sette kursen for velferdsstatens utvikling, holder det ikke med «small talk» – det må handlekraft til.

Personer som mottar offentlig støtte, skal ikke lenger henvises til passivitet. Aktivitetsplikten må etterleves og i større grad brukes. Fremskrittspartiet mener at uføre i større grad enn i dag skal kunne bruke sin restarbeidsevne uten å straffes økonomisk for dette. Tilknytning til arbeidslivet er bra, og det må legges opp til at folk skal kunne bruke sin restarbeidsevne. Undersøkelser viser at det er bra for dem det gjelder, men definitivt også bra for statskassen at flere er med og bidrar.

Mange av dem som er avhengig av Navs tjenester og ytelser, opplever en sendrektig etat som det er vanskelig å få både svar og gode nok svar fra. Stortinget har tidligere vedtatt opprettelse av et nasjonalt Nav-ombud. Noe av dette har regjeringen valgt ikke å følge opp, ei heller har de til hensikt å følge opp Stortingets vedtak. Men vi gir oss ikke, og derfor har vi i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2025 satt av 10 mill. kr for å komme i gang med å etablere denne ordningen.

Stiftelsen Rettferd gjør en viktig jobb med å veilede mennesker i deres egen sak hos Nav, men de er også med på å skape bedre forståelse av regelverket. Fremskrittspartiet mener at deres jobb på området er viktig og må anerkjennes, og jeg vil derfor vise til vårt forslag om en egen bevilgning til Stiftelsen Rettferds arbeid. Fremskrittspartiet mener det er bekymringsfullt at personer må oppsøke ekstern bistand for å få hjelp i møte med Nav-systemet.

Fremskrittspartiet har gjennom flere representantforslag tatt opp oljepionerernes situasjon. Vår rikdom og velstand har disse ofret sin egen helse for, og mange av dem har satt seg i gjeld for om mulig å kjøpe seg tid på denne jord.

I NOU 2022: 19 Oljepionerene – en kompensasjonsordning er det lagt et grunnlag for en særskilt kompensasjonsordning, og det er vurdert slik at dette er den beste løsningen. Kommisjonens konklusjon og anbefaling har blitt videreformidlet, men har siden den gang blitt liggende til vurdering i departementet.

I statsrådens svarbrev av 5. november 2024 framkommer det at regjeringen ikke har til hensikt å gjennomføre en rask etablering av en kompensasjonsordning for oljepionerene. Regjeringen har i siste indre, i samarbeid med SV, valgt å signalisere støtte til en egen kompensasjonsordning, men uten en tidslinje for når den skal være på plass. Dette er meget urovekkende når man vet at regjeringen gjør akkurat hva de vil med Stortingets vedtak, jf. vedtaket om etablering av et Nav-ombud.

Tiden går, og flere og flere av personene som har krav på erstatning, dør av skadene jobben i Nordsjøen påførte dem, men kanskje er det nettopp det regjeringen håper på – færrest mulig utbetalinger. Det har dødd 35 personer siden rapporten ble framlagt, og senest i helgen døde to mennesker.

Med det regner jeg våre forslag i sakene nr. 1 og 2 som tatt opp.

Presidenten [10:58:35]: Representanten Dagfinn Henrik Olsen har tatt opp de forslagene han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Bjørnar Skjæran (A) [10:58:53]: Alle har vel fått med seg partiet Venstres råkjør mot sykelønnen. Vi ser også at NHO stilte et ultimatum i IA-forhandlingene om at loven som ble vedtatt enstemmig for snart 50 år siden her i Stortinget, skulle endres.

Jeg tror vi er flere som har fått med oss Fremskrittspartiets forslag til program. Der ser man at Fremskrittspartiet ser ut til å ville ta fatt på sykelønnen fra en annen side, der man omtaler dette med korttidsfravær og karensdager forholdsvis tydelig. Det kunne ha vært greit om representanten Dagfinn Olsen kunne utdype hva han tenker rundt den store forskjellen som vil være med at ganske mange arbeidstakere har mulighet til å ta hjemmekontor hvis man er litt snufsete en dag, mens de som står i fysisk tunge yrker, eller som har en jobb der de faktisk må møte på jobb, vil komme i en helt annen situasjon med en sånn karensdag.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:59:54]: I Fremskrittspartiets gjeldende program sier vi at vi skal ha en god sykelønnsordning. Vi er opptatt av å ivareta dem som blir stående i en situasjon hvor de ikke lenger kommer seg på jobb. I en programdebatt vil det nok være naturlig at det kommer forslag fra både den ene og den andre om forskjellige ting. Men jeg har lest programmet, og der er det ingen forslag om karensdager. Det er noe vi i Fremskrittspartiet har sett er lite lønnsomt å etablere i Norge, og historien viser også at da man gjorde det i Sverige, fikk man den effekten at langtidsfraværet gikk opp og korttidsfraværet gikk ned. Så det er ingen god løsning. Det er likevel naturlig at også vi må være med og diskutere hvordan vi skal få ned sykefraværet i samfunnet, og da skal vi gjøre det sammen med dem det gjelder. Det er de ansatte og arbeidsgiverne. Vi er nødt til å ta tak i problemstillingen at svært mange ikke er på jobb, og at det tallet er svært mye høyere enn i våre naboland, men vi skal ha en god sykelønnsordning også i framtiden.

Tor Inge Eidesen (Sp) [11:01:07]: Representanten snakket lenge og vel om Fremskrittspartiets politikk for

pensjon og minstepensjonistene. Det er jo en kjent sak at Fremskrittspartiet har stått utenfor de pensjonsforlikene som har vært. Det virker ikke som man har fått med seg at de forbedringene som ligger i systemet, med en regelmessig regulering av minstepensjonen, vil bli bedre. Det ble også for en del år siden gjort noen justeringer i måten en regulerer dette på her på Stortinget. Likevel fremmer man forslag om å heve minstepensjonen. Alle framtidige pensjonister vil jo få noe som heter garantipensjon – eller de vil forhåpentligvis ha hatt en så høy inntekt at de ikke får det – men jeg registrerer at Fremskrittspartiet ikke fremmer forslag om å heve garantipensjonen. Er Fremskrittspartiets politikk – hvis de kom i posisjon – at en skal endre pensjonssystemet, slik at det innføres en minstepensjon for alle?

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:02:13]: Som jeg sa innledningsvis, var vi ikke en del av dette forliket. Skal vi endre pensjonssystemet i Norge, må vi i hvert fall ha et flertall for å gjøre det, og også undertegnede erkjenner at vi nok er i mindretall. Det er nok likevel slik at de som i dag sliter og har det tøffest, er minstepensjonister. Det være seg om de er gift, samboende eller enslige – de har tøffe hverdager når alt rundt dem i samfunnet blir dyrere. Da har vi valgt å si at vi iallfall må prøve å komme oss opp på nivå med EUs fattigdomsgrense. Skal vi komme oss et steg nærmere dette, er det nødvendig å ta noen grep. Det er 15 000 kr, men de andre grepene som vårt alternative statsbudsjett legger til grunn, vil medføre en økning i kjøpekraft på 21 000 kr i året.

Haitham El-noush (SV) [11:03:14]: La oss fokusere på yrkesdeltakelsen, som er høy i Norge, også blant dem som har mye plager, sykdom og fravær. Det skyldes bl.a. at vi har en god sykelønnsordning, der man kan satse på jobb og satse på nye næringer og skape arbeidsplasser uten at verken arbeidstakere eller arbeidsgivere risikerer å tape økonomisk ved sykdom.

Derfor er vi i SV sterke forkjempere for – og skal fortsette å være det – å opprettholde og verne dagens sykelønnsordning. Dessverre konkurrerer de på høyresiden om å kutte i denne ordningen, først Venstre og nå Fremskrittspartiet. Hvordan kan Fremskrittspartiet forklare at de nå går for å kutte i sykelønnsordningen?

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:04:08]: Da tror jeg at jeg må gjenta det jeg sa i stad: Også Fremskrittspartiet mener at det er viktig å ha en god sykelønnsordning i framtiden. Fremskrittspartiet har ikke foreslått å kutte i sykelønnsordningen. For meg har det vært overraskende å lese i mediene at man prøver å framstille det som at vi har sagt at vi skal kutte i sykelønnsordningen. Vi har sagt at vi skal delta i et felles ansvar som Stortinget har for å få ned sykefraværet i samfunnet. Det er det vi

har sagt. Vi skal fortsatt ha en god sykelønnsordning i framtiden.

Jeg vil også oppklare en ting som jeg har hørt flere si: Det at det i dag er noen som har i sine arbeidsavtaler at de skal ha 100 pst. kompensasjon, og at andre kan risikere å ikke få det, er selvfølgelig ikke riktig. Hvis det skulle ha vært sånn at Stortinget hadde falt ned på å vedta en lov om at man skulle redusere sykefraværet, hadde selvfølgelig den loven vært overordnet alt annet. Det hadde jo gjeldt alle. Det er en åpenbar misforståelse fra noen hver. Men igjen: Fremskrittspartiet støtter at vi skal ha en god sykelønnsordning.

Mímir Kristjánsson (R) [11:05:25]: Jeg fortsetter der forgjengeren min slapp. Det som står i programforslaget til Fremskrittspartiet, er: «i større grad ansvarliggjøre den enkelte arbeidstaker ved korttidssykefravær». Det er i mine øyne politikerspråk for å kutte i sykelønnen til den enkelte ved korttidssykefravær, med andre ord å innføre en eller annen form for karen. Denne tolkningen er jo min, og jeg er med i Rødt, så det er vanskelig å stole på den, men Hans Andreas Limi er med i Fremskrittspartiet. Han leder denne komiteen og er Fremskrittspartiets mann i finanskomiteen, og han sier i Klassekampen: «Ein må sjå på ei ordning der det eigenmelde fráværet fører til ei avkorting». Spørsmålet er hvilken beskjed representanten Olsen, som er så tydelig på at Fremskrittspartiet ikke skal ha noen karendager, har til representanten Limi og programkomiteen i Fremskrittspartiet, som er i full gang med å få vedtatt at det skal komme karendager og avkorting ved korttidsfravær.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:06:29]: Jeg skal gjenta det jeg har sagt flere ganger: Dette er et programforslag som er sendt ut på høring i en organisasjon og skal vedtas i mai. Min påstand er at det er 100 pst. oppslutning om å ikke innføre karendager. Hans Andreas Limi har heller ikke tilkjennegjort at det er det som menes, men at vi må finne grep som gjør at vi reduserer sykefraværet i Norge, som er vesentlig høyere enn i våre naboland. Det er jo ikke slik at dette sykefraværet har kommet – som representanten Bjørnar Skjæran prøvde å synliggjøre – på Høyres og Fremskrittspartiets vakt. Nei, hvis man leser statistikken, har det doblet seg i perioden 2010–2023. Det er flere som tilsynelatende ikke har gjort nok for å holde sykefraværet i Norge på et nivå som våre naboland har, og det må vi gjøre noe med. Men sykelønnsordningen skal være god i Norge.

Presidenten [11:07:29]: Replikordskiftet er omme.

Mímir Kristjánsson (R) [11:07:39]: Når man deltar i disse debattene i arbeids- og sosialkomiteen og kanskje

særlig hører på høyresiden, skulle man tro at man hadde møtt opp på en kongress i fattiglappenes og gjerrigknarkenes landsforbund. Det høres ut som Norge er en stat der det er enorm manko på penger, på folk som er i arbeid, på framtidsutsikter, på investeringer. Det høres overhodet ikke ut som vi befinner oss i den staten som akkurat nå er i ferd med å bygge et regjeringskvartal til 60 mrd. kr, eller som er i ferd med å innføre havvindsubsidier med mange titalls milliarder kroner i året. Det høres heller ikke ut som vi er i det samme landet der de 400 rikeste menneskene kontrollerer verdier tilsvarende nesten 2 000 mrd. kr, eller der overskuddene i næringslivet er høyere enn noensinne. Og det høres i alle fall ikke ut, når vi har denne debatten om arbeidsavklaringspenger eller om uføretrygd eller hva det skal være, som vi befinner oss i samme land der én eneste bank, DNB, hadde et overskudd i ett kvartal i fjor på 15,9 mrd. kr.

Sannheten er, og det tror jeg de aller fleste vanlige folk skjønner, at det mangler ikke penger i Norge. Det mangler ikke strøm i Norge, og det mangler ikke mat i Norge. Likevel har vi de siste årene, i dyrtiden, havnet i en situasjon hvor stadig flere mennesker lever i fattigdom og matkøene vokser i byene våre, og vi har fått et nytt begrep, «energifattigdom». Et annet nytt begrep er «matfattigdom». Oversatt til vanlig språk betyr det at man ikke har råd til å fyre hjemme, og man har ikke råd til å spise alle måltider.

Hvorfor er det slik? Det er det mange grunner til, men én viktig grunn er at mange av ytelsene i velferdsstaten i dette landet ligger under EUs fattigdomsgrense. Det er mange partier her i denne salen som er glad i ting som kommer fra EU, men når de innfører en slik fattigdomsgrense, er det tydeligvis ikke så viktig lenger hva EU sier. Men EUs fattigdomsgrense er altså over det mange av de permanente ytelsene i velferdsstaten ligger på, det være seg minstepensjon, det være seg uføretrygd, det være seg arbeidsavklaringspenger, osv.

Rødt går i sitt alternative budsjett inn for å øke alle disse ytelsene – ikke bare gjøre som Fremskrittspartiet, som vil øke dem for pensjonistene og la de uføre og de på arbeidsavklaringspenger fortsette å leve i fattigdom, men øke alle disse ytelsene for å komme opp på nivå med fattigdomsgrensen. Det er den enkleste måten vi kan løfte folk i Norge ut av fattigdom på.

Hvem er disse menneskene? Hvem er de uføre? Hvem er de på arbeidsavklaringspenger? Hvem er pensjonistene? Hvem er de utenfor arbeidslivet? Når man hører den offentlige debatten, skulle man tro det var spesielt late mennesker, folk som var uheldige, at de hadde falt ut av et eller annet, som er et uhell som kan skje. Realiteten er at de aller fleste på disse ytelsene er folk som har jobbet hardt så lenge helsen har holdt. Re-

aliteten er at de aller fleste på uføretrygd i Norge er folk som har jobbet hardere, kanskje for hardt, og derfor har slitt ut helsen sin og havnet på disse ytelsene. Det er ingen motsetning, og det har Norge bevist gjennom mange tiår, mellom å ha anstendige trygdeordninger på den ene siden og å ha mange i arbeid på den andre. Tvert imot, de landene med best velferdsstater har uten unntak også høyest sysselsetting.

Det er ikke riktig at det er flere som deltar i arbeidslivet i land med dårligere trygdeordninger enn det er i Norge. Men nå er trygdeordningene i Norge i ferd med å bli for dårlige for mange. Det er interessant også i sykelønnsdebatten. Det har vært et rørende engasjement blant dem som vil kutte i sykelønnsen, men fra den dagen man går fra sykelønn på 100 pst. og over på arbeidsavklaringspenger på 66 pst., er gapet for stort. Her ligger det et forslag om å øke arbeidsavklaringspengene så det gapet blir litt mindre. Men det var kanskje ikke det som var meningen. Meningen var at alle skulle bli litt fattigere. Meningen var ikke at det skulle lønne seg å jobbe, meningen var at det skulle straffe seg å være syk.

Akkurat det samme ser vi når Rødt, for så vidt sammen med flere andre partier, foreslår å øke fribeløpet i uføretrygden, altså gjøre det lettere for uføre folk å jobbe ved siden av – belønne arbeid. Da skulle man tro at arbeidslinjepartiene sto her og klappet i hendene og jublet. Men nei, det å belønne uføre for å jobbe ved siden av har man motsatt seg i denne regjeringen.

Jeg tror det er en ganske åpenbar enighet om at Norge er et rikt land med mange ressurser. Spørsmålet vi diskuterer i denne komiteen, som tross alt disponerer det aller meste av statsbudsjettet i dette landet, er hva vi skal prioritere de store pengene på. Skal vi prioritere de store pengene på meningsløse prestisjeprojekter og grassat privat rikdom, eller skal vi som samfunn prioritere pengene og ressursene på dem som har aller minst? For Rødt er det spørsmålet veldig enkelt å svare på: Vi bør bruke mer av samfunnets ressurser på dem som virkelig trenger det, og mindre på dem som har mer enn nok fra før.

Presidenten [11:12:31]: Det blir replikkordskifte.

Anna Molberg (H) [11:12:47]: Man kan kanskje hevde at det er litt bortkastet tid at Høyre og Rødt barer sammen i en replikkveksling om arbeidslivspolitik. Det blir litt som kjøtteteren og veganeren som skal diskutere hvilken proteinkilde som er best. Men jeg har respekt for at Rødts budsjettprioriteringer er å øke nivået på ulike ytelser fra Nav. Det er helt forventet. Høyre har også vært med på å øke minstepensjonen ved flere anledninger, i tillegg til at vi ønsker å øke barnetrygden, f.eks. Vi foreslår også en ny avkortingsmodell for uføretrygd, som gjør at flere uføre sitter igjen med mer av inntekten sin, og våre skattelettelser bidrar til at ufø-

re får mer å rutte med. Men det vi aldri hører Rødt snakke om, er utviklingen, den massive utviklingen, av unge mennesker på uføretrygd og helserelaterte ytelser, som har økt med nesten 70 mrd. kr de siste tre årene. Er Rødt enig i at dette er et problem?

Mímir Kristjánsson (R) [11:13:46]: La meg først begynne med å slå fast at kjøtt er den beste proteinkilden. Når det er sagt, er vi for så vidt enig i flere av de tingene Høyre sier nå. Rødt vil i sitt budsjett ha enda større skatteuttak til dem med lave inntekter enn det Høyre vil, nettopp fordi vi ønsker å belønne folk med lave lønner som jobber.

Så til det med utviklingen: Det særnorske utenforskapet som høyresiden prøver å male et skrekkbilde av, er en myte. Hvis en spør dem som forsker på dette, hvis en spør dem som driver med disse tallene, vil de si at i Norge er relativt mange i arbeid. Vi har høy sysselsettingsandel sammenlignet med de aller fleste land, og det er de tallene en må sammenligne. Det nytter ikke å sammenligne én ordning i Norge, uføretrygd, med én ordning i Italia, der de ikke har ordningen uføretrygd, de har andre ordninger. En må sammenligne andelen som er i arbeid i samfunnet, og Norge har relativt mange i jobb, vi er nær verdenstoppen. Vi har relativt mange unge i jobb, og relativt mange eldre jobber. Nå håper jeg at jeg får et oppfølgingsspørsmål, så jeg får et minutt til til å fortsette.

Anna Molberg (H) [11:14:44]: Jeg er også enig i at kjøtt er den beste proteinkilden. Jeg er imidlertid uenig med representanten Mímir Kristjánsson når han sier at det er en myte – for det er 700 000 mennesker i Norge som står utenfor arbeid og utdanning, det er 21 mrd. kr ekstra i årets budsjett til helserelaterte ytelser. Da er jeg veldig interessert i å høre om Rødt er enig i at det er et problem at disse utgiftene rent faktisk eskalerer. Er det et problem at det for 70 pst. av unge som blir uføre i dag, ligger en psykisk diagnose til grunn? Er det riktig at disse menneskene skal på uføretrygd livet ut, eller burde det vært et mål at disse menneskene heller kommer i arbeid? Poenget mitt er at Rødt aldri snakker om dette – så har Rødt noe politikk for å gjøre at Nav faktisk blir mer arbeidsrettet? Har Rødt noe politikk for at flere skal komme av trygd og inn i jobb?

Mímir Kristjánsson (R) [11:15:44]: Jeg må bare beklage at Høyre ikke hører etter når Rødt snakker. Rødt har f.eks. tatt til orde for den forsøksordningen som man har i Nav Trøndelag – som er å innføre en ny ytelse, ikke i stedet for uføretrygd, som Høyre har lekt med tanken om, men i tillegg – der man har en form for ungdomslønn, nettopp for å slippe å komme i det diagnoseløpet som de aller fleste av oss er enige om er et

problem. Rødt går i dette budsjettforslaget f.eks. inn for massive kutt i skattene til dem som har lave lønner, nettopp for å stimulere og oppfordre til arbeid. Det finnes ikke ett arbeidsrettet tiltak man kan nevne, tror jeg, hvor ikke Rødt er minst like mye med på det som et hvilket som helst annet parti.

Så til dette problemet med 700 000: En kan gjerne kaste ut tallet 700 000, men dette tallet sier ingenting. En er nødt til å sammenligne det med tallet i andre land. Det finnes jo syke og gamle folk i alle land, og poenget er – realiteten er – at det i Norge er relativt mange mennesker som står i arbeid, sammenlignet med i andre land. Grunnen til det er bl.a. at vi har gode velferdsordninger, og da er det dumt å bygge dem ned.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:17:00]: Det er ingen partier her i salen som kan konkurrere med Rødt når det gjelder størrelsen på ytelsene. Vi blir bestandig overbydd, men sånn er det.

Jobb nummer én, etter Senterpartiets vurdering nå, er å bedre driften av statlige Nav. Det er masse dyktige fagfolk der, men det trengs en systemdebatt. Hvorfor trengs det? Jo, fordi det er enorme saksbehandlingskøer, det er et altfor høyt sykefravær i etaten, og det er mange ekstra administrasjonskostnader. Vi trenger altså å gå gjennom statlige Nav, ikke minst de helserelaterte ytelsene, som jo var noe av hele poenget med Nav i sin tid, at en skulle bli bedre på det området.

Mitt spørsmål er da: Hva mener Rødt må gjøres for å bedre Navs organisasjon på dette viktige området?

Mímir Kristjánsson (R) [11:18:07]: Takk for et veldig godt spørsmål.

Det har jeg mange tanker om, og det har Rødt også. La oss begynne med det som i hvert fall helt åpenbart trengs å ordnes i denne salen: Det er for mange regler. Det er for mange og for kompliserte regler og krav til Nav og til dokumentasjon fra dem som bruker Nav. Hvis man f.eks. ser på forskningsprosjektet «Nye mønstre» i Agder, er det ikke uvanlig at en barnefamilie som får hjelp av Nav, kan ha fem ulike ytelser i løpet av en måned. Istedenfor kan man ha noen gode nok ytelser, f.eks. ved å heve minsteytelsene. Da vil man slippe et lappe-teppe av ytelser der man kanskje har både arbeidsavklaringspenger, sosialhjelp, bostøtte og flere andre ytelser på toppen av alt. Det innebærer et enormt press på Nav – at man hele veien må dokumentere og søke. Det samme gjelder for den enkelte. Disse ytelsene er ikke engang en så enkel ting som samordnet utbetaling på samme dag. For alle som skal planlegge en måneds liv, er det en vesentlig bedre ordning.

Jeg skulle gjerne hatt bedre tid til å svare på dette, men en hovedregel er at man må gå gjennom alle reglene og kutte ut alt som er unødvendig.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:19:17]: Jeg lar meg mange ganger fascinere av Rødts politikk og representanten Mímir Kristjánssons engasjement for ytelser. Det er det helt klart at han har en sterk motivasjon for.

Det var en russisk ubåtkaptein som sa en gang at han ikke kan se grensen under vann, men nå er vi over vann. Finnes det i det hele tatt en grense hos Rødt for hvor høye disse ytelsene skal være, eller er de «unlimited»? Er det ingen grense?

Mímir Kristjánsson (R) [11:19:57]: Man kan ikke se fattigdomsgrensen under vann heller, men det er den grensen Rødt har lagt seg på.

Det er litt underlig å få dette spørsmålet fra Fremskrittspartiet, for når det gjelder minstepensjonistene, er det jo den samme grensen som de har. På pensjon er vi for så vidt enige om at fattigdomsgrensen er en grense. Så skiller vi lag, for vi synes det er vanskelig å forstå hvorfor uføre og folk på arbeidsavklaringspenger skal måtte leve under fattigdomsgrensen. Den er på 270 000–280 000 kr, hvis jeg ikke tar feil. Der ligger grensen for oss for de laveste ytelsene: 270 000–280 000 kr i Norge i dag. Det er ikke snakk om at du blir millionær av disse ytelsene. Det er relativt lite penger, som jeg tror de færreste av oss i denne salen hadde likt å leve av i løpet av et år.

Jeg synes ikke dette er så ekstravagant og råflott som mange gir inntrykk av, at folk på velferdsstatens varige ytelser skal leve på fattigdomsgrensen, i det minste, og ikke under den.

Presidenten [11:20:53]: Replikskordskiftet er omme.

Sveinung Rotevatn (V) [11:21:16]: Vi går tomme for folk før vi går tomme for pengar, har vorte eit omkved i den politiske debatten, inspirert av helsepersonellkommisjonen og andre – og det er heilt rett. Vi er eit land med ein enorm finansiell rikdom, men òg eit land med ei forholdsvis lita befolkning og enorme forventningar til både privat næringsliv og ikkje minst kvaliteten i offentlege tenester. Skal ein klare å levere det, treng ein flest mogleg i jobb. Det er difor det vi diskuterer her i dag, er så viktig.

Dessverre er det andre omkvedet som veldig mange, i alle fall på venstresida, stadig drar opp i denne debatten, om at Noreg har veldig høg sysselsetjing, ei sanning med betydelege modifikasjonar. Dersom vi samanliknar oss med dei landa det er naturleg å samanlikne seg med – Sverige, Danmark, Tyskland og Nederland – har vi dessverre vorte passerte når det gjeld sysselsetjingsgrad.

Noreg er ikkje i noko botnsjikt enno. Litt av grunnen til det – det var noko sanning i det representanten Kristjánsson sa i replikkvekslinga – er at Noreg har ganske høg sysselsetjing blant dei yngste og dei eldste. Blant

dei yngste skyldast det bl.a. at veldig mange studentar jobbar ved sidan av studiane. Ein kan diskutere om det er ein bra ting, men det er iallfall ein realitet. Blant dei eldste skyldast det pensjonsreforma. Det er elles ei pensjonsreform som Raudt har kjempa imot med hud og hår – det har også andre politiske krefter gjort – men ho har fungert. Så i dei gruppene har vi ganske høg sysselsetjing samanlikna med andre land. Men i kjernen av arbeidsstyrken, altså dei som er mellom 25 og 55 år, ligg Noreg no under det som er EU-gjennomsnittet for sysselsetjing. Det bør ein ta på langt større alvor i desse debattane.

Kva er grunnen til dette, når Noreg trass alt framleis har låg arbeidsløyse? Det er rett og slett at det er stadig fleire som går på helserelaterte trygdeytingar. Dei siste fire åra er det 80 000 fleire som har hamna på helserelaterte trygdeytingar enn det som var tilfellet før – både sjukeløn, arbeidsavklaringspengar og uføretrygd. Talet på folk som ikkje lenger står i jobb, svarar til befolkninga i Tromsø. Det er det ein bør vere djupt bekymra for dersom ein er redd for utanforskap, fattigdom og ikkje minst å kunne levere gode tenester til folk i framtida. Vi går tomme for folk før vi går tomme for pengar, og akkurat no er det altfor mange folk som ikkje lenger står i jobb.

Viss vi skal gjere noko med det, må vi av og til våge å ta nokre vanskelege debattar som kan vere politisk krevjande, men der det er ein veldig positiv gevinst i andre enden, nemleg at færre endar opp i varig utanforskap, og at fleire vert ståande i arbeid. Det var det ein klarte med pensjonsreforma. Trass i at ei rekkje politiske krefter på ytste venstre og ytste høgre fløy kjempa imot og kalla dette for pensjonsran og velferdsran og det eine med det andre, har det hatt ein veldig positiv effekt. Det løner seg meir å jobbe, og fleire står i jobb. Det er ein av grunnane til at sysselsetjinga vår trass alt ikkje er i noko botnsjikt heilt enno, og det er bra.

Vi har nokre reelle utfordringar i dette landet med folk som lever på vedvarande låg inntekt. Då treng vi gode, sosiale støtteordningar som kan hjelpe folk med å ha ei anstendig familieinntekt og ikkje minst å kunne vareta ungane sine. På dette området har vi heldigvis også gode arbeid å sjå til – gode faglege anbefalingar – bl.a. frå ekspertgruppa om barn i fattige familiar. Dei kom med ei tydeleg tilråding om å leggje om måten vi utbetalar barnetrygd på, nemleg at ein bør auke ho dramatisk og gjere ho til skattbar inntekt, slik at dei som har aller minst, vert sitjande igjen med mykje meir. Det er det vi føreslår i det alternative budsjettet til Venstre. Det gjer at det er vårt budsjett som vil gie desidert mest i barnetrygd til dei som har låg inntekt.

Det er også ein del andre ting vi bør gjere noko med. Sosialhjelpssatsane er låge, og det er rom for å auke dei

noko. Ikkje minst er det rom for å tenkje nytt rundt korleis vi driv sosialt arbeid. Difor har Venstre føreslått å opprette eit sosialt investeringsfond, etter modell frå det ein har gjort med suksess i Danmark, bl.a. slik at fleire sosiale entreprenørar kan bidra til å hjelpe folk som treng ekstra bistand og ekstra oppfølging, for å få både eit meir verdig liv og ein betre familieøkonomi.

Med det ser eg fram til eit mogleg replikkordskifte.

Presidenten [11:26:20]: Det blir replikkordskifte.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:26:33]: Partiet Venstre har, som vi allerede har hørt i flere innlegg i debatten i dag, vært blant de ivrigste til å kutte i sykelønnsordningen. I årets budsjettforslag følger de også opp med et saftig kutt i sikkerhetsnettet ved sykdom på 10 mrd. kr. Likevel har ikke Venstre støtte fra sin egen storebror i Høyre i dette spørsmålet, for de har nemlig såkalt fredet sykelønnsordningen.

Vil Venstre, som i så mange år har hatt dette som en av sine viktigste hjertesaker, godta at Høyre avlyser Venstres politikk på den måten, eller vil Venstre likevel – som jeg kanskje vil forvente – ta med seg sykelønnskutt inn i eventuelle borgerlige regjeringsforhandlinger etter valget? Vi håper selvfølgelig at det ikke blir aktuelt.

Sveinung Rotevatn (V) [11:27:27]: Det er tydeleg at ein trur det vert aktuelt, i og med at dette er tema for samtlege replikkar i ordvekslinga her i dag.

Det eg merkar meg, som er interessant, er at representantane frå venstresida berre er opptekne av kven som meiner kva i denne debatten, og ikkje brukar tid på å argumentere for at dagens system faktisk gjev gode resultat. Eg trur det er ein grunn til det, for svaret på det er openbert nei, all den tid vi no har eit sjukefråvær på 7,2 pst. Det var 5,9 pst. før pandemien. Det er høgare enn noko anna land. Det er heilt klart at måten ordninga er innretta på, er ei viktig forklaring bak det.

Det er også riktig at Venstre føreslår å endre den innrettinga, både for arbeidsgjevarar og for arbeidstakarar. Det er ikkje snakk om dramatiske endringar. For arbeidstakarar vil ordninga vere heilt lik dei fyrste seks månadane som det ho er i dag, men deretter føreslår vi å ha ein eigenandel, etter anbefaling frå bl.a. ekspertgruppa til sysselsetjingsutvalet – som representanten Øvstegård sjølv sagt ser glatt vekk frå, for dette har han bestemt seg for, heilt uavhengig av kva fakta på bakken viser. Dagens system driv folk ut i varig utanforskap, og det meiner eg vi ikkje kan stå og sjå på.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:28:33]: Det er vel bare ett sted i hele landet man kan si at det ikke er dramatisk for folk å få kun 80 pst. lønn – et kutt på 20 pst. i inntekten sin. At det ikke er dramatisk, må man nesten

ha over en million i årsinntekt for å hevde. Det mener jeg rett og slett er oppsiktsvekkende.

La oss se litt på resten av retorikken til representanten Rotevatn, som vanligvis er en veldig besinnet vestlending i slike spørsmål. I spørsmålet om sykelønn har han altså sagt at Stortinget lider av kollektiv handlingslammelse og bl.a. er offer for en strutsetilnærmelse, stikke hodet i sanden, osv. Da er det litt interessant å se hva som rettfærdiggjør denne skarpe retorikken fra representanten Rotevatn. Det var altså i fjerde kvartal i 2000 6–7 pst. sykefravær, og vi er på det samme nå, etter pandemien. Er dette virkelig en god nok grunn til denne strutseretorikken fra representanten Rotevatn?

Sveinung Rotevatn (V) [11:29:42]: For det første prøver eg å vere ein sindig vestlending i alt eg gjer, og eg trur ikkje eg vert oppfatta som veldig oppfarande no heller. Eg trur nettopp eit litt kjøleg blikk på utviklinga er viktig å ha med seg i dette.

Det er rett som representanten seier, at Noreg hadde eit ekstremt høgt sjukefravær rundt årtusenskiftet. Det førte til at vi innførte graderte sjukmeldingar. Ein tok faktisk grep og endra systemet. Det fungerte forholdsvis bra, ein fekk det noko ned. Det er nettopp det Venstre føreslår: å styrkje dette med graderte sjukmeldingar.

Det eg ikkje rakk å seie i stad, er at ein med det systemet vi har foreslått – basert på ei tung fagleg utgreiing – vil behalde 100 pst. sjukeløn etter seks månader om ein går over til gradert sjukmelding. Når ein har hatt eit så langt fravær frå jobb som seks månader, er det enormt viktig at ein byrjar å gå på jobb igjen, dersom det er håp om betring og håp om at ein skal kunne kome tilbake. Det som diverre skjer med altfor mange, er at ein endar opp i varig utanforskap, på arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. At det er 80 000 fleire på desse ordningane dei siste fire åra, gjer tydelegvis null inntrykk på SV.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:30:57]: Venstre er veldig frimodige i å kutte i sjukelønna og ønsker altså lave re sjukepengar til sjuke folk. Samtidig er det mange hundre tusen lønnsinntakere som er ansatt i sterke bedrifter, som gjennom tariffavtalen eller ansettelseskontrakten sin har sikret seg 100 pst. sjukelønn fra første dag, og har sikret seg sjukelønn uansett hvilken inntekt en har, altså ikke noe tak.

Når Venstre nå ønsker å endre de generelle sjukelønnsordningene, går Venstre da også inn for at det skal bli lovmessig forbudt å ha sånne særavtaler, slik at det altså blir likt for alle, uansett hvilken arbeidsgiver en har?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Sveinung Rotevatn (V) [11:31:49]: Igjen merkar eg meg at ingen frå venstresida faktisk vil forsvare dagens system med at det gjev gode resultat. Alt handlar om politisk spel og ulike vikarierende argument for kvifor ein ikkje kan gjere endringar. No er det dette med tariffavtalar som har vorte det nye vikarierende argumentet.

Eg synest i grunnen representanten Dagfinn Henrik Olsen svarte ganske godt på dette i stad, at det allereie i dag finst grenser for kva ein kan avtale på dette området. Det er også eksempel frå andre land på at ein gjer det på andre måtar. Det eg meiner er det viktige, er at ein no set seg ned og finn ut av korleis vi kan reformere dette systemet i breitt. Då bør ein sjølv sagt inkludere partane i arbeidslivet.

IA-avtalen har no kollapsa under Senterpartiet og Arbeidarpartiet i regjering. Det har tilsynelatande heller ikkje gjort så stort inntrykk på nokon på venstresida, men det tilseier openbert at denne regjeringa har gjeve opp å forsøkje å få til noka einigheit med partane, har gjeve opp å få ned sjukefraværet, og ein har låst seg i ikkje å ville gjere endringar i det heile. Det er det vi treng å gjere. Då må ein setje seg ned og ikkje vere så låst i kva ein kan snakke om, som dagens regjering er.

Mímir Kristjánsson (R) [11:33:02]: La meg begynne med å si at jeg forsvarer dagens sykelønnsordning. Jeg synes at den gir kjempegode resultater. Når det gjelder meningen med sykelønnsordningen, har vi her en slags misforståelse fra Rotevatn. Han tror at denne salen innførte sykelønn for å få ned sykefraværet. Nei, man innførte sykelønn for at folk skulle ha lønn under sykdom og ikke være fattige når de var syke. Det er grunnen til at vi fikk sykelønnsordningen, og det resultatet leverer sykelønnsordningen på.

Det er heller ikke sykelønnsordningens feil at sykefraværet stiger nå, med mindre det var sykelønnsordningens ære at det sank hele perioden fra 2000–2015, hvis det er slik det var. Vi har hatt samme sykelønnsordning i Norge siden 1978, og sykefraværet har steget og sunket.

Det jeg skulle spørre om, var egentlig noe annet. Jeg har hørt Rotevatn være utrolig bekymret for hva som skjer med dem som etter et år på sykelønn plutselig ramler over på AAP, for det er en så dårlig ytelse. Jeg hadde ventet at Venstre skulle foreslå å øke AAP kraftig, hjelpe stakkarene på AAP, men Venstres budsjett er en masse kutt til folk på AAP. Det er gjeninnføring av karensåret for folk på AAP. Hvor er den omsorgen for dem som er på AAP, når de skal begynne å se på AAP-ordningen?

Sveinung Rotevatn (V) [11:34:05]: Det har vorte 40 000 fleire AAP-mottakarar dei siste par åra, og det har ifølgje regjeringa si årsak i to ting. Det kjem av det høge sjukefraværet, som representanten Kristjánsson karakteriserte som eit kjempegodt resultat, og det kjem

av at ein har endra AAP-ordninga i tråd med representanten Kristjánssons syn, og gjort det enklare å verte gåande på AAP veldig lenge utan avklaring. Vi har føreslått å gjere ei endring på det – ikkje på satsen, men på nettopp dette karensåret som vert nemnt.

Eg synest forsvaret representanten Kristjánsson har for sjukelønsordninga, eigentleg tilseier at ho per definisjon vil vere ein suksess så lenge ho eksisterer, for då vil nokon motta sjukepengar, og det er per definisjon suksess. Det er likevel slik at det etter kvart har kome såpass mange på banen – av legar, av Nav-tilsette, av folk som sjølve har gått på sjukepengar i altfor mange år – som fortel at dette i veldig mange tilfelle dessverre gjer at folk som hadde hatt ein sjanse til å kome tilbake i jobb, vert gåande utanfor, og at faktisk å jobbe ofte kunne vore ein betre del av behandlingløpet. Eg skulle ønskje fleire vil le reflektere litt meir over det.

Presidenten [11:35:10]: Replikkordskiftet er over.

Statsråd Tonje Brenna [11:35:25]: Jobben er enormt viktig for folk. Å ha en jobb å gå til er å høre til, å være til nytte for seg selv og andre, å være trengt og å bli møtt med forventninger. I Norge har vi høy sysselsetting. At mange er i jobb, gjør at mange er med på å finansiere vår felles velferd. Framover blir vi færre i yrkesaktiv alder og samtidig flere eldre. Det skjer samtidig som det står rundt 620 000 mennesker i alderen 20–66 år utenfor arbeid, utdanning eller arbeidsmarkeds tiltak. Det er 620 000 for mange.

I september la regjeringen fram en stortingsmelding om arbeidsmarkedet som het En forsterket arbeidslinje – flere i jobb og færre på trygd. Den inneholder flere forslag som skal øke sysselsettingen. I statsbudsjettet for 2025 følger vi opp med å foreslå nesten 770 mill. kr mer til tiltak for å få flere i jobb. Vi foreslår å styrke arbeidsmarkeds tiltakene og Nav, sånn at flere kan få tilbud om kvalifisering og bistand til å komme i jobb. Vi foreslår også å etablere 500 flere plasser i varig tilrettelagt arbeid, sånn at flere på uføretrygd kan få mulighet til å delta i arbeidslivet.

Over tid har andelen unge som står utenfor arbeid og utdanning, gått noe ned, men jeg er likevel bekymret for de i overkant av 100 000 unge som fortsatt står utenfor. De har evner og ressurser vi må invitere dem til å ta i bruk. Derfor innførte regjeringen i 2023 en ungdomsgaranti, og i 2025 foreslår vi å videreutvikle innsatsen, sånn at flere kan komme i arbeid og utdanning. Regjeringen foreslår å iverksette et forsøk med et nytt arbeidsrettet ungdomsprogram, med rett til inntektssikring og der nedsatt helsetilstand ikke skal være inngangsvilkår. Vi vil også utvikle flere lavterskeltilbud og mer tilpassede tjenester for unge med sammensatte utfordringer.

Regjeringen foreslår også å øke driftsbevilgningen til Nav med 100 mill. kr for å møte utfordringene med lange saksbehandlingstider og bedre kvalitet i saksbehandling. I tillegg foreslås det en rekke økninger i driftsbevilgningene til hjelpemiddelområdet.

Det heter i Arne Paasche Aasens sang fra 1930-tallet: «Vi er de tusener som bygger landet.» Noen av dem som var med på nettopp den jobben med å bygge landet, var oljepionerene. De gjorde en stor, viktig og til dels farlig innsats i en tidlig fase av det som etter hvert skulle bli hele Norges oljeeventyr. Mange betalte en høy pris, med egen helse som innsats.

Flere har allerede fått yrkesskadeerstatning, men mange har ikke fått noe som helst. Vi hadde i statsbudsjettet for neste år lagt opp til et eget løp i yrkesskadesporet for å kartlegge omfang, behov og krav til erstatning. I dag forsterker et enstemmig storting det forslaget og ber i tillegg regjeringen komme tilbake så raskt som mulig med en kompensasjonsordning for oljepionerene. Det vil jeg følge opp, og jeg har allerede i dag avtalt et møte med de berørte som er på besøk her i Stortinget for å følge denne debatten.

Regjeringen fortsetter arbeidet med å sikre trygge og seriøse arbeidsforhold og styrke arbeidstakernes rettigheter, i nært samarbeid med arbeidslivets parter. Det føres en politikk som skal stimulere til høyere organisasjonsgrad og tariffdekning, og som også bidrar til et seriøst og organisert arbeidsliv. Men det er altså sånn at useriøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet utfordrer deler av det norske arbeidslivet. Derfor må vi ha et arbeidstilsyn som er til stede, som er synlig, særlig i utsatte bransjer, og som legger til grunn en streng reaksjonsbruk. Regjeringen foreslår å styrke Arbeidstilsynet med 18 mill. kr neste år, noe som gjør at det har blitt styrket med rundt 90 mill. kr siden regjeringen tiltrådte. Som et ytterligere ledd i arbeidet mot useriøsitet vil regjeringen også øke støtten til Fair Play Bygg i 2025.

Et bredt flertall i denne salen stilte seg bak vårens pensjonsforlik. Der var det enighet om en overgangsordning for uføre alderspensjonister i de årskullene som har deler av alderspensjonen beregnet etter gammel opptjeningsmodell. Dette har regjeringen jobbet for å få på plass fra 2025. Overgangsordningen innebærer at uføre født mellom 1954 og 1962 skal ha et tillegg i den delen av pensjonen som beregnes etter gammel opptjeningsmodell. Dette vil gi økte pensjoner fra våren 2025, med etterbetaling fra 1. januar 2025. Med det har regjeringen tatt første skritt i å følge opp pensjonsforliket, og med det å styrke den sosiale bærekraften i pensjonssystemet.

Presidenten [11:40:26]: Det vert replikkordskifte.

Henrik Asheim (H) [11:40:39]: Denne debatten har vist et slags pågående seminar på venstresiden om det faktisk er et problem at såpass mange står utenfor arbeidslivet i arbeidsfør alder i Norge. Statsråden har gang på gang uttrykt at hun mener at det er et stort problem, og det er bra. Situasjonen nå, på hennes vakt, er altså at vi har opp mot 700 000 mennesker i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidslivet. Bare neste år øker utgiftene til helserelaterte ytelser med nesten 21 mrd. kr. Da vi fikk nysalderingen levert, viste den at kostnadene til dette ble 3 mrd. kr høyere enn man trodde i 2024, og siden 2021 er det 67 mrd. kr i økte utgifter.

På samme tidspunkt har denne regjeringen utredet og stoppet forsøk med arbeidsorientert uføretrygd. De har ikke gjort det mer lønnsomt for uføre å jobbe, og det er halvparten så mange varig tilrettelagte arbeidsplasser som man trenger. Det som kommer i budsjettet, er 30 mill. kr til oppstart av en pilot i august 2025.

Hva står egentlig igjen av politiske resultater etter statsråden for å få ned veksten i antall uføre?

Statsråd Tonje Brenna [11:41:46]: Jeg lærte også å runde tall opp og ned på skolen, men å runde 620 000 opp til 700 000 tror jeg er mye selv for Høyre-folk, som gjerne opererer med forholdsvis store tall i en del sammenhenger. Nok om det.

Jeg mener det står store resultater igjen når det gjelder å inkludere flere i arbeidslivet på denne regjeringens vakt. For det første har vi fått 145 000 flere i jobb, mer enn 8 av 10 i privat sektor. Det skal vi være stolte av. Vi har gjennomført en ungdomsgaranti som gir unge tidlig, tett og tilpasset oppfølging, sånn at de ikke skal ramle utenfor. Gjennom dette budsjettet, og stortingsmeldingen om flere i jobb og færre på trygd, legger vi et nytt løp for å sørge for at unge holdes i aktivitet framfor å sluses over på helserelaterte ytelser.

Jeg mener også at mye av jobben som handler om hvordan vi får skolen mer praktisk og variert, og hvordan vi sørger for å styrke helsetjenesten med lavterskeltilbud på psykisk helse-området i møte med unge, er en viktig del av det at unge folk skal kunne høre til og delta. Jeg mener også det å få et trygt og godt arbeidsliv, hvor man også er trygg på jobb, er en viktig del av det å inkludere flere i arbeid. Vi vil videre, men dette er viktige ting som står igjen til nå.

Henrik Asheim (H) [11:42:52]: Nok en gang kommer det en oppramsing som ikke tar inn over seg resultatene. Det burde faktisk bekymre en statsråd og en regjering at man ser at det blir stadig flere som skyves ut av arbeidslivet, i en situasjon hvor vi trenger mer arbeidskraft, hvor vi vet at vi trenger hver enkelt, og hvor vi vet at arbeid er god helse for veldig mange mennesker. Det er helt riktig at vi etter pandemien har fått flere

mennesker i jobb, det skulle jo bare mangle. Samtidig som det skjer – og det er paradokset – er det flere, særlig unge, som skyves ut av arbeidslivet og ikke kommer i arbeid.

Når man ser resultatene, og når svaret til statsråden etter fire år er å komme opp med en pilot som skal starte i august 2025, altså noen uker før neste stortingsvalg, mener statsråden at det bærer preg av handlekraft, og er hun fornøyd med resultatene slik de nå er?

Statsråd Tonje Brenna [11:43:52]: Jeg føler noen ganger når jeg er i replikkveksling med representanten, at jeg er med i tv-programmet Ekstra Joker nord. Først får jeg anerkjennelse for at jeg er bekymret, og blir invitert til en oppramsing, og når jeg gjentar at jeg er bekymret og kommer med en oppramsing, er det et problem at jeg kommer en oppramsing.

For å svare på det jeg oppfatter er det egentlige spørsmålet, polemikk satt til side, dvs. om jeg er bekymret, og om jeg er fornøyd med resultatene: Nei, jeg mener vi skal få veldig mange flere med. Jeg mener at hver og en av de 100 000 unge som i dag står utenfor, er folk vi trenger. Ikke minst: De er unge mennesker som trenger å føle at vi trenger dem.

I 2015 var det over 21 000 unge som var arbeidsledige. I dag er tallet 10 000. Da Erna Solberg var midt i sin regjeringsperiode, var det 7 900 unge uføre. Det ble doblet på hennes vakt. Det er fristende å drive polemikk tilbake mot Høyre, men dette er en for viktig sak til det. Jeg mener vi må gjøre alt vi kan for å få unge med. Det betyr ikke at vi skal overse de tingene som faktisk går bra, som at vi på en del områder får økt yrkesdeltakelsen, men vi vil videre.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:45:06]: Statsråden har hørt debatten som har gått her, og oljepionerene er noe som opptar mange, spesielt undertegnede. Nå er det vel slik at hvis vi er ærlige med oss selv, sier vi at løsningsen fra flertallet, som nå ligger på bordet, ikke var den løsningen som statsråden og regjeringen foretrakk, men det er nå den løsningen som ligger der. Jeg er opptatt av hastigheten i dette, slik at flest mulig kan benytte seg av en slik ordning. Jeg sa tidligere at 35 har forlatt oss siden NOU-en ble presentert, og to forlot oss i helgen.

Det er betimelig å stille følgende spørsmål til statsråden: Hva er en akseptabel grense? Hvor mange flere skal forlate oss på grunn av sykdom relatert til dette før ordningen kommer på plass? Jeg skal hjelpe statsråden med å svare, for svaret bør egentlig være null. Det vil gi bud om at man har til hensikt å gjøre noe raskt. Noe annet ville være oppsiktsvekkende.

Statsråd Tonje Brenna [11:46:07]: Jeg hørte representantens innlegg i stad og spørsmålet om det var å

foretrekke at flere falt fra, slik at utbetalingene ble lavere. Jeg må si at det er blant de mer graverende tingene jeg har hørt uttrykt fra denne talerstolen. Jeg mener det er en helt urimelig spekulasjon å komme med, og ord som ikke bør falle herfra.

Selvfølgelig er vi opptatt av i fellesskap å gi den anerkjennelsen oljepionerene fortjener. Hvis rett skal være rett, er vi flere tiår bak skjema. Den gode nyheten nå er at det er et samlet storting som intenst ber regjeringen med raskest mulig virkning å komme tilbake med en ordning som gir kompensasjon til de menneskene vi snakker om her. Det vil undertegnede gjøre. Når jeg ikke sier en dato her og nå, er det rett og slett fordi jeg er redd for å ikke klare å overholde den datoen. Det ville gjøre at mennesker som nå har et håp, ble skuffet. Det ønsker ikke jeg å bidra til, så derfor er mitt løfte at jeg så raskt som mulig vil komme tilbake til Stortinget med en kompensasjonsordning for oljepionerene.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:47:19]: Jeg er glad for at regjeringspartiene og SV igjen er blitt enige om å gjøre budsjettet både grønnere og mer rettfærdig. Jeg er også glad for at statsråden er veldig tydelig på at det skal følges opp med en egen kompensasjonsordning for oljepionerene, og at det skal skje så raskt som mulig. Det er jeg glad for.

Så er det mye annet som gjenstår. I fjor ble SV og regjeringen enige om å sette ut et oppdrag om å vurdere fribeløpet for uføre – pengene som uføre kan tjene uten å få avkortet trygden – som altså hører regjeringen satte ned til bare 0,4 ganger folketrygdens grunnbeløp. Mange, inkludert SV, mener at fribeløpet må opp til 1 G. Den saken er fremdeles ikke i mål – heller ikke i år, dessverre – og det er ikke til å stikke under stol at SV er utålmodig i denne saken. Dette har vært et tema i samtaler mellom regjeringspartiene og SV, og jeg tror også at statsråden deler vårt engasjement. Kan statsråden fortelle hva hun tenker rundt den saken nå?

Statsråd Tonje Brenna [11:48:22]: Vi er inne i et terreng hvor vi må klare å finne den rette balansen. Jeg tror det ville oppleves som urimelig hvis det ikke fantes noen form for avkorting. Samtidig må vi ikke gjøre det vanskelig for folk som er avhengig av en eller annen form for trygdeytelse, å kunne prøve seg i arbeidslivet og tjene penger til livets opphold også på den måten. Det er riktig at vi hadde en utredning som så på dette. Den slo fast at det ikke ville være særlig effektivt å øke den grensen, men regjeringen har allikevel sagt at vi skal komme tilbake til det, og det vil regjeringen gjøre.

Når det er sagt, legger vi i dette programmet opp til å gi folk muligheten til å ha flere arbeidsforsøk når de er på uføretrygd. Det mener jeg er en veldig god måte å sørge for at folk kan få prøve seg i jobb på uten å risikere å

miste hele inntekten dersom de ikke lykkes ved første forsøk. Dagens regler legger opp til ett slikt forsøk. Med nye regler får man muligheten til flere forsøk, og det mener jeg er en god måte å invitere uføre til å prøve seg i jobb på. Det reduserer også den opplevde risikoen for den enkelte som er bekymret for egen inntekt dersom en ikke lykkes i arbeid.

Mímir Kristjánsson (R) [11:49:39]: Rødt har i likhet med flere andre partier ivret for å få på plass en særskilt kompensasjonsordning for oljepionerene. Dette er jo en sak som er mange tiår på overtid, som statsråden selv var inne på. Det er flere år siden det kom en utredning som tydelig anbefalte å ha en sann særskilt kompensasjonsordning. Likevel har regjeringen i løpet av høsten flere ganger sådd tvil om man egentlig skulle ha en sann kompensasjonsordning – sist fra statsministeren i spørretimen tidligere i høst. Nå kommer heldigvis det på plass, og det er ingen måte å komme seg unna det vedtaket på.

Det som likevel er bekymringen min, og bekymringen til dem som har arbeidet for oljepionerene, er tiden dette skal ta. Bare siden 2022 har det altså dødd 35 oljepionerer. Hvor lang tid ser statsråden for seg at det er mulig å bruke på å få på plass denne kompensasjonsordningen, sånn at flest mulig oljepionerer får glede av den?

Statsråd Tonje Brenna [11:50:37]: Jeg vil vel heller snu på spørsmålsstillingen – ikke hvor lang tid det trenger å ta, men hvor kort tid det kan ta.

Det er helt riktig, som representanten er inne på, at vi har en NOU på bordet. Vi har også i statsbudsjettet lagt opp til en egen ordning gjennom yrkesskadesystemet vårt i Nav, som gjør at vi kan komme i kontakt med folk og få høre hvilke krav og behov den enkelte måtte ha. I tillegg vedtar Stortinget i dag at vi skal ha en egen kompensasjonsordning. Det betyr at jeg egentlig har et veldig godt utgangspunkt for å komme raskt tilbake til Stortinget. Som jeg sa i mitt andre svar tidligere, er grunnen til at jeg ikke nå legger en dato på bordet, at jeg rett og slett er redd for å skuffe mennesker som allerede er ganske skuffet over hva vi til sammen har klart å få til for akkurat denne gruppen. Ellers hadde jeg gitt en dato i dag, hvis jeg var helt sikker på at jeg klarte å holde den. Mitt løfte er å komme tilbake til Stortinget så raskt som mulig med en kompensasjonsordning for oljepionerene, i tråd med det jeg mener er et veldig godt og enstemmig vedtak fra Stortingets side i dag.

Sveinung Rotevatn (V) [11:51:46]: Statsråd Tonje Brenna administrerer det høgaste sjukefråværet på 15 år. Det har eg og andre stilt ho mange spørsmål om i Stortinget sidan ho tiltredde i fjor haust, og ho har heile

vegen svart at vi no skulle få ein ny avtale om inkluderande arbeidsliv på plass, og at det var viktig at dei diskusjonane føregjekk i det forumet. Vel, det fekk ikkje statsråden til. No har IA-avtalen kollapsa, og partane vil knapt snakke med kvarandre, så då vert spørsmålet: Kva skjer vidare? Og meir konkret, kva er Arbeidarpartiet sitt syn på sjukelønsordninga no? I sommar opna Arbeidarpartiet og Tonje Brenna for å gjere endringar i arbeidsgjevarperioden i sjukelønsordninga, og LO gjorde det same. Meiner Arbeidarpartiet framleis det? Går dei til val på det? Eller meiner dei no at ingenting skal endrast med sjukelønsordninga, samtidig som vi har eit sjukefråvær på 7,2 pst.? Det går framleis oppover og driv altfor mange ut i varig utanforskap.

Statsråd Tonje Brenna [11:52:45]: Det er en viss fi- nesse over utsagnet om at statsråden administrerer det høyeste sykefraværet på veldig lenge. Det høres ut som det er jeg som har sendt folk hjem for å bli friske. Det kan jeg avkrefte at jeg har. Mitt mål og mitt ønske er selvfølgelig at alle mennesker i Norge skal møte på jobb hver eneste dag. Så tror jeg likevel, uansett hvordan vi vrir og vender på det, at noen vil bli syke, enten det er av lettere ting som influensa eller forkjølelse, eller av mer alvorlige ting som holder folk vekk fra jobb over tid.

I Arbeiderpartiets program, både i det som gjelder i dag, og i forslaget til nytt partiprogram, står det at vi skal ta vare på den sykelønnsordningen vi har, som gir folk inntektssikring hvis de blir syke. Jeg mener likevel ikke det er til hinder for å se på andre grep for å få fraværet ned. Det handler om hvordan både arbeidstaker, arbeidsgiver, Nav og hele helsetjenesten følger opp plikter og rettigheter, det handler om måten vi møter den enkelte sykmeldte på, hvor interessert vi er i å få vedkom- mende tilbake, og det handler selvfølgelig også om mø- tet mellom den enkelte arbeidstaker og sykmelder, altså lege.

Presidenten [11:53:47]: Replikordskiftet er omme.

Per Vidar Kjølmoen (A) [11:54:05]: Dokument 8:16 S for 2024–2025 omhandler situasjonen for de så- kalte oljepionerene og etableringen av en særskilt kom- pensasjonsordning for denne yrkesgruppen. Saken har vært oppe til behandling på Stortinget også tidligere. I 2021 fremmet Arbeiderpartiet et representantforslag i saken, og Stortinget vedtok da å sette ned en kommi- sjon for å utrede saken, noe som munnet ut i en egen kommisjon, med tilhørende NOU. Senere har saken også vært oppe som representantforslag, senest i juni i år, så det er rett å si at saken har hatt stor oppmerksom- het fra Stortingets side. Stort engasjement har det også

vært i fagbevegelsen, bl.a. fra Forbundet Styrke, SAFE, ALF Offshore og LO.

Saken har i hovedsak dreiet seg om to elementer: for det første om de såkalte oljepionerene fikk en rettferdig behandling da de søkte om yrkesskade, og for det andre om det bør opprettes en særskilt kompensasjonsord- ning for disse oljearbeiderne.

Svaret på det første spørsmålet er dessverre nei. Olje- arbeidere fikk helsen sin ødelagt, og deretter fikk de pro- blemer med å få den yrkesskadeerstatningen de hadde krav på. Kommisjonen beskriver at innvilgelse av uføre- trygd hos Nav stort sett gikk greit for seg. Langt vanskelig- ere var det å få godkjent helseskadene som yrkessykdom, og det viste seg svært, svært vanskelig å få yrkesskade- erstatning av forsikringsselskapene på grunn av høye dokumentasjonskrav.

Det er bra at statsråden har tatt initiativ til at det raskt blir etablert bistand til tidligere oljearbeidere i yr- kesskadesporet, og det er godt at et flertall på Stortinget slutter seg til dette arbeidet. Slik kan vi forhåpentligvis løse opp i gammel urett overfor de oljearbeiderne som ble helseløse mens de sikret trygge arbeidsplasser, gode skoler og en verdig eldreomsorg for alle oss andre i Nor- ge gjennom den enorme verdiskapingen som skjedde, og fremdeles skjer, på norsk sokkel. Det skulle bare man- gle.

Det andre spørsmålet er mer prinsipielt. Var ar- beidsforholdene på norske plattformer av en slik art at det var en spesiell helsefare forbundet med å jobbe der? I Norge har vi en kultur for likhet. Det skal ikke spille noen rolle hvem en er, og hva en jobber med. Hvis job- ben gjør en helseløs, skal en få den hjelpen en trenger, og det skal være økonomiske ordninger som gjør at en skal kunne leve et verdig liv.

Stortinget har tidligere kommet til at de helsemessi- ge belastningene for noen yrkesgrupper har vært så sto- re at det fortjener en særskilt kompensasjonsordning. Det har tidligere kommet nordsjødykkerne og veterane- ne i utenrikstjenesten med psykiske lidelser til gode. Kommisjonen skriver om oljepionerene at en særskilt ordning bør på plass, og

«at målgruppen [...] bør defineres slik at det dreier seg om kjemisk eksponering og helseskader som var særskilt for arbeidet offshore i tidlig fase, og som ikke var lik for ellers sammenlignbare arbeidstaker- grupper i landbasert arbeidsliv i perioden».

Det er godt at et stort flertall i komiteen, ja, kanskje alle partiene på Stortinget, slutter seg til kommisjonens anbefaling. Det gir håp om en verdig utgang på en sak som har kostet noen av våre egne så altfor mye. På nyåret blir det departementets oppgave å gjøre et godt og grun- dig arbeid med å utforme en riktig ordning, og så kom-

me tilbake til Stortinget så raskt som mulig. Oljepionerene har allerede ventet lenge nok.

Jeg vil takke arbeids- og sosialkomiteen for godt samarbeid i saken.

Tor Inge Eidesen (Sp) [11:58:13]: Perspektivmeldingen gir oss et tydelig bilde på noen av de største utfordringene i årene som kommer. Det er, og det kommer til å være, kamp om arbeidskraften. Omsorgsoppgavene øker, og det er beregnet et stort behov for flere hender inn i disse yrkene. Samfunnet er i kontinuerlig omstilling, og vi trenger mennesker med kompetanse som passer til de oppgavene og problemene vi skal løse.

Skole og utdanning er selvsagt helt sentralt i dette bildet, men like viktig er mulighetene til påfyll og utvikling. De færreste vil stå i samme jobb i 40 år, snarere det motsatte. Livslang læring, jobbmobilitet og utvikling er nødt til å kjennetegne arbeidslivet. For Senterpartiet og regjeringen er det et mål å øke antallet sysselsatte i aldersgruppen 20–64 år fra 80,5 pst., som det var i 2023, til 83 pst. i 2035.

Samtidig preges situasjonen på vårt ansvarsområde av at altfor mange står utenfor arbeidslivet. Spesielt bekymringsfullt er det at for mange unge faller fra i skolen og dermed også blir stående utenfor arbeidslivet. For mange av disse ender med uføretrygd, mange av dem med en diagnose på en psykisk lidelse. Dette må vi snu. Bedre oppfølging gjennom ungdomsprogrammet og arbeidsrettet oppfølging med inntektssikring utenfor helsesporet er derfor viktige grep som vår regjering nå prioriterer.

Vi har hatt en periode i norsk arbeidsliv der stor arbeidsinnvandring har kunnet fylle de gapene som har vært mellom tilbud og etterspørsel av arbeidskraft. Sånn er det ikke nå. Derfor er det så viktig at vi tar vare på dem som allerede er i arbeidslivet. Det handler om arbeidsmiljø og tilrettelegging der det er nødvendig. Det handler ikke minst om organisasjon, kultur og ledelse. Jeg må si at når det gjelder det siste, er det et stort forbedringspotensial, ikke minst på offentlige arbeidsplasser.

Det finnes mange bedrifter som greier å skape en kultur og har en ledelse som innebærer at det betyr noe om Ola eller Kari kommer på jobb en dag. Slike «småting» kan være forskjellen mellom et høyt eller lavt sykefravær.

Mange står også utenfor arbeidslivet på grunn av en eller annen funksjonsnedsettelse. Norge trenger denne arbeidskraften, og folk trenger et fellesskap, en arbeidsplass, som gir livet innhold. Jeg er glad for at vi i Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering fortsetter opptrapningen innen varig tilrettelagt arbeid, gjennom å øke antallet plasser med 500 også i 2025. Samtidig mener jeg at arbeidsgiverne, særlig nå når det er knapphet på ar-

beidskraft, må legge enda bedre til rette for å ta inn folk som trenger en eller annen form for tilrettelegging.

Vi lever lenger, og mange kan derfor stå i arbeid lenger. Pensjonssystemet vårt legger opp til det. Da er det avgjørende at helsen holder. Det er i samfunnets interesse, men det er også i den enkelte arbeidsgivers og arbeidstakers interesse at en kan fortsette i jobb.

Ett eksempel på hvordan arbeidsmiljø kan gi skader for livet, er oljepionerene. De første årene var arbeidet i Nordsjøen litt texas, for å si det litt på slang. Det var få reguleringer, og arbeidsoppgavene var preget av for dårlig skjerming mot eksponering for kjemiske stoffer, støy og drit. Senterpartiet spilte en sentral rolle da oljepionerkommisjonen ble satt ned, og NOU-en «Oljepionerene – en kompensasjonsordning» gir en god beskrivelse av de belastningene som denne spesifikke yrkesgruppen ble utsatt for. Sammenhengen mellom den eksponeringen de ble utsatt for, og de forskjellige sykdommene, er etter min mening godt dokumentert.

Likevel er det mange som fortsatt ikke har fått yrkesskadeerstatning. Jeg leser dessverre altfor ofte om oljepionerer som er alvorlig syke og sannsynligvis ikke har lenge igjen å leve. Det haster derfor å få en avklaring i denne saken, og jeg er derfor veldig glad for at det nå ligger an til at samtlige partier på Stortinget slutter seg til at det skal etableres en egen kompensasjonsordning, i tråd med anbefalingene fra NOU-en.

Det er ingen tvil om at dette haster, men det må være realistisk og gjennomførbart. Derfor er jeg glad for de presiseringene som statsråden ga i replikkordskiftet her tidligere, og jeg synes vi gjør et godt vedtak her i dag.

Aleksander Stokkebo (H) [12:03:27]: I dag har jeg to hovedbudskap. Det første er tusen takk. Tusen takk til alle som har stått på og bidratt til å gjøre Norge til et av verdens beste land å bo i. Tusen takk til alle som i godvær og uvær har reist ut i Nordsjøen for å skape verdier til fellesskapet. Tusen takk til Bjarne, Tord, Svein, Jan Birger og alle oljepionerene som har banet vei, og som var med på å legge grunnlaget for det norske oljeeventyret og den velferden mange av oss i dag tar for gitt. Tusen takk! Høyre er dypt takknemlig for innsatsen. Det er vi alle.

Tusen takk! Det er mitt første budskap.

Mitt andre budskap er at nå er det på tide å ta ansvar. Oljepionerene tok på seg en viktig jobb for fellesskapet og skapte verdier vi som samfunn kommer til å ha glede av i mange generasjoner framover. Men de jobbet også på sokkelen i en tid der arbeidstakervernet var mye svakere og der flere offshorearbeidere ble eksponert for bl.a. boreslam, hydrokarboner og benzen. Det var mye man den gang ikke visste, men i dag vet vi mer, ikke minst om den mulige sammenhengen mellom det

oljepionerene ble utsatt for, og senere helseskade. Det er på tide at vi i denne salen tar den kunnskapen inn over oss. Det er på tide å ta ansvar og legge fram en rettferdig kompensasjonsordning.

Det sterke engasjementet blant de berørte, høringsinstansene og en rekke ordførere går inn på oss. Før sensommeren ba vi regjeringen komme raskt tilbake til Stortinget med en løsning. Det har de ikke gjort. I etterkant av vedtaket har vi i stedet vært vitne til tåkelegging og trenering. Etter mye press har det riktig nok kommet et slags svar, hvor regjeringen og SV sier at man skal legge en kompensasjonsordning til grunn, men djevelen ligger som kjent i detaljene. Hvis man leser SV og regjeringspartiernes merknader grundig, står det fortsatt at de ber regjeringen komme «tilbake til Stortinget med en endelig vurdering av om det skal etableres en egen kompensasjonsordning». Dette står i merknadene, men ut fra debatten ser det heldigvis ut til å være en feil og en forglemmelse og at det kun er siste skriftlige spor av særlig Arbeiderpartiets forsøk på å trenere saken.

Vi er et stort flertall på Stortinget som er enige om at vi ønsker en kompensasjonsordning for oljepionerene. Spørsmålet bør nå ikke lenger være «om», men «når» en slik ordning kommer på plass, og da har jeg en god og en dårlig nyhet til denne salen. Den dårlige nyheten er at SV ser ut til å sikre Støre-regjeringen flertall for at de etter to år med trenering fortsatt skal få utsette saken på ubestemt tid. Den gode nyheten er at vi ennå ikke har hatt avstemningen i dag. Det er fortsatt ikke for sent å snu. Høyre fremmer derfor et forslag der vi ber regjeringen legge fram en særskilt kompensasjonsordning og komme tilbake til Stortinget med et endelig forslag til modell, så snart som mulig og senest innen revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Det er på tide å lande en konklusjon, ikke minst av hensyn til forutsigbarheten til de berørte. Til oljepionerene vil jeg igjen si tusen takk for den innsatsen de har gjort. Til resten av Stortinget og særlig Støre-regjeringen og SV vil min oppfordring være krystallklar: Det er nok utsettelse nå. La oss gi oljepionerene forutsigbarhet og avklaring av når kompensasjonsordningen kommer. Det er på tide å ta ansvar.

Anna Molberg (H) [12:08:12]: Arbeids- og sosialkomiteen har ansvaret for rundt en tredjedel av hele Norges statsbudsjett. Det er ganske mange hundre milliarder kroner som utgjør vårt sikkerhetsnett og vår velferdsstat.

Etter snart fire budsjettbehandlinger i arbeids- og sosialkomiteen begynner det å bli ganske klart at utgiftene bare går én vei. De eskalerer oppover, og det er grunn til å registrere med uro at vårt budsjett er en slags budsjettvinner hvert år.

Under Støre-regjeringen har kostnadene til helserelevante ytelser økt med 67 mrd. kr. Antallet på arbeidsavklaringspenger er stigende. Antall unge uføre bare vokser, og vi har det høyeste sykefraværet på 15 år. I årets budsjett skulle man tro det var Forsvaret som skulle få de største økningene, med 19 mrd. kr ekstra til oppskalering av forsvarsevnen. Men Forsvaret må se seg slått av 21 mrd. kr ekstra til helserelaterte ytelser bare på ett år.

Hadde en vanlig familie hatt slike eskalerende utgifter i forbruket sitt, ville jeg tro at enhver ansvarlig person hadde satt foten ned og gjort noe med det. Slike enorme økninger i helserelaterte ytelser kommer til å begrense handlingsrommet vårt vesentlig de neste årene hvis vi ikke gjør noe for å stanse utviklingen. Derfor var det flere av oss som ble positivt overrasket da statsråd for arbeid og inkludering for en tid tilbake begynte å ta opp disse problemstillingene. Det ble sagt at folk måtte gå på jobb, og det ble sagt at utviklingen i sykefraværet ikke kunne fortsette. Men hva skjer i praksis?

For det første har IA-avtalen havarert på Støre-regjeringens vakt. Det som før var avtalte spilleregler mellom partene for å få ned sykefraværet, gjelder ikke lenger.

For det andre finnes det ingen nye tiltak i dette budsjettet for å få folk i jobb utover nok et pilotprosjekt i Nav.

For det tredje kommer ingen endringer i avkortingsreglene for uføre, selv om dette er blitt lovt av regjeringen år etter år.

Regjeringen har brukt sine snart fire år med makt til heller å levere LOs ønskeliste om kollektiv søksmålsrett, forbud mot innleie i byggebransjen, de har strammet inn på regler om deltid og midlertidige ansettelser, forhindret selskaper med én ansatt i å leie ut seg selv og ikke minst stanset viktige forsøk med arbeidsorientert uføretrygd, som kunne bidratt til at flere uføre kunne vært i jobb.

Regjeringen har et fullstendig legitimt mål om å få flere folk inn i faste og hele stillinger. Dette prinsippet er Høyre på ingen måte uenig i. Nå er det slik at mange ikke kan jobbe 100 pst. fordi helsen ikke tillater det, og da er det litt dumt å føre en politikk som begrenser arbeidsgivere til å ansette noen på deltid eller leie dem inn gjennom et bemanningsbyrå. En slik stilling kunne betydd veldig mye for noen som har falt utenfor arbeidslivet.

Jeg har problemer med å se hvordan regjeringen har tenkt å nå målet om full sysselsetting, slik det står i Hurdalsplattformen. Jeg ser heller ingen konkret politikk for å stanse utgiftene vi har på helserelaterte ytelser.

Høyre mener det er behov for en større reform av ytelsene fra Nav. Første steg er å etablere en nasjonal arbeidsrettet ytelser for unge. Her skal de som faller utenfor, få en inntektssikring uten spørsmål om diagnoser og sykdomsgrad, men heller få spørsmål om hva de kan bi-

dra med. Dette setter vi av 100 mill. kr til. Vi foreslår også å forbedre økonomien til uføre som jobber ved siden av, ved at de får halvert avkorting i trygd, og vi sikrer 500 ekstra VTA-plasser, varig tilrettelagt arbeid, utover det regjeringen og SV har blitt enige om.

Det er mye god helse i å ha en jobb å gå til. Altfor mange i dag blir uføretrygdet fordi de har en psykisk diagnose. Passivitet og ensomhet blir kombinert med en mangeårig kamp for å sikre seg en uføretrygd fra Nav. Det er ikke veldig helsefremmende. Det er altfor mange unge som parkeres på eneste mulige inntektssikring for livet, nemlig uføretrygd. Høyre er klar til å gi disse menneskene nye alternativer, både for å løfte flere ut av fattigdom gjennom arbeid og for at framtidige generasjoner også skal ha en god velferdsstat.

Presidenten [12:13:05]: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:13:20]: Jeg er så glad for at Fremskrittspartiet endelig, etter flere forsøk, får flertall for at det skal etableres en egen kompensasjonsordning for oljepionerene, for dem som har ofret helsen sin for at dette landet har blitt rikt, og for at vi har det velferdssamfunnet som vi har i dag. Men jeg blir bekymret når jeg hører på statsråden, som sier at hun skal komme tilbake til Stortinget så raskt som mulig. Det er stort sett det oljepionerene har hørt i to år og to dager. Så lenge er det siden denne NOU-en ble lagt fram. Statsråden sier videre at hun ikke vil bidra til at mennesker som har et håp, blir skuffet – men det kan da hun bidra til at de ikke blir.

Jeg har ledet mange departementer, og jeg vet at statsråden selvsagt har stor påvirkning på hvilke saker som blir prioritert i et departement. Vil statsråden ha det fram raskt, ja, så får statsråden det fram raskt. Det holder ikke bare å si at man skal komme tilbake senere. Jeg har hørt budsjettet for 2026 nevnt, men da er det enda flere av dem som nå kjemper kampen, som er syke, som kommer til å dø før denne ordningen kommer på plass.

Det er fristende å spørre om man virkelig har fjernet seg så langt fra grasrota at man ikke tar inn over seg de skjebnene vi snakker om her, syke mennesker som ikke har fått en kompensasjon for den innsatsen de har lagt ned, som har frarøvet dem helsen og samtidig gitt oss andre en så ufattelig rikdom.

Dette holder ikke, og derfor håper jeg at et flertall her i Stortinget i dag tar ansvar – tar ansvar for å støtte det forslaget som Høyre har lagt fram, om at denne ordningen senest skal komme i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Det er rett og slett fordi det er for mange som ikke har noen tid å miste, som er nødt til å ha denne ordningen raskt. Det kan man i denne salen ta ansvar for i dag, og jeg håper at et flertall gjør det. Hvis SV

virkelig mener at dette er viktig, bør SV støtte dette forslaget, sånn at vi har flertall.

Jeg kan ikke forstå hvordan Arbeiderpartiet kan se disse menneskene i øynene hvis man nå har til hensikt å trenere denne saken videre, istedenfor å si: Vi lover dere at vi kommer tilbake senest innen revidert nasjonalbudsjett, vi skal få i gang denne ordningen i løpet av året.

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [12:16:35]: Odd Arvid Nilsen fra Mandal er en av de stolte oljepionerene som nå kanskje kan se et lys i tunnelen, for usikkerheten råder fortsatt. Han og flere andre har blitt vurdert hos STAMI. STAMI skriver for Odd Arvids og flere andres del at de har fått store doser av bl.a. benzen over mange år. Odd Arvid jobbet som bore-crew i mer eller mindre 20 år. Han har fått uhelbredelig kreft, men holder det gående så lenge medisinen virker. Livet til Odd Arvid ble veldig amputert den dagen det også ble påvist KLL, en form for blodkreft, i 2021, og han måtte begynne på mer behandling. Han tenker også på det spesielle med forholdsreglene de måtte ta da de vedlikeholdt borene og skiftet produksjonsrør nede i reservoarene. Alle drenene i boreområdet ble plugget for ikke å havne i sjøen, men så ble de åpnet opp igjen og ført ned i slamtanker i pumperom hvor det foregikk åpent arbeid hele tiden. Dette var en blanding av oljebasert diesel, mud og regnvann. Dette ble oppbevart i åpne tanker rett under beina der de jobbet. Noen av arbeiderne skjønte jo at dette ikke var bra. Man skulle spare miljøet, men altså ikke arbeidsmiljøet til dem som jobbet med dette.

Historiene er mange, veldig mange. På disse pionerene kom symptomene krypende mens de var på jobb. Etter hvert ble skadene såpass store at de ble satt på land, overlatt til seg selv og helsevesenet. Yrkesstoltheten var fratatt dem. Kampen for tilværelsen begynte. De møtte et system som ikke fungerte, og de ble ikke trodd. Selv om vi er ett skritt videre, er jeg på vegne av oljepionerene likevel veldig bekymret for at det ikke vil skje noe som helst på veldig lenge. Vi har vandret i ørkenen i flere år, og dette vedtaket kan fort bli en ny ørkenvandring.

Når skal denne kompensasjonen skje? Det må regjeringspartiene og SV svare på. Alle tilhørende her i dag forventer et klart og tydelig svar fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet eller SV. Når er ordningen på plass, og når er pengene på konto?

Fremskrittspartiets forslag sammen med Rødt er det eneste som det nå hadde vært verdt å feire med kake og blomster. Vi foreslår en ordning gjennom revidert, med mål om å iverksette 1. august 2025. Jeg er nå redd for at det ikke kommer til å skje. Men det jeg kan love, er at Fremskrittspartiet på vegne av oljepionerene skal henge på denne saken helt til ordningen er implementert. Først da får vi ro i saken. Først da kan vi dele ut

blomster og spise kake. Men det viktigste: Først da får oljepionerene den oppreisningen de fortjener, de som har gitt oss den velferden vi faktisk har i dette landet.

Aleksander Stokkebø (H) [12:19:33]: La meg ta dere med på en reise. Vi starter i Bryne, hjembyen til Erling Braut Haaland. Herfra kjører vi til Sandnes, forbi Stavanger og videre nordover til Haugesund. Veien tar oss til Bergen, over fjellene til Førde og Stryn, og etter 13 timer på landeveien er vi endelig i Molde, endestasjonen. Det er en lang tur, ikke sant? Men la oss sette dette i perspektiv. 685 000 mennesker i arbeidsfør alder står i dag helt eller delvis uten jobb. Hvis de sto på rekke, hånd i hånd, ville de stått hele veien fra Bryne til Molde. En kø med så mange mennesker som ikke får jobb, er ikke bare lang, den er uholdbar. Bak statistikken finner vi masse mennesker med et uforløst potensial, ideer som ikke blir realisert, og arbeidsgivere som mangler arbeidskraft. Vår viktigste jobb må derfor være å sørge for at alle som vil og kan jobbe, får muligheten til det.

Nettopp derfor går Høyre inn for en kraftfull jobb-pakke i vårt alternative budsjett. For det første må det bli slutt på å gi opp folk før livet knapt har begynt, og derfor vil vi ikke vente på regjeringens forsøksprosjekt, som utsettes til høsten. Vi foreslår i stedet en arbeidsrettet ytelse for unge som faller utenfor jobb og skole, der det legges mindre vekt på diagnoser og mer vekt på hva man kan bidra med, gjennom en trygg inntektssikring kombinert med kvalifisering, arbeid og aktivitet.

Vi foreslår også å gjøre vårt for at det alltid skal lønne seg å jobbe. Derfor foreslår vi en ny avkortningsmodell for uføretrygd, der uføre som forsøker seg i jobb, får sitte igjen med mer av inntekten. Ikke minst foreslår vi et krafttak for flere varig tilrettelagte jobber. Når vi vet at behovet årlig er minst 900, må vi ta det på alvor, og derfor foreslår vi i Høyres jobbpakke 1 000 nye – dobbelt så mange som regjeringen.

685 000 mennesker står uten arbeid, og køen strekker seg fra Bryne til Molde. Det er rett og slett ikke holdbart, og det er på tide med handling, der alle som vil og kan jobbe, får jobb.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:22:40]: Jeg må også fortsette på saken om oljepionerene. For meg startet dette da jeg møtte Hans Marvold og Kreftforeningen her på huset for en stund siden og kjente hvor utrolig provoserende det er hvordan Norge, hvordan dette fellesskapet, har behandlet folk som har gått på jobb og ofret helsen sin for vår rikdom – folk som har ventet i altfor lang tid, og dessverre har altfor mange også gått bort mens vi venter. Den urettferdigheten som det handler om, kjente jeg selv på kroppen. Det er mange av oss som har en nær som har gått bort i kreft, det gjelder også meg. Det er folk som kjenner hvordan det er

når ens nære blir utsatt for noe på jobb og ikke får rettferdighet etterpå.

Derfor er det veldig viktig å rydde lite grann og ikke underslå hva som nå skjer. I dag har det følgende endret seg: Fram til i dag var det ikke et flertall på dette hus for en særskilt kompensasjonsordning. Det sto SV, Rødt og Fremskrittspartiet alene om. I dag får vi med oss regjeringspartiene og Høyre på at den avklaringen som vi alle ber om skal komme så fort som mulig, faktisk inneholder kompensasjon. Det er derfor jeg ser et håp, et lys i enden av tunnelen.

Det er også viktig å ikke skape forvirring eller underslå det følgende: Et tydelig flertall, med SV, med Fremskrittspartiet, med Rødt og nå også med Høyre og flere, sier at dette må komme så raskt som mulig, og arbeids- og inkluderingsministeren har i denne salen, i møte med de berørte selv, vært veldig tydelig på at dette skal skje så fort som overhodet mulig.

Det er ikke sånn at vi i SV nå er ferdige med denne saken. Nei, vi har brukt vår nøkkelrolle på Stortinget nå – vår rolle – til å sørge for flertall for et framskritt. Vi skal fortsette å bruke vår rolle til å slåss for at pengene kommer på konto. Så vanskelig og så lett er det. Vi kommer ikke til å gi oss før vi er i mål. Jeg inviterer alle partier som nå har sagt at de vil ha en kompensasjonsordning, og at den skal komme raskt, til å jobbe sammen om det og ta ansvar for at Norge skal gjøre opp for den uretten vi har begått, og legge vekk politisk spill, legge vekk angrepene og faktisk få til noe. Det har jeg stor tro på, nå som vi til slutt har blitt en bred allianse for oljepionerene – endelig.

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [12:25:55]: Over til et litt annet tema: VTA-plasser. Noe av det mest motiverende jeg gjør som ordfører, er å besøke VTA-bedrifter. Altfor mange i yrkesaktiv alder står utenfor arbeidslivet. Jeg har besøkt Specto i Lindesnes, Ime Verksted i Mandal, arbeidsmarkedsbedriften Mindus på Heddeland i Marnardal og Gjenbruksbutikken i Mandal. Den gløden, den entusiasmen, den motivasjonen, det samholdet, den gleden og den humoren du finner der, gir deg motivasjon og energi.

Arbeidsmarkedstiltakene er blant de viktigste virkemidlene i det arbeidsrettede velferdsapparatet. Attførings- og vekstbedrifter er sentrale aktører for å lykkes med å inkludere flere med nedsatt arbeidsevne i livet.

Målet må være å få flest mulig raskest sysselsatt i ordinært arbeid. Da må det arbeides tettere med den enkelte gjennom karriereveiledning, det må gis individuell oppfølging og kartlegging av arbeidsevne og ferdigheter, og motivasjonen for å komme seg ut i arbeid må styrkes, enten gjennom utdanning eller praksisplass.

Tall viser at behovet for nye, varig tilrettelagte arbeidsplasser er vesentlig større enn hva regjeringen leg-

ger opp til. Det at veldig mange personer med utviklingshemming i alderen 18–25 år står helt uten jobb, er ikke godt nok. Mange av disse ønsker å være i jobb, men får ikke muligheten. Det må være et mål at alle som ønsker å komme i arbeid, får komme i arbeid. Samarbeidet mellom attførings- og vekstbedrifter og det ordinære arbeidslivet må styrkes, og det må legges til rette for at flere aktører kan godkjennes og tilby arbeidsmarkedstiltak.

Samtidig må tiltaksstrukturen forenkles og avbyråkratiseres. Fremskrittspartiet viser til at det er behov for opprettelse av langt flere VTA-plasser enn hva regjeringen foreslår i 2025. I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett foreslår vi å opprette ytterligere 500 VTA-plasser utover regjeringens forslag, og det er mer i tråd med hva som er det reelle behovet der ute.

Vi understreker viktigheten av at staten tar sin del av ansvaret for å etablere flere VTA-plasser, spesielt for dem som står utenfor arbeidslivet og trenger særskilt tilrettelegging eller litt ekstra oppfølging. Fremskrittspartiet ser på VTA-plasser som en utrolig viktig vei inn i arbeidslivet. Mange opplever at veien inn i arbeidslivet er både lang, kronglete og full av utfordringer. Det kan være at de må ha særskilt tilrettelegging på jobb eller trenger litt ekstra oppfølging. Den veien blir mye kortere med en VTA-plass. Derfor er det viktig at staten tar sin del av ansvaret og etablerer flere VTA-plasser for dem som står på utsiden av arbeidslivet.

Til slutt ser vi at det er mange gode intensjoner i de alternative forslagene, og vi skulle gjerne ønske at SV hadde fått gjennomslag for sitt forslag i VTA da de var i forhandlinger med regjeringspartiene, noe de dessverre ikke klarte.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:29:12]: Avtalen om det inkluderende arbeidslivet, IA-avtalen, blir ikke forlenget etter den 1. januar i 2025. Den situasjonen vi som er i regjering, da står overfor, er at vi må kraftsamle for å redusere sykefraværet innenfor dagens ytelser til arbeidstakerne og innenfor finansieringsansvaret som arbeidsgiver og stat har.

Da er det to viktige områder som vi må kraftsamle innsatsen på. Det er å forbedre møtet mellom lege og den som er syk, altså på sykmeldingstidspunktet, og det er oppfølging av langtidssykefraværet. Det er utviklet noe som heter norsk funksjonsskjema, som med stor fordel bør bli obligatorisk brukt i forbindelse med en sykmelding, slik at en kan beskrive funksjonsevnen til en arbeidstaker som er syk. Det er store muligheter for å tilrettelegge på en del arbeidsplasser, slik at en kan ha noe arbeid og derfor bruke mer delvis sykmelding, noe som vil være fordelaktig for alle parter. Når det gjelder langtidssykefraværet, er det vesentlig at vi her snakker med erfarne leger.

Hva er oppfølgingen i dag? Det er altfor mange tilfeller der det mangler oppfølgingsplan for den enkelte langtidssykmeldte. Det er ressursmangel i både Nav og helsevesenet, og det er også viktig å legge til rette for motivasjon og involvering, for alle ønsker å delta i arbeidslivet. Det må være vår klare inngang i dette spørsmålet.

Det er også viktig at vi prioriterer de langtidssyk-meldte som trenger bistand mest, og får til en raskere overgang til uføretrygd for dem en raskt ser er så syke at de oppfyller kravet til uføretrygd. Regjeringens ungdomsgaranti gjelder fra 16 til 30 år. Det er viktig. Den gjelder ikke fra 19 til 30 år, men fra 16 til 30 år. Det er en utrolig viktig garanti, som er framtidsrettet, men den krever mye bistand og tilrettelegging av arbeidsmarkedstiltak som gir ungdom arbeid som de kan være stolte av, og som kan gi et større selvbilde og større selvtilit i ungdomsflokken.

I Vikersundbakken er framtidens skole opprettet. Det er et glitrende samspill mellom entreprenører, fylkeskommunen og – håper vi – Nav stat. Vi håper at vi her kan få et svært fast regelverk, sånn at det kan bli en norm – en mal – for å få disse ungdommene inn i gagns arbeid.

Haitham El-noush (SV) [12:32:34]: Optimismen var høy på valgnatten i 2021 etter at det ble et rød-grønt flertall med hele 100 mandater. Forventningene var store, for det som samler de rød-grønne partiene, er mye mer enn det som skiller dem. Det som fulgte i ukene og månedene etter, var en stor skuffelse for alle som ønsket seg en regjering som avspeilte det store flertallet i Stortinget. Sjøkket var et faktum da SV forlot sonderingene i Hurdal.

Som vi i SV har forutsett, har SV som opposisjons-parti og budsjettpartner til regjeringen fått store gjennomslag og igangsatt store velferdsreformer – budsjett etter budsjett, år etter år. Blant gjennomslagene i år er økningen av minstepensjonen for enslige med 6 000 kr i året fra 1. mai. Dette er en viktig SV-seier som styrker privatøkonomien til pensjonistene. Nok en gang sikrer SV et løft for enslige minstepensjonister. Vi må sikre folk en god og trygg alderdom etter et langt liv som en del av samfunnet vårt.

I en tid med økte forskjeller og økte priser er det viktig for SV å styrke økonomien til folk. Med 80 mill. kr styrkes og bedres bostøtteordningen for mottakere av arbeidsavklaringspenger og dagpenger. Det er viktig å nevne her at dette er en del av økningen av lånerammen til Husbanken med 3 mrd. kr.

I Norge har vi høy yrkesdeltakelse, også blant grupper som er mye plaget av sykdom og fravær. Det skyldes bl.a. at vi har en god sykkelønnsordning, hvor man kan stå i jobb og satse på det uten at verken arbeidstakere el-

ler arbeidsgivere risikerer å tape økonomisk ved sykdom. Derfor vil SV fortsette å være en sterk forkjemper for å opprettholde og verne dagens sykelønnsordning i Norge. Samtidig er vi bekymret for at det på høyresiden konkurreres om å kutte i den ordningen, altså sykelønnen. Det er usosialt, det vil øke forskjellene, og det vil føre til økt økonomisk utrygghet for arbeidstakere. For å utjevne forskjeller, øke økonomisk trygghet og sikre høy yrkesdeltakelse i arbeidslivet må vi verne om og styrke velferdsstaten.

Mímir Kristjánsson (R) [12:35:48]: Jeg har lyst å trekke linjene tilbake til 2013.

I 2013 hadde den norske staten endelig summet seg til å be krigsseilerne om en unnskyldning etter krigen. Det tok 68 år. Da forsvarsministeren kom med den beklagelsen, sa hun samtidig at det var trist at ikke alle fikk være til stede og høre beklagelsen – for på de 68 årene som var gått siden krigens slutt, var ganske mange av krigsseilerne strøket med.

Sånn har det vært i Norge, vi har vært dårlige til å ta vare på havets folk i dette landet. Vi har møtt dem med gjerrighet, og vi har møtt dem med mistenksomhet. Det har vært en kamp for krigsseilerne og for nordsjødykkerne, det er nå en kamp for oljepionerene, og det foregår fortsatt en kamp for de overlevende og etterlatte etter norgeshistoriens største industriulykke, Alexander Kielland-ulykken. Det handler selvfølgelig om kompensasjon og erstatning, men det handler også om anerkjennelse og en beklagelse – om at staten tar det ansvaret den faktisk har hatt.

Jeg skal ikke underslå at en kompensasjonsordning til oljepionerene kan bli dyrt. Men hva er dyrt i dette landet i den sammenhengen? Vi i denne salen er veldig glad i å dele ut milliarder som oljepionerene har tjent for dette landet. Vi er veldig glad i å bevilge milliarder til både det ene og det andre gode tiltaket – milliarder som har kommet fra oljearbeidernes innsats. Så ok, en kompensasjonsordning kan bli dyrt, men jeg tviler på at det blir mer enn det det koster å stenge Ekofisk-feltet i 10 minutter. Realiteten er likevel, som jeg sa, at dette handler om mer enn penger. Som en av oljepionerene som er her i dag, sa til Aftenbladet: Folk tror det handler om penger, men det verste har vært ikke å bli trodd. Oljepionerene har jo opplevd det som så mange andre opplever i velferdsstaten vår, at du finner tre leger som er enig med deg, og så kommer den fjerde, som bestemmer at du ikke får den yrkesskadeerstatningen likevel.

Det handler om at man ikke har fått anerkjennelse for at den jobben man har ødelagt helsen på, har vært av betydning for hele det norske samfunnet og for hele velferdsstaten. Det vi vedtar i dag, er historisk, men det er historisk med en litt ring ettersmak – som man ville sagt

der jeg kommer fra. Det historiske er at det er et enstemmig storting som sier at det skal komme en særskilt kompensasjonsordning for oljearbeiderne – det er ingen vei utenom. Ettersmaken er at det er et stykke fra et vedtak her til handling i det virkelige liv og til pengene står på konto, så å si. Uten en tidsfrist, og ikke minst uten en spesifisering av hvilken modell som skal velges, hvem som skal få, og hvor avgrensningen skal gå, er det mange ubesvarte spørsmål.

Til dere som har møtt opp på galleriet i dag, vil jeg bare si fra bunnen av mitt hjerte: Jeg skulle veldig gjerne vært med dere ut etterpå og tatt en dram og feiret, men jeg tror vi er nødt til å fortsette denne kampen noen måneder til.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:39:02]: Jeg kunne gjort det rimelig kort og sagt at jeg er helt enig med taleren i forrige innlegg, for det er jeg.

Nasjonen Norge har fart svært dårlig fram når det gjelder norske sjøfolk, det være seg krigsseilerne eller en del av oljepionerene. Mange av dem kom fra sjøfarten, gikk i land og dro på plattform i Nordsjøen. Jeg har 15 år bak meg som kaptein og offiser i den norske handelsflåten, på kjemikalietankere. Jeg har fraktet tusenvis av tonn med nettopp de stoffene som disse arbeiderne har blitt utsatt for. Da jeg begynte i den bransjen, gikk vi rundt som astronauter med friskluftsapparat i tankene og i pumperommene. Disse menneskene har vært utsatt for dette på lik linje med mange av mine tidligere kollegaer – som jeg har måttet frekventere begravelser til – som har forlatt denne verden altfor unge. Vi har vært utsatt for akkurat de samme stoffene, i pumperommene og i tanker, og mange har fått sykdommer, men de fleste av dem jeg seilte med, jobbet for norsk rederinæring, ikke for den norske staten. Den norske stat har et særskilt ansvar for å sørge for at de som faktisk har ofret helsen sin for vår velstand og rikdom, får den kompensasjonen de fortjener.

Så er det viktig å påpeke at i vår merknad i denne saken har vi også løftet fram at en del av de arbeiderne som det er snakk om, har jobbet for norske selskaper i utenlandsk sektor under bilaterale avtaler. De må også inkluderes i denne ordningen. De har også vært med og løftet fram vår rikdom.

Vi har fremmet to representantforslag i denne saken, og vi kommer til å henge på som en klegg her. Det kan ikke være slik at man skyver det framfor seg og sier at dette tar det lang tid å få etablert. Det sa vi om krigsseilerne også – det var helt umulig å få til at disse skulle få oppfølging fra den norske staten. Da flertallet ble tvunget på plass, klarte vi å løfte dette raskere enn regjeringen og komiteen så for seg. Det er mulig her også, hvis man bare erkjenner prinsippet, og det er at det skal på

plass en kompensasjon. Mange av disse menneskene har tatt opp lån for å prøve å kjøpe seg mer tid. Når de da forlater denne verdenen, skulle det bare mangle at ikke familien sitter igjen med litt mer.

Subsidiært kommer vi til å støtte Høyres forslag i saken.

Marie-Helene H. Brandsdal (A) [12:41:54]: Vi lever i ei uroleg tid. Vår tids største utfordring er utanforskap og einsemd. Ein av fem i yrkesaktiv alder står utanfor arbeidslivet. Ein av fem – det er 620 000 menneske i alderen 20–66 år. 100 000 unge står utanfor arbeidslivet. Alle er meir enn det ein ser, og alle treng å vite at ein høyrer til, og å oppleve meistring.

Arbeid til alle er jobb nummer éin. Målet i Hurdalsplattforma er full sysselsetjing og at alle som ønskjer det, skal få ein jobb å gå til. Sidan Arbeidarpartiet kom i regjering, har meir enn 145 000 fleire fått seg eit arbeid, åtte av ti i privat sektor, men framleis er det mange unge med samansette problem som står utanfor arbeidslivet, og det er behov for eit krafttak. I mitt daglege arbeid i Nav møter eg fleire av dei, og dei seier at dei har behov for tett og heilskapleg oppfølging frå helseapparatet, frå Nav og frå skule for å få kompetanse og kvalifisering til å kome seg ut i arbeid.

Difor er eg glad for at vi føreslår 17 mill. kr til å utvikle fleire lågterskeltilbod og meir tilpassa tenester til unge med samansette problem. Arbeidsmarknadstiltak og naudsynte ressursar til dyktige fagfolk i Nav skal styrkjast med 500 mill. kr, og det er sett av 30 mill. kr til utvikling av forsøk med eit nytt ungdomsprogram som gjev unge som står utanfor arbeid og utdanning, moglegheit til å få ei inntektssikring og arbeidsretta oppfølging utan krav om medisinsk diagnose.

Vi vil òg styrkje satsinga på varig tilrettelagt arbeid med 500 fleire arbeidsplassar til dei som har uføretrygd. Budsjettforliket med SV, der vi føreslår tiltak som styrkjer velferda, gjev folk betre råd. Det bidreg òg til grønn omstilling. Barnetrygda, studiestøtta og minstepensjonen vert auka, og vi styrkjer Husbanken og legg til rette for bygging av fleire studentbustader.

Det betyr noko kven som styrer. Det vert mindre forskjellar, vi får tryggleik i ei uroleg tid, og folk får betre råd. Arbeid til alle er jobb nummer éin, og vi legg til rette for at fleire får hjelp, kvalifisering og eit arbeid å gå til.

Lars Haltbrekken (SV) [12:45:11]: Vi har sett dem i serien Lykkeland på NRK, de første oljearbeiderne i Norge, de som la grunnlaget for den enorme rikdommen vi har i dag. Mange av dem ofret helsen i arbeidet. Fortsatt har de ikke fått den erstatningen de skulle ha fått.

Et norsk oljeeventyr var ikke bare et eventyr for alle. Oljepionerene, de som jobbet på plattformene de første

tiårene, levde ikke bare i et eventyr. Mange av dem sliter med alvorlige helseplager i dag.

Jeg traff noen av dem under oljemessen i Stavanger tidligere i høst – og her på Stortinget i dag. Det gjør et vanvittig sterkt inntrykk. Bjarne, en av dem, forteller at han etter en tid fikk skjelvinger, og øynene og nesen rant. Det ble forklart med at tanten hans hadde en skjelvesykdom, og at han hadde høysnue. Medisinen han fikk, var allergi-tabletter. Skjelvingene forsvant da han kom på land og sluttet offshore. Øyvind fortalte meg:

Vi lagde mange nye rørsystemer i prosessen. Da kaldkuttet vi ned gamle rør, som det ofte var mange skumle ting i. Jeg ble uvel og kvalm, mistet matlysten, og ofte måtte jeg kaste opp – dette fordi vi pustet inn disse gassene. Det var også turer der vi hadde bare mekanisk arbeid. På en av disse turene ble jeg så forgiftet av crud-olje at jeg fikk et illebefinnende og slet i lang tid med å kunne beholde maten, jeg kastet opp i mange dager etterpå.

Øyvind fortalte også om at de måtte stå i timevis for å jobbe, ofte opptil 24 timer i strekk, fordi jobben måtte gjøres fort. Produksjonen skulle raskt i gang igjen. Time-ne måtte fordeles over flere dager på arbeidslistene så det ikke skulle bli bråk. Ofte sto de og pustet inn farlige gasser og kjemikalier.

Mange av oljepionerene sliter i dag med sterke helseplager, kreft, konsentrasjonsvansker, balanseproblemer, hørsel og mye mer. Vi skylder disse arbeiderne en stor takk. De har lagt mye av grunnlaget for de enorme inntektene vi som land har hatt. Men hva har de fått igjen? De har fortsatt ikke fått en skikkelig kompensasjon. De sa til meg:

Vi kan aldri få helsen tilbake, men kanskje kan vi få rettferdighet og penger som gjør at vi kan legge til rette for å bo lengst mulig hjemme.

Nå får vi Stortinget med oss på å be regjeringen om å sikre en skikkelig erstatning, en særskilt kompensasjonsordning, og den må komme raskt. Derfor er jeg glad for at statsråden i sosiale medier i dag har slått fast at kompensasjonsordningen skal komme. Det forplikter, både på innhold og på tempo.

Presidenten [12:48:15]: Representanten Aleksander Stokkebo har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Aleksander Stokkebo (H) [12:48:24]: Lønnstyper, der arbeidsgiver stjeler lønnen fra de ansatte, er alvorlig kriminalitet. Derfor har vi vedtatt å be regjeringen utrede hvordan staten kan slå neven i bordet og overta innkrevingen i de mer åpenbare tilfellene. Med en sånn ordning vil vi kunne bidra til å jevne ut det skjeve styrkeforholdet mellom kriminelle aktører og utsatte arbeidstakere.

Jeg skjønner at et sånt vedtak må følges opp grundig. Samtidig er det under enhver kritikk at man i forbindelse med statsbudsjettet ikke engang har tatt seg bryet med å si hvordan man jobber for å gjennomføre det. Statsråden sier hun har invitert partene for å diskutere hvordan innsatsen mot lønnsstyveri kan innrettes mest effektivt. Ja vel – etter tre år i regjering er det vel på høy tid. Høyre vil minne om at vi ikke bare har vedtatt nye møter, men konkrete tiltak, og vi kommer til å følge med på at det faktisk blir gjennomført.

Per Vidar Kjølmoen (A) [12:49:40]: Jeg har lyst å snakke litt om verdighet. Vi har diskutert saken om oljepionerene her i salen i dag, og vi som storting har dessverre ikke vist oss fra vår beste side.

Representanten Stokkebø snakker om regjeringens «tåkelegging» og «trenering», og han snakker om Arbeiderpartiets forsøk på hele tiden å trenere saken. Så glemmer Stokkebø å si at Høyre selv så sent som i forrige uke fremdeles ikke hadde bestemt seg for om de var for eller imot en særskilt kompensasjonsordning.

Representanten Listhaug fyker inn dørene her, holder et innlegg om at Fremskrittspartiet endelig får flertall, og undrer seg på om regjeringen kan se oljepionerene i øynene. Så fyker hun ut av salen igjen. Men det er representanten Dagfinn Olsen som har bunnivået, dessverre, med sin spekulasjon. I sitt åpningsinnlegg spør han om det er sann at regjeringen kanskje håper på at flest mulig oljepionerer dør, for da kan man jo kanskje spare noen penger.

Ærlig talt: Er det slik vi som storting skal opptre i vår egen nasjonalforsamling? Er dette den verdigheten vi bør vise til våre egne oljepionerer? Jeg må minne både Høyre og Fremskrittspartiet om at de satt åtte år i regjering. Dette var ingen ukjent problemstilling for dem da, og det var Arbeiderpartiets representantforslag som fikk på plass NOU-en i 2022.

Statsråd Tonje Brenna [12:51:45]: Det er faktisk ikke grunnlag for å mistro undertegnede når det gjelder å følge mitt eget løfte om å gjøre det jeg kan for å få fram en kompensasjonsordning for oljepionerene raskt.

Dersom det er sann at representanten Listhaug har et ønske om å gå på denne talerstolen og sitere undertegnede, får hun i det minste gjøre det riktig, for det jeg sa, var at det å sette en dato vi ikke er sikre på om vi klarer å holde – og dermed skuffe mennesker som allerede har blitt skuffet i flere omganger – er ikke det jeg ønsker å gjøre. Tvert imot ønsker jeg å jobbe så raskt jeg kan, og komme tilbake med en ordning som gjør at vi får løst denne saken én gang for alle. Når det er det jeg lover, er det fordi jeg mener at det vi bør bruke kreftene våre på, er det som skal skje framover, ikke det som allerede har skjedd, for det er det som ligger foran oss, vi kan forandre.

Men det er ikke så lett å holde seg til den filosofien, med alle de påstandene som blir framsatt fra denne talerstolen. Jeg vil oppfordre til litt ydmykhet blant partier som har vært med og styrt dette landet, lagt fram budsjetter og gjort sine prioriteringer, i måten man deltar i denne debatten på.

Høyre og Fremskrittspartiet la fram budsjetter og styrte landet i åtte år uten å gjøre noe med dette problemet, og når representanten Stokkebø holder flere harmdirrende innlegg om at det nå haster, bør en også ha med seg det. Når Sylvi Listhaug og Fremskrittspartiet snakker om dette som om det er to år og to dager siden folk fikk helseplager av det, må man ha med seg at det ikke stemmer. Det er to år og to dager siden NOU-en ble lagt fram, men det er ikke sann at helseproblemene oppsto for to år og to dager siden. Det er i det hele tatt påfallende lite engasjement i denne saken fra Høyre og Fremskrittspartiet når de styrer landet, og påfallende stort engasjement når det bare er å ta ordet i Stortinget og purre på dem som har ansvaret.

I årets alternative budsjett fra Høyre lå det null kroner til en kompensasjonsordning for oljepionerene. I årets alternative budsjett fra Fremskrittspartiet lå det null kroner i kompensasjonsordning til oljepionerene. I regjeringens budsjett lå det i år et løp langs yrkesskadeerstatningssporet som skulle følge opp akkurat denne gruppen, et tiltak som blir forsterket ytterligere med vedtaket vi fatter i denne salen i dag. Det er jeg glad for, for dette er en gruppe som fortjener både vår oppmerksomhet og en kompensasjonsordning. Men det må ikke bli skapt et inntrykk av at dette er noe alle andre skal ha ren samvittighet for, og at det nå omsider kommer på plass etter heftig kamp. Nei, dette er noe vi sammen har ansvaret for, og jeg er glad for det vedtaket som fattes i dag.

Bjørnar Skjæran (A) [12:55:06]: Det var innlegget til en oppbrakt Fremskrittsparti-leder som fikk meg til å ta ordet igjen. Da snakker vi altså om representanten Sylvi Listhaug, som hadde ikke mindre enn fem ministerposter i den regjeringen som ikke la to pinner i kors for at vi skulle finne en løsning for oljepionerene. Jeg tør minne om at det var Arbeiderpartiet som i mars 2021 framsatte forslaget som gjorde at kommisjonen ble nedsatt, et viktig steg på veien dit vi er i dag. Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti gjorde egentlig ingenting mens de regjerte i lag.

Så var det jo flott – og det skal jeg gi Fremskrittspartiet – at Fremskrittspartiet etter å ha gitt fra seg makt, etter å ha gått ut av regjering, var med og danne flertall i lag med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV for å få nedsatt kommisjonen. Jeg skal gi Fremskrittspartiet honnør for det, og jeg har ikke tenkt å trekke i tvil deres engasjement i saken som opposisjonsparti.

Nå er vi der vi er i dag, og det var en president som sa: «Show me your budget, and I'll tell you what you value.» I regjeringens forslag til statsbudsjett, som nå er vedtatt i Stortinget, er det satt av millioner av kroner til å komme videre i denne saken. De partiene som bruker de sterkeste ordene her i dag, hadde, som statsråd Brenna var inne på, null kroner i sine alternative budsjetter. Denne saken skal vi bringe videre. Jeg er veldig glad for at det er stor enighet i salen om det. Det er på høy tid, og den honnøren skal jeg gi til alle partier. Men de som bruker de sterkeste ordene her for å dekke over en ganske så dårlig historie når det gjelder spørsmålet om erstatning til oljepionerene, de innbyr ikke til verken respekt eller samling. Likevel skal vi få det til.

Terje Halleland (FrP) [12:57:27]: Da vi fant oljen i Nordsjøen, ble dette et eventyr for Norge – et eventyr som pågår, og som ikke er over på mange år ennå. Etter 50 år vasser vi i penger, og 25 pst. av statsbudsjettet vi skal vedta i disse dager, er finansiert av oljepenger. Over 200 000 mann går hver dag på jobb i oljen. Norge som nasjon har tjent mange tusen milliarder kroner på denne aktiviteten, og vi har bygget opp hele velferdsnasjonen vår på inntekter fra oljenæringen.

Det var et eventyr som ble til virkelighet på grunn av at det var noen som stilte opp og gjorde en jobb. Når det i ettertid viser seg at de arbeiderne som reiste på jobb i Nordsjøen, ble syke av den jobben de gjorde, at folk ble uføre, og at det faktisk var folk som mistet livet som følge av påkjenningene de fikk av arbeidet i Nordsjøen, bør det samme samfunnet som nyter godt av inntektene fra denne næringen, stille opp og vise respekt for de berørte arbeiderne. Det er på tide å innse at denne næringen som ble en så stor suksess for nasjonen Norge, dessverre ble sykdom og død for andre.

Vi snakker her om en aktivitet som ligger mange tiår tilbake i tid. Skal de berørte få nytte noe av resultatet av en kompensasjon, haster det med å få på plass en ordning. Folk dør mens de venter. Nå er det et forslag det er flertall for. Det er mange forslag, men det eneste som er forskjellen på dem, er når en skal forvente at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en konklusjon. Hvorfor denne usikkerheten? Hva er det en er redd for? Er det å overbelaste departementet, eller er det likviditeten? Er vi redd for at det skal bli for dyrt? Norge har antagelig tjent mer penger bare i dag enn hva denne erstatningen vil komme opp i.

Jeg er veldig glad for det forslaget Fremskrittspartiet fremmer i dag, og jeg er glad for at det forslaget har ført til at et så stort flertall har sluttet seg til at våre oljepionerer skal få en kompensasjon.

NOU-en kom for to år siden. Nå er det tydelig at vi skal takke Arbeiderpartiet for at den NOU-en ble reali-

sert, men det har altså skjedd utrolig lite på de to årene etter at den var klar. Jeg mener det er et dårlig politisk håndverk når en ikke kunne bli enig om en formulering i denne saken, når vi i utgangspunktet alle er enige. Jeg skulle ønske at flertallet kunne samle seg om et forslag som ga en forutsigbar framdrift. Det er på tide å lande i denne saken, det er på tide med en konklusjon. Folk dør mens de venter på en avgjørelse.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [13:00:41]: De som hører på denne debatten, og det er sikkert ikke særlig mange, skal lete lenge etter å finne forskjellen på en rød og en blå politiker, kanskje med unntak av retorikken til Mímir Kristjánsson.

Det er ingen som tør å snakke om elefanten i rommet. De røde og de blå sier akkurat det samme: Full lønn om man er på jobb, eller om man ikke er på jobb. La det være helt klart: Det er ikke synd på folk som er i jobb. Det å jobbe er ikke en straff, det er et privilegium. Det å være i jobb og treffe arbeidskollegaer og være i et arbeidsmiljø er en medisin for ikke å bli syk. Det å være borte fra jobben er det motsatte.

Intensjonen med en karensdag er ikke å straffe arbeidstakerne; det er en anerkjennelse av dem som faktisk møter opp, de som kanskje må jobbe ekstra fordi en kollega ikke er der. Det er heller ikke å gi arbeidsgivere høyere profitt, slik Mímir Kristjánsson hevder. Mange av dem som er borte fra en arbeidsplass, er i offentlig sektor – og hvor ble det av den profitten? Det er ikke fordi Norge ikke har penger. Det er ikke for å skape et brutalt arbeidsliv; det er for å skape et samfunn som er basert på solidaritet, og som henger sammen.

Å være borte fra jobb er smittsomt. Når man vet at kollegaer får like godt betalt når man er borte fra jobb som når man er på jobb, vil noen tenke at det kan være akseptabelt også for meg. Det finnes drøssevis av grunner til å definere seg selv som syk. Hva vet egentlig Mímir Kristjánsson om folk som er borte fra jobb? Hvorfor er han skråsikker på at alle er syke? Vet han det, eller er det fordi et slikt standpunkt er i tråd med hans ideologi? Eller mener han at folk som er på jobb, kan bli slitne og derfor bør ha anledning til å være borte fra jobb med full lønn, noe som gjør at kollegaer må jobbe enda hardere?

Vel, jeg kan med hånden på hjertet si at jeg kjenner folk som har vært borte fra jobb som det ikke har feilet noe som helst. Hva med skoleungdom? Kjente ikke Kristjánsson noen som skulket skolen? Eller skyldtes også dette fraværet sykdom, en sykdom som varte en dag eller kanskje kun noen timer? Mener han at skulking ikke bør få konsekvenser? Tror han ikke at dersom skulking ikke får konsekvenser, vil også andre skulke?

Nei, alle som ikke møter opp på jobben eller på skolen, er ikke syke eller utslitt. De er ikke borte fordi de er syke, og så finner de en mirakelmedisin som gjør dem friske dagen etter. Man bør innføre en karensdag, og man bør ikke få like godt betalt dersom man ikke er på jobb, som dersom man er på jobb. Og kanskje bør man lytte litt til avdøde skuespiller Per Aabel. Han var inne på det da han uttalte seg om sin egen helse: Det gjelder å ikke kjenne så godt etter.

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [13:03:36]: Miljøpartiet Dei Grøne vil uttrykka støtte til forslaget om ei særskilt kompensasjonsordning for oljepionerane, og me ønskjer å bidra til ein verdig debatt, ikkje driva populistisk splid, som enkelte har gjort her i dag.

Forslaget er eit viktig skritt mot å anerkjenna og kompensera dei som har bidratt betydeleg til oppbygging av Noregs oljeindustri, ofte under krevjande og veldig risikofylte forhold. Det er ikkje så ofte Miljøpartiet Dei Grøne stemmer saman med Framstegspartiet i saker som handlar om olje, men så handlar heller ikkje denne saka om olje, ho handlar om at arbeidsfolk i Noreg skal ha rettar, tryggleik og verdigheit. Det handlar om at Miljøpartiet Dei Grøne er klokkeklare på at folk som skal ha blitt utsette for miljøgifter og skade på jobb, for fellesskapet, sjølv sagt skal kompensera – før dei dør. Difor støttar me forslaget om raskt å få på plass ein kompensasjon for dei folka som har blitt direkte skada av oljeindustrien.

NRK har avdekt at mange oljepionerar lid av alvorlege helseplager som følge av eksponering for oljeslam og giftige gassar, og eg vil takka landsforeininga ALF Offshore og alle dei som har kjempa for sine rettar. Takk til dei som har fortalt sine personlege historier. Takk til Øyvind Myrene, Jan Birger Årslund, Jan Terje Birtkjørn, Hans Marvoll, Tord Lillehavn, Bjarne Kapstad og mange, mange fleire – alle dei som har fått fram dei alvorlege følgjene oljeindustrien har hatt på kroppen deira, på livet deira, fordi dei har jobba utan verneutstyr mot giftige gassar, olje og damp i ein farleg bransje. Beinmergskreft, nerveskadar, nyresvikt, kroppsorgan som forvitrar, bein som smuldrar bort – oljepionerane tok stor personleg risiko i ein farleg bransje. Miljøpartiet Dei Grøne meiner det er på høg tid at me gjev dei den anerkjenninga og støtta dei fortener. Om me jobbar raskt, kan nødvendige løyvingar inkludera i revidert nasjonalbudsjett for 2025.

Eg vil minna salen om det ansvaret Stortinget har for å ta lærdom og forhindre at fleire blir ramma av skadeverknadene av oljeindustrien. Historia viser at oljeselskapa ikkje tek det ansvaret som krevst for menneske eller miljø, og denne salen må ta ansvar for utfordringar både i fortida og i framtida. Miljøpartiet Dei Grøne vil at dette

og skal vera ei påminning om ansvaret denne salen har for så raskt som mogleg å sørgja for ei ordna og trygg utfasing av olje og overgang til fornybare jobbar, til beste for arbeidsfolk i heile Noreg og for alle barn overalt.

Miljøpartiet Dei Grøne vil understreka at mange av dei skadde no lever med livstruande tilstandar. Dei treng hjelp no. Veldig mange av oljepionerane er allereie døde. Dei gjenlevande har ikkje tid til å venta på fleire rapportar og utgreiingar. Mange har ikkje krefter til å kjempa for den hjelpa dei treng. Miljøpartiet Dei Grøne ønskjer ein rask og verdig kompensasjon for oljepionerane og ber regjeringa få fortgang i byråkratiske prosessar og gjera det som skal til – omgåande, med ein gong, no.

Presidenten [13:06:30]: Representanten Dagfinn Henrik Olsen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [13:06:42]: Jeg følte behov for å ta opp noe av det som kom fram i debatten. Det ble signalisert et spørsmål om hvorfor man ikke har gjort noe med dette tidligere. Da går jo spørsmålet tilbake til representanten Kjølmoen. De har heller ikke gjort noe rundt denne saken tidligere, men med tiden får man kunnskap. Det var nettopp det undertegnede i sitt innlegg definerte da jeg selv for rundt med friskluftapparat på ryggen i kjemikaliebransjen, mens de som var før meg, gikk rundt uten det. Det er kunnskap.

Jeg vil beklage på vegne av dem som faktisk ikke har lest Fremskrittspartiets alternative budsjett, men har vært mer opptatt av hva som foregår i ens eget hode, enn hva som sies og skrives. Det står faktisk i vårt forslag at vi skal komme tilbake til dette i revidert budsjett. Vi vet ikke kostnaden engang, og det må vi vite før vi faktisk kan budsjettere det.

Lars Haltbrekken (SV) [13:07:55]: Vi har i dag hørt mye om det svært skadelige arbeidsmiljøet oljepionerene i sin tid sto i. Dette var i en tid før arbeidsmiljøloven kom, og etter hvert også en tid hvor oljeselskapene fikk unntak fra å følge arbeidsmiljøloven.

Utfordringene med arbeidsmiljøet offshore hører ikke bare historien til. Vi leser også i dag om alvorlige hendelser offshore som skader menneskers liv og helse. Derfor er det på høy tid at Stortinget så raskt som mulig også får muligheten til å diskutere helse-, miljø- og sikkerhetsspørsmål her i denne salen.

Det skulle egentlig skje hvert fjerde år, men det er vel nå fem-seks år siden det var en stortingsmelding om dette. Heldigvis har energiministeren satt i gang et arbeid med en ny stortingsmelding om helse, miljø og sikkerhet offshore. Det er ikke bare olje vi da må diskutere, men også den nye satsingen – offshore vindkraft. Det må også være et tema i denne stortingsmeldingen.

Det haster å få en sann melding til behandling i Stortinget for å få skjerpet inn krav og regler som skal gjelde knyttet til arbeidsmiljøet offshore, sånn at vi kan sikre de arbeidernes liv og helse.

Presidenten [13:09:59]: Representanten Mimir Kristjánsson har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Mimir Kristjánsson (R) [13:10:07]: Jeg ble utfordret av representanten Tybring-Gjedde på hvordan jeg kunne være skråsikker på at alle som er borte fra jobb i Norge, virkelig er syke. Poenget er at jeg aldri har vært skråsikker på det i hele mitt liv. Det er helt sikkert noen som skulker eller misbruker en ordning, akkurat som det er noen som misbruker skattereglene våre, eller på andre måter misbruker egentlig alle reglene vi har i samfunnet vårt.

Det er likevel ikke gitt at det fordi noen misbruker en sann ordning, er riktig å legge ned hele ordningen. Det er ikke gitt at det er riktig å innføre karensgang for hver eneste person som er syk i dette landet, fordi det kan hende at noen misbruker en sann ordning. Dette handler – og det skulle en tro en liberalist som Tybring-Gjedde var enig i – om å ha tillit til at den enkelte faktisk er i stand til å bedømme litt om det er lurt å gå på jobb i dag, tatt i betraktning helsetilstanden. Alternativet er enten å kutte i lønnen til alle, uansett hvor syke de er eller ikke, eller å tvinge legene til å kontrollere hver eneste person som skal være borte fra jobben i to eller tre dager fordi man er dårlig. Det tror jeg er veldig mye dårligere alternativer enn det vi har.

Sylvi Listhaug (FrP) [13:11:23]: Jeg hørte det ble nevnt populistisk strid. Dette er ikke en populistisk strid. Dette handler om folk, folk som har blitt syke fordi de har jobbet og sørget for at vi er et rikt land med et fantastisk velferdssystem. Det handler om deres rett til å få en kompensasjon, som dette stortinget nå kommer til å vedta at de skal få, i form av en egen ordning.

Jeg registrerte at representanten Kjølmoen hadde et innlegg der han hevdet at jeg bare holdt innlegg og gikk. En skulle jo tro at representanten hadde fått med seg, etter å ha vært her i tre år, at det er fullt mulig å sitte på kontoret og følge med på det som skjer i stortingssalen.

Jeg skjønner at dette er ubehagelig for Arbeiderpartiet. Jeg skjønner at man har dårlig samvittighet for å ha holdt disse oljepionerene med godt prat i to år. Statsråd Brenna sier i sitt innlegg at vi skal se framover, men i resten av innlegget er hun mest opptatt av å se bakover på det som har skjedd. Det som disse oljepionerene nå vil vite, er når denne kompensasjonsordningen kan komme på plass, og det er det vi ikke får svar på her i dag.

Når det gjelder Fremskrittspartiet, har jeg lyst til å si at i de årene vi satt i regjering, sørget vi for at nordsjø-

dykkerne fikk en kompensasjonsordning. Det brukte vi ca. ett år på å få på plass. I denne perioden vil vårt forslag bidra til at også oljepionerene får sin rettmessige kompensasjon for den innsatsen som ble gjort, og den hel-sen de ofret på vegne av oss alle.

Så gjenstår det å se hva regjeringen kommer tilbake med. Treneringen og det som har skjedd så langt i denne salen, gjør at vi har en berettiget skepsis. Men jeg håper virkelig at jeg tar feil, for disse oljepionerene fortjener så mye bedre. Jeg håper at SV vil støtte forslaget om å sette en grense for hvor lenge statsråden kan jobbe så raskt som mulig, nemlig revidert nasjonalbudsjett. Det handler om at en del av dem som nå er veldig alvorlig syke, faktisk kan dø før vi er i stand til å behandle denne saken her i salen. Det er dette det til syvende og sist handler om, og det er derfor vi i hele dag har lagt vekt på at statsråden må konkretisere og være tydelig på når denne saken skal komme til Stortinget.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:14:39]: Jeg tenkte jeg skulle forsøke å takke for debatten. Jeg vil starte med å takke representanten Alf Erik Andersen, som beklaget at SV ikke fikk gjennomslag for flere VTA-plasser. Det må jeg si meg helt enig i. Lytt til Fremskrittspartiet, gi Fremskrittspartiet enda mer innflytelse, sånn at vi får igjennom enda større deler av vårt budsjettforslag. Det vil jeg si meg totalt enig i.

På den alvorlige siden vil jeg takke komiteen for debatten. Jeg vil også prøve å trekke trådene litt sammen. På tross av en lang debatt hvor jeg opplever at det har vært mange forsøk på å dele ut både skyld og ære i spørsmålet om oljepionerene, som går både fem, ti og enda flere år tilbake i tid, har i hvert fall Stortinget samlet seg om det prinsippet som representanten Olsen etterlyste i et tidligere innlegg, nemlig at det nå skal komme på plass en kompensasjonsordning, en særskilt ordning for oljepionerene. Det er et viktig skritt framover.

Nå som debatten forhåpentligvis går mot slutten – i hvert fall nesten – mener jeg vi skylder oljepionerene å kunne stå samlet om det, for i dag har vi tross alt gitt et klart og tydelig spor for hvordan vi skal få landet denne prosessen til slutt. Urettferdigheten i denne saken er i hvert fall tydelig og enkel å fordele ansvaret for. Dette har vi alle ansvaret for. Denne salen er ansvarlig for det oljepionerene er utsatt for. Så prøver de ulike partiene med sine ulike roller å jobbe for denne saken og få på plass en ordning. Jeg er veldig glad for engasjementet. Om det kom tidlig, om det kom sent, spiller ikke noen rolle. Nå har vi i hvert fall kommet videre, og det håper jeg vi kan samle oss om på slutten.

Presidenten [13:16:37]: Representanten Bjørnar Skjæran har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bjørnar Skjæran (A) [13:16:50]: Jeg vil takke komitélederen for en god oppsummering, men tillater meg likevel å ta ordet etter at representanten Sylvi Listhaug holdt sitt innlegg.

Jeg har fra talerstolen lyst til å uttrykke at jeg forstår det stresset som Fremskrittspartiets leder har i denne saken. Det er bare å se tilbake på historien. Vi ser jo til stadighet representanter for Høyre og Fremskrittspartiet ta valgresultatet til høsten for gitt. Med utgangspunkt i hvor lite representanten Listhaug fikk til i de syv årene hun bekledde ikke mindre enn fem ministerposter i Høyre-regjeringen, skjønner jeg godt at man ønsker denne saken avklart før man eventuelt selv kommer i regjering. Jeg vil minne om at grunnen til at vi kan ha denne saken i dag, er at Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Fremskrittspartiet fant sammen våren 2021 og fikk nedsett kommisjonen. Jeg vil anbefale Fremskrittspartiet å stemme for det gode forslaget som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har på bordet her i dag.

Presidenten [13:17:54]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–3.

Sak nr. 4 [13:18:03]

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kommunal- og distriktsdepartementet (Innst. 96 S (2024–2025), jf. Prop. 14 S (2024–2025))

Presidenten [13:18:19]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringa.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringa, og de som måtte tegne seg på talerlista utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [13:18:48] (ordfører for saka): I denne proposisjonen behandler me endringer i statsbudsjettet for inneverande år, 2024, under Kommunal- og distriktsdepartementet.

Då statsbudsjettet for 2025 blei lagt fram i haust, varsla regjeringa at ein ville kome tilbake om kort tid for å handtere den situasjonen me såg i kommunane for inneverande år. Så i denne proposisjonen føreslår regjeringa ein betydeleg auke i rammetilskotet til kommunane, med 4,3 mrd. kr i budsjettet for inneverande år. Det er heilt nødvendig, slik den økonomiske situasjonen er, og eg meiner at kommunalministeren skal ha ros for at han var rask og sette seg ned saman med KS då me såg situasjonen i kommuneøkonomien.

I tillegg, i denne omgrupperingsproposisjonen, føreslår regjeringa 700 mill. kr meir i rammetilskotet til fylkeskommunane for inneverande år. Og som ein kan sjå av innstillinga, skjer fordelinga med eit likt beløp per innbyggjar.

Eg viser elles til innstillinga.

Kathrine Kleveland (Sp) [13:20:30]: Er vestfoldingenes største juleønske én storkommune i Vestfold? At Høyre vil fjerne fylkeskommunen, visste jeg, men nå vil Høyre i Vestfold teste ut storkommune i hele Vestfold.

På NRK sa fylkesordfører Anne Strømøy nylig at Vestfold hadde vært gode på kommunesammenslåinger og gått fra 14 til 6 kommuner, og at det ved flere anledninger var tenkt på å gå videre. Hun mente at Vestfold kunne teste det ut og bli et prøvefylke hvor det ble bygd én kommune i Vestfold med alle fylkeskommunale og kommunale oppgaver.

Dette er ikke Senterpartiets ønske verken for Vestfold eller for landet for øvrig. Jeg er glad for at Senterpartiet er en varm forsvarer av tre folkevalgte nivåer. Når Vestfolds fylkesordfører tar til orde for å legge ned Horten, Holmestrand, Tønsberg, Sandefjord, Larvik og Færder, blir jeg oppriktig bekymret for demokratiet vårt. Selv Holmestrand, min hjemkommune, som er minst i folketall, er med sine 27 000 innbyggere ikke stor nok for Høyre. Dette er skremmende for Vestfold og et varsko for resten av landet.

Senterpartiet tror på lokaldemokratiet. Tap av så mange folkevalgte er tap av kunnskap og engasjement. Det er ikke flaks og tilfældigheter som gjør at vi i Norge lever i et stabilt og trygt demokrati. For Senterpartiet er nærhet til tjenester og beslutninger viktig.

Høyre og Fremskrittspartiet kommer med helt urealistiske forslag om å legge ned fylkeskommunene uten en plan for hvordan oppgavene skal løses.

Aftenposten skrev nylig lederen «Fylkeskommunen bør få ro nå». Helge Eide, direktør for samfunn, velferd og demokrati i KS, forklarer i det ferske innlegget «Jeg elsker fylkeskommunen» presist om de fylkeskommunale oppgavene. Han skriver at fylkeskommunen rett og slett er en god oppfinnelse.

Demokratiet vårt er et resultat av kloke valg gjort av folk som bryr seg.

Jeg tror ikke folk i Hof, Kvelde eller på Nykirke vil føle seg bedre ivaretatt av en storkommuneadministrasjon plassert i Tønsberg, Larvik eller fylkesordførers hjemby, Sandefjord. Vestfold er sentralisert nok!

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:23:04]: Etter forrige taler ble jeg nesten usikker på hvilken sak vi behandler nå, men det er riktig at dette er nysalderingen, vi er enige om det? – Bra. Det er altså endringer i statsbudsjettet for 2024, og vi er alle klar over den tunge situasjonen

som svært mange kommuner står i. Det kuttes dypt i kommunebudsjetter. Noen løser det med å øke avgifter og skatter til innbyggerne. «Løse det» er vel ikke beskrivelsen, men det kuttes altså dypt i tjenester.

Det er en tøff sak, som heller ikke i tilstrekkelig grad ivaretas med den ekstra bevilgningen som kommer i forbindelse med nysalderingen. Utfordringene i både kommunene og fylkeskommunene er helt fundamentale og krever store politikkendringer i tiden som kommer. Det krever også at vi som storting tar ansvar, stiller opp og sørger for at de viktige velferdstjenestene kan leveres og blir levert i tiden som kommer.

Fremskrittspartiet foreslår derfor å styrke bevilgningen regjeringen har lagt på bordet. Vi ser regjeringen, og vi øker med 583 mill. kr fordi vi mener at det som regjeringen foreslår, ikke er tilstrekkelig. Det tror jeg vi alle kan være enige om. Det er heller ikke tilstrekkelig med de tallene vi legger på bordet, dersom det var penger alene som skulle løse situasjonen. Penger alene kan ikke løse situasjonen; vi er nødt til å gjøre noen grunnleggende, fundamentale endringer i hvordan vi utruker og styrer den kommunale sektoren. Det kommer jeg gjerne tilbake til i mitt innlegg når vi diskuterer budsjettet for 2025, men i denne forbindelse ønsker Fremskrittspartiet å styrke det inneværende budsjettåret med 583 mill. kr. Jeg fremsetter vårt forslag.

Jeg ble litt usikker da jeg lyttet til Senterpartiet, for det fremstår nesten som at Senterpartiet er litt «one-trick pony», som det heter på utenlandsk. Man snakker om kommunesammenslåing og strukturendringer i kommunal sektor på inn- og utpust hele tiden. Kan man ta innover seg at det kanskje er noen andre temaer som bør diskuteres når vi diskuterer kommunene og tilstanden i norske kommuner og fylkeskommuner?

Presidenten [13:26:01]: Representanten Per-Willy Amundsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Mudassar Kapur (H) [13:26:17]: Selv om Senterpartiets første kraftsalve for neste års budsjett kom allerede i forbindelse med den siste behandlingen av årets budsjett, ble det allikevel sagt og påstått ting som gjør at jeg tror det er greit å ta ordet for protokollens skyld.

Jeg har ikke noe behov for å gå inn i alle detaljene i innlegget, og jeg tror jeg skal være såpass kollegial med representanten at hun sikkert kan gjenta det i den ordinære budsjettdebatten, og så får vi ta det da. På generelt grunnlag vil jeg si at den skremselskampanjen som Senterpartiet holder på med når det gjelder andre partiers politikk, ikke vil bidra til å løse de utfordringene som diskuteres rundt i Kommune-Norge. Grunnen til at mange kommuner eller lokalpolitikere selv ønsker å utrede eller se nærmere på andre måter å organisere seg på eller samarbeide på, er basert på deres ønske om å se

på hvilke muligheter som finnes for å kunne levere bedre tjenester.

Jeg har ikke oppfattet at det er noen partier her i Stortinget eller der ute som har tegnet opp et kart som man ber Stortinget votere over, og som igjen ikke burde ha medført et så sterkt engasjement fra representanten fra Senterpartiet når det gjelder å komme med advarsler om ting som ikke engang er igangsatt. Man bør som politiker på nasjonalt hold ha respekt for prosesser, utredninger og mulighetsstudier som lokalpolitikere ønsker å se nærmere på eller diskutere.

Når Høyre snakker om lokalpolitikk, er det viktigste for oss at vi leverer gode tjenester til våre innbyggere. Det er det viktigste, og at kommunene må settes i stand til å gjøre det. Da kunne det vært fristende å spørre representanten: Hva har egentlig regjeringen gjort for Kommune-Norge, annet enn å sette dem i en veldig problematisk situasjon både inneværende år og neste år? Hun kan tenke litt på det til den ordinære budsjettdebatten, så hun får litt bedre tid. Den debatten ser jeg fram til å ta senere.

Tobias Drevland Lund (R) [13:28:42]: Kommune-Norge har slått alarm. KS' beregninger har tidligere anslått at bare i 2024 kommer kommunene til ha et merforbruk på 15 mrd. kr. Derfor er det bra at regjeringen bevilget 5 mrd. kr ekstra i nysaldert budsjett for 2024. Disse ekstrabevilgningene stanser noen av kuttene som er planlagt, men det er dessverre langt fra nok. Derfor foreslår Rødt å doble denne foreslåtte tilleggsbevilgningen på budsjettet for inneværende år, fordelt med ytterligere 4,3 mrd. kr mer til kommunene og 700 mill. kr mer til fylkeskommunene utover regjeringens foreslåtte økning. Det trenger kommunene våre sårt, og jeg er helt sikker på at de pengene også hadde kommet godt med i de budsjettbehandlingene som gjøres i både kommuner og fylkesting i disse dager.

Så å si alt har blitt dyrere, og flere enn før trenger sosialhjelp. Samtidig er det flere kommuner som har foreslått å kutte i sosialhjelpen for nettopp å spare penger. I Rødt tenker vi helt motsatt: Samfunnet må bruke pengene der det trengs aller mest, og på dem som trenger det aller mest.

I saldert budsjett for 2022 skjedde det et lite julemirakel, for da stemte et nærmest samlet storting, med unntak av Fremskrittspartiet og Venstre, for å bevilge 100 mill. kr til kommunene for å kunne gi 1 000 kr ekstra til alle mottakere av sosialhjelp og 1 000 kr ekstra per barn til dem som har mottatt eller kommer til å motta sosialhjelp i desember. En slik ekstra utbetaling må ikke føre til avkorting av andre ytelser som mottakerne ellers får.

En slik ekstrastøtte i desember er minst like nødvendig nå som den gang da. Mange gruer seg til jul og sliter

med å sette julemat på bordet eller ha en enkel julefeiring. Det mener jeg alle fortjener i et av verdens rikeste land. Rødts forslag om økt bevilgning til kommunene gir litt handlingsrom til å kunne utbetale en tusenlapp ekstra. Derfor foreslår vi det også i år og mener at det er noe som de som trenger det mest, fortsatt trenger like mye. Det er heller ikke for sent å snu for partiene eller representantene i salen, de har fortsatt en mulighet til å gå inn for denne ekstra tusenlappen. Det ville betydd veldig mye for dem som trenger det. Jeg håper fortsatt på at det vil være mulig å få et flertall for et slikt forslag.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i saken.

Presidenten [13:31:11]: Representanten Tobias Drevland Lund har tatt opp Rødts forslag.

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [13:31:26]: Kommuneøkonomien er trong over heile landet, og tenester og fritidstilbud vert lagde ned over ein låg sko. Desperate kommunepolitikarar seier ja til stadig meir absurde naturraserande prosjekt i håp om eit par nye arbeidsplassar. Men det er ingen naturlov at kommunane og fellesskapet skal vera fattige, mens forskjellane mellom folk aukar og det aldri har vore fleire norske milliardærar. Det er politiske val å betala så lite til folk i sosialhjelp. Det er politiske val å gjeva så store skattelettar til den øvre middelklassen og til dei superrike. Det er politiske val at me har rekordmange private svømmebasseng i Noreg og rekordmange luksushytter på fjellet, mens me ikkje har råd til vatn i dei kommunale bassenga eller pengar til å driva fritidsklubbar for dei mest utsette ungane. Eit sosialt urettferdig samfunn er eit dårlegare samfunn. Jo større forskjellar mellom fattig og rik, jo meir mistillit og meir kriminalitet får me.

Det som skjer i byar som Oslo no, der Høgre styrer med hard hand for å gjeva skattelette til dei rikaste og bevisst aukar forskjellane mellom folk, er ei oppskrift på utanforskap, gylne gettoar på vestkanten og reelle gettoar på austkanten, mindre tillit over heile linja og auka kriminalitet. Det vil heilt garantert verta veldig dyrt i det lange løp i form av øydelagde liv og i form av auka utgifter for både kommunen og det norske samfunnet. Det Noreg treng, er systemendring, modige grep som set oss på ein ny kurs med politikarar som faktisk vågar å prioritera det me veit fungerer, og det som er viktig.

I Søndre Nordstrand her i Oslo lever eit av tre barn i fattigdom, og som fleire andre bydelar i Oslo har dei særleg store sosialutgifter, bl.a. på grunn av ein fullstendig feilslått eller skal eg seia manglande bustadpolitikk, som pressar folk med ulike sosiale og økonomiske problem ut i ytterkantane. Denne bydelen måtte kutta aller mest av Oslos bydelar i årets budsjett, og Miljøpartiet Dei Grøne meiner at regjeringa og me i Stortinget har ansvar for å stilla opp for dei mest utsette i landet. Det finst eit

statleg kommunalt spleiselag i ein del bydelar som Søndre Nordstrand i form av områdeløft. Me foreslår difor å sikra ungdomane, barna og dei utsette gruppene i Søndre Nordstrand dei mest nødvendige tilboda i året som kjem, ved å setja av ekstra midlar til områdeløft. Med det vil eg ta opp Miljøpartiet Dei Grøne sitt forslag.

Presidenten [13:34:02]: Da har representanten Sigrid Zurbuchen Heiberg tatt opp det forslaget hun viste til.

Statsråd Erling Sande [13:34:19]: Mange kommunar og fylkeskommunar er no i ein krevjande situasjon, med sviktande skatteinntekter og auka kostnader til m.a. pleie og omsorg, helse og sosiale tenester. Det er bakteppet for at regjeringa i forslag til nysaldert budsjett prioriterer kommunane og med det prioriterer tryggleiken til folk sin kvardag, uansett kvar i landet dei bur.

Ny informasjon om den økonomiske situasjonen i kommunane viser at han er meir alvorleg enn vi var kjende med då vi utarbeidde talgrunnlaget for statsbudsjettet for 2024. Regjeringa foreslår difor ein betydeleg auke i rammetilskotet til kommunane, med 4,3 mrd. kr i år. Dette er eit naudsynt tiltak for å handtere den krevjande situasjonen mange kommunar står overfor.

I tillegg foreslår regjeringa ein auke på 700 mill. kr i rammetilskotet til fylkeskommunane. Det vil styrkje fylkeskommunane sin økonomi og sikre at dei kan oppretthalde og vidareutvikle viktige tenester for innbyggjarane.

Auken på til saman 5 mrd. kr blir vidareført i budsjettet for neste år. Det kjem i tillegg til det som var opphavleg forslag til vekst i frie inntekter i statsbudsjettet for 2025.

La meg nytte anledninga til å nemne at regjeringa i nysalderinga no leverer på lovnaden om eit fond til utviklingstiltak for Andøy kommune, og med ein føreslått auke på 150 mill. kr i nysalderinga er totalsummen på fondet no oppe i 250 mill. kr. Målet med denne løyvinga er å skape fleire arbeidsplassar, fremje utvikling og auke aktiviteten i lokalsamfunnet. Dette skal skje gjennom tilrettelegging for næringsutvikling, kapitalverkemiddel til næringslivet, kompetanseutvikling og bygging av attraktive bu- og etableringsstader.

Dei endringane vi har føreslått i statsbudsjettet for 2024, er viktige for å sikre økonomisk stabilitet og utvikling i kommunane våre. Eg vil oppmode Stortinget om å støtte desse endringane, slik at vi kan fortsetje å bygge sterke og livskraftige lokalsamfunn over heile landet.

Presidenten [13:36:31]: Det blir replikkordskifte.

Tobias Drevland Lund (R) [13:36:47]: Jeg kan forsikre statsråden om at Rødt subsidiært kommer til å støt-

te de endringene som blir gjort, men jeg vil tilbake til dette lille julemirakelet som skjedde i 2022, da et nærmest samlet storting – bortsett fra Fremskrittspartiet og Venstre – stemte for å gi kommunene 100 mill. kr til å utbetale en tusenlapp ekstra i sosialhjelp til dem som trenger det mest, og 1 000 kr ekstra per barn. Det samme foreslår Rødt her i dag. Det er ingen som helst grunn til å tro at det behovet er mindre når vi står her i 2024 enn det var i 2022. Nav melder om stor pågang for å hjelpe dem som trenger sosialhjelp i juletider, og mat-utdelingene rennes ned over hele landet.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Hvorfor vil ikke regjeringen bli med på å gi en liten tusenlapp ekstra til dem som trenger det aller mest i juletida?

Statsråd Erling Sande [13:37:35]: Eg har full forståing for at partiet Raudt har ein omtanke også for ein del menneske som har det særleg krevjande i samfunnet vårt. Det engasjementet deler vi i regjeringa. Det er bakgrunnen for at vi på mange område har prøvd å styrkje ordningar som treffer dei som sit nedst ved bordet.

På mitt område går det an å nemne det arbeidet vi har gjort på bustønad, som også er retta mot ei gruppe menneske som treng bistand for å få gode buforhold, der vi no både ryddar opp i ordninga og styrkjer ho gjennom det samarbeidet vi har om budsjettet for neste år med SV i Stortinget.

Tobias Drevland Lund (R) [13:38:23]: Jeg takker for svaret, men vi har også råd til disse 100 millionene. Vi har ikke råd til å la være, tenker jeg, og la enslige, familier og barn ikke kunne sette julemat på bordet, ikke kunne ha en skikkelig julefeiring i Norge.

En av dem som er ganske klar i talen, er Liza Thorvaldsen i organisasjonen Hjelp oss å hjelpe. Hun sier til Dagsavisen:

«Jeg blir ofte sint og frustrert. Hvorfor klarer ikke politikerne å forstå hvor mye fattigdom det er i Norge? Vi kjemper og kjemper for å gi fattige familier en verdig jul, med mat på bordet og noen pakker til barna under juletreet. Antallet henvendelser til oss har aldri vært større».

Hva tenker statsråden om dette? Er det ikke rett og slett et bevis på at staten i denne tiden burde gitt kommunene penger til å dele ut en ekstra tusenlapp til disse menneskene til jul?

Statsråd Erling Sande [13:39:12]: Som eg sa, skal ingen vere i tvil om at Arbeidarpartiet og Senterpartiet i regjering er opptekne av dei som har det vanskeleg i samfunnet vårt. Så trur vi nok veldig sterkt på at dei grunnleggjande ordningane vi har i vårt velferdssystem – å sikre ei god finansiering av dei, å sikre eit godt regelverk kring dei og å sikre nødvendige løyvingar til dei

ordningane – er eit meir hensiktsmessig verktøy enn enkeltløyvingar knytte til enkelte høgtider, slik representanten Drevland Lund føreslår.

I utgangspunktet har vi ikkje lagt opp til ei ekstra løyving som det som blir beskrive her, det er heilt riktig, men vi har vore opptekne av å styrkje dei ordningane vi har for å imøtekomme denne gruppa.

Presidenten [13:39:56]: Replikskordskiftet er over. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [13:40:04]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (Innst. 87 S (2024–2025), jf. Prop. 21 S (2024–2025), unntatt kap. 1541, 1542, 1543, 1565, 4565, 5579 og 5607)

Presidenten [13:40:13]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 6 [13:40:19]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (lønsforhandlingane i det statlege tariffområdet 2024) (Innst. 91 S (2024–2025), jf. Prop. 34 S (2024–2025))

Presidenten [13:40:39]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringa.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringa, og de som måtte tegne seg på talerlista utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [13:41:07] (leiar i komiteen og ordfører for saka): I denne saka behandlar me Prop. 34 S for 2024–2025 frå Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. Eg kjem i innlegget mitt til å konsentrere meg om merknadene frå komiteen som omhandlar lønsforhandlingane i det statlege tariffområdet for 2024. Eg viser elles til dei samla merknadene til komiteen i saka, som omtalar prosessen rundt lønsforhandlingane.

Komiteen viser i innstillinga til at avgjerder i interessetvistane mellom Akademikerne og Unio og staten og LO Stat og staten låg føre 20. november i år. Nemnda bestemte vidare at LO Stat skal ha den avtalen YS Stat blei einig med staten om under meklinga.

Vidare gjer eg greie for merknadene frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet og fleirtalet i komiteen. Så legg eg til grunn at dei andre partia gjer greie for sine eigne.

Det er eit fleirtal i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet, SV og Raudt som i innstillinga viser til at dei nøytrale medlemmane i Rikslønnsnemnda hadde forståing for synspunktet til staten om behovet for ei samordna lønsdanning i staten. Dei nemnde medlemmane av nemnda meinte at ei slik endring av hovudtariffavtalen som staten la ned påstand om, irekna fire likelydande avtalar for det statlege tariffområdet, bør finne si avklåring og løysing gjennom forhandlingar mellom partane.

Det er frontfaget som legg rammene for lønsoppgjæret i det statlege tariffområdet. I den forbindelse vil Arbeidarpartiet og Senterpartiet understreke ansvaret staten har for å sikre ei samordna og koordinert lønsdanning i det statlege tariffområdet. Me viser òg i innstillinga til Fafo-rapport 2024:12 Utredning om konsekvenser av ulike hovudtariffavtaler i staten. Dagens situasjon med ulike avtalar må følgjast nøye for å hindre at tilsette får ulik løn for likt arbeid, avhengig av kvar hen dei er organiserte.

Eit anna fleirtal, Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV, viser òg til at det er ansvaret til arbeidsgjevarane å ta vare på dei uorganiserte, og at desse med bakgrunn i lønspolitikken til den enkelte verksemda skal sikrast ei lønsutvikling på lik linje med dei organiserte arbeidstakarane. Me tek til etterretning at staten framleis har ulike tariffavtalar. Dette gjer det nødvendig at Stortinget må avgjere kva for avtale dei uorganiserte skal følgje. Fleirtalet meiner det er riktig at dei følgjer det største avtaleområdet i den enkelte verksemda, slik ordninga har vore sidan 2022.

Anne Kristine Linnestad (H) [13:43:51]: Organisasjons- og forhandlingsfrihet er grunnleggende i det norske samfunnet. I tillegg er det arbeidsgivers ansvar, slik vi ser det, å ta vare på alle sine ansatte, både organiserte og uorganiserte. Organisasjonsfriheten innebærer retten til å organisere seg i den fagforeninga man ønsker, men også retten til å velge å stå utanfor fagforeningar. Det skal vere opp til den enkelte selv å finne den løysinga som passer best for seg. Det er i dag grunnlag for flere tariffavtaler, og staten forhandler derfor med flere parter. Å pålegge staten å inngå likelydende hovudtariffavtaler vil vere å gripe direkte inn både i den enkelte organisasjons rett til å forhandle og i avtalefriheten. For Høyre er det derfor viktig å oppretthalde et system med differensierte avtaler, nettopp fordi ulike arbeidstakergrupper har forskjellige behov og interesser som må ivaretas.

Tobias Drevland Lund (R) [13:45:06]: Lønna for statsansatte har siden tjenestetvistloven ble vedtatt i 1958, fulgt et lønnsregulativ. Regulativet har vært et verktøy for de sentrale parter i fordelingen av et sentralt og et generelt tillegg, og det har sikret alle statsansatte en viss lønnsvekst. Dette er nå erstattet av at statsansattes lønn er individuelt avtalt. I tråd med Stortingets gjentatte oppfordringer om å oppnå et resultat med likelydende tariffavtaler i staten, leverte staten likelydende krav til partene. Etter at tre av fire hovedsammenslutninger på ulikt vis forkastet statens krav, ble hovudtariffavtalen for perioden samt økonomien i årets oppgjør fastsatt av Rikslønnsnemnda. Statens krav var at en fjerdedel av potten skulle fordeles sentralt og resten lokalt. Dette ble resultatet for LO Stat og YS, mens Akademikerne og Unio også i år får fordelt hele sin pott lokalt.

Rødt tar Rikslønnsnemndas resultat til etterretning, men det må bemerkes at hovedsammenslutningene har en svak rolle med årets resultat. De sentrale partene har ikke klart å enes om et resultat som sikrer lavtlønnsprofil eller likelønnsprofil. Det vil nå være opp til lokale parter uten streikerett å forsøke å ivareta slike hensyn. Det er for øvrig ingen grunn til å tro at partene lokalt er mer enige enn det de er sentralt. Tvert imot vil en slik tanke stå i motstrid til hovedtanken bak hovedsammenslutningsmodellen slik den er utformet i tjenestetvistloven.

Samfunnet er tjent med at lønna til statsansatte henger med i samfunnsutviklinga, uavhengig av om noen f.eks. ytrer seg kritisk eller tar opp vanskelige spørsmål. Den økte individualiseringa av statsansattes lønn kan skape usunne lojalitetsbånd og er heller ikke i tråd med tjenestetvistlovens intensjoner. Fra departementets side har man ikke ønsket å endre den nye og midlertidige modellen for uorganiserte for årets oppgjør. Det tilligger Stortinget å fatte vedtak om avtaletilhørighet for de uorganiserte. Det er bare å konstatere at den midlertidige ordninga nå gjennomføres for tredje år på rad, og at den varslede vurderinga av ordninga foreløpig ikke er kommet til Stortinget.

Nå er det fortsatt slik at det er et lite stykke igjen til de statsansatte har like avtalevilkår. Rødt mener at Stortinget også må gå i seg selv og be om at den varslede vurderinga også ser på om modellene som er valgt for de uorganiserte, bidrar til å oppretthalde, framfor å løse, situasjonen med ulikelydende tariffavtaler. Jeg viser ellers til Rødts merknader i denne saken.

Statsråd Karianne O. Tung [13:47:59]: Statens mål i dette lønnsoppgjøret var likelydende hovudtariffavtaler, et oppgjør innenfor en ansvarlig økonomi i tråd med frontfaget og å sørge for kontroll med lønsutviklinga i staten. Ved Rikslønnsnemndas kjennelser i no-

vember er lønnsoppgjøret i staten avsluttet, og det kan iverksettes.

Oppgjøret er avsluttet innenfor en økonomisk ramme på 5,2 pst., som tilsvarer årslønnsøkningen som er anslått i frontfaget. Det er jeg svært fornøyd med. Frontfagsmodellen bidrar til å sikre vår konkurranseevne og gir oss et godt grunnlag for å sikre høy sysselsetting og lav arbeidsledighet framover.

Rikslønnsnemnda har bestemt at Akademikerne og Unio sine hovedtariffavtaler fra forrige periode skal videreføres. Nemnda har videre bestemt at LO Stat skal ha en hovedtariffavtale som er lik den avtalen som YS Stat ble enig med staten om under meklingen. Rikslønnsnemnda har dermed opprettholdt situasjonen med ulike hovedtariffavtaler også for denne tariffperioden.

Det er uheldig at situasjonen med ulike avtaler fortsetter. Jeg er enig med flertallet i komiteen om at dagens situasjon med ulike avtaler må følges nøye for å hindre at ansatte får ulik lønn for likt arbeid, avhengig av hvor de er organisert. For oss er det viktig at Rikslønnsnemndas nøytrale medlemmer, som utgjør flertallet, har uttalt at de har forståelse for statens behov for en samordnet lønnsdannelse i staten og med det behovet for likeverdige avtaler.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at staten forhandler med flere parter, at det derfor er grunnlag for flere tariffavtaler, og at det å pålegge staten å inngå like hovedtariffavtaler vil gripe inn i partenes avtalefrihet. Det er fire hovedtariffavtaler i staten, én med hver av hovedsammenslutningene. Disse avtalene reforhandles mellom partene annethvert år. I år var statens krav at disse avtalene skulle være likelydende.

Jeg er ellers glad for at en samlet komité støtter forslagene som regjeringen har lagt fram. Jeg har spesielt merket meg at komiteen støtter modellen regjeringen foreslår for å håndtere de uorganiserte, men at man samtidig oppfordrer partene til å følge opp modellen på egnet måte.

Presidenten [13:50:20]: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:50:40]: I forrige uke avdekket Nordlys at en fylkespolitiker fra Arbeiderpartiet, Linda Beate Randal, har fått en gullkantet arbeidsavtale hos Innovasjon Norge. Arbeidsavtalen sikrer Randal både direktørlønn, etterlønn og frynsegoder. Samtidig hever hun en halv million kroner i årlig politikerlønn. Avdekningen viser også at Randal var ansatt og fikk utbetalt lønn i fem måneder av Innovasjon Norge mens hun drev valgkamp på heltid. Min utfordring til statsråden er: Hva slags tanker gjør hun seg om dette og om de beskyldningene som ofte fremsettes i det of-

fentlige rom om at politikere sørger for seg selv og følger andre spilleregler enn den øvrige befolkningen?

Statsråd Karianne O. Tung [13:51:39]: Jeg kjenner meg ikke igjen i verken insinuasjoner eller omtaler vedgående Randal eller undertegnede. For øvrig er Innovasjon Norge underlagt Nærings- og fiskeridepartementet, og spørsmål i sakens anledning må rettes dit.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:52:04]: Likevel har statsråden ansvaret for forvaltningen i sin helhet og de spillereglene som gjelder generelt i staten. Dette er et særlovsselskap som er 51 pst. eid av staten. Jeg registrerer at statsråden avviser problemstillingen. Problemet er vel kanskje at det er veldig lett for politikere å avvise problemstillinger. Folk der ute opplever situasjonen ganske så annerledes. Dersom statsråden ikke ønsker å gjøre seg noen tanker om denne problemstillingen, vil hun i det minste ta et initiativ til en gjennomgang for å sørge for at det er like vilkår for alle borgere, og at man ikke etterlater seg inntrykket av at politikere ordner for seg selv?

Statsråd Karianne O. Tung [13:53:05]: Som forvaltningsminister er jeg særdeles opptatt av at innbyggerne, befolkningen, næringslivet og samfunnet skal ha tililit til forvaltningen. Når det gjelder spørsmål som er knyttet til Innovasjon Norge – her blir det også sagt at 51 pst. av Innovasjon Norge er eid av staten – må spørsmålene rettes til Nærings- og fiskeridepartementet.

Tobias Drevland Lund (R) [13:53:40]: Resultatet etter årets forhandlinger er at hovedtariffavtalene for alle praktiske formål er like, men at den økonomiske fordelingen er svært ulik. De nåværende avtalene har betydelige svekkelser av kollektive elementer som lønnstrinn og lønnstabell, og LO Stat og YS er nå på avtaler som ligger veldig på Akademikernes avtale.

I vedtak 817 fra behandlingen av lønnsoppgjøret i staten i 2022 vedtok Stortinget å be regjeringen sette ned et lønnsutvalg for å se på lønssystemet i staten. Dette arbeidet har som kjent ikke ført fram.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er det fortsatt et mål for regjeringen å ha likelydende tariffavtaler i staten, og hvordan vil statsråden arbeide for det?

Statsråd Karianne O. Tung [13:54:22]: Hovedmålet til staten ved årets lønnsoppgjør var å sørge for likelydende avtaler, nettopp fordi vi ønsker lik lønn for likt arbeid, helt uavhengig av hvor man er organisert. Det baserer seg også på en tilbakemelding fra ledere i statlige virksomheter, hvor man ser at det nå er i ferd med å danne seg en praksis ved at man får ulik lønn for likt arbeid, og at ledere av statlige virksomheter er nødt til å ta av sine driftsbudsjetter for å kompensere for de

lønnforskjellene som utvikler seg på de ulike arbeidsplassene. Det er en utvikling vi ikke kan leve med. Det gjør at vi risikerer å miste kontrollen over lønnsutviklingen i offentlig sektor. Når det er 170 000 ansatte i offentlig sektor og godt og vel 110 mrd. kr som utbetales i lønn, er det klart at det er store penger det er snakk om. Det er vårt mål å sørge for å arbeide for likelydende avtaler i fortsettelsen, og det er et arbeid vi skal gjøre sammen med hovedsammenslutningene.

Tobias Drevland Lund (R) [13:55:20]: Jeg takker statsråden for svaret. Hun har alt vært litt inne på at rammene i staten for årets oppgjør tilsvarer rammene for frontfaget på 5,2 pst. Tallene fra TBU, det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene, viste imidlertid at årslønnsveksten i staten i fjor var på 6,4 pst., til tross for at rammene også i fjor var på 5,2 pst. Dette er en historisk overskridelse av rammene i det statlige tariffområdet, som gir grunn til bekymring for inntektspolitikken og også statens kontroll med pengene.

Nå har jo statsråden svart litt på det, men er statsråden bekymret for disse overskridelsene?

Svein Harberg hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Karianne O. Tung [13:55:54]: Ja, det er klart jeg er bekymret. Det var derfor staten hadde et så tydelig mål med årets lønnsoppgjør og et ønske om å få til likelydende avtaler, nettopp fordi man ønsker lik lønn for likt arbeid, helt uavhengig av hvor man er organisert. Vi har nå fått en Fafo-rapport som har sett på flere elementer, og vi får beregningene fra TBU. Fjorårets beregning innbefatter også både politi og forsvar, som hadde en helt særegen situasjon i fjor, særlig forsvar, med den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i, med overtid osv., som gjør at man får litt overslag på tallene. Det klare og store målet er imidlertid å jobbe for likelydende avtaler, nettopp for å sørge for kontroll med lønnsutviklingen og ikke minst det viktige politiske prinsippet om at man skal ha lik lønn for likt arbeid, helt uavhengig av hvor man er organisert. Etter min mening er det det organisasjonsfrihet helt reelt handler om.

Presidenten [13:56:56]: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [13:56:57]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartemen-

tet, Kommunal- og distriktsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet (rammeområdene 1, 6 og 18) (Innst. 16 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2024–2025))

Presidenten [13:57:29]: Presidenten vil ordne debatten slik:

Debatten deles i to, slik at vi først behandler budsjettkapitlene under Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Finansdepartementet: same- og minoritetspolitikk, offentlig forvaltning, personvern, boligpolitikk, rammeoverføringer til kommunene samt distrikts- og regionalpolitikken, og deretter budsjettkapitlene under Justis- og beredskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet: innvandring og integrering.

Taletiden vil bli fordelt slik i hver del av debatten: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [13:58:36] (leiar i komiteen): Gode kollegaer, då er me på budsjettet for 2025. Eg vil starte med å takke komiteen for eit veldig godt samarbeid i forbindelse med budsjettbehandlinga. Eg har lyst til å gje ein ekstra takk til komitéråd Marianne Brænden i år, som er med på si siste budsjettbehandling i kommunal- og forvaltningskomiteen i Stortinget. Eg vil òg takke alle som deltok på komiteens høyring.

Kommunar over heile landet er i ferd med å leggje bak seg ein krevjande haust. Auka kostnader på tenester, renter, prisvekst og ein demografi i sterk endring kombinert med lågare skatteinntekter enn på mange år har skapt ein alvorleg økonomisk situasjon i Kommune-Noreg. Mange står for augeblikket i ein ganske krevjande spagat mellom å tilby lovpålagde velferdstenester samtidig som budsjetta skal gå opp.

Eg meiner regjeringa, og forliket med Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV, viser at ein i dag tek dette på det aller største alvor. I budsjettforslaget for neste år viser ein handlekraft. Det blir no løyvd 13 mrd. kr meir i frie inntekter til kommunar og fylkeskommunar neste år. Denne auken legg òg til grunn ei varig styrking av kommuneøkonomien, og det er eg veldig glad for.

Neste år får Kommune-Noreg òg eit betre og meir omfordelende og rettferdig inntektssystem. Som me kanskje hugsar, var det endringar som verken Høgre eller Framstegspartiet ville ta stilling til då me behandla det under kommuneproposisjonen før sommaren. Det-

te er gode endringar for Kommune-Noreg – endringar som er godt fagleg forankra, og som fekk brei støtte frå både KS og NHO. Eg er glad for at Arbeidarpartiet og Senterpartiet i regjering, med støtte frå SV og Raudt i Stortinget, no sørgjer for betre utjamning og omfordeling mellom kommunane slik at dei i større grad kan levere likeverdige velferdstenester.

Til tross for ei styrking av kommuneøkonomien til neste år vil mange kommunar merke at det framleis er stramt. Pengar betyr mykje, men løyser nok ikkje alt. Utfordringsbildet me står føre, er jo, som mange veit, at me blir fleire eldre og færre i yrkesaktiv alder. Det vil krevje vilje til omstilling og endring, og mange kommunar manglar kompetanse og folk til dei tenestene dei skal levere. Arbeidarpartiet har difor teke eit initiativ og invitert alle parti i Stortinget til ei form for tverrpolitisk sjølvransaking. Me ser at mylderet av lover, reglar, rundskriv og instruksar bind kommunane ute i landet. Som KS beskriv det, er styringstrykket for stort. Eg er veldig glad for at alle parti har respondert positivt på denne dialogen, då eg trur me frå venstre- til høgresida ser at handlingsrommet i kommunane kan bli for lite med eit så sterkt styringstrykk.

Eg er glad for at regjeringa, med digitaliseringsministeren i spissen, arbeider aktivt med eit digitalisert samfunn for alle. Digitalisering er viktig i møte med det kompetansebehovet me veit er der – det å utnytte potensialet som ligg i innovasjon og digitalisering. I haust la regjeringa og statsråd Tung fram ein viktig digitaliseringsstrategi, med mange verktøy i verktøykassa. Eg er òg glad for at me ser digitaliseringsutvikling i bustadpolitikken, der me no styrkjer arbeidet med å effektivisere, standardisere og digitalisere planprosessane, slik at me kan få bygd fleire bustader raskare.

Budsjettet for kommunar, fylke, statsforvalting og digitalisering for neste år meiner eg er eit godt budsjett. Eg er glad for einigheita med SV, som gjorde budsjettet endå betre. Dette er eit statsbudsjett som eg meiner svarar på nokon av dei store utfordringane folk opplever i dag, i ei dyrtid. Me aukar barnetrygda, aukar minstepensjonane, sørgjer for billegare barnehage og framleis gratis SFO for 1.–3. trinn, gjer det billegare for unge å gå til tannlegen og aukar studiestøtta.

Presidenten [14:03:11]: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [14:03:25]: Det hadde vært fristende å bruke tiden til å gå litt inn i representantens ordbruk om Høyre, og ikke minst også Fremskrittspartiet, om at vi ikke vil ta stilling til inntektssystemforslagene fra regjeringen. Vi skjønner at regjeringspartiene fortsatt er ganske fornærmet over at vi tok stilling til de forslagene, men vi mente de var for dårlige og sendte dem tilbake sammen med en rekke bestillinger. Vi lar

det ligge nå, for jeg vil gjerne konsentrere meg litt om noen andre ting.

Jeg har egentlig lyst til å få med meg representanten på en refleksjon. Det er ikke noen tvil om at budsjettet som ble lagt fram, altså selve forslaget, ikke traff godt nok, og det har vært behov for å gjøre endringer i etterkant. Kan man fra Arbeiderpartiets side si litt mer om hvilken prosess man kanskje kunne hatt fram mot budsjettframleggingen for at den i større grad kunne tatt inn over seg de underliggende endringene som lå der fra før?

Lene Vågslid (A) [14:04:28]: Det er rett som representanten seier. Allereie då statsbudsjettet blei lagt fram, varsla kommunalministeren – på grunn av ny informasjon som regjeringa fekk etter augustkonferansen regjeringa har – at det var behov for meir pengar. Me såg veldig tydeleg då at det i tillegg til ein auka aktivtetsvekst i kommunesektoren var betydeleg skattesvikt, noko me ikkje har sett dei siste åra. Ein annan prosess enn den me har hatt, er eg litt usikker på om me kunne ha levert på. Eg meiner at regjeringa var rask. Det me høyrde frå Kommune-Noreg då dei òg såg at tala var ganske mykje verre enn ein hadde trudd, var at regjeringa måtte kome raskt og varsle kva ein kunne gjere for inneverande og neste år. Då kom regjeringa, med kommunalministeren i spissen, allereie 1. november og varsla både meir pengar for inneverande år og 5 mrd. kr varig ekstra til neste år.

Mudassar Kapur (H) [14:05:29]: Jeg vil takke representanten for det vi nå får av nyttig informasjon. Fram til nå har vi i hvert fall fått et ganske klart inntrykk når det gjelder krisen ute i Kommune-Norge. Statsråden har i flere runder pekt på at man etter å ha lagt fram statsbudsjettet har hatt dialog med Kommune-Norge og fått en del informasjon. Da kan man jo forstå at man havner noe bakpå. Nå sier imidlertid representanten at regjeringen var klar over dette allerede under augustkonferansen. Gitt at denne regjeringen, og også andre regjeringer, tidligere ofte har greid å levere både krisepakker og mer på kort tid – man greide jo det bare noen timer og dager etter at man hadde levert budsjettet – hvorfor i alle dager klarer man da ikke å jobbe fram et godt nok budsjett i løpet av alle de ukene som er fra august til oktober? Hva er Arbeiderpartiets kommentar som parlamentarikere rundt en slik situasjon?

Lene Vågslid (A) [14:06:32]: Eg trur representanten må høyre litt betre etter når eg svarar. Som det òg står i innstillinga, og som statsråden har svart fleire gonger, var det ny informasjon etter at statsbudsjettet blei lagt fram. Det er jo interessant å merke seg at Høgre er mest opptekne av prosess. Det kan eg skjønne at representanten blir, all den tid det er skapt eit inntrykk denne

hausten – både gjennom media og gjennom Høgre sine egne ordførarar – av at ein ville ha kome med langt meir pengar til kommunane om det var Høgre som styrte. Det ser me av fasiten her i dag at dei ikkje gjer. Då me fekk ny informasjon, som f.eks. at det var ein enorm aktivitetsvekst ute i kommunane etter andre tertial og også stor skattesvikt, skulle det berre mangle, iallfall med Arbeidarpartiet og Senterpartiet i regjering, at me kom tilbake med meir pengar både i nysalderinga og i tilleggsproposisjonen. Det meiner eg var viktig og riktig å gjere. Eg håpar Høgre no meiner at det var rett å gjere, i staden for at dei hengjer seg opp i prosessar.

Mudassar Kapur (H) [14:07:32]: For de kommunene som ifølge KS står i en av de største økonomiske krisene på 40 år, har det noe å si at vi diskuterer prosess, for de er faktisk avhengige av at man har en regjering som ikke sover i timen. De to foregående svarene jeg har fått i denne replikkunden, underbygger akkurat det poenget: Her har vi en regjering som sover i timen. Vi har regjeringspartier i Stortinget som ikke viser noen interesse for å sette seg inn i virkelighetsbeskrivelsen som har vært varslet gang på gang, og som samme dag som man legger fram budsjettet, vel vitende om at det er underliggende tall her som kan skape en dårlig situasjon, sier at dette er blant det aller beste en har levert til Kommune-Norge på 15 år. Da er det i beste fall store usannheter og feilaktig reklame om eget budsjett, vil jeg si. Hva tenker egentlig Arbeiderpartiets representant om at man har bommet så fundamentalt i neste års kommuneopplegg?

Lene Vågslid (A) [14:08:34]: Eg kjenner ingen som klarer å sove og løyve pengar samtidig. Denne retorikken frå Høgre fell på steingrunn. I dag legg me fram eit forslag om 13 mrd. kr meir til kommunesektoren til neste år. Ser ein i tabellen i budsjettinnstillinga, står det minus under Høgre, så dei som er opptekne av ein sterk kommuneøkonomi, bør framleis stemme på Arbeidarpartiet og Senterpartiet. Eg meiner me har levert. Samtidig erkjenner eg òg i innlegget mitt at pengar ikkje kjem til å løyse alt. Me har mange andre utfordringar i kommunesektoren, f.eks. når det gjeld behovet for kompetanse og omstilling.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:09:24]: Mange innbyggere vil i tiden som kommer, få det tøft og oppleve at deres økonomiske handlegfrihet begrenses som følge av økt eiendomsskatt og økte vann- og avløpsgebyrer. Mange kommuner skal i årene fremover gjøre store investeringer for å innfri stadig nye rensekra. Det gjelder ikke minst kommunene langs Oslofjorden, som har svært kort tid på seg til å etablere nitrogenrensing. Dette er store og kostbare utbygginger som vil øke gebyr-

ene til innbyggerne ytterligere. Tidligere Arbeiderparti-ordfører i Horten Are Karlsen har tatt initiativ til at staten må ta en fjerdedel av investeringene i renseanlegg for nitrogen. Vil representanten lytte til denne tidligere lokalpolitikeren?

Lene Vågslid (A) [14:10:25]: Ja, eg vil lytte til lokalpolitikarar frå Arbeidarpartiet. Me diskuterer no statsbudsjettforslaget for neste år, og i det som er lagt fram i dag, vidarefører me tilskotsordninga for nitrogenreinsing med 28 mill. kr. Me har òg lagt inn ein reduksjon i momsen på vatn og avløp, frå 25 pst. til 15 pst. Ikkje minst har regjeringa nettopp mottoke ein ganske viktig rapport der kommunalministeren har innhenta kunnskap om sjølvkostregelverket, som eg er ganske sikker på at statsråden sjølv kjem til å gå ganske grundig gjennom. Er det ein ting me veit i denne komiteen, er det at på alle komitéreiser me har, frå nord til sør, er vatn og avløp ein tematikk alle tek opp med oss – og det er ikkje rart – på grunn av nitrogenreinsingsbehovet, men òg på grunn av etterslepet som enkelte kommunar har, som er veldig, veldig stort.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:11:25]: Det er greit at man imøtekommer utfordringene, men man er langt fra å være i mål med å utligne de store utfordringene som kommunene, og dermed også innbyggerne i disse kommunene, står i. Det er sant at det gjelder over hele landet, og særlig rundt Oslofjorden for nitrogen, selvfølgelig. Man må ha mer kraftfulle virkemidler dersom man skal løse dette, dersom man ikke ønsker å oppleve at mange innbyggere får disse tingene på toppen av de økte utgiftene de har fått under denne regjeringen. Økte skatter og avgifter og inflasjon gir store utfordringer for privatøkonomien, og så kommer dette på toppen. For mange kan det være den lille biten som velter det store lasset, og som gjør at man går fra hus og hjem. Hva vil Arbeiderpartiet og representanten foreta seg utover det som er signalisert?

Lene Vågslid (A) [14:12:27]: Det budsjettet som er lagt fram i dag på området til kommunal- og forvaltingskomiteen, har ganske viktige styrkingar for vanlege folk. Eg er ganske sikker på at det at me no legg på bordet 13 mrd. kr meir for kommunane til neste år, betyr mykje for velferdstilbodet til folk. Eg meiner òg at dei grepa Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV har gjort når det gjeld barnehage, SFO, tannhelse, studiestøtte, barnetrygd, minstepensjon osv., samla sett er ei god pakke i ei tid der mange, akkurat som representanten beskriv, opplever at dei har dårleg råd. Når det gjeld vatn og avløp, meiner eg det er viktig at regjeringa følgjer opp rapporten ho sjølv har bestilt. Denne rappor-

ten peiker på grep som KS har spelt inn til komiteen tidlegare, som ein bør sjå nærmare på.

Presidenten [14:13:17]: Replikordskiftet er omme.

Mudassar Kapur (H) [14:13:40]: Norge står overfor store og reelle utfordringer. Innbyggerne blir eldre, fødselsraten går ned, og snart vil oljeproduksjonen synke. For å møte dette må kommunene ha en økonomi som er både god, forutsigbar og tilpasset deres behov. Det har derfor aldri vært større behov for en regjering som tar utfordringene på alvor og ikke driver jojo-styring av landet.

Finansminister Vedum overtok en kommuneøkonomi som var god. Det skrev han selv i sine egne budsjettdokumenter i 2022. Støre-regjeringen hadde dermed et godt utgangspunkt for å fortsette det viktige arbeidet med omstilling og utvikling, men Støre-regjeringen har heller valgt å bruke penger på reversering og omkamper. De har sløst bort over 1 mrd. kr på reverseringer, opprettelser av nye fylkeskommuner og mer byråkrati. Det er både feil pengebruk og det motsatte av å svare på landets utfordringer.

Regjeringspartiene skryter av at de tar kommunenes situasjon og økonomi på alvor. Samtidig er det kun noen måneder siden de presset gjennom endringer i kommunenes inntektssystem som ikke var godt nok utredet, og uten skikkelig dialog med kommunene. Regjeringen sendte rett og slett ikke sitt eget forslag ut på høring til Kommune-Norge, slik Solberg-regjeringen i sin tid gjorde før de la det fram i Stortinget. Endringene i inntektssystemet svarer ikke på de utfordringene kommunene møter i hverdagen, som økt befolkningsvekst og opphoping av levekårsutfordringer. Høyre har hatt en rekke utredningsforslag for å gjøre inntektssystemet best mulig rustet for de utfordringene kommunesektoren står overfor.

Jeg noterer meg at det at en opposisjon sier nei til dårlige forslag fra regjeringen og kommer med noen bestillinger tilbake, blir sett på som ikke å ta stilling til regjeringens forslag. Det kan ikke være sånn at både regjeringen og regjeringspartiene har blitt så høye på seg selv at det nærmest blir en majestetsfornærmelse å si nei til deres forslag. Vi kan ikke rulle ut den røde løperen bare fordi det kommer fra regjeringen. Jeg skjønner at regjeringspartiene selv er forpliktet til å gjøre det overfor sin regjering, men ikke vi i opposisjon.

Vi har tatt stilling til forslagene. Vi har bl.a. foreslått å utrede tilskudd som kan hjelpe vekstkommuner i deres spesielle situasjon, og å utrede et hovedstadstilskudd for Oslo, ordninger for å bekjempe levekårsutfordringer og en mer rettferdig inntektsutjevning. De forslagene ligger i innstillingen fra oss. Det er bare å stemme for dem. Det går i hvert fall ikke an å si at vi ikke har tatt stilling til regjeringens politikk. I tillegg har vi foreslått en

lengre overgangsordning, slik at innføringen av endringene i inntektssystemet blir mer skånsom.

Denne høsten har vi sett flere kommuner som har hatt behov for å gjøre store kutt i tjenestetilbudet for å få budsjettene til å gå opp, nettopp fordi regjeringens opplegg for Kommune-Norge ikke treffer. De sleper bena etter seg og legger fram budsjetter som ikke svarer på utfordringene. De står veldig ofte og skryter av krisepakker de har lagt fram, som veldig ofte er svar på kriser de selv har skapt.

Det er bare omtrent to måneder siden denne regjeringen la fram et budsjett hvor man lovet at neste år skulle bli det beste i Kommune-Norges historie, eller blant de beste. Kort tid etterpå var det ikke noen tvil om at situasjonen var den verste på 40 år, ifølge KS. Dette er alvorlig, for det handler om at vi har en regjering som er så opptatt av selvkryt at de overhodet ikke får med seg hvilken situasjon Kommune-Norge står i. Det er helt riktig at denne regjeringen har lagt på mer penger, og det sier vi selvfølgelig ja til. Vi støtter at regjeringen legger på mer penger, men som vi har sagt fra start: Inntektssystem og kommuneøkonomi er et komplekst system. Vi er avhengige av at regjeringen gjør grundige utredninger. Det er ikke naturlig for et opposisjonsparti å fremme et helt annet, alternativt inntektssystem, men vi kan be om utredninger for å gjøre det bedre, og det sier regjeringen nei til. Der burde vi hatt et interessedefelleskap.

Avslutningsvis vil jeg ta opp forslagene Høyre har sammen med andre, sånn at det er gjort i god tid før jeg avslutter mitt innlegg – så slipper presidenten å spørre om jeg skal gjøre det.

Jeg vil også avslutte med å minne om at der ute i Kommune-Norge er det ingen som deler regjeringens selvkryt. Der er det stramme tider. Veldig mange av dem mener at det er ganske kaotisk, det regjeringen legger fram i den lappeteppestrategien som de har. Det er ingen tvil: Vi trenger rett og slett en ny regjering for å ta kommunene mer på alvor.

Presidenten [14:18:46]: Representanten Mudassar Kapur har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [14:19:00]: På Dagsnytt 18 den 1. november deltok representanten Kapur i en debatt med kommunalministeren da regjeringa kom med 5 mrd. kr meir til kommunane, noko det var eit stort behov for. Då sa representanten Kapur følgjande – og eg må ta det på bokmål, beklagar: Jeg synes det er bra at regjeringen endelig nå kommer med et budsjett som ser ut til å svare på realiteten der ute. Fortsatt er det bare noen museskritt.

Med ei slik utsegn trur eg folk og Høgres ordførarar ville forvente at Høgre i dag la fram betydeleg meir i

auka kommuneramme. I tabellen ser me at det er kutt i ramma til kommunar og fylke. Så veit ikkje eg kva som er storleiken på museskritta i verda til Høgre, men dersom budsjettforslaget på 13 mrd. kr er museskritt, korleis vil representanten då karikere sitt eige budsjettforslag, der det ligg inne kutt til kommunar og fylke?

Mudassar Kapur (H) [14:20:01]: Jeg har absolutt ikke noe behov for å karikere budsjettet vi selv har lagt fram, men jeg kan gjerne karakterisere det: et seriøst og ordentlig budsjett, slik Høyre alltid legger fram. Det er helt riktig at vi har noen andre prioriteringer enn det denne regjeringen har, og de står godt beskrevet.

Det er veldig hyggelig å møte en av de mange lytterne som Dagsnytt 18 har, live her i Stortinget, men jeg hadde ønsket at denne lytteren hadde fått med seg hele debatten. Jeg sa også at vi ikke hadde behov for eller så det som et selvstendig poeng å drive med overbudspolitik. Samtidig minner jeg alltid om at det er viktig for oss i opposisjonen å legge fram treffsikre, gode tiltak som bør utredes nærmere, slik at vi kan svare på de utfordringene Kommune-Norge har. Da er det beste eksempelet nettopp regjeringens politikk, som bare legger på milliard etter milliard for å bøte på de strukturelle utfordringene man ikke svarer på. Det er den debatten jeg gjerne har prøvd å invitere til.

Lene Vågslid (A) [14:21:03]: Ja, no bør iallfall dei som høyrer på denne debatten, høyre godt etter, for det Høgre gjer her, er ei klassisk retorisk øving. Her blir det sagt at budsjettforslaget frå regjeringa er museskritt. Alle som høyrer ordet museskritt, vil anta at det betyr at det er for lite. Så legg altså Høgre fram eit budsjettforslag i dag utan å ha ei krone meir til kommunar og fylkeskommunar – tvert imot ligg det eit kutt inne i den tabellen.

I staden for å ro seg unna å svare på det eg spør om: Kan representanten frå Høgre svare på kva han sa på Dagsnytt 18 den 1. november om at det me la fram, var museskritt? Kva er storleiken på museskritta i Høgres verd?

Mudassar Kapur (H) [14:21:56]: Kanskje var jeg til og med litt raus da jeg brukte ordet museskritt. Hvis det hadde vært en annen debatt, kunne jeg til og med ha sagt at denne regjeringen ikke tar museskritt, de går til og med bakover i enkelte tilfeller, slik de gjør i reverse-ringspolitikken.

Det er helt riktig at vår beskrivelse av regjeringens prosess er helt treffsikker og riktig. Denne regjeringen har for det første bommet fullstendig på mål idet de har lagt fram sine budsjetter, og deretter har de tatt nettopp museskritt for å kunne møte de utfordringene Kommune-Norge står overfor. Selv nå, når man har lagt fram krisepakker som først og fremst bøter på den krisen de selv har

skapt i Kommune-Norge, er vi langt unna der vi burde være. Jeg mener helt oppriktig at de forslagene Høyre har fremmet i denne innstillingen – å se nærmere på hvordan vi kan møte utfordringene for kommuner med vekstutfordringer, hovedstadstilskudd osv. – er ting Arbeiderpartiet burde ta på alvor og stemme for, heller enn å drive med den typen polemiske øvelser.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:23:16]: I Fremskrittspartiet er vi ikke så opptatt av museskritt som vi er av å ta sjumilssteg for å løfte kommunesektoren og sørge for at vi har en kommunesektor for fremtiden. Derfor ønsker jeg i all vennskapelighet å utfordre Høyre og representanten Kapur på et av de forslagene som Fremskrittspartiet tok opp for bare noen få uker siden, og som Høyre stemte imot, på tross av at Høyre, som jeg forstår det, har et vedtak i sitt eget program om å nedlegge fylkeskommunen. Det er den typen endringer som må til – ikke museskritt, men sjumilssteg – for å sørge for at vi har en kommunal sektor som er i stand til å håndtere fremtiden.

Da er mitt spørsmål til representanten Kapur: Hva mener egentlig Høyre om fylkeskommunen?

Mudassar Kapur (H) [14:24:13]: Siden spørsmålet er stilt i all vennskapelighet, vil jeg allerede nå, før jeg går inn i mitt svar, annonsere at også svaret gis i all vennskapelighet.

Høyre mener at det holder med to forvaltningsnivåer i Norge, stat og kommune. For å få til det er det viktig å sørge for at vi har kommuner som er i stand til å levere de oppgavene de da får fordelt. Det er vår prinsipielle inngang. Derfor har vi også stemt imot forslaget fra Fremskrittspartiet, som vi mener ikke er realistisk når man tror at man kan legge ned fylkeskommunen over natten.

Jeg har også lyst til, nesten like vennskapelig, å stille spørsmål tilbake om logikken bak at man ønsker å legge ned fylkeskommunen samtidig som man har stemt for å opprette tre nye fylkeskommuner i Viken, som hadde virkning fra i år, og som det kostet ca. en halv milliard kroner å opprette. Det betyr at representanten mener man kan bruke en halv milliard på å lage flere fylkeskommuner i landet helt fram til nyttårsaften, men 1. januar gjelder ikke det lenger.

Heidi Greni (Sp) [14:25:30]: Under valgkampen i 2013 advarte jeg gjentatte ganger om at Høyre kom til å tvangssammenslå kommuner hvis de kom til makten. Det ble avvist som skremselspropaganda og at Senterpartiet for med løgn. Fasiten fikk vi ganske snart. Representanten Kapur var nå tydelig på at før vi kunne legge ned fylkeskommunen, som Høyre ønsker, måtte vi sørge for å få større kommuner.

Nå er Erna Solberg ute i VG og påstår at Vedum lyver om tvangssammenslåinger. Hvorfor i all verden skal vi tro på Høyre denne gangen, når politikken er enda tydeligere på at det kreves større og færre kommuner hvis de skal klare å få gjennomført den?

Mudassar Kapur (H) [14:26:19]: For en replikk eller to siden hadde jeg gleden av å treffe på en Dagsnytt 18-lytter. Det er hyggelig å møte på en avisleser, en som leser om oss i avisene, men heller ikke nå gjengis det faktiske bildet riktig. Det Erna Solberg har tatt til motmæle mot, er Vedums feilaktige gjengivelse av Høyres politikk, der Senterpartiet har gått ut og sagt at Høyre mener det skal være 100 kommuner i Norge. Det har ikke vi sagt noen steder. Vi har snakket om behovet for sterkere kommuner, mer robuste kommuner, for at de skal kunne løse sine oppgaver på en bedre måte. Også i fylkeskommunedebatten har vi pekt på det behovet.

Jeg husker veldig godt – jeg er jo avisleser selv også – den gangen representanten Heidi Greni var ute med samme type skremselspropaganda og faktisk ble konfrontert av en journalist med hvor hun hadde tallene sine fra, f.eks. dette med 100 kommuner. Da viste hun til at det hadde vært en eller annen debatt fra NHO i kommunereformdebatten sist – så jeg ser gjerne litt mer etterrettelighet fra den kanten også.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:27:35]: No i desember hadde Møre-benken eit møte med eit knippe kommunar som tok opp problemet med rekruttering og dei store kostnadene det medfører å leige inn frå private bemanningsbyrå i situasjonar der kommunane manglar folk. Dei fortalde at dei opplever at bemanningsbyråa aggressivt jaktar på kommunalt tilsette og prøver å lokke til seg personale som er tilsette i kommunen. Bodskapet frå ordføraren var at det ikkje blir fleire sjukepleiarar om dei private skal konkurrere om dei same folka som kommunane konkurrerer om.

Høgre tek til orde for å konkurranseutsetje kommunale tenester og la private sleppe til. Ser Høgre dilemmaet med at privatisering av offentlege tenester kan føre til at private aktørar med mål om avkastning konkurrerer om den same arbeidskrafta og gjer det alt i alt vanskelegare for kommunane å skaffe stabil arbeidskraft, og at det pressar opp kostnadene knytte til kommunale tenester?

Mudassar Kapur (H) [14:28:34]: Representanten Kjerstad tar opp en viktig problemstilling. Det er ingen tvil om at det er veldig mange kommuner i Norge som sliter med god nok tilgang på kompetanse og god nok tilgang til fagmiljøer som i sum kan bidra til at kommunene kan levere sine lovpålagte tjenester på en god nok måte. Generalistkommuneutvalgets rapport slo nett-

opp dette fast – at små og usentrale kommuner ofte er overrepresentert i den statistikken.

Bakgrunnen for at flere kommuner ser seg nødt til å hente inn kompetanse, er summen av de faktiske forhold, at man rett og slett ikke har den kompetansen selv, og også at man i flere kommuner ønsker å gi flere muligheten til å være med på å levere gode tjenester. Det er tjenestene vi leverer til innbyggerne, som er i sentrum, og da må man slippe til alle gode krefter.

Presidenten [14:29:35]: Replikorkordskiftet er over.

Heidi Greni (Sp) [14:30:01]: Senterpartiet og Arbeiderpartiet har gjort viktige grep i regjering for å sørge for levende lokalsamfunn over hele landet. Vi legger til rette for likeverdige tjenester uansett hvor folk bor, og vi legger til rette for folketallsøkning i distriktskommunene, noe som vil lette presset på de største byene.

I vår la vi fram endringer i inntektssystemet til kommunene, nettopp for å sørge for at de skal bli bedre i stand til å gi likeverdige tjenester, gjennom at vi omfordeler mer mellom skattesterke og skattesvake kommuner. KS var positive til endringene under framleggelsen av kommuneproposisjonen. Den krevende økonomiske situasjonen bekrefter at endringene vi har gjort, var helt riktige og nødvendige. Inntektssystemet kan ikke løse alt, men en bedre fordeling er viktig for å legge til rette for likeverdige tjenester i alle kommuner.

Hva Høyre mener om inntektssystemet, vet vi fortsatt ikke. Mener de at omfordelingen skulle vært større, slik mange Høyre-ordførere har tatt til orde for? Eller mener de, som Hårek Elvenes sa i Stortinget 18. juni:

«Men det må jo være lov å stille spørsmålet om denne utjevningen har kommet for langt med de konsekvenser som systemet i dag har?»

Dette er et viktig spørsmål, som jeg forventer at Høyre klarer å svare opp her i dag. De kan ikke stå med hodet i sanden for evig.

Etter at vi la fram kommuneproposisjonen, fikk vi ny informasjon, som tydet på at den økonomiske situasjonen i kommunene og fylkeskommunene var mer alvorlig enn da tallgrunnlaget for budsjettet ble lagt. Derfor kom vi med 5 mrd. kr ekstra i 2024 og 5 mrd. kr ekstra i 2025, som er en varig økning de neste årene. Til sammen ga dette en vekst på 13 mrd. kr iberegnet budsjettforliket. Dette er en stor og nødvendig økning for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne opprettholde og videreutvikle et godt tjenestetilbud.

Ifølge innstillingen på side 79 har Høyre et kutt på 2,5 mrd. kr i kommunerammen, mens budsjettforliket styrker rammen med 1,8 mrd. kr etter forliket. Med Høyre vil altså kommunene få omtrent 4 mrd. kr mindre å rutte med. Jeg er veldig uenig i den innstramningen som de nå legger opp for kommunesektoren.

Næringsliv og kommuner over hele landet mangler folk. Denne problemstillingen må vi ta på alvor, og problemet er størst i distriktene. Dette var noe Norman-utvalget også løftet.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har innført en rekke tiltak for å sørge for at det skal bo flere folk i distriktskommunene: halv pris i barnehagene, gratis ferger, halverte priser på kortbanenettet, bygdeveksttaler, løsninger for desentralisert utdanning og sletting av studielån, for å nevne noe. Det handler om at vi må ha en «verktøykasse» med tiltak som sørger for at næringsliv og kommuner har de folkene de trenger. Vi må framover vurdere nye tiltak, som f.eks. tilskudd til boligbygging i distriktskommuner der panteverdien er lavere enn byggekostnadene.

Jeg blir ikke overrasket, men jeg blir bekymret når Høyre er imot så å si alle disse tiltakene. De vil reversere alle tiltakene regjeringen har kommet med, men de har ikke et eneste nytt forslag for distriktpolitikken selv. Hvorfor er Høyre f.eks. mot sletting av studielån i distriktene, når NHO Nordland jubler over tiltaket?

Et annet viktig distriktpolitisk tiltak er endringer i de statlige planretningslinjene. Landet vårt er forskjellig, og vi kan ikke ha planretningslinjer som behandler Bærum og Berlevåg likt. Det er to forskjellige samfunn, med helt ulike utfordringer.

Høyre og Fremskrittspartiet vil legge ned fylkeskommunen. Det er ikke tvil om at det vil føre til at to av tre kommuner må legges ned. I 2012 lovet Høyre at det ikke skulle bli noen tvangssammenslåing. Etter åtte år med Erna vet vi svaret. Kommer de til makten til høsten, vet vi at det vil bli store runder med nye tvangssammenslåinger.

Vi må ta diskusjonen om alle de krav og påbud som kommunene er pålagt, bemanningsnormer, regler osv., som går ut over tjenestetilbudet. Det tar for mye tid, og det tar for mye økonomi til rapportering.

Vi bør også ha en gjennomgang og sørge for at kommunene opplever at de har handlingsrom, og at den kommunale selvråderetten er reell.

Presidenten [14:35:10]: Det blir replikkordskifte.

Anne Kristine Linnestad (H) [14:35:17]: I sitt innlegg nevnte ikke representanten Greni digitalisering eller KI, så vidt jeg kunne høre, men merknadene fra komiteen er helt enstemmige. Vi viser og refererer til regjeringens digitaliseringsstrategi.

Behovet for superdatamaskiner og tilhørende infrastruktur for tungregning øker sterkt i forbindelse med utviklingen av KI og skal dekkes gjennom bruk av både nasjonale og internasjonale ressurser for tungregning. Dette gjelder ikke bare store bedrifter, men også oppstartsbedrifter og SMB-er over hele landet.

Hvilke tiltak mener representanten er de aller viktigste for å øke tungregningskapasiteten framover?

Heidi Greni (Sp) [14:36:01]: Det aller viktigste er den strategien vi har for digitalisering og for bruk av KI. Jeg tror at KI kan være et godt verktøy med tanke på det jeg var inne på i innlegget mitt, at vi må ha en omstilling i Kommune-Norge. Kommune-Norge kan utnytte den kapasiteten og kanskje frigjøre menneskelige ressurser til andre oppgaver. Jeg tror det er utrolig viktig, også for kommunale tjenester, at vi følger opp de tiltakene vi har foreslått.

Anne Kristine Linnestad (H) [14:36:35]: Takk for svaret, som jo ikke var et svar i det hele tatt, egentlig, for det jeg spurte om, var tungregningskapasitet. Vi er nødt til å utvikle og få på plass tungregningskapasitet dersom vi skal klare å få på plass det grønne skiftet. Dersom vi holder investeringene på samme nivå som i dag, altså de statlige bevilgningene og investeringene, vil gapet mellom behov og kapasitet fortsette å øke. Jeg mener vi ikke kan sitte stille og se på at Norge stadig sakker akterut i forhold til EU og resten av verden.

Derfor spør jeg igjen: Hva mener representanten – direkte – skal til for å øke tungregningskapasiteten framover?

Heidi Greni (Sp) [14:37:23]: Under høringen i kommunalkomiteen var det ingen som tok opp den problemstillingen. Jeg skal være så ærlig og si at hva som skal gjøres på det området, og hva som mangler der, overlater jeg til fagfolk. Jeg vil tro at om det er bevilgninger fra staten, vil vi få innspill om det til komiteen. Slik det er i dag, har vi den strategien vi har, og den blir fulgt opp fra regjeringens side. Jeg kan ikke peke på direkte tiltak som må gjøres for at vi skal sørge for at vi får større tungregningskapasitet, som for øvrig er et begrep jeg aldri har hørt før.

Anne Kristine Linnestad (H) [14:38:03]: La meg da få lov til å stille et helt annet spørsmål. Det dreier seg om det representanten i innlegget sitt betonte svært sterkt, og det var at hun – garantert – var helt sikker på at det ville bli tvangssammenslåing av kommuner dersom Høyre igjen inntar regjeringkontorene. Jeg kan ikke se at jeg på noe vis i det arbeidet jeg har gjort med Høyres program, eller det alle andre i Høyre har gjort med Høyres programforslag, har ført til et eneste ord om tvangssammenslåing av kommuner.

Kan det være at representanten Greni er noe forutinntatt?

Heidi Greni (Sp) [14:38:47]: Jeg kan ikke på noe vis se at det i 2013 sto i Høyres program at de skulle tvangssammenslå kommuner. Jeg kan ikke på noe tidspunkt

komme på at noen av Høyres politikere i valgkampen i 2013 var veldig tydelige på at de ville gå til valg på tvangssammenslåing av kommuner. Tvert imot ble jeg i alle debatter på en måte litt hånet – at jeg hadde litt tungt for det og fant på ting, og at jeg drev med skrem-selspropaganda – men nå vet vi jo alle fasiten, og det vet både velgerne og kommunene der ute. Nå skal Høyre legge ned fylkeskommunen, og det ble sagt i representanten Kapurs innlegg at nye oppgaver krever større kommuner. Da er fasiten veldig klar – hvis man skal gjennomføre den fylkesreformen, vil vi få en storstilt tvangssammenslåing av kommuner.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:39:57]: Jeg tror vi kan være enige om at det ikke er alle konstruerte norske ord som nødvendigvis gjør en klokere. Det såkalte begrepet tungregning må jeg si jeg synes var litt tungt å forstå. «High Performance Computing», derimot, er kanskje litt enklere å forholde seg til.

Det var ikke spørsmålet mitt. Jeg har lyst til å utfordre representanten på det tidligere leder Liv Signe Navarsete sa i 2012, før regjeringsskiftet. Hun hadde ganske sterke angrep på Fremskrittspartiet og Høyre, om elendighetsbeskrivelsen som kom til å bli en realitet dersom det ble regjeringsskifte, og Fremskrittspartiet og Høyre fikk lov til å styre kommunalpolitikken.

Resultatet var at disse spådommene ble gjort til skamme. Tvert imot var det gode vilkår for kommuneøkonomien under Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen. Nå, derimot, er situasjonen dramatisk annerledes. Er det grunn til å (presidenten klubber) ...

Presidenten [14:41:01]: Tiden går fort i godt selskap, og tiden er ute. Da gir vi ordet til representanten Greni.

Heidi Greni (Sp) [14:41:07]: Jeg antar spørsmålet gikk på kommuneøkonomi – eller skulle ha gått på det. Vi er alle klar over den dramatiske situasjonen som er i Kommune-Norge. Heldigvis har vi nå en regjering som tar grep, som raskt tar grep, og som følger opp utfordringene fra KS, f.eks. da vi så hvordan det bar i vei med kommuneøkonomien i dag. Jeg var lokalpolitiker fram til jeg kom på Stortinget, og levde med Erna Solberg som kommunalminister. Det var ingen dans på roser, det kan jeg love.

Kommuneøkonomien ble ikke så dramatisk som jeg fryktet, men for de minste kommunene var utviklingen i kommuneøkonomien omtrent som jeg fryktet med Solberg-regjeringen. Det var en stor omfordeling fra de fattigste distriktskommunene til de rikeste kommunene, og det kom en kraftig straff for de kommunene som ikke ville slå seg sammen. Så ja, den skrem-selspropagandaen slo delvis til.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:42:12]: Jeg takker representanten for å fullføre spørsmålet mitt, sånn at hun kunne svare på det.

I Senterpartiets retorikk i dag kommer man med ganske sterke uttalelser om hvordan verden kommer til å bli, særlig kommunesektoren, dersom Høyre og Fremskrittspartiet får hånden på rattet i politikken som handler om kommuneøkonomi. Hvis man nå tar lærdom av de spådommene som kom i 2012, og som ikke ble en realitet, burde det ikke da være litt grunn til å tone ned de verste krisebeskrivelsene av hvordan ting kommer til å bli etter valget i 2025 dersom Høyre og Fremskrittspartiet får gjennomført sin kommunalpolitikk, eller ønsker man ikke å ta lærdom av tidligere uttalelser?

Heidi Greni (Sp) [14:43:05]: Hvis representanten tar utgangspunkt i det budsjettet vi behandler i dag, der Høyre vil ha en reduksjon på ca. 4 mrd. kr i forhold til det flertallet går inn for, synes representanten det er en god start på å bedre kommuneøkonomien og lette situasjonen for norske kommuner? En reduksjon på 4 mrd. kr er altså det Høyre foreslår i et alternativt budsjett, og da kan vi jo bare se for oss hva som kommer hvis de kommer i regjering og skal prioritere dette opp mot alle andre goder de ønsker seg.

Jeg tror Fremskrittspartiet må se sin sannsynlige framtidige budsjettspartner i kortene og se om det ligger en del fallgruver der, hvis de tenker å ha en mer offensiv politikk for kommuneøkonomien.

Presidenten [14:44:02]: Replikskordskiftet er omme.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:44:15]: Det kan hende presidenten også husker dette året: Det var 1987. Michael Jackson hersket over hitlistene, og vi hadde kjente filmer som Farlig begjær og Dødelig våpen. Gro hadde blitt statsminister på nytt, etter at Carl I. Hagen innvilget søknad om fritak til Willochs høyre-regjering, og Fremskrittspartiet gjorde et særdeles godt valg. Det som også skjedde det året, var at man var i nærheten av en så ille kommuneøkonomi som man beskriver i dag. Det er det ikke jeg som sier, det er det KS som sier.

Situasjonen ute i norske kommuner har aldri vært verre, det kan ikke sammenlignes. Vi har ikke vært i en verre situasjon siden helt tilbake i 1987. Det forteller litt om hvilken historisk situasjon man står i når skoler nedlegges, og når det må gjøres dype kutt i eldreomsorgen, noe mange kommuner fortviler over. Folkevalgte lokalpolitikere fortviler og må gjøre dype kutt i sine respektive budsjetter. Da er det kanskje på tide for det første å trekke lærdom og slutte å – skal jeg si – svartmale sine politiske konkurrenter. Vi må altså tilbake til et tidspunkt i 1987 for å finne en lignende situasjon, hvor det for så vidt også var en Arbeiderparti-regjering.

I 2014 var det mange diskusjoner rundt kommuneøkonomien. Den gangen var nåværende finansminister Vedum ute og snakket om såkalte Erna-kutt og Siv-kutt som måtte gjøres i det ganske land, i de ganske kommunestyrene, fordi man mente at kommuneøkonomien var for trang. Fasiten var en annen. Det var en styrking av netto driftsresultat på 1,5 pst. den gangen. Nå snakker vi om negative netto driftsresultat, noe norske kommuner må ta innover seg. Da er vi egentlig der hvor vi må begynne å snakke om Jonas-kutt, vi må snakke om Vedum-kutt, og vi må rett og slett ta innover oss at det er en alvorlig situasjon der ute.

Fremskrittspartiet foreslår å styrke primærkommunene og fylkesveiene med størrelsesordenen 5,6 mrd. kr utover det regjeringen har lagt frem. Vi er tydelige på at vi må prioritere kommunene ytterligere, samtidig som vi er ærlige på at det blir ingen fryd og gammen selv med de beløpene. Selv med de beløpene er det ikke tilstrekkelig til å kunne avlyse kommunekrisen – kommunekrisen skapt av Senterpartiet i regjering.

Det må gjøres større endringer. Vi må ta innover oss at kommunene blir for detaljstyrte. Vi har fått for mye byråkrati. Det har blitt for mange reguleringer, som vi her i denne salen har pålagt kommunene. Vi har gjort det for tøft å være kommunepolitiker, for vanskelig å kunne ivareta jobben på en god måte, med de forventningene vi har skapt om hva man kan levere av velferdstjenester der ute. Fremskrittspartiet tar konsekvensene av det. Vi vil kutte i byråkrati, vi vil kutte i reguleringer, vi vil avvikle detaljstyringen, og vi må få på plass en ny politikk på dette området. Et av forslagene vi har tatt opp, er å nedlegge fylkeskommunen. Et av forslagene handler om å ta innover seg realiteten, nemlig at vi er for topptungt styrt i dette landet. Vi har utrustet oss med et byråkrati og en administrasjon som ikke kan forsvares gitt den økonomiske realiteten der ute.

Før tiden løper ut, tar jeg opp forslagene vi har sammen med Rødt.

Presidenten [14:49:14]: Representanten Per-Willy Amundsen har tatt opp de forslagene han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [14:49:30]: Det kunne vært fristende å ta opp tråden fra forrige århundre, for selv er jeg så gammel at jeg husker mye av det veldig godt, men jeg tror jeg skal starte med noe av det siste som representanten Amundsen var inne på. Det er jo en kjent sak at Fremskrittspartiet ønsker å legge ned fylkeskommunen, vi blir ikke veldig overrasket over det. Mer overraskende synes jeg faktisk det var at Fremskrittspartiet mener at det allerede i 2025 kan spares 2,5 mrd. kr i fylkene og hos statsforvalterne, noe som til og med cashes inn i Fremskrittspartiets alternative budsjett. Hvordan

har Fremskrittspartiet – helt konkret – tenkt at dette skal gjøres i praksis?

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:50:18]: Det lar seg utmerket godt gjøre. Det handler for det første om å kutte i administrasjon, kutte i politikerlønninger – det er ganske omfattende og store politikerlønninger i norske fylkeskommuner – og kutte i planavdelingen til fylkeskommunen, sammen med statsforvalteren. Det er veldig mye tid, energi og – hva skal jeg si – byråkrati der ute, som mange kommuner opplever at bare er til hinder for vekst, utvikling og nye arbeidsplasser, og det er planer som stoppes, som ikke kommer videre. Her er det fullt mulig å spare penger, men det forutsetter selvfølgelig at man gjør en del lovendringer underveis, særlig i plan- og bygningsloven når det gjelder plansiden. Men dette er mulig, og det vi skisserer i vårt alternative budsjett, er bare begynnelsen på de innsparingene vi kan gjøre.

Lise Christoffersen (A) [14:51:18]: Takk for svaret. Erfaringsmessig tar vel lovendringer litt mer enn et par måneder, så det blir kanskje sånn på slutten av neste år, da, at vi ser spor av de innsparingene. Men oppgavene forsvinner jo ikke: Hvem skal f.eks. drive videregående skoler i framtida og faktisk sørge for at mangfoldet av linjer kan opprettholdes? Kommunene vil neppe kunne klare det. Betyr det at det skal opp på statlig nivå? Vil Fremskrittspartiet overføre ansvaret for tannhelse og fylkesveier til staten? Det må fortsatt planlegges på tvers av kommunegrenser, for en fylkesvei stopper ikke ved kommunegrensa. Betyr det da, hvis oppgavene skal opp på statlig nivå, at vi må øke det statlige byråkratiet, eller skal allerede hardt pressede kommuner overta enda nye oppgaver allerede til neste år? Og hvor er i så fall pengene til det til kommunene for neste år i budsjettet?

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:52:17]: Dette byråkratiet eksisterer allerede. Problemet er at vi har dobbelt opp med byråkrati og nærliggende byråkrati. Vi har dobbelt opp av stat og kommune og fylke som gjør delvis de samme tingene. Her er det åpenbart penger å spare, og det er det Fremskrittspartiet tar konsekvensen av når vi kommer med våre innsparingsforslag.

Så er det sånn at fylkesveier er veldig lett å levere tilbake til staten. Mange av disse fylkesveiene ble sendt over av regjeringen Stoltenberg i 2010, fordi man liksom skulle kunne rettferdiggjøre at vi i det hele tatt hadde fylkeskommuner etter at man mistet sykehusene i 2002. Så her er det helt åpenbart mulig å gjøre besparelser, og meg bekjent har man allerede en veiadministrasjon i staten.

Når det gjelder skoler, har vi altså over 2 700 skoler der ute som driftes av kommunene. De klarer det utmerket godt. Hva er i veien for at kommunene skal kunne gjøre det samme med fylkeskommunale skoler? Selvfølgelig lar det seg gjøre. Det handler om å ville.

Heidi Greni (Sp) [14:53:34]: For å følge opp innlegget tror jeg mitt spørsmål skal handle om et Listhaug-kutt. Fremskrittspartiet har gått høyt på banen om å legge ned fylkeskommunen. Som representanten nettopp sa, er det kommunene som skal drive de videregående skolene. Fremskrittspartiet har mange ganger vært tydelig på at det vil kreve større kommuner hvis de skal klare å ta på seg oppgaven med å drive videregående skoler. Da er man jo avhengig av at det blir færre og større kommuner. Jeg håper representanten fra Fremskrittspartiet kan tydeliggjøre, sånn cirka, hvor mange kommuner de mener det er nødvendig å tvangsnedlegge for å klare å gjennomføre fylkesreformen sin.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:54:17]: Jeg tror ikke man trenger å være professor i kommuneøkonomi for å forstå at det tvinger seg frem endringer i norske kommuner. Jeg tror ikke løsningen er å tvangssammenslå kommuner. Jeg tror ikke at veien å gå er å tvinge frem sammenslåinger. Vi har gjort oss noen erfaringer med det, og jeg tror ikke det er veien vi skal gå videre. Det er likevel i den retningen ting utvikler seg, på grunn av at det er kompliserte tjenester som må løses der ute, f.eks. barnevern, som hver enkelt kommune ikke kan løse på egen hånd. Men tvungen kommunesammenslåing er ikke den eneste løsningen. Jeg har tro på å gå i dialog med kommunene og finne gode løsninger som gjør at vi kan utvikle kommunen som velferdsleverandør til innbyggerne. Da må vi ikke henge oss opp i 1970-tallet. Da må vi faktisk være villig til å se fremover og se på hvordan vi kan utvikle sektoren til det beste for fremtiden.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:55:31]: Det blei mange kutt, både historisk og i framtida. Det blir kanskje eit Listhaug-kutt og kanskje til og med eit Amundsen-kutt – kven veit?

Sidan førre spørrear spurte om noko eg skulle spørje om, tenkte eg å ta tak i eit anna kutt. Har Framstegspartiet rekna på kor mykje sosialutgiftene i kommunane kjem til å auke viss Framstegspartiet får gjennomslag for å kutte over 13 mrd. kr i integreringsstønader, og viss dei i tillegg kuttar heile den supplerande stønaden som går til pensjonistar som har hatt kort butid i Noreg, og dermed ikkje har noko særleg i pensjon? Har dei rekna på kva det vil føre til for sosialbudsjetta i kommunane?

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:56:27]: Man kommer åpenbart til å spare penger på det. Det kommer åpenbart til å gi kommunene en bedre økonomi til å håndtere situasjonen de er i. Man trenger ikke å være ansatt i Finansdepartementet for å skjønne det. Man må også se det i sammenheng med Fremskrittspartiets øvrige politikk, som handler om å gjøre det mer attraktivt å jobbe, sørge for raskere integrering og ikke minst å begrense innvandringen i utgangspunktet, noe som vil sørge for at vi ikke trenger å bruke like mye penger på integrering og alle de medfølgende kostnadene, som bl.a. er sosialhjelp. Så Fremskrittspartiet har løsningene. Det handler om å se ting i sammenheng: innvandring, integrering, skattesystemet vårt – hvilke motiver gir det? Vi må ha et samfunn hvor det lønner seg å jobbe, og et samfunn som belønner dem som står på og gjør en ekstra innsats. I et slikt samfunn vil man også lykkes bedre med integreringen, og da vil vi heller ikke ha så store utgifter.

Tobias Drevland Lund (R) [14:57:39]: Fremskrittspartiet er svært høye og mørke når de snakker om hvor dårlig stilt det er i landets kommuner. Det samme hører vi fra representanten på talerstolen her. Vi kunne også tidligere i høst se partileder Sylvi Listhaug dra til Innlandet og møte elever som ble rammet av nedleggelse av videregående skoler. Problemet er at når Fremskrittspartiet kommer på slike frierferder, har de ikke noen penger til videregående skoler. De har luftpenger i sin pose og derfor heller ingen reell styrking av skoletilbudet til de videregående elevene i Innlandet, eller andre fylkeskommuner som blir rammet av nedleggelse.

Hva tenker representanten om dette? Kan han garantere at det ikke blir noen nye Erna- og Sylvi-kutt hvis Fremskrittspartiet befinner seg i kontorene etter neste valg?

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:58:31]: Når det gjelder Innlandet, tror jeg ikke man trenger å gå lenger enn til å se på hva man har vedtatt i den fylkeskommunen, i et politisk samarbeid mellom Arbeiderpartiet, Høyre og Miljøpartiet De Grønne. Man har valgt å prioritere tilskuddsordninger som andre kanskje ville ha vurdert annerledes. Man bruker f.eks. 4,5 mill. kr på en tilskuddsordning som heter Grønn framtid Innlandet. Man bruker 40 mill. kr på båsfrie fjøs. Man bruker 15 mill. kr bare på å øke kulturbudsjettet, 10 mill. kr ekstra til større arrangement. Bare det å komme de kommunene som nå opplever skolenedleggelse, i møte, gjennom omstillingsmidler, koster 10 mill. kr. Det er en lang liste som viser at man kunne ha prioritert annerledes. Det vil Fremskrittspartiet gjøre også i regjering.

Presidenten [14:59:32]: Replikskordskiftet er omme.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:59:50]: Det er i kommunane vi lever livet vårt og påverkar omgjevnadene våre, både fysisk og sosialt. Difor er kommuneramma og finansiering av velferdstenestene til alle, uansett lommebok, viktig for SV. Eg er stolt av å tilhøyre eit parti som prioriterer meir til omfordeling til dei med minst i staden for å gje skattelette til dei aller rikaste.

Kommune-Noreg står overfor store utfordringar på grunn av demografiutviklinga. I 2030 vil det vere 34 000, eller 30 pst., fleire eldre, og i 2040 dobbelt så mange igjen. Mange kommunar vil mangle folk før dei manglar pengar, og det vil vere behov for både omstilling og nytenking i kommunane for å møte framtida.

KS melde i haust at den økonomiske situasjonen i kommunen og fylket er krevjande. Difor er SV glad for at vi fekk med oss regjeringa på å auke budsjettet med knapt 7 mrd. kr totalt sett, der 4,7 mrd. kr går til velferd og fordeling.

Frå opposisjonen har vi dei siste fire åra fått på plass gratis kjernetid i SFO for 1.–3. klasse. Vi har dubla barne-trygda og betra sosiale ordningar, som minstepensjon og bustøtte. Vi har også starta ei tannhelsetereform for å ruste opp den offentlege tannhelsetenesta og fått gjennom 75 pst. reduksjon i tannlegerekninga for ungdom mellom 25 og 28 år.

I dette budsjettframlegget har vi forhandla inn 1,1 mrd. kr meir til kvalitet i SFO og fleire tilsette i barnehagane, noko som trengst for å få fleire hender og menneske inn i omsorga for dei aller yngste.

Avkommersialiseringsrapporten, som vi fekk forhandla på plass, syner at ei privatisering og konkurranseutsetjing av offentlege tenester, slik høgresida ynskjer, vil gjeve ei meir rigid stykkprisfinansiering av tenester. Vi ynskjer tillit til dei tilsette og betre finansiering i staden for privatisering, som vanskeleggjer kontroll og samhandling på tvers av nivå i helsetenestene. Å konkurranseutsetje tenester til dei mest sårbare i samfunnet meiner vi er feil veg å gå. Det er verdt å merkje seg frå Sverige at privatisering av kommunale tenester sette fart på utbreiinga av mafialiknande tenesteleverandørar som er vanskelege å kontrollere, og der arbeidstakarane blir utnytta. Vi meiner det er meir effektiv bruk av dei felles midlane våre å la kommunen fortsetje å ha ansvaret for drift av barnehage, skule, helsetenester og eldreomsorg i lag med supplement frå ideelle aktørar som ikkje har profitt og avkastning som mål.

Presset i bustadsektoren er svært stort på grunn av folketalsvekst, lite nybygging og dyrtid. Dei minst 100 000 fordrevne frå Ukraina vil ha behov for å leige husvære og vil ikkje vere ein del av eigarlinja i bustadspolitikken. I vårt alternative budsjett hadde vi sett av 12 mrd. kr til Husbanken for å få ei skikkeleg bustadpolitisk satsing, med oppbygging av ikkje-kommersielle

utleigebustader og betre og nye finansieringsmodellar. Difor var det ei overrasking at regjeringa la fram eit budsjett med kutt på 3 mrd. kr til Husbanken i den bustadsituasjonen som vi er i. Vi fekk heldigvis reversert dette kuttet i forhandlingane, og vi fekk auka tilskotet til bygging av studentbustader til 40 pst. I lag med ei betre husleigelov meiner vi dette er viktige steg for å lette presset i utleigesektoren. Vi meiner at ein ny og forsterka bustadpolitikk trengst for å gje alle ein trygg bustad, også dei som leiger.

Det er også viktig å få gjennomført enøktiltak i kommunale bygg, og det trengst finansiering for å unngå konkursar og store permitteringar i byggsektoren. Det er viktig å ta grep for å ruste kommunen til å møte utfordringane i bustadsektoren, og ikkje minst gjeld det det bustadsosiale arbeidet som kommunane har eit stort ansvar for, eit ansvar som har blitt større fordi døgntilbod til personar med psykiatriske utfordringar innan spesialisthelsetenestene ikkje har nok kapasitet til å dekkje behovet innanfor psykiatrien.

Stortinget har i haust handsama sannings- og forsoningskommisjonen sin rapport, og det er viktig at rapporten blir fylgd opp gjennom budsjetta. Fornorskingspolitikken tok lang tid, og vi treng å reparere skadane etter fornorskinga. Difor har vi fått forhandla inn 50 mill. kr meir til Sametinget og arbeid med sannings- og forsoningskommisjonen sin rapport.

Det er mykje meir å ta fatt i når det gjeld budsjettet for fylke og kommunar. Men vi meiner vi har gjort budsjettet raudare og grønarare i lag med regjeringsspartia, og eg vil takke for det gode samarbeidet vi har hatt i forhandlingane.

Tobias Drevland Lund (R) [15:05:16]: Alle som lesar en lokalavis, har sett hvordan det står til med kommuneøkonomien rundt omkring i landets kommuner. Skoler legges ned, ikke-lovpålagte tjenester kuttes, og driftsbudsjettet må flere steder kuttes helt inn til beinet. I by og bygd står lokalpolitikere i vanskelige avgjørelser og har lister med tøffe kutt lange som et vondt år.

Selvsagt er politikerne i den enkelte kommunen ansvarlige for forsvarlig drift av kommunen sin, og enkelte kommuner har rett og slett ikke kontroll på egen økonomi samt har tatt dårlige avgjørelser. Likevel er spørsmålet om kommunesektoren som helhet rett og slett har blitt underfinansiert over tid, og jeg mener ja. I fjor gikk 157 kommuner i null eller minus. I år blir nok tallet enda høyere. Det er nå 23 kommuner som er oppført på RO-BEK-listen, mot 12 ved utgangen av 2023. I det mye omtalte brevet fra KS, som er sendt til alle partiene på Stortinget, står det bl.a.:

«Det er urovekkende å se kontrasten mellom virkelighetsforståelsen i stortingssalen og landets

kommune- og fylkestingssaler. Ute hos lokalpolitikkerne er det svært krevende.»

Det er svært krevende. Selv etter den helt nødvendige påplussingen på 5 mrd. kr vil fortsatt mange kommuner slite økonomisk.

La meg minne om at når kommuneøkonomien ikke har stått i en dypere krise siden 1987, betyr det altså nå år før jeg ble født. For å sette det i perspektiv: Det var året da Toyota Corolla var en av de mest solgte bilene i Norge, Reagan og Gorbatsjov hadde akkurat møttes på Island, og Jørn Hoel og a-ha toppet hitlistene her hjemme.

Rødt er partiet som gang på gang bevilger mest penger til kommunesektoren i vårt alternative statsbudsjett. Det er fordi vi mener at det er ute i kommunene hverdagsvelferden til folk må styrkes, og den må være god. Vi gir 5 mrd. kr – altså 4 mrd. kr i frie inntekter til kommunene og 1 mrd. kr i økte, frie inntekter til fylkeskommunene. Vi foreslår også å redusere rentenivået på lån i Kommunalbanken med 0,25 prosentpoeng, noe som gir kommunene med lån i Kommunalbanken et noe mindre rentetrykk.

Vi foreslår også å senke innslagspunktet for ressurskrevende tjenester med 20 000 kr og øke innbyggergrensen for å få tilleggskompensasjonsordningen for ressurskrevende tjenester til 5 000 innbyggere. Det betyr mye, både for brukerne det her er snakk om, og for kommunene.

Vi foreslår også ekstra bevilgninger for å redusere egenandelene for barnevernsinstitusjonsplasser for kommunene med dårlig økonomi. For noen kommuner utgjør faktisk én slik institusjonsplass flere prosent i driftsbudsjettet.

Rødt foreslår en krisepakke på 800 mill. kr til kollektivtrafikken for å opprettholde tilbudet og sikre flere av ganger, dette også for å møte utfordringer knyttet til fullfinansiering av gratis ferje. Samtidig vil vi utvide satsingen med gratis ferje, som vi mener er en god distriktssatsing, og vi vil at den også skal gjelde båtruter, så vi setter av penger til det. Listen er ganske lang, men det er fordi vi mener det er helt nødvendig at kommunesektoren får den drahjelpen de trenger nå.

Så er spørsmålet: Kan vi bare kaste penger etter kommunene? Nei, det må også gjøres omstillinger, og det må tenkes nytt. Det er et faktum ute i distriktene at mangel på arbeidskraft, en aldrende befolkning og færre mennesker kombinert er utfordringer som må tas på største alvor. Samtidig er sentraliseringspolitikken – som dessverre også fortsetter med Senterpartiet i regjeringskontorene – en utfordring som kombinert med kutt og nedskjæringer i kommunene gjør distriktskommunene enda mindre attraktive å bo i, og dette på tross av målsettingen i regjeringens distriktsmelding, som

også Rødt stiller seg bak, om at folketallet skal øke i distriktskommunene.

En strofe jeg ofte hører, er at noen kommuner vil gå tom for folk før de går tom for penger. Det vil gjelde for noen, men for andre er det dårlig og trang økonomi som begrenser handlingsrommet til kommunene såpass mye at de rett og slett står igjen som administratorer av kutt og nedskjæringer.

Rødt mener kommunene nå trenger å styrkes og settes i stand til å gi gode tjenester til folk i hele landet vårt, uansett hvilket postnummer man har. Vi må styrke hverdagsvelferden som kommuner og fylkeskommuner gir, enten det er om bussen din går, om ferjen din går, om du har en nærscole å gå til, eller om du har et sykehjem å sende de eldre på. Vi skal da ta vare på alle rundt omkring i hele landet vårt.

For å avslutte med KS' ord igjen: Nå er det alvor. Det siste vi trenger, er mer Høyre- og Fremskrittsparti-politikk i regjeringskontorene. Vi trenger derimot mer Rødt-politikk i posisjonen for å styrke kommunene.

Presidenten [15:10:13]: Presidenten regner med at representanten vil ta opp resten av Rødts forslag?

Tobias Drevland Lund (R) [15:10:17]: Veldig gjerne.

Presidenten [15:10:25]: Representanten Tobias Drevland Lund har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [15:10:34]: Det var avslutningen på representantens innlegg som fikk meg til å trykke på replikkknappen på talerstolen nesten på refleks. Det kunne egentlig vært en utopi, det representanten avsluttet med, men i disse tider kan det jo bli alvor. Der som vi mot all formodning fortsatt skulle ha en regjering bestående av de rød-grønne, vil den ha et stort innslag av Rødts politikk. Det er jo ingen utopi, for dersom det i det hele tatt skal være mulighet for å danne et flertall på rød-grønn side, er det helt riktig, det som representanten sier: Da må Rødt ikke lenger bare være et støttehjul, men til og med bli et parti som vil ha reell innflytelse på rød-grønn politikk og arbeiderpartipolitikk. Kan representanten peke på noen viktige områder hvor vi vil møte en total endring i kommunesektoren dersom Rødt får være med og bestemme?

Tobias Drevland Lund (R) [15:11:36]: Jeg takker for et artig spørsmål og et artig scenario, men det er heldigvis ikke regjeringsforhandlinger med Mudassar Kapur, representanten fra Høyre, over replikker fra denne talerstolen.

Det som Rødt er tydelig på, er at vi må styrke kommuneøkonomien i den tiden vi står midt i nå, hvor flere og flere kommuner sliter med å gi helt grunnleggende tjenester. Vi viser en annen retning og en annen politikk enn den som Høyre og Fremskrittspartiet legger til grunn, som er å sulteføre kommunene enda mer i den tiden de faktisk trenger drahjelp fra staten i.

Dette er et av de områdene der jeg mener Rødts politikk nettopp styrker posisjonen til dagens regjering. Jeg tror vi er enige om at man ønsker levende distrikter og en sterk kommuneøkonomi, men realiteten er dessverre at på tross av økninger som har kommet, er det ikke nok. Derfor er vår posisjon i Rødt at vi vil styrke kommuneøkonomien enda mer for å sette kommunene i stand til å gi gode tjenester til folk i hele landet.

André N. Skjelstad (V) [15:12:49]: Det er vanskelig å ikke nappe litt i det representanten Kapur var innom, for det er i høy grad et sannsynlig scenario at Rødt enten vil være et støtteparti hvis det blir en rød-grønn regjering, eller gå inn i regjering. Da kan en i grunnen spørre litt mer: Hva er da tanken, for Rødt har en ideologi som tyder på at en ønsker å kontrollere ned på millimeteren? Vil det bli sånn at fylkeskommunene, statsforvalterne og også kommunene må ansette flere folk for å kontrollere hverandre? Skal en ha millimeterrettferdighet, krever det også større grad av kontroll. Er det det store løftet Rødt bl.a. ønsker hvis de kommer i regjeringskontorene i lag med Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV, noe som ikke er et helt usannsynlig scenario?

Tobias Drevland Lund (R) [15:13:45]: Nå skal vi først ha et valg, og så får vi se hvordan det går. Jeg håper i hvert fall at vi holder Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet langt unna regjeringskontorene. Det er ikke Rødts mål å ansette flest mulig byråkrater i fylkeskommunene eller ute i kommunene. Det er å gi folk gode tjenester. Men vi ønsker å styrke kommuneøkonomien, og vi har mange tiltak for det. Blant annet vil vi gi 15 mrd. kr mer til kommunene, 5 mrd. kr mer i frie inntekter, og det er altså fordi vi tror på det lokale selvstyret. Det lokale selvstyret er i dag under press fordi økonomien er dårlig, noe som gjør at kommunene flere steder dessverre er satt i en situasjon hvor de administrerer kutt og nedskjæringer som følge av at man ikke bevilger nok penger til kommunene. Så jeg vil derimot styrke kommunene, styrke fylkeskommunene og styrke det lokaldemokratiske organet, som nettopp er kommunene og fylkene, der også innbyggerne kan vise hva de ønsker for sine nærområder, f.eks. gjennom kommune- og fylkestingsvalg.

André N. Skjelstad (V) [15:14:47]: Det er ikke tvil om at det er gode intensjoner om å styrke kommuneø-

konomien, og der er vi helt enige. Jeg har ikke sittet siden 1987, men jeg har vært med i et kommunestyre i 28 år, og det er klart at det har svingt. I denne perioden har det vært ganske knepent for mange kommuner.

Det er ikke til å komme fra at Rødt tydelig ønsker bortimot millimeterrettferdighet, og det vil kreve at det er flere som må kontrollere. Har representanten Drevland Lund tenkt på det, for det er også en del av det hvis en skal satse enda mer på det? Etter som jeg også forstår av innlegget, ønsker en mer kontroll, og det betyr også at det blir flere kontrollører på de forskjellige nivåene. Er det sånn å forstå?

Tobias Drevland Lund (R) [15:15:41]: Jeg vet ikke hvor representanten og Venstre har det fra at vi skal ha flere kontrollører. Hvis det handler om å kontrollere at f.eks. pengene våre går til velferd istedenfor å gå til privat berikelse, så stemmer det. Hvis det handler om at vi skal ta kontroll over kraftressursene våre, så stemmer det. Men det handler ikke om at vi skal ha en masse byråkrater og kontrollører rundt omkring i fylkeskommunene og kommunene. Nei, tvert imot vil vi styrke det kommunale selvstyret ved bl.a. å bevilge mer penger til kommunene og fylkene, slik at de settes i stand til å gi gode tjenester til innbyggerne sine, slik at bussen skal gå, at ferja skal gå, og at man skal ha nærskole. Man skal ha en god kommuneøkonomi for å kunne gjøre gode prioriteringer lokalt, som er til det beste for innbyggerne som det gjelder i den enkelte kommune.

Jeg vet ikke hvor representanten har disse kontrollørene fra, men han må gjerne vise meg eksempler på det.

André N. Skjelstad (V) [15:16:33]: Det er en interessant regjeringsdannelse, og vi skal ikke bruke noe mer tid på det. Jeg håper at det ikke skjer, men det er i hvert fall i høyeste grad et interessant scenario om de fire partiene finner sammen, hvis flertallet mot formodning ikke skulle bli borgerlig.

Vi var innom de ansatte innenfor kommunal sektor. Bare i mitt nærmiljø kostet det en liten kommune, Røyrvik i Indre Namdalen, 200 000 kr ekstra i året å hente inn sykepleiere. Dette er en del av utfordringsbildet med å skaffe nok kompetente folk, for det er mange som da bruker rekrutteringsbyrå. I et tenkt scenario der representanten Drevland Lund hadde blitt kommunalminister: Hadde han da sagt nei til alle mulige private løsnings- eller skulle alt vært offentlig framover med ham som påtenkt kommunalminister?

Tobias Drevland Lund (R) [15:17:32]: Jeg tenker det er viktig at man ser på mulighetene man har lokalt. At noen kommuner velger slike løsninger, kan jeg forstå ut fra det utfordringsbildet de har. Så tenker jeg det

er viktig at kommunene ikke settes i en situasjon hvor det er alles kamp mot alle, for det er ressursknapphet.

En av løsningene som bl.a. Rødt trekker fram i helsesektoren, og som også fagbevegelsen står bak, er å ansette flere fast – at vi ikke skal belage oss på innleie fra bemanningsbyråene, noe som er veldig dyrt, og som for mange kommuner innebærer store merkostnader. Det hadde i enkelte tilfeller faktisk vært billigere å ansette folk på fast kontrakt enn å belage seg på bemanningsbyråene. Jeg tror det er en god ting at kommunene gjør det, men da må de også, for å komme tilbake til det, ha en bedre økonomi for å ha muligheten til å ansette flere fast for å få opp grunnbemanningen og ha mindre innleie fra bemanningsselskaper.

Presidenten [15:18:28]: Replikordskiftet er omme.

André N. Skjelstad (V) [15:18:42]: Da Senterpartiet skulle inn i regjeringkvartalet, var det gilde løfter om at det skulle skinne av kommuneøkonomien. Slagord som «nær folk» skulle folk få merke. Nå går Senterpartiet mot slutten av sin regjeringsperiode. Den kan selvfølgelig bli forlenget hvis en utvider antallet partier i regjeringen, det er fullt ut mulig. Men det er et visst lys over det som har skjedd i disse årene. Som jeg nevnte i replikkordskiftet, har jeg ganske lang fartstid fra kommunestyret, og det er klart, som jeg har sagt tidligere, at det har svinget også når mitt eget parti har sittet med regjeringsmakt, men jeg har aldri opplevd noe lignende som nå. Dette er veldig spesielt.

Med en sunn kommuneøkonomi og et sterkt lokalt selvstyre har en reelle muligheter til å levere gode tjenester som ofte betyr mye i hverdagen til folk: hjemmebesøk med oppfølging av eksempelvis jordmor, hjemmesykepleie, besøk på helsestasjonen for å se at alt går bra med den lille, barnehage med nok folk i, lærere som er flinke og lærer unger å lese og skrive, ressurser til dem som trenger det mest, ungdomsklubber som henger med, og ikke minst frivilligheten til å hjelpe til med både dugnad og å lage skiløyper – en må ta vare på frivilligheten – helt til man en dag sitter på sykehjemmet og vinker til skoleungene som er på vei til skoledagen i hjembygda, helt avhengig av de varme hendene som vi ikke får nok av framover. Å ruste kommunene for framtiden krever endringer og smart jobbing. Flertallet som vedtar budsjettet i denne salen, har nok prioritert noe annet. De prioriterer å se litt bort og reverserer kloke grep som ble tatt i forrige periode. Ikke minst prioriterer dagens regjering å prioritere valgløfter som har en omkostning som er stor for vanlige folk.

Vi får tøffe tider framover, med stadig færre i yrkesaktiv alder og flere som blir stadig eldre. Stadig flere fylker går over det magiske krysningspunktet der antallet eldre er høyere enn antallet yngre. Regjeringen, med

Senterpartiet i spissen, fortsetter å seile inn i solnedgangen med skylappene godt festet på hver side av øynene, liksom en travhest – det er vel analogien en kan bruke om Senterpartiet. Hva er fasiten på hvor den seilturen eller den rideturen går hen?

Før sommeren var det store forventninger til et nytt inntektssystem. Det løste lite og har fungert nærmest som en stollek, der noen kommuner detter ut. Endringen kom nærmest over natten, der vi, forrige gang vi hadde oppe inntektssystemet, hadde lange runder, som det også er referert til tidligere i dag.

Kommunene har gjort det de trenger, å sørge for større kommuner med mer robuste fagmiljøer som kan drive mer effektive tjenester. Men gulrøttene fra frukt-kassen er borte – veksttilskudd, regionsentertilskudd og differensiert innbyggertilskudd. Istedenfor å ha et inntektssystem som stimulerer til den nødvendige endringen for å bygge robuste kommuner som kan levere tjenester, tviholder man på det motsatte av det vi trenger. Dette er å sette tjenestene til framtidens folk i spill.

Denne høsten var det krisemøte i KS. Kommunestyre-representantene sitter med budsjett nå, og det er dårlige framtidsutsikter. Det er bra at en bruker salderingen, som vi hadde en sak om tidligere i dag, men det gir altså ikke den store og lange horisonten. Det ordnes opp på kort sikt. Antallet ROBEK-kommuner har nesten doblet seg fra i fjor. Vi får ikke noen sunn og bærekraftig kommuneøkonomi uten å rigge Kommune-Norge for framtiden. Det er ikke bare et økonomisk spørsmål, det er også et strukturspørsmål.

Derfor støtter Venstre mindretallsforslaget i komiteen om å opprettholde viktige virkemidler som trengs for å belønne de kommunene som prøver å omstille seg. Jeg skulle ønske at statsråden ble heiet fram på omstillingsarbeid; i stedet er det reverseringsarbeid som har vært mantraet for Senterpartiet i hele perioden. Det er på mange måter å bite seg selv i rumpa, som hundene innimellom gjør. Det er stikk i strid med det som Senterpartiet gikk til valg på.

Presidenten [15:23:44]: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [15:23:59]: Spørsmålet mitt til representanten Skjelstad, som det er fint å sjå igjen, er: Kor meiner Venstre at det offentlege utvalet som tok ein heilskapleg gjennomgang av inntektssystemet for kommunane, gjorde ein for dårleg jobb, samanlikna med det departementale utvalet som låg til grunn for endringane under regjeringa Solberg?

André N. Skjelstad (V) [15:24:27]: Jeg gjengjelder det – det er også trivelig å se komiteen igjen når jeg kikker innom dem.

Jeg synes at det var et feilskudd at en ikke legger større vekt på både veksttilskudd og ikke minst regionsentertilskudd. Det er ingen tvil om at kommuner som mister innbyggere, også sliter og har utfordringer, men det er heller ingen tvil om at kommuner som vokser, også har utfordringer. Det utfordringsbildet synes jeg har kommet for dårlig fram i det nye inntektssystemet. Så betyr ikke det at en skal overkompensere. Det kan vi fort være enige om. Dette er ofte teknikaliteter. Men jeg er helt sikker på – som vi også gjorde da vi arbeidet med det gangen før, da vi satt i kontorene – at det er viktig å se at de kommunene som vokser, også har sitt utfordringsbilde, på lik linje med dem som mister innbyggere.

Lene Vågslid (A) [15:25:25]: Det blir gjenteke frå både Venstre og Høgre at endringane i inntektssystemet som me la fram, var for dårleg greidde ut. Det blir jo ikkje meir riktig om ein gjentek det mange nok gonger. Det eg opplever, er ei politisk ueinigheit om retning. Det hadde vore ein mykje meir ærleg debatt å ha. Hovudpoenget med endringane i det nye inntektssystemet for Arbeidarpartiet og Senterpartiets del var at det skulle bli meir omfordelende, at ein får jamna ut forskjellane meir, og at me lyfter dei skattesvake kommunane i landet. Det er hovudspørsmålet når det gjeld inntektssystemet. Høgre vil ikkje svare på om dei er for eller mot meir omfordeling, men kanskje Venstre vil svare på det. Er ein for meir omfordeling mellom kommunar eller ikkje?

André N. Skjelstad (V) [15:26:15]: Innenfor det forrige, da vi la det fram, var det også en grad av omfordeling. Sånn vil det bestandig være. Vi vet alle at dette er et nullsumspill. Nullsumspillet er nødt til å gå opp til slutt, og derfor er det også helt nødvendig at en løfter noen av de skattesvake. Noe som nok burde ha vært inne i diskusjonen her, og som er vesentlig forandret fra de tidligere inntektssystemene, er at det kommer inn annet enn bare kraftinntekter til kommunene – det kommer også inn andre inntekter. Det synes jeg kanskje er en svakhet med dette, at det ikke er sett på det, for det handler ikke bare om omfordeling. Noen kommuner ligger selvfølgelig langt under den streken for omfordeling, og noen ligger veldig høyt oppe. Der er det naturlig å ha den omfordelingen, men det hadde også min regjering.

Kathrine Kleveland (Sp) [15:27:27]: Venstre vil i sitt budsjett gjøre gebyrene for vann og avløp dyrere for folk. Venstre vil gjøre det lettere å legge ned skoler fordi Venstre vil kutte grunnskoletilskuddet. Venstre gir pendlerne en dyrere hverdag ved å kutte kraftig i pendlerfradraget. Venstre synes også det er blitt for billig å ta ferje, og gjeninnfører betaling der det var gratis, og gjør

de andre ferjene dyrere. Venstres budsjettforslag vil gi folk og næringsliv milliarder i økte drivstoffavgifter. Har virkelig Venstre det så travelt med å legge ned lokalsamfunn og distrikt?

André N. Skjelstad (V) [15:28:06]: Det var en lang rekke spørsmål, så det er vanskelig å svare på alt på ett minutt, men jeg kan jo begynne.

Når det gjelder ferjer, som vi også hadde ganske mye om i transportkomiteen, er det ikke til å komme fra at gratis ferjer gjør at mye av næringstransporten er nødt til å stå og vente. Skulle en ha lagt inn gratis ferje, må man også ordne opp med tanke på kapasitet, hvor mange ferjer, osv.

Til grendeskoleopplegget, som representanten Kleve-land tar opp, vil jeg påpeke at det uansett må være viktigere med innholdet i skolen enn hva som er brukt av spiker og materialer, altså bygningene. Det viktigste med skolen er til enhver tid innholdet i den, men det er tydeligvis ikke Senterpartiet enig i. Det overrasker meg litt. I hvert fall der jeg kommer fra, er Senterpartiet kanskje blant de ivrigste til å påpeke at det er viktig med innhold i skolen, men når jeg kommer på Stortinget, er det en annen historie.

Heidi Greni (Sp) [15:29:19]: Representanten Skjelstad var jo hovedarkitekten bak fylkesreformen, der det var en stortilt tvangssammenslåing av fylker – en reform som kostet mange milliarder, og som kostet utrolig mye kapasitet, både politisk og administrativt, rundt omkring i fylkene. Nå vil Høyre og Fremskrittspartiet reversere hele sin egen fylkesreform. De vil legge ned fylkene. Oppgavene som fylkene har i dag, skal da overtas av stat eller kommune.

Hva tenker representanten, som var pådriver for den fylkesreformen, om forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet om å legge ned fylkeskommunen?

André N. Skjelstad (V) [15:30:11]: Det korte svaret er at jeg synes det er direkte ufornuftig. Det vil skape en sentralisering som vi knapt har sett maken til. Alle oppgavene som ligger ute i fylkeskommunene, kan selvfølgelig forenkles. Det kan gjøres mye med sånne oppgaver, og det gjelder for den del også i kommunesektoren. Men det som i hvert fall vil skje hvis man legger ned fylkeskommunen, er at man vil få en stortilt sentralisering, som vil bli liggende massivt rundt hovedstaden.

Jeg er veldig godt fornøyd med regionreformen. Dessverre fikk vi en regjering som ikke ville føre den videre. Regionreformens grunntanke, og det står jeg fortsatt ved, var å desentralisere tjenestene og lage robuste og kraftige fylkeskommuner som kunne ta på seg flere oppgaver nær folk. Dessverre ødela Senterpartiet det byggverket da de kom inn i regjeringskontorene, noe

som nå kanskje er med på å gjøre noe med fylkeskommunen sånn at den ikke overlever over tid.

Tobias Drevland Lund (R) [15:31:27]: Representanten Skjelstad er jo en mann fra distriktet, og det er bra, men det er synd når man begynner å lese Venstres alternative statsbudsjett og det man der gjør for distriktene, eller retter sagt ikke gjør for distriktene. For der kan man lese om kutt i gratis ferjeordning, kutt i grunnskoletilskuddet og kutt i de ekstraordinære overføringene til fylkeskommunene – rett og slett mange kutt som går ut over en aktiv distriktspolitikk for å ta hele Norge i bruk. Derfor er mitt spørsmål: Mener representanten at dette er en god distriktspolitikk?

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

André N. Skjelstad (V) [15:32:13]: Vi må modernisere offentlig sektor. Det skjønner jeg at representanten Drevland Lund ikke er spesielt opptatt av. Han er kanskje mer opptatt av at vi skal kontrollere ned på millimeteren, men det er ikke undertegnede. Så skal representanten Drevland Lund ha for at det også i Rødts alternative budsjett ligger én milliard mer til fylkesveier, dog 500 mill. kr mindre enn det Venstre har i sitt. Fylkesveiene er blodårene i hele Norge. De er viktige for å binde dette landet sammen.

Eksempelet med gratis ferjetilbud repliserte jeg på forleden. Det viser seg at dette ikke fungerer. Eksempelvis i min region, på Ytterøy, er veldig mye av næringstransporten nødt til å stå igjen fordi hyttetrafikken tar det meste av kapasiteten. Hvis dette skulle holdt mål, måtte kapasiteten blitt økt også – det måtte ikke bare blitt gitt gratis ferjetilbud. Det er en mismatch som ikke kommer fram.

Når det gjelder grendeskolebiten: Vårt fokus der er mer på læring. Jeg skjønner at representanten er mer opptatt av bygningene.

Presidenten [15:33:07]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Erling Sande [15:33:43]: Vi skal kunne bu og leve eit godt liv i heile Noreg. Det ligg ein grunnleggande fridom i det å kunne velje kor ein vil bu, og i Noreg sikrar vi også at fellesskapen skal stille opp for heile landet, for bygd og by. Det er viktig for fellesskapen også, fordi vi får store eksportinntekter til landet vårt gjennom næringar som ligg i fjordarmane og på kysten, og som renn ned frå fjella våre. Difor er det viktig å ha buse-tjing og gode tenester nær folk i heile landet. Det er også viktig for rekruttering av folk til kommunale tenester.

Når eg startar innlegget mitt her, er det for å synleggjere eit av dei områda der dei politiske forskjellane er størst i denne debatten. Senterpartiet og Arbeidarparti-

et har målretta snudd det som var ein politikk for sentralisering, til å vere ein politikk for heile landet.

Ein vellukka distrikts- og regionalpolitikk krev innsats på fleire område. Difor føreslår regjeringa å løyve til saman vel 73 mrd. kr til den breie distriktspolitikken, ein auke på 6,6 pst. frå saldert budsjett for 2024. Differensiert arbeidsgjevaravgift er mellom dei store og viktige tiltaka som sikrar verdiskaping over heile landet.

Vi har også gjennomført store og viktige satsingar, som gratis ferje og halvering av ferjeprisar, halvering av flyprisar på kortbanenettet og reduserte barnehageprisar, med halv pris i distriktskommunar. Senterpartiet og Arbeidarpartiet får no på plass ei ny gjeldssletteordning for yrkesaktive med studielån som er busette i distriktskommunar. Også forsvarssatsinga kjem heile landet til gode. Satsingar som bygdevestavtaler, nærttenestenter og styrking av Merkur-butikkane er døme på mindre satsingar i kroner og øre, men dei har stor betydning for dei samfunna det gjeld. For eksempel har opp mot 560 lokalsamfunn i dette landet eit daglegvaretilbod fordi vi frå staten si side er med på å leggje til rette for det.

Mange av dei satsingane som er viktige langs kysten og i landet vårt, er under angrep frå delar av opposisjonen, men eg skal overlate til Høgre, Framstegspartiet og Venstre å argumentere for kvifor dei ønskjer å fjerne desse satsingane og dimed auke kostnadene for dei som bur utanfor storbyane.

Kommunane er berebjelkar for velferdstenestene i landet vårt. Dei yter tenester over heile Noreg, tenester nær folk, og tenester vi er avhengige av gjennom heile livet – frå jordmortenesta, som følgjer mor og livet i magen, gjennom oppveksten, med helsestasjon, barnehage og skule, til fastlege, pleie og omsorg og gravplassar.

Den urolege situasjonen internasjonalt påverkar også oss. Situasjonen er utfordrande for både innbyggjarane og kommunane våre. Med sviktande skatteinntekter og auka kostnader til mellom anna pleie og omsorg, helse og sosiale tenester står mange kommunar og fylkeskommunar no i ein krevjande situasjon.

Senterpartiet og Arbeidarpartiet har vore opptekne av at kommunane ikkje skal stå åleine i det dei står oppe i no. Difor har vi auka overføringane til kommunane i forslaget til statsbudsjett og ytterlegare tilført midlar til sektoren for både inneverande og neste år i etterkant. For at kommunane skal lukkast med dei krevjande og viktige oppgåvene dei har, er det heilt nødvendig å gje kommunane ein føreseieleg økonomi. Det handlar om tryggleiken i kvardagen til folk over heile landet vårt.

Regjeringa føreslo ein vekst i dei frie inntektene til kommunesektoren på til saman 11,8 mrd. kr i 2025. Det er den største auken i nyare tid og vil gje eit handlingsrom på 8,6 mrd. kr når ein trekk frå utgifter som følgjer av den demografiske utviklinga og pensjon.

Etter budsjetteinigheita i Stortinget saman med SV blir det lagt til rette for auka bemanning i SFO og barnehage, og vi styrkjer den offentlege tannhelsetenesta. Dette utgjer om lag 1,2 mrd. kr. Samla sett blir inntektsveksten inkludert forliket i alt 13 mrd. kr.

Dette vil ikkje åleine løyse alle utfordringane til kommunane. Kommunane må også tilpasse aktiviteten til dei inntektene Stortinget vedtek. Det vil vere naudsynt med omstilling i den kommunale verksemda framover for å bringe balanse mellom inntekter og utgifter. Det vil vere ei krevjande oppgåve, det skal ein ikkje leggje skjul på, men her er det viktig at både fellesskapen, staten og Stortinget stiller opp med ein god kommuneøkonomi, og at kommunane også driv aktivt omstillingsarbeid, slik dei gjer i mange kommunar.

Budsjettet inneheld også viktige satsingar på ordningar som bustønad, satsing på Husbanken og forenklingstiltak eg får kome tilbake til i eit seinare innlegg.

Presidenten [15:38:46]: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [15:38:56]: Hvis vi spoler noen år tilbake, til da denne regjeringen tok over for tre år siden, var det ikke noen tvil om at kommuneøkonomien hadde vært god over flere år. Det skrev selv regjeringen i sine budsjettokumenter. Samtidig hadde vi en situasjon hvor det var rekordfå kommuner på ROBEK-listen. Når vi nå går inn i 2025 og ser den økonomiske situasjonen i Kommune-Norge, hvordan synes statsråden det har gått de siste tre årene?

Statsråd Erling Sande [15:39:40]: Som eg sa i innlegget mitt, er situasjonen i kommunar og fylkeskommunar krevjande. Det er mykje av bakteppet til at regjeringa brukar midlar på nettopp å styrkje den kommunale og fylkeskommunale økonomien. Vi varsla det i ei satsing i budsjettet, og vi har følgd opp med midlar både for inneverande år og for neste år. Vi løftar kommuneøkonomien med 5 mrd. kr og i tillegg med i overkant av 1 mrd. kr i den budsjettavtalen som Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV står bak. Det løyser ikkje alle utfordringar i norske kommunar, og eg har stor respekt for dei kommunane som no synest dette er krevjande. Eg synest også det er krevjande når partiet Høgre kjem med denne kritikken. Det er litt som om ein nudist skulle seie at du burde ta ein genser utanpå skjorta, for Høgre løyver jo mindre pengar til kommunane. Om det var viktig med omsorgstilbodet rundt i kommunane, burde kommunane få meir midlar, men Høgre prioriterer ikkje kommunesektoren.

Mudassar Kapur (H) [15:40:48]: Jeg vet ikke om jeg var helt med på den vitsen. Det er vel det man på engelsk kaller for en dårlig «dad joke», som ikke alle hen-

ger med på. Det som kanskje gjør vitsen litt ekstra morsom, er at den fulgte et resonnement som om jeg hadde kritisert regjeringen. I min replikk spurte jeg egentlig bare om hvordan statsråden mener det har gått i Kommune-Norge. Så skjønner jeg at man føler seg litt truffet, og det er jo egentlig et tegn på god selvinnsikt, uten at jeg ga noe ekstra hjelp til det.

Det er ikke noen tvil om at Kommune-Norge står overfor store utfordringer. Hvis man nå ser tilbake på den budsjettprosessen som har vært, mener statsråden at han ikke hadde noen som helst holdepunkter for å kunne ta noen grep før budsjettframleggelsen, i og med at alle tiltak ble gjort etterpå?

Statsråd Erling Sande [15:41:51]: Eg må fyrst få kommentere starten på innlegget til Mudassar Kapur, for poenget var ikkje nokon vits. Poenget er eit bilde på at om ein skal kritisere nokon for noko, er ein føresetnad for den kritikken at ein sjølv gjer noko med problemet. Når Høgre gong på gong vel å kritisere regjeringa for å løyve for lite pengar til kommunesektoren – kanskje ikkje akkurat i dette innlegget, men frå talarstolen i stad – heng det berre på greip dersom Høgre sjølv løyver meir, men Høgre løyver mindre pengar til skule, til omsorg og til barnehage i norske kommunar. Når representanten Kapur ber om at ein er reieleg, må også Høgre vere reieleg og innrømme at når dei prioriterer midlane, gjer dei det til andre område enn til kommunal og fylkeskommunal økonomi.

Erlend Wiborg (FrP) [15:42:58]: En budsjettdebatt kan fort bli veldig teknisk, og vi kan slå hverandre i hodet med tall. Jeg er opptatt av realitetene. Jeg tror heller ikke statsråden lytter altfor mye til undertegnede, så jeg skal bruke noen eksempler fra hans partifelle i Østfold, fylkesvaraordføreren. Hun sier at Østfold har fått betydelig dårligere økonomi under dagens regjering. Hun sier at hun har prøvd å ha kontakt med statsråden og departementet gjentatte ganger, at hun har kommet med mange forslag, men at hun ikke har fått noen positiv respons. Konsekvensene av regjeringens politikk er at Senterpartiet i Østfold nå har lagt ned Greåker og Borg videregående skoler. Mitt spørsmål er om statsråden synes det er fornuftig at Senterpartiet valgte å legge ned Greåker og Borg videregående skoler i Østfold.

Statsråd Erling Sande [15:43:58]: Eg har full forståing for at både Senterpartiet og andre parti sine representantar i fylkestinget i Østfold, men også andre fylke og kommunar, synest dette er krevjande, for situasjonen er no krevjande i norske kommunar og fylkeskommunar. Vi har løyvd noko meir pengar, både til kommunane og til fylkeskommunane. Det er ikkje nødvendigvis nok til å møte alle utfordringar rundt om i Kom-

mune-Noreg, og difor må ein i fleire av desse fylka og kommunane gjere tøffe prioriteringar. Det har ein også måtta gjere i Østfold, og det har eg forståing for at politikarane der synest er vanskeleg.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:44:47]: Jeg opplever at statsråden i festtaler, også fra Stortingets talerstol, er veldig opptatt av at vi tar beslutninger nær folket, og at man skal stole på det lokale selvstyret. I den sammenheng hadde det vært interessant å lytte til hvordan kommunalministeren mener man ivaretar det når man overkjører kommunene i 14 av 20 plansaker, som er et helt annet tall enn under forrige regjering, da vi var langt mer opptatt av å imøtekomme kommunene og lytte til deres planer, skape arbeidsplasser, vekst og utvikling, og vi valgte – skal vi si – å dressere underliggende etater når det gjaldt å fremme innsigelser og faktisk lytte til det lokale selvstyret. Det gjør altså ikke Senterpartiet i regjering.

Min utfordring er: Hvorfor overkjører man kommunene? Hvorfor er man ikke mer opptatt av det lokale selvstyret?

Statsråd Erling Sande [15:45:43]: Senterpartiet og Arbeidarpartiet i regjering er veldig opptekne av det lokale sjølvstyret, og vi meiner at regelverket no i stor grad legg til rette for at ein kan finne gode løysingar lokalt før sakene kjem til departementet. Så er det riktig, som representanten påpeiker, at nokre saker likevel kjem til departementet. Det er færre saker no enn under førre regjering, og nokre av dei vanskelegaste sakene kjem til regjering no. I nokre av desse sakene er det nasjonale omsyn som gjer at ein ikkje automatisk kan gå inn for det kommunane føreslår. Vi har hatt fleire eksempel på det. Det kan vere problematikk rundt vern av matjord og andre ting som gjer at vi lyt tenkje beredskap, eksempelvis, framfor det som er ønsket til kommunen. Men i mange saker finn vi gode løysingar i lag med kommunane, som eit kompromiss, og i nokre saker får også kommunane det slik dei har ønskt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [15:46:52]: Først vil eg takke regjeringa og kommunalministeren for at min kommune er oppstått frå dei daude, så å seie, og har blitt ein sjølvstendig kommune igjen og fått ein annan sentralitetsindeks, noko som gjer at ein også kan nyte godt av distriktspolitikken.

Men eg har eit anna spørsmål til statsråden: Mykje av årsaka til underskota i kommunane dei siste åra er renteauke og kostnadsvekst. Dei siste 20 åra har gjelda vakse mykje, og den renteberande gjelda i kommunesektoren er no på over 300 mrd. kr. Dette er den største årsaka til at kommunane står overfor store kutt. Kva kan statsråden gjere for å hjelpe dei i denne sårbare situasjo-

nen? Hadde det ikkje vore mogleg at staten kunne tilby kommunane lån til rimelegare og meir føreseieleg rente enn det dei får i den alminnelege bank- og kredittmarknaden?

Statsråd Erling Sande [15:47:51]: For det fyrste er det viktig å trekkje fram regjeringa sin overordna økonomiske politikk. Det viktigaste vi gjer, er å få kontroll på prisveksten og stoppe renteveksten og helst sjå ein rentenedgang. Det vil hjelpe ikkje berre privathushaldningane, men sjølv sagt også norske kommunar, og det er ei viktig målsetjing for regjeringa sin økonomiske politikk.

Så er spørsmålet korleis ein behandlar spesielt dei kommunane som har høgt lån. Eg ser så klart den utfordringa som nokre av dei kommunane har. Viss ein skulle rette innsatsen berre mot dei kommunane, hadde det kanskje ikkje vore heilt rettferdig overfor dei kommunane som har heldt igjen på investeringar, nettopp fordi dei frykta å kome i ein sånn situasjon. Så vi lyt fordele midlane objektivt og rettferdig mellom kommunar, og då er det å få ein god og forbedra kommuneøkonomi viktigare på kort sikt enn den typen målretta tiltak, sånn som eg ser det.

Tobias Drevland Lund (R) [15:49:03]: NRK Vestland skrev 28. oktober 2024 om det de kaller en tikken- de bombe i kommunebudsjettene, hvor det store premieavviket i landets kommuner ble tatt opp. Ifølge Kommunal- og distriktsdepartementets egne beregninger og tall fra kommuneproposisjonen i 2025 hadde kommunesektoren per 31. desember 2023 et samlet inntektsført premieavvik på 66 mrd. kr. Økningen har vært ekstrem også de siste årene. Rødt er bekymret for kommunesektorens likviditet i forbindelse med denne praksisen, som jeg også har spurt statsråden om tidligere gjennom skriftlige spørsmål. Mitt spørsmål nå er hva statsråden tenker om det voksende akkumulerte premieavviket i kommunesektoren, og om han – på tross av at et forslag fra Rødt som går på nettopp dette, blir stemt ned i dag – vil se på muligheter for forbedringer ved dagens system.

Statsråd Erling Sande [15:50:02]: Det er rett, som representanten er innom, at problemstillingane rundt det store premieavviket er eit spørsmål om likviditet og ikkje om kommunesektoren får finansiert utgiftene til pensjon. Den årlege veksten i frie inntekter dekkjer auken i dei anslåtte pensjonskostnadene. Det inneber òg at nivået på dei frie inntektene vil dekkje nedbygginga av det akkumulerte premieavviket. Dermed er det ikkje snakk om noka tikkande bombe i kommunebudsjetta, men det er likevel sånn at likviditeten kan bli svekt når pensjonspremiene kommunane betaler inn til pen-

sjonsordninga, er større enn pensjonskostnadene i budsjetta og rekneskapane.

Sjølvsagt om det er forskjellar mellom kommunane, er likviditeten for sektoren jamt over god, og kommunane og fylkeskommunane har likviditeten dei treng til å dekke dei løpande betalingsforpliktingane som premiane utgjør.

André N. Skjelstad (V) [15:51:15]: Representanten Wiborg stilte et spørsmål det er naturlig å følge opp, om den fylkeskommunale økonomien i Østfold, men dette gjelder den fylkeskommunale økonomien i både Østfold, Buskerud og Akershus, tidligere kalt Viken. Det kunne vært interessant å høre en refleksjon fra en relativt trivelig kar som også er statsråd: Var det så lurt, det vi gjorde med Viken, når en ser hva som har skjedd etterpå? Her har en årelatt spesielt Østfold, men også Buskerud, og økonomien er sånn som representanten Wiborg refererte til. Dette var ikke situasjonen tidligere, men nå er situasjonen altså at den fylkeskommunale økonomien i hele landet er veldig dårlig, spesielt i de oppsplittede fylkene. Derfor stiller jeg statsråden spørsmålet: Var dette så lurt likevel?

Statsråd Erling Sande [15:52:17]: Kostnaden ved oppløysinga av Viken er dekt gjennom ei eiga overføring. Med mindre representanten meiner at overføringen til Akershus fylkeskommune burde blitt trekt ned, og at pengar burde blitt overførte til eksempelvis Østfold, vil eg seie at ein her trekkjer ein parallell mellom to forskjellige saker. Eg trur ikkje det er berre Østfold som kjenner på utfordringar i den fylkeskommunale økonomien. Det kjenner mange fylke og kommunar på. Difor har eg frå Senterpartiet og Arbeidarpartiets side vore oppteken av å seie at det er krevjande. Det er krevjande i mange kommunar og fylke no. Vi bidrar med auka løyvingar fordi det er krevjande. Dei løyvingane løyser diverre ikkje alle utfordringar, men dei hjelper på for mange kommunar og fylke no når dei skal få budsjetta sine for neste år til å gå opp.

Presidenten [15:53:14]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Karianne O. Tung [15:53:35]: Regjeringen ønsker å skape et digitalt samfunn som inkluderer alle, og som gir bedre offentlige tjenester og økt verdiskaping. Vi står overfor en økende mangel på ressurser, og vi må utnytte mulighetene digitalisering gir oss. Norge er allerede et av de mest digitaliserte landene i verden, og i digitaliseringsstrategien legger regjeringen grunnlaget for at vi nå kan bli det fremste.

I budsjettforslaget øker vi satsingen på nye digitaliserings tiltak betraktelig, til 2,3 mrd. kr. Vi styrker sikkerhet og beredskap og sikrer trygg og moderne digitale

fellesløsninger gjennom å foreslå over 400 mill. kr til Al-tinn og til å bygge opp et sikkerhetsmiljø knyttet til fellesløsningene i Digitaliseringsdirektoratet. Vi foreslår styrking av forskning på kvanteteknologi gjennom Forskningsrådet, sånn at den årlige tildelingen på sikt blir 70 mill. kr høyere enn dagens innsats. Vi jobber for en framtidsrettet digital infrastruktur i hele landet ved å foreslå 415 mill. kr til høyhastighetsbredbånd. Målet er 100 megabit til alle innen utgangen av 2025 og 1 gigabit til alle innen utgangen av 2030.

Vi styrker digital inkludering ved å foreslå 2,6 mill. kr til å få på plass en fullmaktsløsning i løpet av 2025, som skal legge til rette for at ikke-digitale brukere kan la andre representere seg i digitale tjenester. Vi skaper bedre offentlige digitale tjenester gjennom å foreslå 10,6 mill. kr til en digital løsning for dødsbo, som vil gjøre det enklere for de etterlatte å få oversikt over boet. Vi øker tilsagnsrammen for medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekter med nesten 40 mill. kr.

Og ikke minst: I budsjettforslaget legger regjeringen til rette for at norske aktører kan utnytte mulighetene i kunstig intelligens, KI, bl.a. gjennom å starte utviklingen av en nasjonal infrastruktur for KI. Vi foreslår 40 mill. kr til trening av språkmodeller for å utvikle KI som er trent på norske og samiske datasett. Dette arbeidet er høyt prioritert fra regjeringens side. Samlet bidrar budsjettforslaget og forliket med SV her i Stortinget med nesten 700 mill. kr mer til digitalisering enn i inneværende år.

Regjeringen har startet arbeidet med å gjennomføre EUs forordning om kunstig intelligens i norsk rett. Det innebærer også at regjeringen arbeider med å etablere en nasjonal tilsyns- og forvaltningsstruktur for å sikre håndhevingen av denne viktige reguleringen. Forordningen krever bl.a. etablering av en eller flere markeds-tilsynsmyndigheter, hvorav én av disse også utpekes som den nasjonale koordinerende markeds-tilsynsmyndigheten. Tilsynene skal overvåke at KI-systemene på det norske markedet, som brukes av både offentlige og private virksomheter, oppfyller formålet og kravene i KI-forordningen på en trygg og sikker måte. DFØ har utarbeidet en rapport med anbefalinger om hvordan forvaltningsstrukturen og KI-tilsynet bør utformes. Regjeringen vil ta en beslutning i dette spørsmålet i starten av neste år.

Regjeringen ønsker en effektiv offentlig sektor som gir innbyggerne gode tjenester. For at statsforvalterne skal kunne følge opp, må vi øke kapasiteten på deres arbeid med kriseberedskap og sikkerhet, integrering og kommuneøkonomi. For prosjektet med nytt regjeringskvartal er god framdrift viktig for at vi skal klare å holde kostnadene nede. Samling av departementene vil også bidra til bedre samhandling på tvers.

Med regjeringens budsjettforslag tar vi et steg i riktig retning mot et inkluderende digitalt samfunn, med høy verdiskaping og hvor det offentlige leverer stadig bedre tjenester.

Presidenten [15:57:45]: Det blir replikkordskifte.

Anne Kristine Linnestad (H) [15:57:56]: La meg all-
ler først benytte anledningen til å takke statsråden for et veldig hyggelig julekort, som virkelig ble satt pris på. Jeg hadde lyst til å si det aller først.

Det er et stort potensial for å utnytte ny og digital teknologi for å tilby innbyggerne enda bedre og mer brukervennlige tjenester og legge til rette for nye bedrifter som kan starte opp basert på nye forretningsmodeller. StartOff var en ordning som knyttet offentlige virksomheter og gründermiljøer sammen for å bidra til at offentlig sektor skulle bli mer innovativ og utvikle nye løsninger i det offentlige, til beste for innbyggerne.

Hvordan mener statsråden at StartOff fungerte for å koble utfordringene og behovene i offentlig sektor sammen med den kompetansen og nytenkningen som startuper kom med?

Statsråd Karianne O. Tung [15:58:45]: Oppstartsbedrifter i Norge leverer verdifull innovasjon både for offentlig sektor og for næringslivet vårt. Det er et mål for denne regjeringen at Norge skal bli verdens beste land å være gründer i og å starte bedrift i. Vi trenger flere selskaper når vi skal skape et nytt næringsliv. Da må det nye næringslivet også ha et marked, og det offentlige kan være dette markedet.

Erfaringen med StartOff-ordningen var god. Ordningen var treffsikker. I en helhetlig budsjettprioritering i en tid da sikkerhetspolitiske spørsmål utfordrer oss, fant ikke regjeringen penger til å øke tilskuddet til StartOff, men vi er nå i gang med en utredning for å se på hvordan vi kan åpne opp for flere innovative anskaffelser fra oppstartsbedrifter i tiden framover.

Anne Kristine Linnestad (H) [15:59:42]: Jeg takker for svaret, men jeg forstår det allikevel ikke, for i gründermeldingen som regjeringen la fram tidligere i år, står det:

«(...) det tidligere programmet StartOff, som effektivt koblet oppstartsbedrifter til behov og utfordringer i offentlig sektor.»

Så står det videre at regjeringen vil sikre

«bedre koblinger mellom oppstartsbedrifter og behov og utfordringer i offentlig sektor».

Da må jeg spørre på nytt: Hvorfor i all verden må man legge ned en ordning som har gitt gode resultater så raskt, som ble kåret til Europas fremste virkemiddel for samarbeid mellom offentlig sektor og startuper? Regje-

ringen sier senere samme år at dette er noe de skal jobbe videre med, men så blir det altså nedlagt. Jeg forstår at det dreier seg om prioriteringer, men likevel. Vi har tidligere fått ramset opp alt det som andre partier, f.eks. mitt eget, kunne ha prioritert annerledes. Da må jeg spørre: Hvorfor i all verden legges ned StartOff?

Statsråd Karianne O. Tung [16:00:45]: Denne regjeringen har lagt fram et forslag til statsbudsjett som gir trygghet for folk og trygghet for landet, og som skal utvikle hele Norge. Det har vært en ekstraordinær sikkerhetspolitisk situasjon som har gjort at regjeringen har valgt å prioritere midlene sine noe annerledes. Det kan undertegnede si at dessverre gikk ut over StartOff-ordningen, for det har vært en god ordning. Derfor er jeg nå opptatt av å sørge for at vi får gjort en utredning for at flere oppstartsbedrifter kan ha det offentlige som sitt marked, og at man får gjort flere koblinger gjennom en ordning som kan ligne på StartOff-programmet, men også gjennom andre ordninger. Min kollega næringsministeren er også i ferd med å se på lovverket knyttet til offentlige anskaffelser, hvor spørsmålet om innovative offentlige anskaffelser vil bli tatt opp.

Anne Kristine Linnestad (H) [16:01:39]: Takk for et ærlig og godt svar. Jeg setter pris på at statsråden sier «dessverre» om å ha lagt ned StartOff, men jeg lurer på en liten ting til: Hvordan tror statsråden at dette vil stimulere startup-selskaper til å innovere i samarbeid med offentlig virksomhet? Tror man at det vil gi flere eller færre startup-selskaper, som også investorer tør å investere i, som vil spesialisere seg på tilbud til det offentlige?

Statsråd Karianne O. Tung [16:02:18]: Jeg opplever et stort ønske fra norske gründerne om at norsk offentlig sektor skal være et marked for dem. Det er også derfor vi har satt i gang en utredning for å se på hvilken ordning vi nå kan lage, som er god og treffsikker og også basert på de gode erfaringene vi hadde med StartOff-programmet. Hvorvidt det er riktig å ha en slik ordning lignende i DFØ, som var tilfellet for StartOff-ordningen, eller om det er et riktig å plassere den i Innovasjon Norge eller andre steder, er vi nødt til å se på på en slik måte at det gagnar offentlig sektor, og ikke minst de oppstarts-selskapene som kan være aktuelle som kunder av norsk offentlig sektor.

Anne Kristine Linnestad (H) [16:02:57]: Jeg beklager, vi kaller det noen ganger at man er en møteplager eller et gnagsår, men dessverre må jeg spørre nok en gang: Nå sier statsråden at man skal utrede nye løsninger, nye modeller og nye metoder for å få et offentlig-privat samarbeid. Vi har allerede en velfungerende

StartOff-modell som vi kunne ha gått videre med. Kan jeg da forvente og ha et håp om at tilsvarende vil komme f.eks. i revidert nasjonalbudsjett eller i statsbudsjettet for neste år?

Statsråd Karianne O. Tung [16:03:35]: Jeg er veldig glad for at representanten er opptatt av vilkårene for oppstartsbedrifter. I årene framover trenger vi flere selskaper som starter, men ikke minst som vokser og blir til større suksesser og evner å skalere opp. Det å være kunde av det offentlige er en måte å vokse som selskap på. Vi jobber nå med å se på en god ordning for hvordan vi kan stimulere til flere oppstartsselskaper inn i offentlig sektor, og for så vidt også inn i kommunesektoren, som er viktig.

I tillegg har vi i digitaliseringsstrategien sagt at vi ønsker flere såkalte DSOP-prosjekter, nemlig digitalt samarbeid mellom offentlig og privat sektor, nettopp fordi vi ser at vi trenger bidrag både fra selskapene og fra offentlig sektor hvis vi skal lykkes med å bli det mest og best digitaliserte landet i verden.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [16:04:41]: Først vil eg takke for utgreiinga. Det skjer veldig mykje spennande på det digitale området, og eg er glad for at fullmaktsløysinga har kome på plass. Det eg vil spørje om, er arbeidet med ein digital identitet for alle som er i Noreg, uavhengig av opphaldsstatusen deira. Dette er noko som både skatteetaten, Arbeidstilsynet, Sivilombodsmannen og ikkje minst organisasjonar på integreringsfeltet etterspør. Det er eit stort digitalt utanforskap, og det er mange praktiske ulemper i det daglege for folk som ikkje har ein slik digital identitet, f.eks. når det gjeld å kjøpe ein bussbillett, ta imot eit brev eller kva det måtte vere.

Kva er statusen i arbeidet med å få innført ein elektronisk ID for alle som oppheld seg i Noreg?

Statsråd Karianne O. Tung [16:05:36]: Jeg er opptatt av at digitalisering skal være et verktøy for inkludering og ikke for ekskludering. Det å ha tilgang til en elektronisk ID, som BankID, Commfides, Bypass ID eller MinID, er helt avgjørende for at man skal kunne være en del av det digitale samfunnet. Vi kan ikke risikere at vi utvikler nye digitale skylapper i et kappløp som egentlig skaper et nytt utenforskap. Derfor har jeg fra dag én vært opptatt av arbeidet med at alle skal få tilgang til en elektronisk ID. I strategien har vi skrevet at innen 2030 skal alle fra de er 12 år ha tilgang til en elektronisk ID, og vi jobber nå raskt for å prøve å gjøre dette som en del av implementeringen av det som heter eIDAS-forordningen fra EU. Målet er at elektronisk ID for alle skal kunne komme på plass så fort som mulig. I

dag er det ca. 600 000 nordmenn som mangler det. Noe av utfordringen er at noen f.eks. bare har et d-nummer.

André N. Skjelstad (V) [16:06:54]: Det som skjer når det gjelder digitalisering av samfunnet som sådan, er interessant, men det skaper også noen andre muligheter. I 2017 fikk vi, gjennom vedtak her i salen, flyttet ganske mange statlige arbeidsplasser ut av Oslo. Muligheten for å gjøre enda mer av det blir større desto mer digitalisert samfunnet blir.

Hva tenker statsråden om muligheten for å flytte flere statlige arbeidsplasser ut av Oslo, noe digitaliseringen gir muligheter for?

Statsråd Karianne O. Tung [16:07:33]: Digitalisering er et veldig godt verktøy for at folk skal kunne bo og leve i hele landet vårt, helt uavhengig av fjorder, fjell og vann. Digital infrastruktur er det som knytter oss sammen, og det som gjør at man kan både jobbe, ha fritid og sove på samme sted. For denne regjeringen har det vært viktig å evne å ta hele landet i bruk. Derfor er det viktig med utbygging av den digitale infrastrukturen. Nå har nær 99 pst. av alle i Norge tilgang på 100 Mbit/s bredbånd, nettopp for å kunne bo og jobbe i hele landet. Målet om 1 Gbit/s har vi satt oss fordi vi trenger å øke farten på de digitale motorveiene, slik at også arbeidsplasser kan være i hele landet, inkludert de statlige arbeidsplassene.

For denne regjeringen har det vært viktig at det skal være statlige arbeidsplasser over hele landet. For mitt vedkommende, som bl.a. har ansvaret for Digitaliseringsdirektoratet og Nkom, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, som holder til i Vestland fylke og i Lillesand, har det vært viktig og et bevisst valg.

André N. Skjelstad (V) [16:08:39]: Dette er musikk i mine ører, men den store utflyttingen av statlige arbeidsplasser fra hovedstadsregionen har jo ikke skjedd i denne perioden. Selv om enkelte i festtaler sier at de skal gjøre det, har det skjedd svært lite. Er dette noe som regjeringen vil gripe fatt i i løpet av det siste halvåret man sitter før et nytt valg?

Statsråd Karianne O. Tung [16:09:06]: Det er min kollega, kommunal- og distriktsministeren, som har ansvaret for retningslinjer knyttet til de statlige arbeidsplassene, men jeg kan love representanten at dette er et tema som står høyt på dagsordenen, og som blir diskutert titt og ofte, med tanke på hvordan vi skal jobbe videre med dette arbeidet.

Presidenten [16:09:23]: Replikskordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lise Christoffersen (A) [16:09:44]: Jeg tenkte jeg skulle ta opp tråden fra replikkordskiftet, om offentlig-privat digitalt samarbeid. En av vår tids største utfordringer er å skaffe nok arbeidskraft til offentlig velferdsproduksjon og til helt nødvendig utvikling og omstilling i næringslivet.

På 1970-tallet utgjorde kvinner en stor og viktig arbeidskraftreserve som lett lot seg mobilisere. I dag består arbeidskraftreserven for en stor del av unge som har falt ut av arbeid og utdanning, uføre som gjerne vil jobbe, men som ikke slipper til, innvandrere og eldre arbeidstakere. Likevel er 145 000 flere kommet i jobb siden vår regjering tiltrådte i 2021. Målet er ytterligere 150 000 innen 2030. Vi må både omstille oss til smartere måter å bruke arbeidskraften på, og samtidig greie å mobilisere enda flere av de 600 000 som i dag står utenfor jobb og utdanning. Da er digitale løsninger et must, slik regjeringas nye digitaliseringsstrategi viser.

La meg illustrere poenget med et konkret eksempel som omtales i budsjettinnstillingen for 2025 fra utdannings- og forskningskomiteen. En samlet komité peker der på viktigheten av å bruke realkompetansevurdering som et verktøy for å få flere til å fullføre videregående opplæring og til å kunne få eller stå i jobb. De har merket seg at Kopano, som er Norges største sammenslutning av offentlig eide arbeids- og inkluderingsbedrifter, har igangsatt et prosjekt kalt Karrierepasset. Det er et digitalt verktøy for realkompetansevurdering og karriereveiledning av den enkelte. I prosjektet har de utviklet Kompetansedatabasen, et rammeverk med kompetansebeskrivelser for 7 000 roller i arbeidslivet, basert på SSBs Yrkeskatalog.

Ved hjelp av kunstig intelligens kobles den enkeltes realkompetanse til arbeidslivets behov, og det bidrar til å stake ut en kurs som kan åpne veien til et fag- eller svennebrev, fagskole, høyskole eller universitet og arbeid, basert på både arbeidssøkeres og arbeidsgiveres faktiske behov for påfyll og rekruttering av rett kompetanse på rett nivå – ikke som i dag, der arbeidsgivere ofte søker etter supermennesker som ikke finnes, og der det er helt umulig for en jobbveileder i Nav å ha full oversikt over 7 000 ulike jobbtyper. Nav har allerede sett verdien av dette verktøyet og har koblet seg på.

Jeg må få lov til å være litt stolt over at verktøyet er utviklet av en gründerbedrift med base i Drammen, og at verktøyet allerede er på vei ut i den store verden. Foreløpig er det til testing i Singapore, Malaysia og Indonesia. Karrierepasset og Kompetansedatabasen er et glimrende eksempel på hvordan vi må jobbe for å løse framtidens arbeidskraftbehov, samtidig som den enkelte får en sjanse vedkommende kanskje ikke ville ha fått ellers.

Anne Kristine Linnestad (H) [16:13:06]: HL-senterets holdningsundersøkelse 2024 viser en bekymringsfull utvikling når det gjelder holdninger til jøder i Norge. Etter en positiv trend med nedgang i antisemittiske holdninger fra 2011 til 2022 ser vi nå at utviklingen har snudd. Denne negative utviklingen må vi jobbe for å snu. Det må settes i gang konkrete tiltak for å motvirke framveksten av antisemittiske holdninger, og et viktig tiltak for å få til dette er å styrke de jødiske menighetenes arbeid og tilstedeværelse over hele landet. Dette vil være et treffsikkert tiltak for å bekjempe fordommer og hatefulle holdninger mot jødiske medborgere, noe det jødiske samfunnet i Oslo var svært tydelig på da jeg besøkte det tidligere i år.

Norge har to jødiske menigheter: Det Mosaiske Trossamfund i Oslo og Det jødiske samfunn i Trondheim. Den største andelen av den jødiske minoriteten bor i Oslo-området. Men jøder over hele landet opplever den økende antisemittismen, og det er behov for å styrke arbeidet mot antisemittisme og fremmedfrykt i alle landsdeler.

Økende antisemittisme er ikke bare et problem i de store byene. Derfor foreslår Høyre i vårt alternative statsbudsjett for 2025 en økning på 1,4 mill. kr øremerket det jødiske samfunnet i Trondheim, med særlig fokus på å intensivere arbeidet mot antisemittisme i Trondheims-området og nordover, for at menigheten i Trondheim skal ha mulighet til å nå ut til flere mennesker, også i Nord-Norge, med sitt viktige arbeid.

Vi må alle være med på å stoppe hat og fordommer, også mot jøder. Dette handler ikke bare om penger, men også om hvordan vi snakker om og til hverandre, og hvordan vi behandler hverandre i hverdagen. Skoler, organisasjoner og vanlige folk må jobbe sammen for å skape et samfunn der alle føler seg trygge og respekterte, uansett hvilken religion eller bakgrunn de har. Dette er ikke bare viktig for de rundt 1 500 jødene som bor i Norge i dag, men for hele samfunnet vårt. Et samfunn som tillater hat mot én gruppe, kan fort bli et samfunn der også andre grupper blir utsatt for hat og diskriminering. Nettopp derfor angår denne kampen oss alle.

Terje Sørvik (A) [16:15:45]: Det er viktig å sikre sterke fellesskap og bærekraftig vekst og utvikling i hele landet. Det nasjonale fellesskapet består av små og store steder som er gjensidig avhengig av hverandre. Ulike steder i landet har ulike utfordringer som må møtes med politiske tiltak, slik at folk kan leve et godt liv uansett om de bor i tettbygde eller spredtbygde strøk.

Regjeringen arbeider for en forsterket og fornyet distriktspolitikk som gir folk i hele landet muligheter til å leve et godt liv. Den norske suksesshistorien er tett knyttet til at det bor folk i hele landet som skaper verdi-

er, velstand og levende lokalsamfunn. Det er også viktig for vår sikkerhet som nasjon. Derfor er det viktig med særskilt fokusering på tiltak som legger til rette for bosetning og aktiviteter i alle deler av Norge.

Den 1. juli 2022 var jeg på øya Gjerdinga i min hjemkommune, Nærøysund, som for øvrig er i sentralitetsklasse 5. Jeg var invitert av innbyggerne til feiring. De serverte nydelig kake og kaffe om bord på ferja som går til øya. Det de feiret, var at regjeringen innførte gratis ferje til øya. Det er ikke så mange innbyggere på Gjerdinga, men ferja er selve livsnerven, som sørger for at det er mulig å bo og leve der. Jeg møtte et ungt par som kunne fortelle at de sparer 4 000 kr i måneden bl.a. på pendling og bringing og henting av barn i barnehage med gratis ferje. De har fått ytterligere lettelser i sin økonomi siden da, med reduksjon i barnehagepriser og gratis kjernetid i SFO. Jeg vil anta at dette paret også har studielån, og de vil dermed også få mulighet til å redusere dette fra neste år.

Denne familien er et godt eksempel på mange familier rundt omkring i landet som nyter godt av den distriktpolitikken som Arbeiderpartiet og Senterpartiet fører. Regjeringen har gjennomført bygdevestavtaler, regionvekst, billigere og gratis ferje, billigere flybilletter, billigere barnehage, gratis SFO og nedskrivning av studielån i sentralitetsklassene 5 og 6 som viktige tiltak. Høyresiden vil fjerne det meste av dette. «Det er langt dette landet. Det meste er nord.»

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [16:18:49]: For å nå Arbeiderpartiets ambisiøse mål om å bygge 130 000 nye boliger i løpet av neste stortingsperiode må vi føre en aktiv statlig boligpolitikk. Det startet denne regjeringen med allerede i det første statsbudsjettet vi la fram høsten 2021. På den korte tiden viste vi hva vi står for, og vi økte utlånsrammen til Husbanken med 2 mrd. kr. Det betød at kommunene allerede i 2022 kunne hjelpe mer enn 1 000 flere familier fra å leie til å eie egen bolig med startlån.

Vi har gitt boligpolitikken en ny retning. For at flere skal få mulighet til å eie egen bolig, må vi først og fremst bygge flere boliger. Byggetakten må opp, og vi jobber nå med forenklinger, standardiseringer og effektivisering av plan- og byggesaksbehandlingen ute i kommunene. I statsbudsjettet for neste år trappes dette arbeidet opp ytterligere, da vi har bevilget 20 mill. kr til Direktoratet for byggkvalitet, som tar for seg bit for bit av plan- og byggesaksprosessen og utvikler digitale tjenester fortløpende. Med denne økte bevilgningen kan direktoratet sette fart på arbeidet.

Vi har gjenreist Husbanken på vår vakt. Hittil har vi økt lånerammen med 70 pst., opp fra 19 til 32 mrd. kr på tre år. Dette er midler byggenæringen etterspør for raskt å kunne bidra til å opprettholde byggeaktiviteten.

Utleiemarkedet har blitt vanskeligere for mange de siste årene. Derfor skal vi før sommeren følge opp husleielovutvalget. Et annet avgjørende grep er å bygge flere studentboliger. Det vil avlaste presset i det ordinære utleiemarkedet.

Vi har tatt grep for at flere skal kunne kjøpe seg egen bolig, ved å endre utlånsforskriften sånn at egenkapitalkravet blir lavere. Dermed vil foreldrebanken, som er med på å øke forskjellene, bety mindre framover. Vi har også tatt grep for at flere skal kunne kjøpe seg egen bolig gjennom boligkjøpsmodeller, og vi gir kommunene bedre verktøy for å styre boligsammensetningen i et område. Dette motvirker at levekårsutfordringer hopper seg opp i et geografisk område.

Vi har gjennom budsjettforlikene med SV styrket bostøtteordningen med over 360 mill. kr på årsbasis. I vår ble vi enige med SV om å hjelpe unge som bor sammen med foreldre som mottar bostøtte. Da fjernet vi avkortingen i bostøtten til 18- og 19-åringer som bor hjemme og jobber. Dette er viktig for at elever som går på videregående, skal kunne få egne lommepenger.

Alle disse grepene til sammen bygger stein på stein og blir en boligplan.

Terje Sørvik (A) [16:22:06]: Norsk, samiske språk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romanes og romani utgjør rammen for kulturuttrykk i det norske samfunnet. Alle de nevnte minoritetsspråkene er under press. Vi i Arbeiderpartiet ønsker at Norge skal være et foregangsland når det gjelder ivaretagelse av nasjonale minoriteter og urfolks rettigheter. Alle skal ha en reell mulighet til å lære sitt morsmål, bruke det i hverdagen og kunne overlevere det til neste generasjon.

Fornorskingspolitikken som tidligere har blitt ført overfor samer og nasjonale minoriteter, har ført til tap av språk og kultur og fått alvorlige konsekvenser for identitet og levekår. Mange opplever fortsatt å bli utsatt for diskriminering, fordommer og hets på grunn av sin bakgrunn.

Jeg viser til Stortingets nylige behandling av sannhets- og forsoningskommisjonen rapport, som tydelig viser et stort behov for å gjenoppbygge tillit og forsoning mellom den samiske, kvenske, norsk-finske og skogfinske befolkningen og majoritetssamfunnet. Det er avgjørende å sikre gode rammevilkår for samiske språk, kultur, næringsliv og samfunnsliv. Kommunene har en avgjørende rolle i å utvikle de samiske samfunnene, og en sterk kommuneøkonomi er derfor viktig for å ivareta samiske rettigheter.

Et sterkt folkevalgt organ i Sametinget er viktig for den demokratiske legitimiteten nasjonalt og for å løfte fram spørsmål som berører urfolk i internasjonale fora.

Derfor er økningen til Sametinget, med 50 mill. kr i budsjettforliket, bra. Vi styrker også kvensk språk og kultur med 3 mill. kr og Norsk Skogfinsk Museum med 3 mill. kr. Viktige tiltak som SAMINOR og samisk helse-team i sør- og lulesamisk område styrkes med henholdsvis 27 mill. kr og 5 mill. kr over budsjettet til Helse- og omsorgsdepartementet.

Vi må fra Stortingets side ta en aktiv og ledende rolle i kampen mot all form for rasisme og diskriminering i det norske samfunnet. Jeg vil vise til regjeringens nye handlingsplan mot antisemittisme. Norge skal være et land hvor alle føler frihet til å leve ut og stolt kunne vise fram sin identitet og kulturelle tilhørighet.

Kathrine Kleveland (Sp) [16:24:59]: Senterpartiet i regjering vil at digitalisering skal bidra til et enklere og tryggere hverdagsliv. Derfor skal alle i Norge få tilbud om høyhastighetsbredbånd og bedre mobildekning. Vi skal skape verdier med data og KI, og ungene våre skal få en trygg digital oppvekst som sikrer alle mulighet til å delta digitalt. Kunstig intelligens kommer med store muligheter som vi må utnytte, og et stort alvor som vi må håndtere.

Hurdalsplattformen sier at regjeringen vil gjennomføre et taktskifte i digitaliseringen av offentlig sektor. Vi skal sørge for mer moderne offentlige tjenester, og hele offentlig sektor skal digitaliseres for å tilby raskere saksbehandling.

Med ansvar for boligpolitikk og digitalisering i Senterpartiet synes jeg et interessant eksempel er at digitalt nabovarsel har spart inn mer enn 1 mrd. kr. Et annet eksempel er det digitale og prisbelønte KI-verktøyet Planslurpen. Planslurpen slurper rett og slett i seg reguleringsplaner og henter ut nøkkelinformasjon som forenkler byggesøknader. Dette gjør veien fram til å realisere gode boligprosjekter i hele landet raskere og enklere.

Senterpartiet i regjering øker bevilgningen til Merkur-programmet med 10 mill. kr fra i fjor. Dette er viktig for å ivareta dagligvarebutikkene i de minste distriktsamfunnene våre. Det er bra for fastboende, bra for tilreisende og rett og slett beredskap for alle. Mange Merkur-butikker satser på ny teknologi for fjernbetjente og døgnåpne butikker. Virkemidlene virker, er etterspurte og er med på å oppfylle regjeringens mål om at alle lokalsamfunn skal ha rom for utvikling og verdiskaping.

I det digitaliserte samfunnet vi bygger, må alle ha tilgang på bredbånd. Det har Senterpartiet bevilget penger til. Da er det bakstreversk at Høyre, mens digitaliseringen skyter fart, reverserer og kutter 200 mill. kr i tilskudd til bredbåndsutbygging. Høyre vil dermed hindre jobben vi snart er i mål med, som er å tette de hullene som er igjen, uansett hvor i landet de er.

Tobias Drevland Lund (R) [16:27:42]: Boligmarkedet i Norge har blitt en forskjellsmaskin, og boligsektoren vår er dessverre en av de minst regulerte i Europa. Husholdningenes gjeld er rekordstor, og boligdrømmen forblir en fjern drøm for stadig flere. Rødt mener at alle skal ha rett til et godt og rimelig sted å bo, uavhengig av om man leier eller eier. Rødt vil derfor gjenreise Husbanken som et verktøy for en sosial boligpolitikk, og kommunene må settes i stand til å bli mer aktive i boligpolitikken, og ikke vente på at markedet skal løse problemene. Kommunenes boligpolitiske verktøykasser må styrkes og oppgraderes.

Et stort problem i flere distriktskommuner er de store kostnadene knyttet til bygging av boliger, samtidig som kjøpere opplever et stort fall i boligens verdi med en gang de setter nøkkelen i døren. Nettopp derfor trengs det en mye mer aktiv boligpolitikk i distriktene og en sterkere husbank. I Rødts alternative statsbudsjett for 2025 øker vi lånerammen til Husbanken med ytterligere 13 mrd. kr, altså 10 mrd. kr mer enn det som ligger i budsjettforliket. Det vil kunne gi lån til å bygge 750 flere utleieboliger, lån til 1 750 nye boliger gjennom boligkvalitetsordningen og 2 200 flere startlån. For noen blir det da mulig å kjøpe seg sin første bolig i byen, for andre blir det mulig å bygge sitt eget hus i distriktet. Noen av disse pengene ønsker vi å øremerke til bygging av ideelle borettslag. Det er et stort behov på lang sikt for en ny boligsektor utenfor det ordinære markedet. Nå er tiden inne for at også Norge starter byggingen av tilsvarende boliger som allmenne boliger i Danmark.

De siste årene har boligbyggingen vært rekordlav. Mange i byggebransjen frykter med rette for framtiden. Å styrke Husbankens låneramme har derfor en dobbel funksjon. Det vil føre til at det offentlige og private utbyggere får finansiert mer boligbygging og får hjulene i byggebransjen i gang igjen, i tillegg til at det vil bli flere og rimeligere boliger for folk.

Det er også helt nødvendig å ta tilbake kontrollen over leiemarkedet, der leieprisene skyter i været for over en million leietakere i Norge, og der bolighaiene tjener grovt. Utleieboligene har også ofte dårlig kvalitet og standard. Rødt øker Leieboerforeningens tilskudd, slik at de kan organisere seg i kampen for bedre rettigheter for landets leietakere. Vi mener også at det trengs et eget husleietilsyn som på leietakerens forespørsel skal kunne komme og kontrollere om utleieboligen man bor i, er forsvarlig. Derfor setter Rødt av penger til et pilotprosjekt for nettopp det.

Til slutt vil jeg trekke fram flertallsmerknaden fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Rødt, der flertallet forutsetter at en ny husleielov behandles i denne stortingsperioden. Det er viktig, og jeg håper vi får en ny husleielov så snart som overhodet mulig.

Lise Christoffersen (A) [16:31:01]: Det har, naturlig nok, vært størst fokus på kommunene så langt i debatten. Derfor vil jeg knytte noen kommentarer til fylkeskommunene, som også står i en krevende situasjon med økte kostnader.

Høyres fylkesordfører i mitt hjemfylke, Buskerud, der det også må spares, har ikke spart på kruttet når det gjelder å kritisere regjeringa. «Den ansvarlige for uføret vi nå har havnet i, heter Staten.» Og videre: Det står ikke «på viljen hos Buskeruds politikere, men på pengene som ikke kommer fra staten».

Det er nå kommet mer penger fra regjeringa og stortingsflertallet. Det må være rart for Høyre-ordførere, bl.a. i Buskerud, å registrere at Høyre i sitt alternative statsbudsjett kutter 600 mill. kr i overføringene til fylkeskommunene, og enda rarer å se at samarbeidspartner Fremskrittspartiet foreslår et kutt på hele 2 mrd. kr. Jeg har ikke sett noen kommentarer fra Høyre-hold regionalt på de kuttene.

Men når vi ser på Høyres og Fremskrittspartiets alternative budsjetter, er det jo tydelig at fylkeskommunene som demokratiske, folkevalgte organer kan gå en høyst usikker framtid i møte. Høyre sier at de på et prinsipielt grunnlag mener at fylkeskommunen må legges ned. Det hadde vært interessant å få vite litt mer om hvordan en prinsipiell nedlegging faktisk ser ut og foregår.

Fremskrittspartiet går mer drastisk til verks. De vil allerede i 2025 starte med nedlegging av både fylkeskommuner og statsforvaltere og casher inn 2,4 mrd. kr i sparte utgifter på det allerede neste år. Derfor hadde det vært minst like interessant å høre nærmere om hvordan det skal gå til. Hvilke oppgaver skal flyttes hvor til neste år? Og følger det penger med på ferden? Hvor mange år trenger Fremskrittspartiet egentlig på å legge ned fylkeskommunene? Hvem skal drive videregående utdanning, samferdsel, kollektivtransport og tannhelse i framtida? Hvem skal koordinere innsatsen for regional næringsutvikling, f. eks? Skal oppgavene fragmenteres og legges til kommunene? Skal oppgavene fjernes fra folkevalgt styring og føre til vekst i det statlige byråkratiet på direktoratsnivå?

Nå hørte vi jo litt i replikkordskiftet her tidligere i dag, men det som også var interessant der, var at Høyre faktisk mener at Fremskrittspartiets hastverk når det gjelder å fjerne fylkeskommunene, verken er realistisk eller særlig forsvarlig. Men Høyre og Fremskrittspartiet har jo sagt at de har planer om å danne regjering sammen, enten statsministeren skulle hete Listhaug eller Solberg, så det hadde vært ok å få litt mer greie på hva det egentlig blir til. Blir det nye tvangssammenslåtte kommuner og fylker eller mer statlig byråkrati og mindre folkevalgt styring – eller hva?

Lene Vågslid (A) [16:33:57]: Eg vil halde fram der min kollega Lise Christoffersen nettopp slutta. Det hadde vore interessant å få Framstegspartiet til faktisk å forklare korleis dei har tenkt å følgje opp sitt eige alternative statsbudsjett. For det er jo ikkje slik som ein ser på Side om side på NRK – eg elsker den serien. Når ein ser Lisbeth i Side om side jobbe i fylkeskommunen, kan ein få inntrykk av at der snakkar dei berre tull og drikk kaffi. Det veit me ikkje stemmer.

I Telemark, der eg er frå, har Telemark fylkesting nettopp gjort veldig viktige prioriteringar, bl.a. med satsing imot utanforskap. Me har ei stor utfordring i Telemark – og mange andre her har dei same utfordringane i eige fylke – nemleg at altfor mange unge står utanfor utdanning eller arbeidsliv, så i Telemark fylke vil ein no bruke store midlar dei neste fire åra på aktivt å arbeide mot utanforskap blant unge.

Framstegspartiet gjer det ganske bra på målingane no. Me må ta Framstegspartiet som eit seriøst parti, og då meiner eg òg at ein må budsjettere på ein ordentleg måte. Eg meiner òg at Høgre og Mudassar Kapur verbalt avkledd Per-Willy Amundsen i replikkordskiftet før her i dag, der ein veldig tydeleg fekk fram at Framstegspartiet salderer eige budsjett – styrkjer kommuneøkonomien gjer dei – med fylkeskommunane. Sjølv om representanten Per-Willy Amundsen var den raskaste politikaren verda har sett, ville ikkje Framstegspartiet klart å leggje ned fylkeskommunen innan 1. januar 2025.

Når det gjeld kommuneøkonomien, har eg berre eit stort behov for å understreke alvorret. Ingen må misforstå, Arbeidarpartiet anerkjenner at det er krevjande tider i kommunane og i fylkeskommunane. 13 mrd. kr meir er eit solid løft, langt frå musedritt, men framleis vil kommunar oppleve utfordringar. Ei hovudutfordring er at kommunane har det for ulikt – det er for stor forskjell på kommunane. Eg kjem frå Tokke kommune i Vest-Telemark. Me har kraftinntekter. Me har nabokommunar som ikkje har det. Me har skattesterke og skattesvake kommunar. Difor er endringane i inntektssystemet så utruleg viktige for at me får utjamna dei forskjellane. Difor er det interessant dersom me skulle få Listhaug som statsminister og Solberg som kommunalminister til hausten. Kva kan kommunane då forvente seg? Blir det reversering av eit meir rettferdig og omfordelende inntektssystem, eller kva får me?

Me høyrer veldig lite i denne debatten om kva Høgre og Framstegspartiet vil med Noreg – med kommunane, med samfunnet. Me høyrer stort sett innlegg om prosessar, budsjetteknikk og kritikk, eller beskrivingar av ei tid då eg så vidt var fødd. Eg håpar Høgre og Framstegspartiet kan kome opp og greie ut om kva Kommune-Noreg kan forvente av endringar i inntektssystemet viss

Sylvi Listhaug blir statsminister og Erna Solberg kommunalminister.

Kathrine Kleveland (Sp) [16:37:19]: Høyre er i dag opptatt av at vi skal lytte til kommunene. Det er godt de kommer etter. Jeg må minne Høyre på hva de gjorde da de styrte kommunesektoren. De gikk ut før valget i 2013 og lovet at de ikke skulle slå sammen kommuner og fylkeskommuner ved tvang. Sannheten fikk vi gjennom åtte år med tvangssammenslåinger av både kommuner og fylker.

Nå er de ute i igjen og vil legge ned fylkeskommunen. Det er jeg helt uenig i. Legges fylkeskommunen ned, forutsetter det ifølge Høyre at oppgavene skal løses av «robuste» kommuner, og det betyr vel større og færre kommuner, slik vi har erfart før – altså tvang og sentralisering over en lav sko?

En ting som vi også må minne om, er at hvis fylkeskommunene, som er folkevalgt styrt, forsvinner, blir det mer statlig styring. Det kommer vi nok ikke unna.

I Vestfold er fylkesordføreren klar for å teste ut kun én storkommune. Tap av så mange folkevalgte er tap av kunnskap og engasjement. Det er ikke flaks og tilfældigheter som gjør at vi i Norge lever i et stabilt og trygt demokrati. For Senterpartiet er nærhet til tjenester og beslutninger viktig.

Selv Holmestrand, min hjemkommune, som er minst i folketall i Vestfold, er med sine 27 000 innbyggere tydeligvis ikke stor nok for Høyre. Dette er skremmende for Vestfold og et varsko for resten av landet. Jeg tror nemlig ikke at folk i Hof, Hvarnes eller på Nykirke vil føle seg bedre ivaretatt av en storkommuneadministrasjon plassert i en av de store byene i Vestfold – Tønsberg, Larvik eller Sandefjord.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [16:39:28]: Av omsyn til komande generasjonar og den alvorlege situasjonen for natur og klima må kommunane endre måten dei forvaltar areal og ressursar på framover. Vi må bli meir gjerrige på natur, nytte areala betre og ta meir klimaomsyn. I morgon kjem ein ny rapport frå naturpanelet som vil seie noko om kva slags gjennomgripande samfunnsendringar som må til for at vi skal stanse naturtap og klimaendringar.

Klimaendringane er eit faktum, og med det vil det fylgje fleire ekstreme vêrhendingar med fare for tørke, flaum, snø-, jord- og steinskred i kommunane. I går var 25 vegar stengde på Vestlandet, og kommunane som blei råka av uvêret Hans i 2023, arbeider enno med etterverknadene av flaumen.

For å sikre liv, helse og infrastruktur på ein effektiv måte vil det difor vere svært viktig å setje kommunane i stand til å drive med meir klimaførebyggjande arbeid. Difor meiner eg at det i åra som kjem, må utviklast gode

digitale kartløyisingar som effektive verktøy for betre samfunnsplanlegging, natur- og arealforvaltning og ivaretaking av verdier.

I budsjettet har vi fått inn 100 mill. kr til Klimasats og 100 mill. kr til Natursats over Klima- og miljødepartementet sitt budsjett, og det kjem kommunane og fylkeskommunane til gode. Det same gjeld midlar til energieffektivisering av kommunale bygg – 150 mill. kr. Midlane skal stimulere kommunane til å arbeide med klimakutt, energisparing og arealnøytralitet for å ta betre omsyn til natur, klima og miljø i det kommunale planarbeidet.

Eg er glad for at vi har fått ein budsjettavtale med regjeringa som ikkje inneber store kutt og omprioriteringar, men heller meir pengar til felles velferd, inkludert den velferda som er i å ta godt vare på natur. Eg er glad for at vi har fått inn pengar til enøk for kommunale bygg og til Klimasats og Natursats, som er viktige, positive insitament for kommunar og fylke som vil ta eit større ansvar for klima og natur.

Margret Hagerup (H) [16:42:12]: Uavhengig av kommunegrenser og antall fylkeskommuner er det et faktum at vi føder færre barn og vi stadig blir flere eldre. Det endrer det samfunnet vi er en del av, og politikerne må prioritere hvis vi skal sørge for et bærekraftig velferdssamfunn for kommende generasjoner. Gjør vi ikke det, er det ungene våre som vil rammes av de grepene vi ikke gjør i dag.

Regjeringen skryter av billigere barnehage, men overser at tusenvis av desemberbarn hvert år står uten barnehageplass. I Norge er det fødselsdatoen til barnet som bestemmer om mor eller far kan jobbe eller ikke, og om barnet får mindre tid i barnehagen sammen med jevnaldrende. Regjeringen snakker om skolemat, russegensere, teknologifag og sløydbenker, men de store utfordringene i norsk skole er at elevene ikke lærer seg å lese, skrive og regne. Det er faktisk så dramatisk at i en klasse med 30 elever vil 10 elever slite med å forstå undertekstene i en Netflix-serie. Det at elevene lærer seg å lese, skrive og regne, åpner dørene for all videre læring, og det har direkte konsekvens for hvorvidt elevene fullfører eller ikke.

Mens kunnskapsministeren kaster ut prøveballonger i alle retninger, viser regjeringen manglende evne til å prioritere kvalitet og innhold i skolen. Det er vanskelig å se retningen på regjeringens politikk, annet enn at resultatene går nedover. Fraværet har økt kraftig, men ingen vet hvordan statusen er i grunnskolen. Det skal komme noe, ifølge regjeringen. For mange lærere og rektorer forlater yrket, mens regjeringen senker kravene inn til læreryrket. Norske elever presterer stadig dårligere i flere fag. Regjeringen gjør ingen grep for å tilpasse

undervisningen til den enkelte og sørge for at alle henger med. Det er betegnende at regjeringens største skolesatsing har vært et tilskudd som premierer antall skolebygg framfor kvalitet og innhold, faktisk over en halv million per skole, som kunne blitt brukt til flere lærere, bedre undervisning og tidlig innsats.

Høyre vil ha en skole der elevene lærer det de skal for å lykkes i framtidens arbeidsliv. Vi viser tydelig retning i vårt alternative budsjett:

- Høyre gir desemberbarna barnehageplass.
- Høyre gir familiene økt valgfrihet og mer å rutte med gjennom økt barnetrygd og lavere skatt.
- Høyre styrker laget rundt læreren og eleven og vil ha flere yrkesgrupper inn i skolen.
- Høyre gjeninnfører karriereveier i klasserommet som gjør at lærerne blir værende i skolen.
- Høyre styrker realfagene med en ekstra naturfagstime og flere talentsentre over hele landet.
- Høyre styrker tidlig innsats gjennom tilpasset opplæring slik at flere skal lære seg å lese, skrive og regne skikkelig.

Høyre har i alle budsjetter prioritert kvalitet og kunnskap i skolen. Nå har vi en kunnskapsminister som er god til å mene, helt i utakt med det regjeringen prioriterer. Gode råd er gratis, men regjeringens politikk og manglende prioriteringer betales av deg og meg.

Liv Kari Eskeland (H) [16:45:25]: Det er no eingong slik at alt som handlar om samferdsel, gjerne kjem i vår komité, som er transportkomiteen. Eg tek difor opp eit forhold som ligg til kommunalkomiteen, men som me i transportkomiteen fekk tydelege tilbakemeldingar om i høyringane frå både fylkeskommunane og KS, og eg snakkar her om ferjedrift.

Det som vart teke opp, var problem med mannskapsmangel, beredskapsferjer som ikkje gjekk, underfinansiering av ferjedrift generelt, fulle ferjeavgangar og gjenstående bilar på overfylte kaier. Som for så mykje anna er heller ikkje dette enkle problemstillingar. Det handlar om fylkeskommunal innkjøpskompetanse og uklare krav til nullutslepp for nye ferjeambod, men fremst av alt handlar det om underfinansiering av gratisferjer og ferjedrift til fylkesvegferjer. Det var det som frustrerte fylkeskommunane mest.

Frustrasjonen hos dei reisande som vert ståande att på kaia og ikkje rekk arbeid, eller frå næringslivet som ikkje får varene ut på kontinentet, er òg stor. Då hjelper det lite med gratis ferje når ferja ikkje går, eller du ikkje kjem med. For dei reisande er det faktisk viktigast å ha eit tilbod som fungerer. Ein kan snakka om at dei fastbuande sparar nokre kroner, men det vert fort ein krevjande sak når fisken ikkje når kontinentet til den tida som er lova. Då fyk tusenlappane fort.

Det var difor me i transportkomiteen bad om ei evaluering av følgene av innføring av gratisferjer, for å sjå om me kunne gjera noko betre. Dessverre opplevde me at regjeringa var fullstendig uinteressert i det. Dei lukka auga for å ta tak i det kaoset som dei no har etterlate seg, og dei ber fylkeskommunane rydda opp. Dette opplever me ikkje som greitt. Me skulle i det minste ønska at dei hadde eit ønske om å lytta og forbetra situasjonen.

På tampen har eg òg lyst til å nemna hurtigbåtane, sidan me no er innom sjøfart. Me står framfor mange kontraktar som skal setjast på hurtigbåt. Bransjen sjølv hadde forventa nullutsleppskrav og meiner at dei har løysingane, men regjeringa har skote kravet ut i det blå. Igjen opplever me vingling, rådløyse og lite forståing for dei aktørane som har lagt ned store ressursar i den tru at kravet skulle koma i 2025. Det same gjeld for fylkeskommunane, som har måtta trø vatnet i eit par år, utan avklaring på kva ein skal leggja inn i anbodsdokumenta.

Føreseielege vilkår er det einaste bransjen ber om, og det handlar om respekt for næringslivet sine ressursar.

Per-Willy Amundsen (FrP) [16:48:32]: Fremskrittspartiets alternative budsjett viser retning for å få en mer moderne offentlig sektor – en offentlig sektor som ikke kan være alt for alle, men som prioriterer det som er viktigst, og ikke minst sørger for at vi ikke kaster bort penger på byråkrati, unødige forvaltning, dobbeltarbeid, departementer, direktorater, etater og tilsyn. Det er i det hele tatt en veldig omfattende offentlig sektor. Da må vi effektivisere. Da må vi avbyråkratisere. Da må vi avregulere, effektivisere og strømlinjeforme oss.

Det er det som er problemet. Det at vi viser den retningen, er åpenbart i stand til å provosere mange, for status quo er jo så behagelig, men vi står altså i en del utfordringer som ikke kan løses uten at vi tar innover oss at dagens organisering av offentlig sektor ikke er holdbar på lang sikt. Det er et hinder for etablering av nye næringer. Det er et hinder for etablering av nye arbeidsplasser – gjerne ute i distriktene. Eksempelet er mineralnæringen, hvor man kan bruke 20 år på å få på plass gruvedrift, og enden på visa er at det blir solgt til en utlending fordi nordmenn ikke er villige til å stille med kapital.

Det handler om tungt byråkrati som står i veien, og dobbelstyring, dobbelt opp på ulike nivå. Der gjør vi det grepet. Vi viser retning med å legge ned fylkeskommunen, viser mulighetene som ligger i det, fordeler oppgavene. Oppgavene skal løses. Vi skal fremdeles ha disse veiene, vi skal fremdeles ha en videregående skole, vi skal fremdeles ha en tannhelse, og vi skal sørge for kollektivtransport, men vi trenger ikke å fordele det over tre nivå.

Effektivisering: Folk der ute betaler mye skatt, og man forventer at de skattepengene forvaltes godt. Frem-

skrittspartiet foreslår det i sitt alternative budsjett. Vi viser retning. Vi viser vei. Vi viser mulighetene som ligger der for å få en bedre offentlig sektor som prioriterer tjenester, ikke byråkrati, og som er villig til også å reise de store, tunge debattene, som er helt nødvendige. Ny teknologi og de mulighetene som ligger der, må vi ta på alvor, og da kan vi ikke fortsette som om status quo er det eneste riktige.

Statsråd Erling Sande [16:51:44]: Eg har nokre få moment mot slutten av debatten her. Både Høgre og Venstre har gjennom debatten eit par gonger blitt utfordra på distriktspolitikken. Eg har berre lyst til å gjenta den utfordringa, for det er kjemisk fritt for distriktspolitiske tiltak i Høgre og Venstre sine forslag. Vi har frå regjeringa si side peika på ei rekkje gode distriktspolitiske tiltak, og vi følgjer det opp gjennom satsingar og pengar.

Det kan vere lov å ha andre syn på korleis distriktspolitikken skal utformast, men gjennom denne perioden har Høgre sitt svar ofte vore at vi ikkje skal ha nokon sånn spesiell politikk for nokon område i landet vårt. Likevel oppfattar eg at vi når vi snakkar om storbyane, er forholdsvis einige alle i hop om at storbyane har nokre utfordringar, som vi løysar gjennom spesielle verkemiddel, som byvekstavtalar, områdesatsingar o.l., der vi frå fellesskapet si side går inn og satsar ekstra på område der vi ser det er nødvendig.

Eg har berre lyst til å utfordre partiet Høgre igjen – sidan partiet Venstre no ser ut til å vere relativt fråverande – på kva meininga til Høgre eigentleg er om dette. Meiner ein framleis at det ikkje er behov for nokon distriktspolitikk, og er ein dimed òg imot differensiert arbeidsgjevaravgift? Det må eg spørje om, for i finansdebatten oppstod det uklarheit kring kva Høgre meinte om differensiert arbeidsgjevaravgift. Viss Høgre også er imot det tiltaket, er det veldig interessant å få bringa på det reine.

Så to ord om gratis ferje: Viss representanten Eske land hadde hatt rett i sine påstandar om at det store problemet med gratis ferje er at det står igjen bilar over heile landet og næringslivet ikkje kjem ut med varene sine, hadde jo heile kysten vore mot gratis ferje, men det er dei ikkje. Dei er veldig for gratis ferje. Dei som har gratis ferje eller no har nytte av reduserte ferjeprisar, vil behalde det. Dei ønskjer å fortsetje med desse ordningane fordi dei ser at det tek ned kostnadene for dei, anten det er privatpersonar eller næringsliv langs kysten. Det har vore nokre eksempel på fulle ferjer, anten grunna mannskapsmangel eller fordi kapasiteten ikkje har teke unna, men dei aller fleste ferjeavgangane har ikkje dei problema. Det er ikkje det ein får inntrykk av når ein høyrer Høgres innlegg.

Til slutt inntektssystemet: Gjennom inntektssystemet omfordeler vi midlar. Eg skjønar at Høgre har varsla at dei også er kritiske til inntektssystemet. Det har dei gjort i fleire rundar. Poenget er at viss Høgres forslag hadde gått gjennom, hadde mange kommunar stått i ein endå meir krevjande situasjon inn i 2025 enn dei gjer no. Dei fleste kommunar – også Høgre-kommunar – er glade for at vi gjer viktige endringar i inntektssystemet til kommunane.

Presidenten [16:54:50]: Representanten Lene Vågslid har hatt ordet to ganger tidlegare i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lene Vågslid (A) [16:55:00]: Det er to ting eg har lyst til å kommentere. Margret Hagerup fekk meg eigentleg til å ta ordet, for eg er så lei av at partiet Høgre latterleggjer sløydbenkar i skulen. Det er eit utruleg gamaldags læringssyn å meine at det skulle stå i ei eller anna form for kontrast til satsing på lesing og skrivning i skulen. Det var Høgre i regjering som gjorde skulen teoritung. Læringsresultata byrja å gå ned under førre regjering. Eg er stolt av at Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV satsar på ein praktisk skule og meir respekt for læraren og sørgjer for mindre skjerm i klasserommet.

Heilt til slutt, når det gjeld ferjer: Det er veldig rart. Det er veldig få som ville ha føreslått at viss det var lang, lang kø på ein trikk i Oslo, så skulle me setje opp prisen på trikken. Då er det heller nødvendig å diskutere kapasitet. Skjelstad nemnde Ytterøyferja før i dag. Det er ei ferje som kjem til å få betre kapasitet snart. Gratis ferje er god distriktspolitikk, og så må me heller diskutere kapasitet, slik at fleire kjem med på ferja.

Mudassar Kapur (H) [16:56:22]: Dette blir den siste budsjettdebatten for kommunalkomiteen, i hvert fall om man ser på budsjetter med helårseffekt. Det vil jo etter hvert bli en egen debatt om revidert budsjett, men dette er den siste normale budsjettdebatten.

På et visst plan er det forståelse hos meg for den opptreden jeg ser fra både regjeringspartiene og statsråden i dag. Jeg skjønner at de er fornærmet og ikke minst misfornøyd med at deres politikk anses som både irrelevant og ganske så uinteressant i den tiden vi lever i – og ikke minst veldig lite treffsikker. Når vi i opposisjonen da påpeker manglene ved det man har lagt fram, at man legger fram et kommuneopplegg som ikke møter utfordringene Kommune-Norge står overfor i årene som kommer, blir det sett på som at Høyre ikke forstår hva dette dreier seg om, og ikke tar stilling til det som ligger på bordet. Jo, det gjør vi. Vi har fremmet en rekke forslag, og Arbeiderpartiet og Senterpartiet kommer til å stemme ned disse forslagene senere i dag. Hver gang kunne man jo tenkt gjennom om dette var noe som

kunne bidratt til et bedre opplegg ute i Kommune-Norge, f.eks. med tanke på hvordan man skal møte levekårsutfordringer, hvordan man kan hjelpe med hovedstadens særutfordringer på en annen måte, og hvordan man kan lage en overgangsordning for endringer i inntektssystemet som gjør det mer skånsomt for dem det gjelder. Men alt dette stemmer man jo nei til.

Regjeringen har, som jeg har sagt tidligere, i denne sammenheng rett og slett levert en spektakulært dårlig demonstrasjon av hvordan man legger fram budsjetter. Jeg skjønner at man ikke har lyst til å høre om det, men det er nå engang slik at når en regjering som på en mandag legger fram et statsbudsjett som man mener skal være det beste og mest treffsikre for Kommune-Norge, kort tid etterpå må kalle inn til krisemøter og skal prøve å overbevise alle andre om at dette visste man ikke noe om, dette var nyheter for dem, da innehar man en ganske høy grad av inkompetanse på feltet. Man har ikke greid å lese seg fram til det som har foregått ute i Kommune-Norge, og man har ikke engang giddet å høre på hva Kommune-Norge, fylkene og KS har prøvd å si over tid. Så ønsker man mye kred og skryt for å ha levert krisepakker for å ordne opp i en krise man selv har skapt. Dette holder ikke for Kommune-Norge, og det hjelper heller ikke å peke på alle andre når skjerpingsbehovet ligger hos en selv.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [16:59:27]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [16:59:41]: Grunnen til at eg tek ordet igjen, er at eg har ein liten forsvarstale for eit grått byråkrati i kommunar og fylke. Det blir teikna eit bilde av at byråkratiet eser ut i kommunar og fylke, og det stemmer ikkje. KS har sett på det, og det har ikkje vore nokon vekst på meir enn 1,7 pst. dei siste åtte åra, sjølv om regionreforma gav fylkeskommunen nye oppgåver.

Eg tenkjer at befolkninga treng ein plass å vende seg til når lover kanskje blir brotne. Når eldre kanskje ikkje får den pleia dei treng, treng vi ein statsforvaltar som har eit ansvar for å følge opp lovene vi har vedteke her på Stortinget.

Liv Kari Eskeland (H) [17:00:52]: Statsråden etterlyste korleis Høgre tenkjer distriktpolitikk. Først og fremst tenkjer me det no er viktig at me let bedriftene behalda dei inntektene dei har, og ikkje pålegg dei skattar og avgifter herifrå og inn i æva, slik at dei ikkje kan greia den omstillinga dei står føre. Å skapa dei arbeids-

plassane for Distrikts-Noreg – det er Høgres distriktpolitikk.

På vårt område kan eg nemna at me har 500 000 kr meir til vedlikehald og drift av fylkesvegar. Det er òg det fylkeskommunane etterspør. Dei treng gode fylkesvegar – folk må koma seg til og frå.

Me er opptekne av å byggja landet saman. Difor har me endå fleire prosjekt enn det regjeringa har. Det la me òg vekt på i Nasjonal transportplan då me kom med våre innspel til den.

Representanten Vågslid var oppteken av trikkane i Oslo. Me ville ikkje ha auka prisane der viss det var lange køar. Representanten Vågslid og denne regjeringa har heller ikkje lagt ei krone på bordet for å bidra til meir kapasitet på ferjene. Det er det som frustrerer. Når ein heller ikkje ønskjer å høyra på evalueringane frå gratisferjedrifta, er det trist.

Erlend Svardal Bøe (H) [17:02:52]: Jeg kjente at jeg ble litt fyrt opp da jeg hørte statsråden snakke om distriktpolitikk. En må huske på at det var en Høyre-ledet regjering som innførte bl.a. tiltakssonen på 1990-tallet, som en har videreført, og som vi styrket da vi satt i regjering, f.eks. med nedskrivning av studielån, også til lærere, som vi forsterket.

Det er jo sånn at den viktigste forutsetningen for at det bor folk i distriktene, er at folk har en arbeidsplass å gå til, og det er klart at når en øker skattene så kraftig som denne regjeringen har gjort, blir det utfordringer med å skape arbeidsplasser ute i distriktene. Støre-regjeringens politikk har handlet om å ta mer av den lokale verdiskapingen som skjer i distriktene, sende den til Finansdepartementet i Oslo og kalle det for omfordeling etterpå og sende noen småtiltak tilbake igjen. Det som er Høyres politikk, er at lokal verdiskaping skal bli igjen lokalt for å bidra til mer lokal utvikling. Det er grunnen til at vi går inn for å sørge for at vi får vekk formuesskatten på arbeidende kapital. Det er også sånn at det å ta ned formuesskatten på arbeidende kapital er viktigere i distriktene enn i byene, for det er mer privat eierskap ute i distriktene enn det f.eks. er i de store byene.

Når det gjelder samferdselspolitikken, var det Høyre i regjering som tredoblet samferdselsbudsjettet. Det var vi som innførte den første statlige tilskuddsordningen for vedlikehold av fylkesveier for å rydde opp i det som Senterpartiet gjorde i 2009, da en overførte 20 000 km riksvei til fylkesvei uten at det fulgte med penger, noe som gjør at det i dag er store utfordringer med vedlikehold av fylkesveiene. Det er også Høyre som i sitt alternative budsjett legger inn en halv milliard kroner mer til vedlikehold av fylkesveiene.

Jeg må nevne noe fra mitt område også. I helsepolitikken ser vi at noe av det første Støre-regjeringen gjorde,

var å kutte tilskuddsordningen for å bygge flere trygghetsboliger for eldre ute i kommunene, som skulle rigge dem for mye av den utfordringen som vil være der framover. Det er på Senterpartiets vakt at det nå legges ned en rekke distriktpspsykiatriske sentre i hele landet vårt. Det er også på Senterpartiets vakt at en bygger ned de private helseaktørene, som er de viktigste aktørene som vil levere spesialiserte helsetjenester ute i distriktene.

Det å snakke om distriktpolitikken og være så høy og mørk på det tror jeg en skal være litt forsiktig med. På meningsmålingene om dagen ser det ikke akkurat ut som velgerne strømmer til Senterpartiets distriktpolitikk.

Jeg vil si en siste ting. En kan godt snakke om hva som skal være gratis og subsidiert, men da skal en lytte til en mor fra Båtsfjord som sa det veldig fint til meg: Det er veldig fint med gratis barnehage, men hvis kvaliteten i den barnehagen er dårlig, hjelper det ikke veldig mye. Distriktpolitikk handler om mer enn hva som skal være gratis eller subsidiert. Det handler om å skape gode lokalsamfunn, og da er arbeidsplassene den viktigste grunnen i distriktpolitikken.

Heidi Greni (Sp) [17:06:10]: Selv om det er mange Høyre-representanter som har vært på talerstolen her i det siste, er jeg akkurat like klok på hva som er Høyres politikk. Det er kun snakk om hva som er galt med regjeringens politikk, og ingen vil synliggjøre verken hva Høyre mener om inntektssystemet, hvilke grep Høyre har tenkt å gjøre i distriktpolitikken, eller hva vi kan forvente hvis de skulle komme i regjering til høsten og Erna Solberg f.eks. ble kommunalminister igjen.

De klager på at det er den dårligste kommuneøkonomien på 15 år, og ja, det er krevende i kommunene, ingen tvil om det, men hadde det blitt mye enklere for kommunene hvis de hadde hatt Høyres budsjett, som er 4 mrd. kr mindre? Det sliter jeg vanvittig med å skjønne.

Når det gjelder inntektssystemet, fikk vi mye kjeft fra Høyre i fjor for at det ikke var lagt fram noe året før, for det lå jo, som Høyre sa, en utredning til grunn fra inntektssystemutvalget. Det var ferdig utredet, og nå måtte vi komme med et opplegg. Så kom vi med et nytt inntektssystem, og Høyre tør ikke å si noe om hva de mener om det, bortsett fra at det selvsagt er helt forferdelig og grusomt og ikke løser oppgavene i kommunene. Jeg synes Høyre skulle være såpass ærlige at de går på talerstolen og forteller om det er Drammen som har fått for mye, eller om det er Bærum som har tapt for mye. Hva er det som er galt med inntektssystemet? Skal vi ha en større inntektsutjevning, eller skal vi ha en mindre inntektsutjevning hvis Høyre klarer å få reversert det inntektssystemet?

Det ble til og med kritisert at vi ikke har en overgangsordning for dem som er hardest rammet. Det er jo

på plass. Det er på plass en ordning for de kommunene som er hardest rammet. De får et maksimumsnedtrekk det første året, og det er ingen av de kommunene som kommer til å slite i det hele tatt med å få budsjettene sine til å gå i hop.

Det ble også sagt at vi ikke gidder å lese oss opp, og at vi for lenge siden burde ha sett hva det var som kom. Representanten Kapur var også til stede på høringen om kommuneproposisjonen, der KS var til stede og var veldig tydelige på at de syntes dette var et godt opplegg for kommunene. KS, kommunene selv, har ikke sett hva det var som kom til å treffe dem. Det er ganske uforståelig at det skal forventes at regjeringen da skulle skjønne det.

Til slutt: Det ble sagt at arbeidsplasser er den største knappheten i distriktskommuner. Nei, det er fem år siden arbeidsplasser var den største knappheten i distriktskommunene. I dag er det kompetanse, folk og det å få folk til å flytte dit som er den største utfordringen, og det er det våre distriktpolitiske virkemidler vil føre til at vi løser.

Margret Hagerup (H) [17:09:23]: Jeg registrerer at det ikke bare er Høyre som skulle ønske at vi hadde hatt en kommunalminister fra Høyre. Jeg sa i mitt innlegg at vi føder færre barn og blir flere eldre, og jeg kom opp her på invitasjon fra Lene Vågslid.

Regjeringen sliter litt med å bestemme seg for hvor mye en skal blande seg inn i skolepolitikken. Innlandet er et godt eksempel på det når en har debattert skolestruktur. Der er en litt uenig om i hvor stor grad en skal blande seg inn i det. En har valgt å gi over 500 000 kr per skole, sånn at skoler som legges ned i kommuner som gjør gode valg for framtiden, straffes med at en tar vekk midler.

Det er lett å gå opp og si at en representant harseleerer med ting, men det jeg sa da jeg sto på talerstolen, var jo at regjeringen snakker om skolemat, russegensere, teknologifag og sløydbenker, mens de store utfordringene i norsk skole er at elevene ikke lærer seg å lese, skrive og regne. Det betyr ikke at mat på skolen ikke er viktig, det betyr ikke at sløydbenker på skolen ikke er viktig, men det betyr at vi må si at de store utfordringene i skolen i dag er at elevene ikke lærer seg å lese, skrive og regne. Hvilke virkemidler har regjeringen iverksatt for å ivareta dette? De har ikke gjort noen ting.

Det ble nylig nedstemt å innføre en plikt til å gi intensivopplæring. De pengene som går til hver skole, kunne blitt brukt til tidlig innsats. Regjeringen har satt ned en strategi for lesing, og i en undersøkelse der sier 45 pst. av lærerne på 5. trinn om elever som ikke klarer å lese skikkelig, at de håper at dette ordner seg med modning, så de venter og ser. Hvorfor setter ikke regjeringen inn tidlig og målrettet innsats for elever som ikke kan le-

se, skrive og regne? Hvorfor snakker regjeringen om å styrke laget rundt læreren og eleven uten at en innfører nye yrkesgrupper i sitt budsjett? Hvorfor snakker en om viktigheten av lærere, når en ser at lærere i matematikk, norsk og engelsk som har tatt karriereveier, sier at de endrer sin undervisning sånn at den blir mer praktisk og utforskende, også innenfor lesing, skriving og regning? Hvorfor styrker ikke regjeringen en tidlig innsats?

Jeg vil også si at da Trond Giske og Arbeiderpartiet i 2016 ville ha iPader til alle elever, var Høyre imot det, for vi ville ikke bruke så mye penger på at alle skulle ha en iPad. Vi mente at det skulle brukes på å investere i tidlig innsats og i lærerne. Det er ennå det viktigste for oss, for det er ikke det enkelte læremiddel i skolen som skal sørge for at elevene lærer seg å lese, skrive og regne. Det er at lærerne gjør den jobben de er satt til å gjøre i klasserommet, og at de får den hjelpen de trenger for å gjøre den jobben. Det løses ikke ved å snakke om skolemat og sløydbenker og alle andre ting. Da må vi prioritere det viktigste først, og det gjør Høyre.

Presidenten [17:12:19]: Representanten Mudassar Kapur har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Mudassar Kapur (H) [17:12:33]: Flere talere fra regjeringspartiene, også statsråden, har hatt lyst til å dele med oss i salen at de synes det er litt vanskelig å forstå det opposisjonen legger fram, og ikke klarer å bli helt klok på det. Jeg tenker at når jeg går inn i salen, er det ikke et selvstendig poeng eller en ambisjon for meg å øke klokhetsnivået hos regjeringspartiene. Det er et ansvar de har selv. Jeg tenker at de som trenger å forstå hva vi legger fram, altså norske kommuner og innbyggere, henger godt med.

Så var det dette med distriktspolitikk. Jeg må jo si at en regjering som har levert en så næringsfiendtlig politikk som det denne regjeringen har gjort, som eksplisitt går inn og rett og slett gjør tydelig forskjell på norske verdiskapere – de som skaper norske arbeidsplasser – og utenlandske eiere, og som øker skattene og byrden der ute og derigjennom går måletrettet til angrep på norske arbeidsplasser, ikke skal snakke høyt om distriktspolitikk.

Presidenten [17:13:41]: Representanten Per-Willy Amundsen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [17:13:49]: Jeg vil bare korrigere en åpenbar feil som ble fremsatt av representanten Greni da hun hevdet at det ikke har vært dårligere kommuneøkonomi på 15 år. Det har det. Det er 37 år siden det var like dårlig kommuneøkonomi, og det er

det altså KS som slår fast. Det kan sies at daværende statsminister Gro Harlem Brundtland i hvert fall kan unnskylde seg med at det var børskrakk den gangen.

Beskriv situasjonen, så kan vi gjerne diskutere inntektssystemet, men jeg synes det blir litt lettvent og lettbeint, for hvor godt inntektssystemet er, er avhengig av hvilken kommune man spør. Fremskrittspartiet er i hvert fall ikke opptatt av å ta en omkamp om det inntektssystemet vi har i dag, men vi må ta inn over oss at ikke alle kommuner er like fornøyd med de endringene som er gjort. Det er også sånn at mye av det som ligger i inntektssystemet, er objektive forhold som handler om kostnadsnøkler.

Presidenten [17:14:49]: Fleire har ikkje bedt om ordet til del 1, og me går då over til del 2. Det er budsjettkapittel under Justis- og beredskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet: innvandring og integrering.

Lene Vågslid (A) [17:15:16] (leiar i komiteen): Takk til kommunal- og forvaltingskomiteen også for arbeidet med denne delen av budsjettet.

Sidan februar 2022 har Noreg teke imot nesten 90 000 ukrainarar. Aldri før har me teke imot så mange flyktningar på så kort tid. Til samanlikning tok Noreg imot litt over 31 000 under førre migrasjonskrise, i 2015. Det set det litt i perspektiv, meiner eg. Eg vil gje både justisministeren og arbeids- og inkluderingsministeren ros for den kontrollen Noreg har hatt, og for at ein jamleg har kome til Stortinget ved behov for endringar og nødvendige tilpassingar til den situasjonen me finn oss i. Eg vil òg takke alle landets kommunar, frivillige organisasjonar, arbeidsgjevarar og tilsette i mottak og utlendingsforvaltinga for den viktige og gode jobben som blir gjort kvar einaste dag.

Innvandringstakten har betydning for evna til å integrere dei som kjem hit, på ein god måte. Om me over tid tek imot fleire enn me klarer å integrere, kan det gå ut over tillit og samhald i samfunnet. Arbeidarpartiet har difor alltid vore oppteke av å føre ein kontrollert og berekraftig innvandringspolitikk. Me skal ta ansvaret vårt for menneske på flukt, samtidig som me må bevare velferdsstaten og sikre god integrering.

Dei høge innkomstane som følgje av krigen i Ukraina har vist korleis kapasiteten i mottaksapparatet og kommunale tenester kan bli utfordra over tid. Det har difor vore heilt rett av regjeringa å ta grep for å få innkomstane ned på eit meir berekraftig nivå, inkludert innstrammingar i ordningar som kan gjere Noreg meir attraktivt enn naboland. La det ikkje vere nokon tvil: Noreg skal framleis vere ei trygg hamn for ukrainarar som har behov for beskyttelse. Noreg bidreg òg sterkt

gjennom Nansen-programmet med meir sivil, militær og finansiell støtte, som heile Stortinget er einig om.

Noreg kan ikkje aleine løyse dei store utfordringane knytte til migrasjon. Dei fleste asylsøkjalar som kjem til Noreg, har kome hit via eit anna europeisk land. Sjølv om me har god kontroll innanfor norske grenser, betyr det lite dersom land langs Europas yttergrense ikkje har det. Arbeidarpartiet meiner at Noreg er tent med auka europeisk samarbeid på migrasjonsområdet. EUs nye migrasjonspakt har ført landa nokre viktige, store skritt i rett retning, og det blir òg arbeidd med fleire nye initiativ på europeisk nivå. Arbeidarpartiet ynskjer at Noreg skal vere tett kopla på her og vere ein bidragsytar for å utvikle det europeiske migrasjonssamarbeidet.

I integreringspolitikken handlar det om både å stille krav og å stille opp. Integreringspolitikken må ha som mål å få fleire i arbeid, byggje sterke fellesskap, fremje likestilling og kjempe mot negativ sosial kontroll. Alle må møtast med dei same forventningane og moglegheitene uavhengig av kvar ein kjem ifrå.

Dette budsjettet og forliket med SV prioriterer tydelege grep for å styrkje integreringa og få fleire med innvandrarbakgrunn raskare i jobb: meir støtte til frivillige organisasjonar som driv integreringsarbeid, styrking av Jobbsjansen for å hjelpe fleire innvandrar kvinner ut i jobb, arbeidsretta tiltak i Nav, kutt i barnehageprisen, styrking av områdesatsingane og tilskot til fleire tilsette og pedagogar i barnehagar i levekårsutsette område, for å nemne noko.

Ein kontrollert og berekraftig innvandringspolitikk gjev det beste grunnlaget for å styrkje innsatsen i integreringspolitikken framover. Slik kan me få fleire ut i arbeid eller utdanning, sikre velferda og førebyggje kriminalitet.

Presidenten [17:19:06]: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [17:19:21]: Jeg tror vi alle har en felles interesse i at våre kommuner lykkes med å både bosette og ikke minst integrere folk med innvandrerbakgrunn. Vi har vært på en del felles komitéreiser sammen, og vi har sett at flere kommuner tar opp bekymringen knyttet til at folk som har bodd i en annen kommune over mange år, flytter til kanskje litt mer sentrale kommuner. Dermed blir de kommunene som får denne tilflyttingen, egentlig en vekstkommune, sånn sett, men den demografiske endringen som de da går igjennom, er høyst ufrivillig fordi det legger et stort press på tjenestetilbudet. Vi har prøvd å invitere til en dialog der man kan se på nye løsninger for å styrke økonomien i disse kommunene og særlig arbeidet med å møte levekårsutfordringer. Vil Arbeiderpartiet være med på en slik dialog?

Lene Vågslid (A) [17:20:25]: Den dialogen meiner eg er kjempeviktig. Me hadde ein diskusjon rundt inntektssystemet i den førre debatten, og eit av dei nye grepa er at ein vektar opp levekårsutfordringar i inntektssystemet.

Representanten har heilt rett i at me har vore på komitéreiser, og det er jo enkelte delar av landet som har større utfordringar enn andre. Eg skal ærleg innrømme at det å ha et heilt klart svar på korleis me gjer det, vil eg ikkje vere bastant på. Eg er glad for at representanten inviterer til ein tverrpolitisk dialog om det, for det er klart det er ei utfordring for dei kommunane som opplever eit stort press. Samtidig trur eg me må sjå på kva me kan gjere betre dei fyrste fem åra ein er busett i ein kommune. Her har regjeringa ei rekkje tiltak i dagens budsjett, der me styrkjer integreringsarbeidet, me styrkjer frivillige organisasjonar på integreringsfeltet, me styrkjer arbeidet med mangfaldsrådgjevarar – lista er lang. Eg har framleis veldig tru på at me frå Stortinget si side, men òg kommunane sjølve, sikkert kan gjere endå meir for å halde på dei dei har i eigen kommune.

Mudassar Kapur (H) [17:21:31]: Vi hadde en ganske skarp debatt i forrige runde om inntektssystemet, og selv om jeg nå kommer til å nevne noen av de tingene på nytt, trenger det ikke å leses inn i forrige debatt. Når jeg nå trekker fram f.eks. dette med å se på levekårsutfordringer, vekstkommuneutfordringer og også hovedstadstilskudd, gjør jeg det ganske bevisst under paraplyen for nye måter å hjelpe kommunene med å løse disse utfordringene på. Selv om Arbeiderpartiet nå kommer til å stemme ned de forslagene – og jeg understreker at debatten var i forrige runde, men de er også ganske relevante i et integreringsperspektiv – håper jeg at Arbeiderpartiet likevel kan være med på at det å se på disse elementene over tid framover – ikke nødvendigvis i votingen etterpå – kan være fruktbart. Jeg håper vi kunne fått en viss form for positiv «recognition» på det, hvis jeg skal bruke et nytt norsk uttrykk.

Lene Vågslid (A) [17:22:34]: Eit av grepa me gjer i dette budsjettet, er å styrkje arbeidet med områdesatsingane. Det er noko eg opplever det er ganske stor tverrpolitisk interesse for, og at det er viktig. I Telemark, i Skien, har vi f.eks. fått ei områdesatsing i bydel Gulset. Det betyr enormt mykje. Eg meiner det budsjettet som er lagt fram her, gjer viktige grep både på integreringsfeltet og på levekår, som me diskuterte i stad. Ein annan del av debatten me hadde i stad, handla om bustadpolitikken, og det er òg veldig relevant.

Me er absolutt med på å ha ein tverrpolitisk dialog om levekår vidare.

Erlend Wiborg (FrP) [17:23:20]: Jeg ber om et klart ja- eller nei-svar fra representanten Vågslid. Mener Arbeiderpartiet at innvandrings- og integreringspolitikken Norge har ført, har vært vellykket – ja eller nei?

Lene Vågslid (A) [17:23:33]: Innvandringspolitikken i Norge handlar om mottak av innvandrere, men òg om korleis me driv integreringsarbeid. Framstegspartiet har ein tendens til å ville forenkle denne delen av politikken, noko spørsmålet til representanten berre understrekar. Innvandring har ført med seg mangfald i Norge, men innvandring har òg ført med seg utfordringar. Den som ikkje klarer å sjå begge delar, meiner eg har eit veldig trongt syn, både på samfunnet og på korleis me har det i Norge. Det eg trur representanten og eg er einige om, er at me må ta på alvor dei utfordringane me kan sjå knytte til innvandring, anten me snakkar om utfordringar knytte til overrepresentasjon på ein del kriminalitetsstatistikkar, eller at me må ta tak i levekårsutfordringar. Eg vil generelt åtvare mot ei forenkling av denne debatten, som representanten Wiborg her legg opp til.

Presidenten [17:24:26]: Replikordskiftet er då avslutta.

Mari Holm Lønseth (H) [17:24:45]: Europa opplever nå den største flyktningkrisen siden annen verdenskrig, og globalt er det nærme 120 millionar menneske på flukt. De fleste av dem er internt fordrevne. Krigen i Ukraina og mer uro flere steder i verden tvinger millionar av menneske til å forlate hjemmet sitt. Det er helt klart at vi i Norge har et ansvar for å bidra til å hjelpe dem som er på flukt. Det skal vi gjøre ved å ta imot flyktninger i Norge, men vårt viktigste bidrag er – og slik må det være – hjelp i nærområdene.

Krigen i Ukraina har ført til at Norge har tatt imot svært mange flyktninger de siste årene. Ukraina kjemper en frihetskamp som er viktig for resten av Europa, også for Norge. Så langt har over 88 000 ukrainere søkt om midlertidig kollektiv beskyttelse. Vi skal stille opp ved å ta imot flyktninger, men det er også viktig at vi får til en jevnere fordeling mellom de ulike landene i Norden. Det er veldig vanskelig å se når situasjonen i Ukraina skal bli bedre, og UDIs anslag viser at antallet flyktninger fra Ukraina vil være høyt også i 2025. Deres melomscenarion er 10 000–25 000.

På toppen av det vet vi at migrasjonspresset mot Europas yttergrenser øker. Det kommer altså på toppen av den flyktningstrømmen vi allerede står i. Norge må være mer forberedt på at det kan komme en ny flyktningkrisa på toppen av den vi allerede står i. Mange andre land i Europa har gjort eller varslet at de kommer til å gjøre innstramminger i sin innvandringspolitikk. Det bør vi også

være våkne for og sørge for at Norge gjør det samme. Norge skal ikke ende opp med å være et land som er mer attraktivt å velge enn våre naboland. Da risikerer vi å bli annerledeslandet, slik Sverige var i forrige flyktningkrisa.

Vi er nødt til å sørge for at innvandringen til Norge er kontrollert og bærekraftig. Vi kan ikke ta imot flere i Norge enn vi klarer å integrere på en god måte. Derfor har Høyre det siste året tatt til orde for flere innstramminger, men det har foreløpig ikke vært vist noen stor interesse fra regjeringen for å møtekomme det og innføre konkrete og virkningsfulle innstramminger.

Etter forrige flyktningkrisa ble det tatt veldig mange grep for å gjøre Norge bedre forberedt på en eventuell ny flyktningkrisa, det å være rustet til å håndtere store ankomster og for å begrense innvandringen. Vi etablerte ankomstsenteret på Råde, styrket ID-kontrollen og oppdaterte beredskapsplanene. Det arbeidet er nødt til å fortsette. Vi er nødt til å forberede oss på at det kan komme flere, samtidig som vi opprettholder en effektiv og rettferdig behandling av asylsøknadene.

Det er en del piler som peker i riktig retning når det gjelder integrering, men vi har fortsatt en del utfordringer. Vi vet at arbeidsdeltakelsen blant innvandrere er lavere enn i befolkningen ellers. Det gjelder særlig kvinner som har kommet til Norge – de står enda lenger unna arbeidslivet. Rapporter viser også at antallet som melder om negativ sosial kontroll, øker.

I Høyres alternative budsjett for 2025 er det foreslått over en kvart milliard til integreringstiltak som skal hjelpe kommunene med å bosette flyktninger, få flere ut i arbeid og bekjempe negativ sosial kontroll. Det skal vi gjøre bl.a. gjennom å øke antallet mangfoldsrådgivere og antallet plasser i Jobbsjansen, styrke botilbudet for personer over 18 år som er utsatt for negativ sosial kontroll, og gjeninnføre tilskuddet for utleieboliger.

Vi er nødt til å stille tydelige krav og forventninger til den enkelte som skal integreres i Norge. Folk er nødt til å komme seg ut i jobb, og folk er nødt til å lære seg norsk. Vi forventer at de som kommer til Norge, har en grunnleggende respekt for de grunnleggende norske verdiene. Vi skal stille opp med gode ordninger og muligheter for å komme seg ut i jobb og for å lære seg norsk, men den viktigste personen i arbeidet med å lykkes med integreringen vil være den enkelte innvandrerselv.

Presidenten [17:29:06]: Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [17:29:23]: Dette er den siste ordinære budsjettdebatten før stortingsvalet i 2025.

No er Framstegspartiet store på meningsmålingane og er vel ein føretrekt samarbeidspartnar for Høyre. Framstegspartiet foreslår i sitt alternative statsbudsjett å kutte 5 mrd. kr i integreringstilskot til neste år, og med den situasjonen me har i kommunane no, der me fram-

leis skal busetje ganske mange, bl.a. flyktningar frå Ukraina, vil det få nokre alvorlege konsekvensar for kommunane og det store ansvaret dei har i integreringsarbeidet.

Mitt spørsmål til Høgre er: Kan Høgre avklare alle-reie no om ein slik type politikk, med eit så enormt stort kutt i integreringstilskot som Framstegspartiet legg opp til, er noko som Høgre vil diskutere med Framstegspartiet, eller er det noko dei kan avvise no?

Mari Holm Lønseth (H) [17:30:17]: Fremskrittspartiet er nesten nødt til å svare for sitt eget forslag til alternativt budsjett. Det jeg er helt enig med Fremskrittspartiet i, er at det er et stort behov for innstramminger på innvandringsfeltet i Norge, noe som kan føre til at vi får færre som kommer hit. Da vil kostnadene knyttet til innvandring gå ned. Det er viktig å ta inn over seg at det er store utfordringer for norske kommuner nå med å ta imot de mange flyktningene som kommer. Man sliter også med å bosette så mange som man blir bedt om, delvis fordi regjeringen f.eks. kutter tilskuddet til utleieboliger. Men det er altså behov for at vi bidrar til å få ned ankomstene, og da ville vi også fått ned kostnadene. Jeg er helt sikker på at vi og Fremskrittspartiet ville blitt enige om å bidra til at vi får lavere kostnader i årene framover.

Lene Vågslid (A) [17:30:58]: Betyr det at svaret er at det for Høgre er aktuelt med så store kutt i integreringstilskotet som det Framstegspartiet no legg opp til? Eg meiner det er viktig å få svar på det, for det ein kan få inntrykk av i den debatten me ofte har om dette, er at viss me får ei ny regjering, kan ein på ein måte berre vedta innstramminger så raskt at det omtrent ikkje ville kome ein einaste asylsøklar til Noreg. Integreringstilskotet er jo viktig for norske kommunar, og det trur eg Høgre er enig i. Eg kan omformulere spørsmålet mitt – og så skal Framstegspartiet få svare for seg: Er Høgre enig i at det er viktig at me prisjusterer integreringstilskotet for neste år, slik at kommunane, som no har ein stor integreringsjobb framfor seg, blir sette i stand til det?

Mari Holm Lønseth (H) [17:31:39]: Vi har ikke foreslått noen endringer av integreringstilskuddet sammenlignet med regjeringens forslag. Det vi har foreslått, er bl.a. å sørge for at vi får økt tilskuddet til utleieboliger, slik at det blir enklere for kommunene å klare å bosette dem som kommer, særlig dem som kommer fra Ukraina.

Jeg er nok enig med Fremskrittspartiet i at innvandringen til Norge over tid har vært for høy, og at det er viktig at vi bidrar til å få den ned, og det er jeg sikker på at vi sammen vil lykkes med. Det er mulig å innføre inn-

stramminger som kan ha effekt, men det krever at partiene som styrer, er villige til å gå den veien.

Heidi Greni (Sp) [17:32:28]: Det er en helt imponerende jobb som kommunene har gjort med å bosette flyktninger, og mange kommuner har også vært veldig flinke til å få flyktninger ut i arbeid, særlig i de minste kommunene. Fra 2013 og utover, da Høyre satt i regjering, jobbet vi i mange år før vi fikk til at alle kommunene skulle være med på bosettingsarbeidet. Høyres kommentar var at de minste kommunene ikke kom til å greie det, og at de ville være veldig dårlige på å få flyktninger ut i arbeid.

I går leste vi i avisen at Oslo var den dårligste kommunen på å få flyktninger ut i jobb. Vi ser at f.eks. Flakstad har greid å få 80 pst. av alle som er ferdig med introduksjonsprogrammet, ut i jobb, og nabokommunen min, Os, ligger på 50 pst. Er Høyre nå enig med oss i at det er viktig at vi bosetter i alle kommuner, og at de små distriktskommunene er veldig gode på å få flyktninger ut i arbeid?

Mari Holm Lønseth (H) [17:33:36]: Jeg er veldig opptatt av at vi skal bosette flyktninger der kommunene har gode resultater med å få dem ut i jobb, og det betyr også at vi, særlig i den tiden det er mange flyktninger, er nødt til å bosette flyktninger i hele landet. Det er også mange små kommuner som har gode resultater i integreringsarbeidet, og det er veldig bra.

Det som bekymrer meg mer nå, er at det er for mange flyktninger som blir bosatt i områder der det er for mange innvandrere fra før. Det er derfor Høyre har tatt til orde for at vi ikke skal bosette flyktninger i områder med innvandrерandel på mer enn 25 pst. fra før. Det er rett og slett fordi det er store levekårsutfordringer som kan bli forsterket av at det flytter mange til de områdene som ikke kan norsk, som ikke er i arbeidslivet, og som trenger litt tid på å komme seg ut i aktivitet. Det er det jeg er mest bekymret for i tiden vi er inne i nå, og der har regjeringen valgt å ikke stemme for Høyres forslag om å sørge for at vi ikke bosetter i de områdene.

Erlend Wiborg (FrP) [17:34:33]: Innlegget til representanten var et godt innlegg, både med å peke på de utfordringene man har, og med å peke på løsningene. Det er gledelig at Høyre har nærmet seg Fremskrittspartiet ganske betydelig den senere tid når det gjelder innvandrings- og integreringspolitikk. Da ønsker jeg et ja eller nei-svar fra representanten: Mener Høyre at den innvandrings- og integreringspolitikken partiet har ført gjennom mange tiår, har vært vellykket? Ja eller nei?

Mari Holm Lønseth (H) [17:35:11]: Jeg tror det er vanskelig å svare helt isolert på det. Det er flere ting

med integreringen som går bedre i tiden vi er inne i. Vi ser f.eks. at det er mange andregenerasjons innvandrere som gjør det godt i jobb, og det har vært en overrepresentasjon i høyere utdanning. Men det er ingen tvil om at det samtidig har ført med seg veldig store utfordringer for det norske samfunnet, som vi ikke har klart å håndtere på en god måte. Vi ser f.eks. at det er en overrepresentasjon i kriminalitet, det er mange som ikke kan språket, og det er mange som ikke deltar i arbeidslivet. Samlet sett er det store utfordringer, som jeg mener gjør at det er behov for innstramminger i innvandringspolitikken nå, sånn at vi kan bidra til at de som allerede er her, blir integrert på en bedre måte enn hva vi har lyktes med til nå.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [17:36:07]: Eg er glad for at representanten er oppteken av det internasjonale flyktningarbeidet og hjelpa i nærområda. Talet som FN oppgjev, er 120 millionar flyktningar, men det er under 1 pst. som har kome til Europa, så det er nærområda som tek den største belastninga, sameleis som vi er dei som får mest ukrainske flyktningar og stiller opp for dei.

Det eg får inntrykk av i innlegget, er at problemet er at dei ikkje vil i arbeid, og at dei ikkje vil lære norsk. Eg har sett litt på høyringssvara frå KS til den nye integreringslova, og der seier ein at det å avgrense norskopplæring for ukrainarar og å stramme inn heller har ført til meir belastning på kommunen sine tenester og auka kostnader. Korleis meiner representanten ein skal gjere dette integreringsarbeidet betre med å stramme inn?

Mari Holm Lønseth (H) [17:37:17]: Jeg mener at hvis vi strammer inn, blir det færre vi trenger å gi et integreringstilbud til. Da blir det enklere å gi et bedre tilbud til dem som kommer. Samtidig tror jeg det er viktig at vi framover tenker litt annerledes på norskopplæringen vi gir, særlig når ankomstene er så høye. De som har kommet fra Ukraina, og som har midlertidig kollektiv beskyttelse, har et litt annet introduksjonsopplegg. Der mener jeg det er fullt mulig å se på økt bruk av norskopplæring, f.eks. digitalt lærerstyrt, ved siden av jobb, og at man i større grad legger til rette for at man kan ta det på kveldstid, hvis det er behov for det. Jeg tror vi må være åpne for å vurdere alle mulige løsninger for å sørge for at folk lærer seg norsk, og at de også må ta et større ansvar for det selv.

Presidenten [17:38:00]: Replikordskiftet er avslutta.

Heidi Greni (Sp) [17:38:26]: Først vil jeg berømme den jobben som kommunene våre har gjort de siste årene med å ta imot nesten 90 000 flyktninger. De har

vist en enormt stor vilje og evne til å sørge for opplæring, helsetilbud og ikke minst bolig til alle sammen. Jobben som er lagt ned, er enorm. Jeg må også gi en stor takk til frivilligheten, som bidrar med integrering gjennom språkkafeer, inkludering i kulturliv, i idrett osv.

Prognosene for 2025 er på 22 000 asylsøkere, der ca. 16 000 av dem vil være fra Ukraina. Norge har også over lang tid tatt imot et større antall overføringsflyktninger enn de fleste land i Europa, sett i forhold til folketallet.

Så høye ankomster som vi har sett de siste årene, er ikke bærekraftig over tid. Kommunene er nå svært presset på skole, helse og ikke minst bolig. Derfor er det svært viktig og nødvendig at regjeringen kom med innstramminger opp mot Ukraina den 27. september i høst. Endringene besto bl.a. av at personer som kommer til Norge fra områder i Ukraina UDI vurderer som trygge, vil bli behandlet etter det ordinære regelverket for asyl. Det betyr bl.a. at stridsdyktige menn som ikke har et særlig beskyttelsesbehov, ikke vil få opphold. Flyktninger som kommer fra andre områder, vil fortsatt få midlertidig kollektiv beskyttelse. Vi skal fortsatt ha kontroll over innvandringen til Norge. Endringene som nå trer i kraft, er nødvendige for at kommuner over hele landet skal klare å ta imot og integrere på en god måte.

I Hurdalsplattformen slår vi fast at nivået på kvoteflyktninger skal sees i sammenheng med nivået på asylankomster. Dette ble fulgt opp med å redusere antall kvoteflyktninger til 200 i budsjettforslaget. I budsjettforliket havnet vi på 500, dvs. en sjettedel av det antallet som var da Fremskrittspartiet hadde justisministeren. Med Listhaug som justisminister hadde vi 3 000 i året.

Innvandringen til Norge må være kontrollert og bærekraftig og ikke uforholdsmessig større enn i de landene det er naturlig å sammenligne oss med, som de andre nordiske landene. Statsråd Mehl har oppfordret de 17 000 syrerne som er i Norge, til å reise hjem til Syria hvis de ikke lenger trenger beskyttelse.

Det er svært viktig at de som kommer til Norge, lærer språket fort og kommer seg ut i arbeid eller utdanning. Arbeiderpartiet og Senterpartiets hovedmål i integreringspolitikken er å få flere i arbeid, bygge sterke fellesskap, fremme likestilling og bekjempe negativ sosial kontroll.

Regjeringen gir også vel 100 mill. kr til UDI for å starte et flerårig investeringsprogram for å modernisere IT-løsningene, slik at sakene kan behandles fortere. Prosjektet vil kunne bidra til bedre og mer effektiv saksbehandling. I dagens ustabile globale situasjon, med økt migrasjonspress og grenseoverskridende kriminalitet, er samfunnet avhengig av at utlendingsforvaltningen fanger opp og kontrollerer opplysninger om identitet tidlig.

Vi har innført krav om minimum 15 timer arbeidsrettet innhold etter tredje måned i introduksjonspro-

grammet. Det betyr at flere kommer i kontakt med arbeidslivet kort tid etter bosetting. Regjeringen har i høst hatt på høring forslag om å utvide målgruppen for introduksjonsprogrammet til også å gjelde dem mellom 55 og 60 år. Vi har også foreslått at alle flyktninger skal ha krav på arbeidsrettet introduksjonsprogram etter tre måneder. Målet er å få flest mulig i jobb fortest mulig. Høringsfristen var 9. desember, og vi har mottatt i underkant av 100 høringsuttalelser. I 2024 har andelen ukrainere i jobb økt fra 16,6 til 30 pst. Av dem som har bodd i Norge i over to år, er omtrent halvparten i arbeid.

Det er viktig at de som ikke skal oppholde seg i Norge, raskt blir sendt ut av landet. Derfor er det bra at Norge har høye returtall. For Senterpartiet er det viktig å ha kontroll over innvandringen til Norge. Det så vi ikke minst i 2015, der det motsatte skjedde. Regjeringen Solberg hadde åpenbart ikke kontroll på Storskog. Nå har vi en regjering som er forberedt, har kontroll og har en beredskapsplan.

Presidenten [17:43:31]: Det blir replikkordskifte.

Anne Kristine Linnestad (H) [17:43:43]: Vi står i den største flyktningkrisen siden annen verdenskrig, og jeg deler fullstendig representantens ros til norske kommuner, som har klart å bosette nesten 100 000 flyktninger siden 2022. Det er en formidabel jobb.

I revidert nasjonalbudsjett for 2023 gjeninnførte man tilskuddsordningen for utleieboliger for raskt å kunne bosette flyktninger, og av nesten 800 millioner omsøkte kroner ble bare 444 mill. kr innvilget. Disse tallene viser i hvert fall meg hvor viktig ordningen er, eller var. Er representanten enig i at tilskuddet til utleieboliger har fungert bra for å bosette flyktninger i den krisen som vi og Europa opplever nå?

Heidi Greni (Sp) [17:44:38]: Tilskuddet til utleieboliger var en god ordning. Dessverre har vi ikke prioritert det i inneværende år, men vi har prioritert tilskudd f.eks. til istandsetting av bolig, og det er noe som skaffer boliger mye fortere enn et tilskudd til utleieboliger. Da vil en ha produksjon av nye boliger, og med tilskuddet til rehabilitering vil en kunne få boliger fortere på plass. Men jeg er helt enig i at bolig er den største utfordringen når det gjelder bosetting av flyktninger, og det er ingen tvil om at tilgangen på bolig, og ikke minst transport til den boligreserven som finnes lengst ute i distriktskommunene, er noe vi er nødt til å se på for å sørge for at vi klarer å bosette det nødvendige antall også i årene framover.

Anne Kristine Linnestad (H) [17:45:31]: Midt-Telemark kommune vedtok i desember å si nei til IMDis anmodning om å bosette flyktninger i 2025. Senterpartiets

egen ordfører begrunnet vedtaket med at kommunen står i en økonomisk krise, og at kommunen trolig havner på ROBEK-listen neste år. Dette uttalte hun til NRK 9. desember. Representanten forsvarer nå et budsjett som ikke viderefører tilskuddet til utleieboliger. Det jeg ikke helt forstår da, er at hun begrunner det med at de ikke har funnet nok penger på budsjettet nå, men de vil gi tilskudd til å bygge nye boliger. Det vil jo ta lang tid. Hvorfor i all verden skal man ikke videreføre en ordning fram til de nye boligene i hvert fall står klare, sånn at kommunene skal kunne klare å bosette flyktninger?

Jeg er også helt enig i at det er en utfordring med transport når det blir for langt unna skoler, barnehager, arbeidsplasser osv., men allikevel kan jeg ikke helt forstå hvorfor man har valgt å se bort fra den ordningen som faktisk fungerte.

Heidi Greni (Sp) [17:46:46]: Nå vet jeg ikke helt om jeg skjønnte problemstillingen, for tilskudd til utleieboliger er jo tilskudd til nye boliger. Det var også mulighet til å kjøpe boliger, men utfordringen er jo at det ikke er tilgang på utleieboliger, bl.a. i Midt-Telemark, så de boligene må da bygges. De boligene som er i for dårlig stand, og som rehabiliteres, kan komme fortere inn og løse utfordringen i boligmarkedet.

Så har vi styrket Husbanken vesentlig på veldig mange andre områder, noe som bidrar til at det er større aktivitet i kommunene når det gjelder boligbygging. Men akkurat det med utleieboliger er ikke presisert, og det har heller ikke vært det mest effektive for å få en rask økning i tilgangen på boenheter.

Erlend Wiborg (FrP) [17:47:54]: Det er tydeligvis ikke lett å få tydelige svar her i dag, men jeg setter min lit til at Senterpartiet kan svare tydelig. Mitt enkle ja/nei-spørsmål til representanten er: Mener Senterpartiet at den innvandrings- og integreringspolitikken dagens regjering fører, er bærekraftig?

Heidi Greni (Sp) [17:48:20]: Ja, ut fra de forutsetningene som er, er den bærekraftig. Men som jeg sa i innlegget mitt – hvis representanten lyttet – vil ikke de høye ankomstene som er i dag, være bærekraftige over tid. Vi vet imidlertid begge to at det er en helt spesiell situasjon, med krig i vårt nærområde, og det er stort sett ukrainske flyktninger som kommer til Norge. Måten det har vært håndtert på, tror jeg har vært den mest bærekraftige vi kunne ha greid å få til i dagens situasjon. Men som jeg sa i innlegget mitt, har vi ikke kapasitet til å ha den tilstrømmingen over ti år, for vi vet at reserveene i kommunene nå begynner å bli oppbrukt, og det er mer krevende å integrere jo flere en får over en så kort periode.

Presidenten [17:48:50]: Då er replikkordskiftet avslutta.

Erlend Wiborg (FrP) [17:49:27]: Politikk handler om å prioritere. Mens vi ser våre naboland stramme inn pengebruken på innvandrings- og integreringsfeltet, prioriterer dagens regjering sammen med Sosialistisk Venstreparti å bruke mange titalls milliarder kroner – dette i en tid da våre kommunepolitikere må kutte i viktige primærtjenester, som skole, eldreomsorg osv., for å få budsjettene til å gå opp. Fremskrittspartiet ønsker å føre en politikk som gjør at Norge kommer på nivå med våre naboland når det gjelder mottak av innvandrere. Da kan vi også bruke mer penger på andre viktige velferdsoppgaver.

Selv om kommunene opplever vanskelige økonomiske tider, har likevel Kommune-Norge stilt opp og gjort en stor innsats med å bosette ukrainere som må rømme fra Putins brutale angrepskrig mot Ukraina. Samtidig opplever kommunene nå at det er et press på tjenestene som følge av høye ankomsttall, når det gjelder både helsetilbud, språkopplæring, bolig og plasser i skole og barnehage. Da er det umusikalsk at alle de andre partiene her i dag ønsker å øke belastningen og ta imot flere kvoteflyktninger. Fremskrittspartiet foreslår i vårt alternative statsbudsjett å ta imot null kvoteflyktninger, slik at den kapasiteten vi har, kan brukes på å hjelpe ukrainere på flukt. Det betyr ikke at Fremskrittspartiet ikke ønsker å hjelpe mennesker på flukt, men vi ønsker å hjelpe flest mulig mennesker, og det gjør vi på den mest effektive måten – ved å hjelpe flere i nærområdene. Det er noe Fremskrittspartiet satser på.

I regjeringens budsjett estimerer man at det i 2025 skal komme rundt 16 000 fordrevne fra Ukraina. I tillegg legges det opp til rundt 6 000 øvrige asylsøkere – dette etter en tid hvor Norge har tatt imot flere ukrainske flyktninger enn Danmark, Sverige og Finland har tatt imot til sammen. Da må vi stille oss spørsmålet: Hvorfor er det så mange ukrainere som velger Norge i stedet for våre nordiske naboland? Hovedgrunnen er nok at ytelsesnivået vi har i Norge, er godt over dobbelt så høyt som det man får i nabolandene. Da er det ikke rart at veldig mange velger Norge. Fremskrittspartiet har gjentatte ganger fremmet forslag om at vi må ha et makstak på ytelsene vi gir til flyktninger – ikke bare ukrainske, men alle flyktninger – slik at Norge ikke har høyere og mer sjenerøse ytelser enn det man får i våre naboland.

Et annet viktig mål er at de som kommer til Norge, skal bli integrert, bli en del av samfunnet og komme seg ut i arbeid. Norge bruker enorme summer på integrering. Vi bruker godt over 30 mrd. kr, mens Danmark bruker 3,7 mrd. danske kroner. Samtidig ser vi at sysselsettingsgraden blant f.eks. ukrainere i Danmark er vesentlig høy-

ere enn det den er i Norge, for i Norge har vi et system som avler passivitet. Vi bør i stedet lære av Danmark, som har et system som sørger for at jobb er målet fra dag én, å få folk raskest mulig ut i jobb, og så skal man lære dansk språk og om samfunnet for øvrig ved siden av.

Norge og Europa har ført en innvandringspolitikk som har gjort at mange mennesker har dratt på en farefull ferd over Middelhavet, og som har kostet titusenvis av menneskeliv. Vi har ført en politikk som har latt kyniske menneskesmuglere være dem som reelt sett avgjør hvem som skal få slippe inn i Europa og Norge. Fremskrittspartiet har lenge tatt til orde for et annet system, der vi innfører asylmottak i trygge tredjeland. Da vi lanserte dette alternativet, var vi ganske alene. Nå ser vi land etter land i Europa komme etter. Retorisk ser vi parti etter parti i Norge komme etter, men ved votering står Fremskrittspartiet dessverre alene om at det må være mye bedre å kunne hjelpe dem som er reelle asylsøkere, til å få en trygg havn i trygge tredjeland, i stedet for å ha en politikk som den man har ført i Norge frem til i dag, som ikke er til gagn for verken mennesker reelt på flukt eller norske skattebetalere.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [17:54:55]: SV gjekk til val på ein meir human asyl- og flyktningpolitikk. Vi meiner at internasjonal solidaritet er klokt i det lange løp, og vi meiner at retten til å søkje asyl og få saka si handsama innan rimeleg tid er viktig, i respekt for universelle menneskerettar. Å flykte er for mange den einaste utvegen for å beskytte familie og barn, og det mange menneske har gått igjennom på fluktruta, trur eg det er vanskeleg for oss å forstå. Difor må vi møte menneske som søker vern i Noreg, med respekt og forståing, også dei som ikkje får bli i landet, som bør få ei rettferdig behandling og ein rask og verdig retur.

Det er rekordmange menneske på flukt frå krig og undertrykking i verda – 120 millionar, ifylgje FN's høgkommissær for flyktningar – men under 1 pst. av desse kjem til Europa. Situasjonen er den at 43 pst. fleire menneske bur i totalitære statar i 2024 enn i 2016, og dette er med og påverkar behovet for vern. Vi har tidlegare forhandla inn ei oppfylgning av Baumann-rapporten som skal få på plass eit alternativ til utvising i saker som gjeld barn, og vi er utolmodige etter at den forskriftsendringa kjem til Stortinget og kan bli vedteken.

Det er alltid nabolanda som ber den tyngste børa. Difor er det viktig at vi stiller opp i solidaritet med ukrainske fordrevne, og at Noreg støttar opp om det internasjonale flyktningarbeidet under FN's høgkommissær for flyktningar. Det har aldri vore viktigare enn no å slutte opp om Høgkommissærens arbeid med å koordinere internasjonal innsats i område nær krig, konflikt og katastrofe og med ordningar for gjenbusetjing og over-

føringsflyktninger, altså kvoteflyktninger, for dei aller mest sårbare flyktningane, som ikkje kan få vern eller hjelp der dei er, i nærområda eller i heimlandet.

I forhandlingar med regjeringa klarte SV å stogge den planlagde reduksjonen i flyktningkvoten noko. Noreg skal som fylgje av dette ta imot 500 i 2025. Samtidig er ikkje vi fornøgde med dette, for vi meiner at vi både kan og bør ta imot det talet FN har oppmoda oss om å ta imot, men det var likevel prinsipielt viktig å ta imot litt fleire. Kvoteflyktningordninga er viktig for dei aller mest sårbare, som ikkje kan returnere til heimlandet eller få vern i nærområdet eller naboland.

Norske kommunar gjer og har gjort ein formidabel innsats med å busetje flyktningar. Solidaritet krev noko av oss, og vi ser at enkelte kommunar opplever press på tenestene som fylgje av at mange kjem på kort tid. Difor er det viktig at ein frå statleg hald tek grep for å ruste kommunane til å fortsetje arbeidet med å busetje og integrere flyktningar, for å kunne gje både dei og andre innbyggjarar dei tenestene det er behov for.

Vi meiner det er særleg viktig å styrkje norskopplæringa og anna kommunalt integreringsarbeid, og vi er glade for å ha fått auka tilskotet til integreringsarbeidet i regi av frivillige organisasjonar med 10 mill. kr i desse forhandlingane. Dei frivillige organisasjonane gjer eit veldig viktig arbeid for å skape gode fellesskap og møteplassar for folk som er nye i landet. Noreg treng arbeidskraft, og det er viktig at menneske som har fått midlertidig eller varig opphald i landet, får god språkopplæring og tilbod om kvalifisering til arbeid, slik at dei kan leve eit verdig og sjølvstendig liv.

Eg har møtt nokre flyktningar dette året, etter at eg fekk ansvaret for det flyktningpolitiske arbeidet til SV. Dei eg møter, vil arbeide, men det er andre ting som hindrar dei, særleg det som gjeld språk og det å bli vurdert som ein aktuell arbeidstakar. SV er kritisk til at Noreg brukar ressursar på å opne tilbakekallsaker mot integrerte personar som har budd lenge i Noreg, samtidig som mange ventar altfor lenge på asylintervju.

I tillegg til å ha fått auka talet på kvoteflyktningar i dette budsjettet er vi glade for å ha fått på plass midlar til betre tilsyn ved asylmottak for einslege mindreårige asylsøkjjarar og til styrking av den barnefaglege kompetansen og meir midlar til aktivitetstilbod på asylmottak.

Det er viktig at vi tek vare på dei menneska som er her i landet, uansett kva slags status dei har, og kvar dei kjem frå.

Presidenten [17:59:58]: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [18:00:12]: Representanten Kjerstad er godt fornøyd med å ha fått økt antallet kvoteflyktninger neste år, og hun tar også til orde for å øke antallet kvoteflyktninger året etter. Samtidig er SV et

parti som har vært veldig opptatt av å redusere ulikhet. Det er en kjensgjerning at også økt innvandring fører til økt fattigdom, og det kan også føre til økt ulikhet i samfunnet. Er SV enig i det?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [18:00:40]: Det er mange ting som er årsak til ulikskap. Særleg er det å få nok hjelp til å kunne bli ein del av det norske samfunnet viktig. Det er slik at kvoteflyktningar, som har kome frå ein svært, svært vanskeleg situasjon, kjem utan noko særleg med materielle ressursar. Eg trur at vi, som er eit land som har både pengar på bok og anna, er i stand til å gjere eit godt integreringsarbeid, slik at desse personane kan bli sjølvstendige, gode menneske i Noreg som også bidreg til verdiskaping etter kvart som dei kjem i arbeid.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Mari Holm Lønseth (H) [18:01:24]: Jeg er enig i at det er mange som kommer seg ut i jobb, og som bidrar veldig godt i sine lokalsamfunn og skaper seg et godt liv her, men det er en kjensgjerning at totalt sett bidrar det også til økt ulikhet. Det har også vært resultatet av den politikken som har vært ført over lengre tid. Da skulle jeg tro, når SV er opptatt av at man ikke skal ha økt ulikhet, at man også tar konsekvensen, og at man ser at man kanskje er nødt til å hjelpe til med å ta vare på kvoteflyktninger på andre måter enn nødvendigvis å ta imot dem i Norge. Det er jo heller ikke sånn at det å øke antallet kvoteflyktninger til 5 000 ville løst de store migrasjonsutfordringene i verden. Hvorfor får det ingen konsekvens for SVs innvandringspolitikk, når de er så opptatt av ulikhet?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [18:02:13]: Den store ulikskapen i verda er eit stort spørsmål som ein ikkje løyser med vår integreringspolitikk, men kvoteflyktningane har eit spesielt behov for vern, for dei kan ikkje få vern i nabolandet eller i nærområdet. Det er klart at Noreg skal bidra mykje, i lag med andre land, til å vere på plass for å beskytte flyktningar i nærområda, men kvoteflyktningar er spesielle, for det er ikkje mogleg for dei å få noko beskyttelse i nærområda.

Det er ikkje mottak av kvoteflyktningar som skapar forskjellar i Noreg. Det er andre ting som skapar ulikskap i Noreg. Det er tilgang til arbeid, det er tilgang til utdanning, og det er nok hjelp for å kome i gang med eit godt liv i Noreg.

Erlend Wiborg (FrP) [18:03:18]: Vi ser dessverre en økning i volds- og gjengkriminaliteten i Norge, og vi vet dessverre også hvilke grupper som står bak økningen. Så jeg prøver meg igjen, selv om det ikke har vært så vel-

lykket tidligere i dag, på å få klare og tydelige svar. Jeg ønsker et klart ja- eller nei-svar fra representanten: Mener Sosialistisk Venstreparti at det er en sammenheng mellom innvandringspolitikken som føres, og den økende gjeng- og voldskriminaliteten vi ser?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [18:03:58]: Takk for spørsmålet. Eg kjem heller ikkje til å svare ja eller nei på dette spørsmålet, for dette er meir samansett. Eg vil peike på Sverige og den utviklinga dei har hatt der. Den internasjonale kriminaliteten over landegrensene er ikkje noko som har oppstått plutselig, med at det har kome til folk til Noreg frå andre land. Det som er den viktigaste medisinen for å unngå at ein får ei kriminalitetsoppblomstring, er nettopp det å gje gode nok livsvilkår, for eg trur ikkje nokon er født kriminelle. Det er noko som ein blir rekruttert inn i, ofte fordi ein ikkje har gode nok alternativ for å greie seg med arbeid og inntekt.

Presidenten [18:04:44]: Replikordskiftet er omme.

Tobias Drevland Lund (R) [18:04:58]: Jeg må innrømme at jeg ble skuffet da jeg i regjeringens forslag til statsbudsjett kunne lese at man hadde planlagt å ta imot 200 kvoteflyktninger i 2025. I denne salen møter det 169 mennesker, altså bare 31 færre enn det planlagte antallet. Men der vi er 169, som representerer om lag fem og en halv million nordmenn, representerer de 200 Norges solidaritet med over 100 millioner mennesker på flukt.

Det er nå engang slik at dette tallet ble justert opp etter forliket, og det er bra. Men det er ikke nok. Det er klart at Norge alene ikke kan ta ansvar for alle mennesker som er på flukt, men vi kan i hvert fall i det minste gjøre det som FNs høykommissær for flyktninger innstendig ber oss om, nemlig å forplikte oss til å ta imot 5 000 kvoteflyktninger.

Ifølge FNs høykommissær for flyktninger er det på verdensbasis behov for millionvis av plasser til kvoteflyktninger i 2025. Det er rundt 24 land i verden som tar inn kvoteflyktninger. Og når et land som Norge kutter drastisk i antallet de er villige til å ta inn, sender det et uheldig signal til andre land i verden.

Vi burde ta vår del av ansvaret vi har som en del av verdenssamfunnet, til å ta imot en liten andel av disse menneskene. Samtidig må vi ta skikkelig imot dem som kommer hit og bosettes her. Fellesskap fungerer og er nøkkelen til god integrering.

Vi går snart inn i det tredje året med Russlands brutale, ulovlige og folkerettsstridige fullskalainvasjon av Ukraina. Landets kommuner har gjort en kjempejobb med å bosette ukrainere, og staten må fortsatt stille opp for kommunene i dette tilfellet. Derfor vil Rødt bl.a. styr-

ke kommunenes budsjetter, slik at de kan fortsette å ta imot fordrevne fra Ukraina og andre steder i verden uten at det går på bekostning av kommunenes oppgaver og tjenester.

Rødt mener det er riktig og viktig å sikre at de som får opphold i Norge, gis best mulig utgangspunkt til å klare seg. Arbeid er en viktig nøkkel til integrering og et godt liv i Norge, men veien til arbeidslivet er ikke alltid like lett for dem som kommer hit som flyktninger og asylsøkere. De må lære et nytt språk. De må bli kjent med et helt nytt samfunn med nye normer, lover og regler og ny kultur. Vi må derfor satse på integrering fra første dag. Derfor øker vi i stønadene til beboere på mottak, og vi øker introduksjonsstønadene og antall norsktimer for beboere på asylmottak. Vi øker bevilgningene til områdesatsingene med over 60 mill. kr. Vi styrker utekontakten i Oslo og setter av penger til flere mangfoldsrådgivere i skolen. Vi øker også støtten til integreringsarbeidet som finnes i regi av frivillige, og vi øker støtten til en rekke organisasjoner som jobber med integrering og rettssikkerhet for asylsøkere, samtidig som vi altså ytterligere styrker rettsikkerheten gjennom å innføre sakkyndiguttalelser i alle utvisningssaker som berører barn, og å doble antall nemndsmøter i UNE for å sikre muntlig høringer. Barnets beste må være det viktigste hensyn i utvisningssaker, ikke bare i ord, men også handling.

Til slutt vil jeg gå litt over på omsorgssituasjonen for enslige mindreårige asylsøkere, som Norge i en årrekke har fått kritikk for av FN, og det er dessverre den samme kritikken. Allerede i 2015 anbefalte FNs barnekomité at omsorgsansvaret for dem mellom 15 og 18 år burde overføres til barnevernet, slik at de ikke bor på mottak med voksne. Nylig kunne NRK fortelle at antall enslige mindreårige asylsøkere i Norge har økt kraftig de siste to årene, fra 74 barn fordelt på to mottak til 571 fordelt på mer enn 20 mottak.

Statens helsetilsyn, som har det overordnede ansvaret for at mindreårige som bor på mottak, får den omsorgen de trenger, er bekymret. De siste par årene har fire av fem tilsyn ved omsorgstilbudet for enslige mindreårige på mottak avdekket lovbrudd og vist at barna ikke får den omsorgen de har behov for. Derfor fremmer også Rødt her i dag forslag om at regjeringen skal utarbeide en opptrappingsplan for overføring av alle enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet, for å sikre at alle disse barna og alle disse mindreårige asylsøkerne er under barnevernets omsorgsansvar innen 2028.

Det er mye vi må gjøre. Vi må gjøre mye med integreringen, samtidig som vi fører en solidarisk innvandringspolitikk.

Presidenten [18:09:40]: Det blir replikkordskifte.

Erlend Wiborg (FrP) [18:09:55]: Fremskrittspartiet og Rødt er på to vidt forskjellige planeter når det gjelder innvandrings- og integreringspolitikk. Vi foreslår at vi nå skal ta imot null kvoteflyktninger. Når vi tar imot så mange ukrainere, er det dem vi bør prioritere. Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen lot seg dessverre presse av Sosialistisk Venstreparti til å øke mottaket av kvoteflyktninger i forhold til hva den opprinnelig foreslo, men partiet Rødt ønsker jo en tidobling av mottaket av kvoteflyktninger i forhold til det som ligger an til å bli vedtatt i dag. Det kommer til å ha store konsekvenser, ikke bare for neste års budsjett, men også for fremtidige års budsjetter, så jeg ber representanten Drevland Lund redegjøre for hvor mye dette vil koste norske skattebetalere i fremtiden.

Tobias Drevland Lund (R) [18:10:49]: Hvis representanten fra Fremskrittspartiet leser vårt alternative budsjett, kan han se hvor mye dette koster. Vi har budsjettert for dette, og i motsetning til bl.a. Fremskrittspartiet, kutter vi ikke i integreringstilskuddet, og vi kutter ikke i integreringstiltak. Jeg kan ikke lese at Fremskrittspartiet gjør en eneste satsing. Derimot er det en lang rekke med kutt. Hvis man søker på «integrering» i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, dukker det opp sju ganger, men når det kommer til faktiske tiltak og handlinger og hva de gjør i sitt alternative budsjett, er det i forbindelse med kutt. Så spørsmålet kan jo stilles tilbake, om Fremskrittspartiet har noen som helst satsinger på dette området, annet enn å ta imot færre. Vi kan godt være uenige om antallet man skal ta imot i Norge, men når det gjelder Rødts alternative budsjett, har vi budsjettert med å bruke penger på det, ja, men det er altså noe som vi har dekning for i vårt budsjett.

Erlend Wiborg (FrP) [18:11:45]: Jeg er stolt av at Fremskrittspartiet evner å redusere innvandringen til Norge. Vi evner å få flere av dem som allerede er her, ut i jobb, slik at vi ikke belaster skattebetalerne så mye. Men Rødt har tydeligvis en utømmelig kasse å hente fra når det gjelder skattebetalernes penger.

Representanten Drevland Lund svarte ikke på spørsmålet mitt. Han viste til budsjettet, og jeg har med interesse lest Rødts alternative budsjettforslag, men det står ikke ett ord der om hvor mye en tidobling av mottaket av kvoteflyktninger, til 5 000, vil koste fremtidige skattebetalere. For det koster ikke penger bare neste år, når en henter dem. Det koster penger også om 2 år, 5 år, 10 år, 15 år, og da mener jeg at representanten Drevland Lund må kunne redegjøre for hvor mye det koster skattebetalerne, det Rødt foreslår i dag og ønsker at vi skal stemme for.

Tobias Drevland Lund (R) [18:12:43]: Det står heller ikke i vårt alternative budsjett hvor mye et skolebarn kommer til å koste om 10, 15 og 20 år, eller hvor mye en eldre person kommer til å koste om 10, 15 og 20 år, og det tror jeg heller ikke det kommer til å stå i Fremskrittspartiets alternative budsjetter. Det blir en veldig hypotetisk måte å drive budsjettering på. Det vi har lagt fram i vårt alternative statsbudsjett, er jo for neste år. Der kan representanten selv lese, som han åpenbart har gjort, at det koster penger – det har vi satt av penger til – men det er også viktig. Og så er tross alt mange av disse som kommer til Norge, ressurser som også vil bidra tilbake til Norge gjennom arbeid og gjennom skatt til det norske samfunnet. Det er ikke slik at en kan se på dette isolert, bare som en utgiftspost, det er også snakk om ressurser.

Presidenten [18:13:28]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Emilie Mehl [18:13:56]: De siste årene har migrasjonen til Norge vært preget av krigen i Ukraina. Siden 2022 har over 100 000 personer søkt om beskyttelse i Norge, og 90 000 av dem er ukrainere. Det har vært gjort en formidabel innsats i kommunene, blant frivillige og i forvaltningen. Det har vært helt avgjørende for at de ukrainske fordrevne har blitt tatt imot på en så god måte. Det er regjeringen takknemlig for.

Russlands angrep på Ukraina fortsetter, og vi må være forberedt på at det fortsatt kan komme mange fra Ukraina. I budsjettet er det lagt til grunn en prognose på 22 000 asylsøkere til Norge i 2025, hvor anslagsvis 16 000 vil omfattes av ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse. Dette er svært usikre anslag. Videre er det sånn at selv om ankomstprognosen for 2025 er lavere enn ankomstene vi har hatt de siste årene, vil håndteringen fortsatt kreve stor innsats framover.

For å håndtere ankomster i samsvar med prognosene, eller endret fra prognosene, for å ha kapasitet til saksbehandling av nye søknader og forlengelser av kollektiv beskyttelse, samt oppfølging i mottaksapparatet, foreslår regjeringen å videreføre en bevilgning på 155 mill. kr til ekstra administrativ kapasitet i UDI. Vi foreslår også å øke bevilgningen knyttet til innkvartering av asylsøkere, medregnet utgifter til mottak, vertskommunetilskudd og stønader til mottaksbeboere, fra 3,4 til 3,8 mrd. kr i 2025.

Norges støtte til Ukraina ligger fast. Vi støtter Ukrainas forsvarskamp. I snart tre år har de fleste som har flyktet fra Ukraina til Norge, fått midlertidig kollektiv beskyttelse og blitt bosatt raskt. Samtidig er det et stort press på kommunene og tjenesteapparatet. Krigen i Ukraina begrenser seg til noen områder hvor situasjonen er verre enn andre, og for Ukraina er det også viktig å unngå at for mange forlater landet, bl.a. for å unngå

hjerneflukt. Derfor er det nå en fordel at regjeringen har gjort innstramminger sånn at ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse ikke rettes mot personer som kommer fra trygge områder i Ukraina.

Vi har gjort flere innstramminger i ordningen. Nå har vi strammet inn slik at asylsøkere fra trygge områder i Ukraina ikke får midlertidig kollektiv beskyttelse. Det innebærer at de blir vurdert etter det ordinære asylregelverket, og at de fordrevne fra Ukraina i større grad likebehandles med andre asylsøkere. Vi vurderer også om det er behov for å gjøre flere endringer i ordningen. Det kan bli aktuelt.

Regjeringen mener også at det er viktig å se kvote-flyktningene i sammenheng med ankomstene til Norge. Vi har hatt historisk høye ankomster på grunn av krigen i Ukraina. Derfor mener regjeringen at det er helt nødvendig å kutte i kvoten for overføringsflyktninger. Regjeringens forslag var 200 kvoteflyktninger, men i budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og SV er enigheten at vi skal ta imot 500 overføringsflyktninger i 2025. Det er en halvering fra nivået i 2024 og betydelig lavere enn det Høyre og Fremskrittspartiet tok imot i sin tid.

Barn som kommer alene til Norge, er en særlig sårbar gruppe. De prioriteres derfor høyt i alle ledd i utlendingsforvaltningen. I budsjettavtalen med SV og regjeringspartiene foreslås det en økning på til sammen 54,7 mill. kr, som vil styrke omsorgstilbudet og ivaretaelsen av enslige mindreårige i asylmottak. Det omfatter mer barnefaglig kompetanse i mottak hvor det oppholder seg enslige mindreårige, og økt kapasitet til UDI til å kartlegge og vurdere omsorgssituasjonen for enslige mindreårige som kommer til Norge med følgeperson. Det er også økt kapasitet til Statsforvalterens tilsyn med bo- og omsorgstilbudet, og mer tilskudd til aktivitetsmidler til barn i asylmottak.

Presset på utlendingsforvaltningen vil være og er stort, i en tid med høye ankomster fra Ukraina. Det er en stor utfordring at IT-systemene er utdaterte og til hinder for god og effektiv saksbehandling. De er dyre å drifte, og det er økende risiko knyttet til nedetid, informasjonssikkerhet og personvern. Derfor vil regjeringen ta tak i de grunnleggende utfordringene og få på plass langsiktige løsninger for en mer effektiv forvaltning. Vi foreslår å bevilge 100,5 mill. kr til UDI for å starte et flerårig investeringsprogram for å modernisere IT-systemene, samt en investeringsfullmakt og kostnadsramme på om lag 2 mrd. kr i perioden 2025–2031. Modernisering av IT-systemene vil gi mer effektiv saksbehandling, bedre tjenester for brukerne, bedre samhandling i forvaltningen og bedre kontroll og sikkerhet både på grensen og i Norge.

Presidenten [18:18:50]: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [18:19:06]: Flyktninger og migranter brukes stadig som våpen av mer autoritære regimer. Det er flere eksempler på det. Vi har sett det f.eks. på grensen mellom Belarus og Polen og på grensen mellom Finland og Russland. Det kan også skje med Norge, vi har vært utsatt for det før.

Det er samtidig stadig flere som legger på flukt i verden. Vi vet at det er en økning i antall asylsøkere til Europa sammenlignet med bare for noen få år siden. For Høyre har det vært viktig å være bedre forberedt på en situasjon hvor man kan få en ny flyktningkrise på toppen av den vi allerede står i, og å unngå at vi blir et annerledesland i møte med en eventuell flyktningkrise. Vil statsråden nå lytte til Høyre og sørge for at vi får strammet inn i innvandringspolitikken?

Statsråd Emilie Mehl [18:19:53]: Jeg vil i hvert fall lytte til Finland. Finland har ganske nylig opplevd at de ble utsatt for det de mener er styrt migrasjon fra Russland, som også har vært en utfordring på grensen mellom Belarus og Polen. Jeg var der senest i juni og så på mange av tiltakene som de har gjort. Det er noe også regjeringen har jobbet med over tid, dvs. tiltak for å styrke grensen på Storskog. Senest denne uken sa jeg at regjeringen vil bruke 190 mill. kr på å styrke overvåkning, med bl.a. flere sensorer, og ha enda mer kontroll på Storskog gjennom EUs grense- og visumfond. Så det er mange eksempler på at vi har hatt en langsiktig og stabil politikk for å være forberedt på en mulig hybrid trussel fra migrasjon over Storskog, personer som Russland sender dit med vilje. Det er også viktig, for vi lærte en god del av de feilene som ble gjort under forrige asylkrise, i 2015, da Fremskrittspartiet hadde justisministeren.

Mari Holm Lønseth (H) [18:20:53]: Det er veldig gode tiltak som statsråden vil vurdere. Jeg er helt enig i at det er bra med grensekontroll, monitorering og alt det der, men når vi vet at antall personer i verden som legger på flukt, øker, tror jeg vi grunnleggende også er nødt til å sørge for at Norge ikke blir regnet som et mer attraktivt land å søke beskyttelse i sammenliknet med andre. Sverige ble regnet som mer attraktivt i forrige flyktningkrise. De fikk vesentlig høyere ankomster enn hva vi gjorde her i Norge, og har også store utfordringer knyttet til det i dag. Derfor er det også viktig at vi vurderer andre former for innstramminger. Det vi har pekt på, er f.eks. at vi burde stramme inn adgangen til familiegjenforening. Jeg mener vi også burde gjeninnføre adgangen til å instruere UNE, noe vi også ble enige om i asylforliket her i Stortinget, men som den forrige regjeringen ikke fikk flertall for å videreføre. Er det tiltak som vi nå kan forvente at regjeringen vil komme med?

Statsråd Emilie Mehl [18:21:49]: Regjeringen vil gjøre innstramminger, også når det gjelder familieinnvandring, og det vil vi komme tilbake til. Vi vurderer også andre innstramminger, i tillegg til at vi har gjort mange. For eksempel har vi reelt sett redusert ytelsene for dem som er i mottak, i budsjettene for i år, og det kommer til å fortsette, fordi vi ikke prisjusterer det, samtidig som det har blitt dyrere å bruke penger.

Vi har gjort kraftige innstramminger overfor flyktningene fra Ukraina. Vi har sagt at en god del ukrainere ikke lenger får kollektiv beskyttelse og må søke på ordinær måte. Vi kommer også framover til å vurdere ytterligere tiltak, for det har vært viktig for oss hele veien å ha en stram og rettferdig innvandringspolitikk. Ikke minst har vi kuttet kraftig i kvoteflyktningene. Kvoten var på 3 000 under Høyre og Fremskrittspartiet. Nå er den altså på 500 for neste år. Det handler om at vi ikke ønsker å legge for stor belastning på mottaks- og integreringsapparatet og ikke minst kommunene.

Erlend Wiborg (FrP) [18:22:58]: Jeg er sikker på at statsråden er enig i at det er en grense for hvor høy innvandring Norge tåler totalt sett, og at vi da må prioritere, og statsråden er jo helt på linje med Fremskrittspartiet i at det er ukrainere som bør prioriteres. Vi må hjelpe dem i nærområdene først, og der må vi rette inn hovedstøtet.

Det er veldig mange ukrainere som har kommet, og det har skapt store utfordringer ute i kommunene, selv om de har gjort en fantastisk jobb. Men nå ser vi at det har kommet over 18 000 ukrainske menn i stridsdyktig alder. Noen har muligens fått fritak fra militærtjeneste, men det er grunn til å tro at det store flertallet ikke har fått det. Fremskrittspartiet har tatt til orde for at ukrainske menn i stridsdyktig alder uten fritak fra militærtjeneste ikke bør få beskyttelse i Norge. Så mitt spørsmål er: Hvorfor er statsråden uenig i det og ønsker at Norge skal være en frihavn for personer som vil unndra seg militærtjeneste?

Statsråd Emilie Mehl [18:24:03]: Ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse ble ikke i seg selv innført for å gi flest mulig ukrainere beskyttelse her, men det kom veldig mange mennesker hit som trengte beskyttelse samtidig, og for at vårt forvaltningssystem ikke skulle bryte sammen, er det en mulighet vi har til å innføre det som en administrativ løsning.

Nå har vi begynt å stramme kraftig inn på den ordningen. Det må vi gjøre trinnvis, for vi er nødt til å ha kapasitet i utlendingsforvaltningen til å behandle alle de søknadene som da må behandles manuelt. Hvis man eventuelt skal se på de personene som allerede er her, f.eks. menn i stridsdyktig alder som allerede har kommet hit, må man altså gjøre en gjennomgang av alle de

beskyttelsene som er innvilget gjennom midlertidig kollektiv beskyttelse. Det er et arbeid som vil ta tid, men regjeringen har jo også varslet at det vil bli flere innstramminger i ordningen, og det kan være en type innstramming som det er riktig å gjøre.

Erlend Wiborg (FrP) [18:25:04]: Jeg synes det er gledelig, i hvert fall om jeg skal lese svaret til statsråden som at de nå muligens velger å snu når det gjelder ukrainske menn i stridsdyktig alder, for det burde være en selvfølge at de er i Ukraina og forsvarer landet sitt mot det brutale angrepet de utsettes for.

Vi ser fortsatt at regjeringen hevder at de har strammet veldig inn for ukrainere, men det er jo veldig mange som har kommet hit allerede, bl.a. de som kommer fra de såkalt trygge områdene i Ukraina. Fremskrittspartiet har tatt til orde for at det er naturlig at de som kommer fra de områdene regjeringen mener er trygge, og som da ikke vil være omfattet av den kollektive beskyttelsen, bør reise tilbake, når de ikke har krav på kollektiv beskyttelse i Norge, hvis de ikke får godkjent en individuell søknad. Hva er grunnen til at regjeringen er uenig i det?

Statsråd Emilie Mehl [18:26:08]: Egentlig det jeg sa i forrige replikk: Senterpartiet og Arbeiderpartiet mener at innvandringen fra Ukraina og annen innvandring må gjøres kontrollert. Vi er nødt til å ha kontroll over hvordan det løses. Hvis vi skulle avvirket ordningen fullt ut over natten, og eventuelt tatt ut alle fra de trygge områdene over natten, ville det antakeligvis ha ført til at utlendingsforvaltningen potensielt hadde brutt sammen fordi man ikke har kapasitet til det nå. Så vi planlegger for videre innstramminger, men det må altså gjøres på en ordentlig måte, sånn at vi fortsatt har god kontroll, sånn som vi har hatt siden dette begynte.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [18:27:01]: Regjeringa har ein returstrategi. I punkt fem, om berekraftig retur og reintegrering, står det at denne returen skal vere berekraftig, både for den enkelte og for opphavslandet. Det er stort press på asylsystemet, men samtidig har vi nokre lengeverande som det no blir brukt ein god del ressursar på å returnere, til f.eks. Etiopia, som er eit land som er kjent for å ikkje ta godt vare på menneskerettane. Mennesker i limbo opplyser at det var ein familiefar som blei returnert dit som blei sett rett i fengsel, fråstolen pengane sine og sleppt ut på gata utan ID-papir.

Meiner justisministeren at den måten returane av desse lengeverande til Etiopia skjer på, er berekraftig for den enkelte?

Statsråd Emilie Mehl [18:27:55]: Jeg kan ikke kommentere enkeltsaker. Det er utlendingsforvaltningen som behandler enkeltsaker, og som gjør vurderinger i

hvert enkelt tilfelle. Jeg har tillit til at de gjør gode vurderinger. Det er viktig for tilliten til hele asylsystemet at vi har en ordning hvor de som ikke har rett til opphold eller beskyttelse i Norge, blir returnert. Det må vi fortsatt ha. Jeg har forståelse for at det kan være krevende for enkeltpersoner som kanskje har vært i Norge lenge, men det er altså helt grunnleggende for at vi skal evne å hjelpe dem som faktisk trenger beskyttelse.

Tobias Drevland Lund (R) [18:28:42]: Allerede i 2015 anbefalte FNs barnekomité at omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år overføres til barnevernet, slik at de som bor på mottak med voksne, ikke lenger skal gjøre det, men ha egne steder å være. I går kunne NRK fortelle at de siste to årene har antallet enslige mindreårige asylsøkere økt kraftig, fra 74 barn fordelt på to mottak til 571 fordelt på 20 mottak.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva er hennes begrunnelse for at enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år ikke skal overføres til barnevernets omsorg? Eventuelt: Har hun tenkt å gjøre noe med denne forskjellsbehandlingen som har funnet sted gjennom mange år?

Statsråd Emilie Mehl [18:29:34]: Jeg mener ikke det er forskjellsbehandling at vi behandler barn i ulik alder ulikt, for de har forskjellige behov. Det er naturlig at det kan være forskjeller i hvordan dette gjøres. For dem mellom 15 og 18 år mener jeg at det er riktig heller å styrke f.eks. barnefaglig kompetanse og oppfølging i mottak enn å bruke penger og ressurser på å overføre disse til barnevernet. Det er en kostnad på potensielt milliarder. Det mener jeg er feil prioritering når vi kan lage gode forhold på mottak for dem som er mellom 15 og 18 år.

Presidenten [18:30:10]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Tonje Brenna [18:30:29]: Det er krig i Europa, på vårt eget kontinent. Nesten 90 000 flyktninger er bosatt i Norge de siste tre årene. Ni av ti er fordrevne fra Ukraina. Vi har nå bedt kommunene om å bosette 18 900 flere til neste år. Jeg må si jeg er dypt imponert over den innsatsen som legges ned fra kommuner, frivillige organisasjoner, arbeidsgivere og lokalsamfunn rundt om i hele landet, for å integrere ekstraordinært mange mennesker.

Vi må ha et bærekraftig ankomstnivå og kontroll på våre grenser. Derfor har vi iverksatt flere innstramningstiltak for å få ankomstene ned på et mer likt nivå med våre naboland, slik at presset på kommuner, mottakssystem og ankomstsystem blir mindre, og at tjenestetilbudet i kommunene fortsatt skal være godt.

Regjeringens mål er at flere skal lære seg norsk, komme i arbeid og delta i det norske samfunnet. I budsjettet for 2025 foreslår vi å prisjustere tilskuddssatsene for integreringstilskuddet etter flere år uten justering. Det vil gjøre kommunene bedre rustet til å bosette flyktninger også det neste året. Regjeringen foreslår også å videreføre den ekstra bevilgningen til IMDi på 60 mill. kr for å sørge for at IMDi kan håndtere de fortsatt høye ankomstene og følge opp den rekordhøye bosetningen de siste tre årene.

Regjeringens mål er at flere flyktninger og innvandrere raskt skal komme ut i jobb eller utdanning. Vi foreslår derfor å styrke Jobbsjansen med 68 mill. kr for at flere hjemmевærende innvandrerkvinner får den kvalifiseringen de trenger for å komme i jobb eller utdanning og bli økonomisk selvstendige. Vi foreslår også 20 mill. kr til at statsforvalterne kan veilede og føre tilsyn med kommunenes integreringsarbeid, for å sikre bedre etterlevelse av regelverket, slik at flere kommer i jobb.

For at ukrainsk kompetanse raskere skal kunne brukes i det norske arbeidslivet, foreslår regjeringen 10 mill. kr til raskere vedtak om godkjent utdanning, mer målrettet karriereveiledning og rådgivning til norske arbeidsgivere om ukrainsk fagkompetanse.

Alle i Norge har rett til å leve et trygt og fritt liv. Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold er et alvorlig samfunnsproblem som hindrer likestilling, deltakelse og integrering i samfunnet. Regjeringen foreslår derfor 10,5 mill. kr mer til å forebygge og forhindre negativ sosial kontroll gjennom å styrke de særskilte hjelpetjenestene.

I 2025 øker regjeringen innsatsen mot barne- og ungdomskriminalitet betydelig. Over Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett foreslår vi økt tilskudd til områdesatsinger i Oslo og tilskudd til sosiale møteplasser for gutter og unge menn, med mål om forebygging og forhindring av rekruttering til kriminelle miljøer i utsatte områder i landet vårt. Dette skjer sammen med en betydelig styrking av politiet.

Frivillige organisasjoner gjør en viktig jobb for å inkludere flyktninger og innvandrere, med språktrening, møteplasser, kurs og fritidsaktiviteter. I budsjettavtalen med SV er vi enige om å øke tilskuddet til integreringsarbeidet i regi av frivillige organisasjoner med 10 mill. kr. Det vil føre til flere tiltak som kan bidra til god integrering i hverdagen.

Vi ønsker et samfunn der alle stiller på lik linje og opplever å ha mulighet til å bidra i samfunnet og være en del av fellesskapet. Et flertall på Stortinget tar med dette grep i statsbudsjettet for å legge til rette for fortsatt god innsats for integrering og inkludering i kommuner over hele landet også neste år.

God integrering krever innsats på tvers av ulike sektorer og ulike departementsområder. Under mitt ansvar som arbeids- og inkluderingsminister ligger en rekke virkemidler der bevilgningene behandles i dag. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har et samordnings- og pådriveransvar som skal bidra til at integreringspolitikken blir helhetlig.

Samtidig er det viktig å si at den enkelte selv også må bidra til å bli integrert. Dersom politikken virker og den enkelte selv bidrar, tror jeg at vi i fremtiden vil lykkes med å få flere mennesker som opplever tilhørighet til det norske samfunnet, og som kan bidra til både å skape verdier, holde hjulene og velferdsstaten i gang og føle tilhørighet til det norske samfunnet.

Presidenten [18:35:05]: Det blir replikkordskifte.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:35:19]: Flere videregående skoler har mangfoldsrådgivere som gjør en svært viktig jobb for å forebygge og hjelpe unge som blir, eller står i fare for å bli, utsatt for negativ sosial kontroll. Høyre mener det bør være et mål at flest mulig videregående skoler har en slik mangfoldsrådgiver, og har satt av midler til ti nye i sitt alternative budsjett. Mitt spørsmål til statsråden blir derfor: Har regjeringen en opptrappingsplan for å øke antallet mangfoldsrådgivere?

Statsråd Tonje Brenna [18:35:49]: Takk for et veldig godt og viktig spørsmål. Regjeringen har ikke en opptrappingsplan, men vi har prioritert å øke antallet mangfoldsrådgivere, budsjett for budsjett. I tillegg til at mangfoldsrådgiverne er viktige i møte med den enkelte, er mangfoldsrådgiverne viktige for å fylle en annen funksjon, nemlig å hjelpe andre tjenester som er i kontakt med barn og unge, å vite hva en skal se etter, vite hvordan en skal håndtere det en oppdager, og bidra til kompetanseheving av flere ulike tjenester som kan støt på disse problemstillingene.

Jeg tror vi må ta inn over oss at vi som samfunn i stort ikke vet nok om hva det er vi leter etter, når vi leter etter tegn på at spesielt unge mennesker ikke har anledning til å ta de valgene vi tar for gitt at hver og en av oss kan ta i Norge når vi beslutter enkeltting i eget liv. Derfor mener jeg at dette er en innsats som krever mer av oss på flere områder, og at mangfoldsrådgiverne er en viktig del av dette arbeidet.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:36:47]: Takk for et godt svar.

Som statsråden sa, skal alle som bor i Norge, ha rett til å leve et fritt og selvstendig liv uten tvang, trusler og vold. Altfor mange fratas disse rettighetene, og dessverre er innvandrere mer utsatt enn oss andre. Bo- og støttetilbudet til personer over 18 år som står i fare for å bli, eller

har blitt, utsatt for tvangsekteskap eller æresrelatert vold, er derfor svært viktig. Mener statsråden at regjeringen gjør nok for denne gruppen?

Statsråd Tonje Brenna [18:37:20]: Også bo- og støttetilbudet får en økning i dette budsjettet, og har fått det i flere omganger. Jeg mener det er et veldig viktig tilbud i den mer akutte fasen for mennesker som f.eks. har behov for å bryte ut av familien for å kunne leve det livet de ønsker seg.

Jeg tror likevel vi må ta inn over oss at det spesielt for unge mennesker er ganske vanskelig over tid å stå i et slikt brudd med f.eks. storfamilien. Derfor er jeg opptatt av at vi også må sørge for at den som etter hvert skal flytte ut av et bo- og støttetilbud, opplever å være godt nok rustet til å kunne leve livet sitt slik som en selv ønsker, også på utsiden av et slikt bo- og støttetilbud. Vi må gjøre mer for at folk skal vite hvor de kan søke hjelp, hvor de kan finne fellesskap for å stå i vanskelige og krevende situasjoner, og vi må bidra til at folk kan være økonomisk selvstendige. Derfor er innsatsen vi gjør for å få flere innvandrerkvinner i jobb, spesielt viktig også i denne sammenhengen, for det bidrar til økonomisk selvstendighet, som er en forutsetning for å kunne klare seg på egne bein i Norge.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:38:21]: Jeg er veldig enig i det statsråden sa om at vi må ruste dem som får et slikt botilbud, for at de skal kunne klare å stå i det over tid. Det gjelder også alle som dessverre må oppsøke krisesentre. Også for dem gjelder det at man må stå i ting over tid. Krisen er ikke over fordi om oppholdet på krisesenteret eller dette botilbudet er over.

En tredje ting: Tidligere i år vedtok et samlet storting, dessverre mot regjeringspartiernes stemmer, at tilskuddsordningen for utleieboliger skulle gjeninnføres. Det er en ordning som de siste årene har hjulpet kommuner å bosette flyktninger, men som også har hjulpet vanskeligstilte inn på boligmarkedet og gått til utprøving av nye boligmodeller for personer med særskilte behov. Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor følger ikke regjeringen opp dette vedtaket fra Stortinget allerede i statsbudsjettet for 2025?

Statsråd Tonje Brenna [18:39:17]: Det å bidra til at folk har et sted å bo, uansett hvem en er, og hvilket utgangspunkt en har, er en viktig oppgave for den enkelte, selvfølgelig, men også for politikken. Så viktig er det at i debatten i denne salen tidligere i dag, under kommunalministerens budsjett, var dette et stort tema – rett og slett fordi det sogner til hans konstitusjonelle område, så jeg overlater til min gode kollega kommunalministeren å svare på detaljerte spørsmål om det som er hans ansvar.

Erlend Wiborg (FrP) [18:39:52]: For dem av oss som følger nøye med i media om dagen, er det mange spørsmål jeg kunne tenkt meg å stille statsråd Brenna. Noe jeg gjerne kunne tenkt meg å få svar på, handler om at statsråden tidligere har skrytt av integreringen i Norge og flere av integreringsgrepene regjeringen har tatt. Samtidig har vi nylig fått tall fra Statistisk sentralbyrå som viser at kriminaliteten er høyere for andre-generasjons innvandrere enn for dem som opprinnelig innvandret til Norge. Da er mitt spørsmål: Mener statsråden at integreringspolitikken har vært vellykket?

Statsråd Tonje Brenna [18:40:34]: Jeg vil si at hvorvidt integrerings- og innvandringspolitikken har vært vellykket, er litt avhengig av hvilken periode og hvilke tiltak man snakker om.

Hvis man snakker om den perioden Fremskrittspartiet styrte i 2016, hvor vi hadde rekordhøye ankomster, hvor Fremskrittspartiets justisminister mistet fullstendig kontrollen på situasjonen på Storskog og tusenvis av syrere kom over grensen fra Russland til Norge, vil jeg si at svaret på det er nei. Det var ikke en vellykket innvandringspolitikk.

Hvis representanten er ute etter svaret på spørsmålet om integreringspolitikken er god dersom vi gjør som Fremskrittspartiet vil, sørger for at folk ikke lærer norsk og kommer seg i jobb i dette landet, vil jeg si at svaret på det er nei. Det vil føre til at flere blir avhengige av sosiale ytelser og lever livet sitt i passivitet istedenfor å klare seg selv og komme i jobb, og potensielt kan det føre til større sosial uro og også kriminalitet, som jeg vet er et yndet tema for representantens parti å snakke om.

Så i alle fall på to områder som Fremskrittspartiet har hatt eller ønsker å få ansvar, mener jeg at svaret er nei. Det er ikke en god måte å drive innvandrings- og integreringspolitikk på i Norge.

Erlend Wiborg (FrP) [18:41:37]: Jeg synes det er ganske spesielt at statsråden står her og mener at utfordringene knyttet til den økende gjeng- og voldskriminaliteten vi ser, er noe bare Fremskrittspartiet er opp-tatt av. Den har stor påvirkning på livet til dem som utsettes for det, og til dem som er redde for å utsettes for det. Da synes jeg statsråden burde vise noe mer respekt overfor alle ofrene for det.

Jeg registrerer at statsråden ikke svarte på spørsmålet mitt, hun valgte heller å snakke om Fremskrittspartiet, at vi ønsker å redusere den totale innvandringen til Norge, slik at vi lettere kan få til en bedre integrering, og at vi ønsker å redusere kostnadene for norske skattebetalere knyttet til innvandring og integrering. Jeg spør derfor på nytt: Når vi ser at kriminalitetstallene er høyere for andre-generasjons innvandrere enn for dem som opprinnelig

innvandret, mener da statsråden at integreringspolitikken hun fører, har vært vellykket – ja eller nei?

Statsråd Tonje Brenna [18:42:41]: Jeg er mot vold uansett hvem som utøver volden. Jeg mener vi skal beskytte ofrene for vold uansett hvilken hudfarge de har. Jeg mener at det at unge mennesker rekrutteres til gjengkriminalitet av kyniske bakmenn som ønsker å tjene penger på dem, og som slipper unna med det fordi den de rekrutterer, er mindreårig, er et problem uansett hvor i verden det barnet eller det barnets foreldre er født. Jeg mener at det å bekjempe ungdomskriminalitet er en enormt viktig oppgave for dette samfunnet i stort, og jeg mener selvfølgelig også at det handler om hvilke forutsetninger unger vokser opp under. Dersom man vokser opp i fattigdom med liten sannsynlighet for å kunne få tilhørighet i samfunnet og med foreldre som står utenfor arbeidslivet, får man en dårlig start i livet. Det er derfor jeg insisterer på at innvandrings- og integreringspolitikken henger sammen.

Fremskrittspartiet liker godt å snakke om at man skal stramme inn på innvandringspolitikken, men alle symptomene Fremskrittspartiet diskuterer, er symptomer på at vi ikke er gode nok på integrering, samtidig som Fremskrittspartiet selv kutter i alle tiltak på integreringsområdet, noe som vil føre til at vi raskere kommer inn i større problemer enn det vi har i dag. Dermed mener jeg at Fremskrittspartiets politikk fører til de tilstandene Fremskrittspartiet advarer mot.

Erlend Wiborg (FrP) [18:43:49]: Statsråden sliter tydeligvis litt med å forstå at det er en reell sammenheng mellom hvor mange som kommer, og hvordan integreringen fungerer, selv om hun delvis sier noe annet. Kommer det for mange, og gjerne til samme by eller samme bydel, skaper det integreringsutfordringer. Det har vi sett i Sverige. Det begynner vi også å se store utfordringer med i Norge.

Dette blir tredje gang jeg spør statsråden, og da synes jeg også statsråden faktisk kan svare på et veldig konkret spørsmål: Mener statsråden at integreringspolitikken som hun selv har ført, har vært vellykket?

Statsråd Tonje Brenna [18:44:31]: Representanten legger noen premisser til grunn for spørsmålet, som jeg ikke aksepterer, og så får ikke jeg lov til å legge noen premisser til grunn for svaret jeg gir. Det er jo ikke akkurat å mane opp til bruk av ytringsfriheten eller en fri og demokratisk debatt. Det er å legge føringer for mitt svar.

Og mitt svar er for det første: Det er åpenbart sånn at vi må ha en bærekraftig ankomst- og innvandringspolitikk til Norge hvis vi skal lykkes med integreringen. Det er vi enige om. Men – for det andre – det fratar ikke

Fremskrittspartiet ansvaret for at det de konsekvent gjør, er å snakke om å stramme inn på innvandringen samtidig som de reduserer mulighetene til å integrere og peke på de uttrykkene vi har for at vi ikke alltid lykkes godt nok med integreringspolitikken.

Jeg mener det er mulig å ha to tanker i hodet på en gang: både være opptatt av kontroll på grensene og ha en bærekraftig innvandringspolitikk og samtidig føre en integreringspolitikk som sørger for at folk lærer seg norsk, kommer seg i jobb, klarer seg selv og blir mindre avhengig av ytelser. Det er åpenbart en politikk Fremskrittspartiet er imot, og det får stå for deres egen regning.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [18:45:45]: I § 110 i Grunnlova står det:

«Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for at kvart arbeidsført menneske kan leve av arbeidet sitt eller næringsverksemda si.»

På norske asylmottak sit mange menneske som har venta i årevis på å få søknadene sine handsama. I september mottok SV eit brev som også var skrive til UD. Det kan godt hende at justisministeren også har ein aksje i det spørsmålet. Brevet hadde sterke historier om menneske som fortel om psykisk uhelse og djup fortvilning fordi ein blir sitjande å vente og vente og ikkje veit korleis saka deira går, og ikkje får arbeide. Vil regjeringa gjere noko for å gjere det mogleg for folk som blir sitjande i årevis å vente på avgjerd i si sak, slik at desse skal kunne få arbeide og bidra til samfunnet, slik dei eigentleg vil?

Statsråd Tonje Brenna [18:46:45]: Jeg tror justisministeren har mer enn én aksje i dette. Jeg tror faktisk det er hennes konstitusjonelle ansvar. Men la meg, siden jeg har 54 sekunder, få si noe om viktigheten av arbeid.

Det å drives på flukt og måtte forflytte seg til et annet land fordi det er krig, er i seg selv dramatisk og traumatiserende, tror jeg, for de aller fleste mennesker som opplever det. Vi skal ta imot folk på en anstendig måte i dette landet og behandle deres søknader på en ordentlig måte. Derfor tar det også av og til tid å få avklart om man får varig opphold eller ikke. Men når den avklaringen har kommet, og man har fått opphold i Norge, da er jeg opptatt av at man raskest mulig skal kunne komme i aktivitet og arbeid, ha en lønn å leve av, lære seg norsk, få ungene inn i skole og barnehage og bli både en bidragsyter og også en deltaker fullt ut i det norske samfunnet. Derfor er introduksjonsprogrammet viktig, fordi det reelt sett er det som forbereder det enkelte mennesket på å kunne delta i arbeidslivet. Det er jeg helt sikker på at SV er enig i og vil fortsette å jobbe sammen med regjeringen om, for at vi skal lykkes enda bedre med det framover.

Presidenten [18:47:43]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:48:02]: La én ting være helt klart. Det er ingen av oss i denne salen som kan integrere en eneste person. Den enkelte flyktning eller innvandrer må ville, ønske og ha mulighet til å integrere seg selv. Det vi kan legge til rette for, er at flest mulig av flyktningene som kommer til Norge, får en bolig å etablere sitt nye liv i, at de får mulighet til å lære seg godt nok norsk til at de enten kan få en jobb raskt eller ta utdanning, at de kan delta i barnas liv i skole og barnehage og samfunnet for øvrig, og at færrest mulig – helst ingen – opplever negativ sosial kontroll.

For å styrke arbeidet med negativ sosial kontroll legger altså vi, i vårt alternative statsbudsjett, opp til at det skal bli ti nye mangfoldsrådgivere og ti nye plasser i botilbud til personer over 18 år som er utsatt for negativ sosial kontroll.

Kommunene har gjort en formidabel jobb med å bosette nesten 100 000 flyktninger fra Ukraina siden 2022. For å hjelpe kommunene med bosetting av flyktninger også framover foreslår Høyre å sette av 150 mill. kr for å gjenopprette tilskuddsordningen til utleieboliger.

Norge skal ha en integreringspolitikk som gir alle som får opphold i Norge, muligheter til å bli gode bidragsytere i det norske samfunnet, uansett hvilken kommune de bosettes i. Ett mål er å få flest mulig inn i arbeidslivet. Derfor vil jeg spesielt trekke fram Jobbsjansen og hvor viktig den er for å få innvandrerkvinner ut i jobb og bidra til at de blir aktive deltagere i samfunnet. Tidligere i år kunne vi lese at 76 pst. av deltagerne i Jobbsjansen gikk direkte over til jobb eller utdanning i 2023. Det viser at dette er en ordning som gir resultater, og hjemmевærende innvandrerkvinner som i utgangspunktet står langt fra arbeidslivet, kommer inn i arbeidslivet. Høyre foreslår derfor å styrke Jobbsjansen med 500 plasser. Det vil gi store positive ringvirkninger, både for den enkelte kvinne og for familien hennes.

Integrering er altså et prioritert område i Høyres alternative budsjett, og totalt har vi foreslått over 250 mill. kr mer til integreringstiltak enn det regjeringen la fram. Dette vil hjelpe kommunene til å bosette flere, styrke kampen mot negativ sosial kontroll og få flere inn i arbeid og studier.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [18:50:47]: Eg tek ordet ein gong til for å kommentere litt av innlegget til Erlend Wiborg, der det nesten høyrer ut som om det er Framstegspartiet som har funne opp flyktningararbeid i nær-område. Flyktningararbeid i nær-område har FN's høgkommissær for flyktningar halde på med i 60 år. Hovudarbeidet er å drive med akutt naudhjelp, stabilisere situasjonen, sjå om det er mogleg å få desse flykt-

ningane til å flytte tilbake til det området dei kom frå, eller beskytte dei i nærområdet, og i siste instans er det snakk om at dei som ikkje kan få vern på nokon av desse måtane, og som er i livsfare, skal kunne bli kvoteflyktningar. Kvoteflyktningordninga er den einaste ordninga der ein flyktning kan kome på lovleg, planlagt og kontrollert vis til eit anna land, der landet er førebudd på at desse menneska kjem. Det er ikkje europeisk flyktningpolitikk som gjer at folk druknar i Midelhavet. Det er det heilt andre forhold som styrer.

Eg reagerer også litt på syndebukkretorikken. Eg synest vi her frå Stortinget skal vere flinkare til å snakke om alle desse som bidreg stort til det norske samfunnet. Eg har hatt foreldra mine på ein sjukeheim det siste året dei levde, og hadde det ikkje vore for han frå Etiopia, ho frå Ukraina, ho frå Thailand eller kor dei var frå i alle verdshjørne, som var der og gav foreldra mine god omsorg, hadde dei ikkje hatt nokon til å stå i den omsorga.

Det er ei lita gruppe som kanskje fell utanfor, og som blir fanga opp av kriminelle miljø. Likevel synte analysen av ungdomskriminaliteten at det eigentleg var ei ganske lita gruppe, og det er fullt mogleg å handtere den situasjonen med å setje inn tiltak for å gjere noko med levekåra i dei områda der det er problem. Der kan ein snu utviklinga ved å setje inn målretta tiltak som gjer at desse ungdommane som blir fanga opp av kriminelle nettverk, kan få ein annan livsveg. Eg trur ingen vel eit kriminelt liv dersom dei kan sleppe.

Det å jobbe med internasjonal kriminalitet handlar om noko anna enn flyktningar. Det handlar om kriminelle nettverk som er rigga for å utnytte systemet og tene pengar på ulovleg vis, og det skal ein kjempe mot.

Mudassar Kapur (H) [18:54:05]: Det er ikke noen tvil om at selv om integreringen går godt for de aller fleste, er det ofte en fattig trøst for den enkelte familie eller det enkelte nabolag, eller for en kommune der man sliter med en overrepresentasjon av integreringsutfordringer. Da må man selvfølgelig ta tak i det, og det gjelder både de reelle bakenforliggende årsakene og de litt mer langsiktige grepene som bør tas. Her er det da veldig viktig å sørge for både at barna ikke faller ut av skoleløpet, og at foreldrene deres ikke faller ut av arbeidslivet. At man får bekjempet negativ sosial kontroll, er akkurat like viktig som at man sørger for at sosiale forskjeller ikke går i arv.

Dette er noen av nøklene til god integrering. Det handler både om at de som ikke har alle svarene på dette til enhver tid, ikke skal bli sett på som tiltaksløse, at de som ønsker å føre en streng innvandringspolitikk, ikke nødvendigvis er – hva skal vi si – slemme, og at de som ønsker å ha et åpent sinn til dette, ikke er naive eller dumsnille. Jeg tror det er et godt tegn ved Norge at vi har

en åpen og realistisk debatt rundt disse tingene, slik at de vedtakene vi fatter i Stortinget, også har integritet ute i befolkningen.

Så til noen av de utfordringene som vi har foran oss: Det er ingen tvil om at med store ankomsttall blir det også større utfordringer. Da må vi sørge for at norske kommuner er i stand til å både bosette og integrere flyktninger og dem med innvandrerbakgrunn på en bedre måte. Det er prinsippet med at kommuner ikke skal bosette flere enn det de har kapasitet til, og summen av disse tingene påvirker også hvor mange flyktninger man kan ta imot per år. Disse tingene bør henge sammen – åpenbart.

Veldig mange kommuner opplever også at de får tilflytting i tillegg til de flyktningene de skal bosette. Det skjer i form av at enkelte flyktninger har bodd så og så mange år i andre kommuner, og så i etterkant flytter til de store kommunene, men ikke har gode nok forutsetninger for å bli integrert og få seg jobb eller bolig. Dermed legger de press på de sosiale tjenestene og annen kompetanse som er sårbar i den kommunen. Det er derfor vi i Høyre også har pekt på nettopp de grepene vi har pekt på i inntektssystemet, når det gjelder å se nærmere på levekårsutfordringer, vekstkommuners utfordringer og ikke minst et hovedstadstilskudd.

Dette håper jeg er ting vi kan komme tilbake til ved en senere anledning, og jeg takker for debatten.

Erlend Wiborg (FrP) [18:57:25]: Sosialistisk Venstreparti hevdet at flyktninger ikke kan hjelpes i sine nærområder. Det stemmer ikke. Hvis man lytter til hva FN's høykommissær for flyktninger selv sier, ber kommissæren om at vi skal styrke budsjettene og hjelpen til flyktninger i nærområdene.

Totalt sett kutter Fremskrittspartiet betydelig på innvandring og integrering, for med vår politikk vil det komme langt færre til Norge, og vi vil spare store summer. Men vi bruker også mer penger enn det Sosialistisk Venstreparti i dag kommer til å stemme for når det gjelder hjelp i nærområdene. Fremskrittspartiet foreslår å øke nødhjelpen og humanitær bistand med 1,8 mrd. kr. Vi foreslår å øke bevilgningene til FN's høykommissær for flyktninger med 500 mill. kr. Det handler rett og slett om at med den politikken Fremskrittspartiet foreslår, vil vi kunne hjelpe langt flere mennesker enn ved å hente noen til Norge.

Jeg er helt enig: Det er mange innvandrere som klarer seg veldig godt i Norge, som jobber hardt, lar seg integrere, lærer seg språket, blir en del av det norske samfunnet og er viktige bidragsytere i samfunnet. Det er veldig bra, og dem skal vi virkelig heie på. Men samtidig må jeg si, når jeg hører Sosialistisk Venstreparti hevde at det bare er en liten gruppe vi har utfordringer med, og man

snakker om yrkesdeltakelse, at det er verd å gå inn og se på tall fra Statistisk sentralbyrå. Blant syriske kvinner i Norge er kun 11,4 pst. i heltidsarbeid. Det betyr at nesten ni av ti syriske kvinner i Norge er utenfor arbeidslivet, og da er det ikke en liten gruppe vi har utfordringer med knyttet til integrering. Vi kan se det samme tallet for somaliske kvinner – det ligger på 16,7 pst., så tallet er altfor lavt.

Når det gjelder kriminaliteten, viser tallene som Fremskrittspartiet har fått fra Statistisk sentralbyrå, at kriminaliteten blant nordmenn uten innvandrerbakgrunn går ned, mens kriminaliteten – og spesielt volds- og gjengkriminaliteten – blant personer med innvandrerbakgrunn går kraftig opp. Da har vi en utfordring, og det hjelper ikke å snakke – som veldig mange her i denne salen gjør – om utfordringene når man ikke er villig til å ta de nødvendige grepene. Men det er Fremskrittspartiet villig til. Det har vi alltid vært og kommer fortsatt til å være.

Lene Vågslid (A) [19:00:36]: Takk for ein god debatt. Framstegspartiet bør nok sjå litt tilbake på eiga tid i regjering når det gjeld det ja/nei-spørsmålet representanten Erlend Wiborg har vore interessert i og stilt i heile i dag. I 2015, 2016 og 2017 kom det fleire tusen frå dei landa som Erlend Wiborg sjølv refererer til, inkludert dei damene Erlend Wiborg plutsleg har ei stor omsorg for fordi dei ikkje har kome i arbeid. Det er litt av utfordringa i debatten i dag, for før Framstegspartiet var i regjering, kunne det partiet snakke på ein måte som om det aldri hadde hatt ansvar. Men Framstegspartiet og dei sju-åtte ulike justisministrane dei brukte opp i si regjeringstid, har òg eit betydeleg ansvar for utviklinga me har sett, som har vore negativ, det vere seg ungdomskriminalitet eller andre forhold.

Eg vil gjenta at for Arbeidarpartiet er det heilt avgjerande at innvandringspolitikken er kontrollert og berekraftig. Som statsråd Brenna var inne på i replikkordskiftet i stad, heng det saman med integrering. Det som er fascinerande med Framstegspartiet, både i denne debatten og i den førre debatten i dag, er at dei budsjetterer med effektar av ein politikk som umogleg kan verke på ei veke. Viss du kuttar 5 mrd. kr i integreringstilskotet til kommunane neste år, går det ut over dei kommunane som representanten Per-Willy Amundsen hadde ei enorm omsorg for då me diskuterte kommuneramma. Det heng rett og slett ikkje på greip. Ein må rett og slett ikkje bestandig høyre på det Framstegspartiet seier; ein må sjå på kva dei faktisk gjør.

Tusen takk for ein god debatt, og etter kvart god jol til dokker og alle som skal ha juleferie.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [19:02:33]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [19:02:40]: Eg sa ikkje at FN ikkje bidreg i nærområda, eller at Noreg ikkje bidreg i nærområda. Det bidreg vi absolutt til. Det er ikkje ei ny oppfinning, det er noko vi har halde på med lenge. Eg er veldig glad for at Framstegspartiet vil støtte arbeidet til FNs høgkommissær for flyktningar, men det er utruleg viktig å bruke nok ressursar i Noreg for å sørgje for at alle desse som treng ei betre integrering, å kome seg i arbeid og å leve eit trygt, sjølvstendig liv i Noreg, får nok hjelp til å kome seg dit. Det vil vere ei god investering. Det er ikkje pengar som blir vekke. Det er veldig nyttig for dette landet, for vi treng arbeidskraft, og vi treng folk som har ressursar, og som kanskje har noko anna enn det vi har sjølve. Levekårsutfordringar har mykje med inntekt og integrering å gjere, og det er der vi må setje inn støyten for nettopp å møte dei utfordringane Framstegspartiet åtvarar mot.

Presidenten [19:03:42]: Representanten Erlend Wiborg har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Erlend Wiborg (FrP) [19:03:53]: Jeg måtte ta ordet for å rette opp noen direkte feil fra komitéleder Vågslid fra Arbeiderpartiet, for hun hevder at det ikke er mulig å stramme inn innvandringspolitikken i Norge, og at det ikke kan få umiddelbar effekt. Det er direkte feil. Noe av det vi diskuterer i dag, er hvor mange kvoteflyktninger vi skal ta imot. Hvis vi gjør som Fremskrittspartiet foreslår, og tar imot null kvoteflyktninger, vil det ha effekt fra 1. januar og gi en besparelse allerede da. Hvis vi reduserer ytelsene vi gir til nyankomne flyktninger, sånn at vi legger oss på det samme nivået som i Sverige og Danmark, vil det gi en økonomisk besparelse fra dag én.

Jeg registrerer at Vågslid og Arbeiderpartiet også i dag har valgt å unngå å svare på et enkelt spørsmål, nemlig hvorfor de ønsker at ytelsene til flyktninger skal være høyere enn ordinær sats for minstepensjonister. Det er totalt uforståelig for Fremskrittspartiet.

Presidenten [19:04:57]: Representanten Lene Vågslid har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lene Vågslid (A) [19:05:09]: Ein kan av og til lure på om Erlend Wiborg og eg deltek i same debatt.

Til neste år skal norske kommunar busetje 18 900 flyktningar frå Ukraina, og Framstegspartiets svar på det er 5 mrd. kr mindre i integreringstilskot til kommunane. Det heng ikkje på greip. Me har ikkje hatt ein einaste

høyringsinstans i komiteen som har føreslått det. Det er logisk, for det ville gått ut over dei kommunane me, inkludert Framstegspartiet, tidlegare i dag har hatt så stor omsorg for, som står i store utfordringar med auka kostnader og velferdstenester som skal gjevast til alle.

Så nei, Framstegspartiet svarer ikkje på det eg spør om: om ein klarer å budsjettere realistisk. Det bør ein klare viss ein tek mål av seg å kanskje vere det partiet som skal ha statsministeren neste haust.

Presidenten [19:06:02]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [19:06:08]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Arbeids- og inkluderingsdepartementet (Innst. 92 S (2024–2025), jf. Prop. 22 S (2024–2025), kap. 670, 671, 672 og 3672)

Presidenten [19:06:28]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 9 [19:06:34]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 103 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), kap. 490, 491 og 3490)

Presidenten [19:06:53]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 10 [19:07:00]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Samferdselsdepartementet, Endringar i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og Endringar i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 88 S (2024–2025), jf. Prop. 20 S (2024–2025), Prop. 21 S (2024–2025) kap. 1541, 1542, 1543 og 5579 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 916 og 5574)

Presidenten [19:07:42]: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til eit replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Første talar er Geir Inge Lien for Sigbjørn Gjelsvik, ordføraren for saka.

Geir Inge Lien (Sp) [19:08:12]: Det vert eit veldig kort innlegg. Eg vil berre kunngjere at det er ein einstemmig komité som sluttar seg til salderingsbudsjettet, og dermed vil eg berre ønske debatten velkomen – og god jul!

Liv Kari Eskeland (H) [19:08:40]: Eg skal ikkje dra ut debatten, eg heller, men når me er så heldige å ha statsråden her, tenkte eg å seia at føremålet med nysalderinga er å gjennomføra tekniske budsjettendringar på slutten av året. Tilleggsøyvingar til nødvendige og uføresette utgifter i slutten av desember er òg ein del av dette.

Med dette som bakteppe kan ein jo spørja seg om ikkje støtta til CargoNet for å innfri forpliktingane til Statens pensjonskasse, eller løyvingane til forsterka ekom i Trøndelag, burde ha vore kjende då budsjettet vart sett opp, og at det sann sett difor burde hatt ein plass i det ordinære budsjettet.

Eit anna forhold som er verdt å kommentera, er det særskilte tilskotet til styrkt kollektivtilbod til Akershus fylkeskommune, som følgje av midlertidig stenging av Ring 1, der tildelinga av tilskot krev at fylkeskommunen sjølv bidreg med 50 pst. Stenginga av Ring 1 har medført store trafikale utfordringar for innbyggjarane i Akershus og Oslo. Spørsmålet er kven som bør betala når staten set i verk tiltak på hovudvegnettet som påverkar innbyggjarane i ein kommune eller ein fylkeskommune.

Under Solberg-regjeringa stilte regjeringa med ei tiltakspakke for kollektivtilbodet sist innbyggjarane i Akershus vart påverka av tunnelrehabilitering i Oslo. Det er eit tankekors at fylkeskommunen no må bidra med så mykje når staten er oppdragsgjevar og forårsakar følgjene som oppstår.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [19:10:29]: Regjeringen har foreslått flere større og mindre omprioriteringer og endringer i samferdselsbudsjettet for 2024. Jeg har merket meg at en samlet komité har stilt seg bak disse endringsforslagene, og jeg har lyst til å trekke fram noen elementer som andre representanter for så vidt allerede har vært inne på.

Vi følger opp Stortingets anmodningsvedtak om å komme tilbake med et forslag om å øke bevilgningene til Akershus fylkeskommune for å styrke kollektivtilbudet i forbindelse med midlertidig stenging av Ring 1. Vi foreslår et tilskudd på 30 mill. kr, som er betinget av at Akershus bidrar med egne midler. Det er slik ansvarsforholdene er i kollektivsektoren. Fylkeskommunen har det ansvaret, men her bidrar staten inn. Det mener vi det er riktig å gjøre i denne sammenhengen.

Det var nødvendig å ha en midlertidig stengning av Ring 1 av hensyn til sikkerheten i Regjeringskvartalet. Vi har stor forståelse for de utfordringene stengningen

medfører for folks hverdag. Det er veldig viktig at man skal kunne komme seg dit man skal i hverdagen – om man nå skal på jobb eller hva man skal gjøre. Vi er i hvert fall glad for at det ser ut til at Akershus fylkeskommune svarer ut dette på en god måte og ønsker å være med på å finansiere et sånt tilbud.

Regjeringen jobber med å legge til rette for økt lønnsomhet i godsmarkedet. Det er viktig for at vi skal kunne ivareta Norges klimakrav og hensynet til trafikksikkerhet. CargoNet har pensjonsforpliktelser i Statens pensjonskasse som er kostbare sammenliknet med andre konkurrenter, som har innskuddsbaserte pensjonsordninger. Derfor ønsker regjeringen å gi tilskudd til CargoNet, slik at selskapet kan få gjort opp sine forpliktelser i Statens pensjonskasse og dermed også blir kvitt en konkurranseulempe. Jeg er glad for at komiteen stiller seg bak forslaget til fullmakt, slik at vi kan jobbe videre med å avklare et slikt tilbud.

Så på tampen: Vi hadde denne tragiske togulykken på Nordlandsbanen, der vi dessverre mistet en lokfører. Som følge av dette, og også andre hendelser, er det behov for å få på plass noen lokomotiver. For å få det til stiller vi penger til rådighet i nysalderingen.

Jone Blikra (A) [19:13:06]: Jeg har bare en kort kommentar knyttet til kritikken fra Høyre når det gjelder tilrettelegging for CargoNet. Som statsråden har redegjort for, var det helt nødvendig og helt riktig. Det er noe spesielt at Høyre kritiserer tilrettelegging for like konkurransevilkår, for det er det det her snakkes om. Det er også spesielt at Høyre da egentlig kritiserer regjeringen for å være for rask og effektiv med å iverksette nødvendige tiltak, men det kan vi leve med.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Rammeområde 7

(Arbeid og sosial)

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
352		Nedsatt funksjonsevne		
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 71		
		post 71		26 000 000
	70	Funksjonshemmedes organisasjoner		280 100 000
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet.....		23 850 000

Presidenten [19:13:39]: Fleire har ikkje bedt om ordet, og debatten i sak nr. 10 er dermed avslutta.

Det blir ringt til votering.

Votering

Presidenten [19:23:26]: Då er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 17. desember 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Energidepartementet (rammeområde 7) (Innst. 15 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Dagfinn Henrik Olsen sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avslutte ordningen med avkortning for gifte og samboende pensjonister, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 85 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.24.03)

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	72 Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet.....	33 000 000	
600	Arbeids- og inkluderingsdepartementet		
	1 Driftsutgifter.....	300 898 000	
601	Utredningsvirksomhet, forskning mv.		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	96 045 000	
	22 Kunnskapsutvikling i IA-avtalen mv., <i>kan overføres</i>	29 165 000	
	23 Tiltak for redusert deltid og økt heltidsandel ...	15 660 000	
	70 Tilskudd.....	65 125 000	
	71 Tilskudd til bransjeprogrammer under IA-avtalen mv., <i>kan overføres</i>	71 850 000	
	72 Tilskudd til Kunnskapssenter for lengre arbeidsliv	19 545 000	
	73 Tilskudd til trygderettslig/EØS- rettslig forskning og -kompetanseutvikling.....	5 839 000	
	74 Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	172 300 000	
604	Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 45</i>	148 685 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	296 215 000	
605	Arbeids- og velferdsetaten		
	1 Driftsutgifter	15 061 160 000	
	22 Forsknings- og utredningsaktiviteter, <i>kan overføres</i>	71 710 000	
606	Trygderetten		
	1 Driftsutgifter	120 760 000	
611	Pensjoner av statskassen		
	1 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	18 800 000	
612	Tilskudd til Statens pensjonskasse		
	1 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	12 825 700 000	
	22 Sluttoppgjør, <i>overslagsbevilgning</i>	182 000 000	
613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
	1 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 000 000	
621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering		
	21 Spesielle driftsutgifter.....	107 440 000	
	63 Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	184 605 000	
	70 Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	117 345 000	
	74 Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv	16 490 000	
634	Arbeidsmarkedstiltak		
	1 Driftsutgifter	703 815 000	
	21 Forsøk med tilrettelagt videregående opplæring, <i>kan overføres</i>	51 900 000	
	76 Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	8 384 615 000	
	77 Varig tilrettelagt arbeid, <i>kan overføres</i>	2 222 085 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	78	Tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser	114 170 000	
	79	Funksjonsassistanse i arbeidslivet, <i>kan overføres</i>	142 005 000	
635		Ventelønn		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000	
640		Arbeidstilsynet		
	1	Driftsutgifter	901 670 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud	19 110 000	
643		Statens arbeidsmiljøinstitutt		
	50	Statstilskudd	180 040 000	
646		Pionerdykkere i Nordsjøen		
	72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	1 250 000	
648		Arbeidsretten, Riksmekleren mv.		
	1	Driftsutgifter	27 400 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	590 000	
	70	Tilskudd til faglig utvikling	2 210 000	
660		Krigspensjon		
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	19 000 000	
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	65 000 000	
664		Pensjonsordningen for arbeidstakere til sjøs		
	70	Tilskudd	18 400 000	
665		Pensjonstrygden for fiskere		
	70	Tilskudd	4 400 000	
666		Avtalefestet pensjon (AFP)		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	4 340 000 000	
667		Supplerende stønad		
	70	Tilskudd til personer over 67 år med kort botid, <i>overslagsbevilgning</i>	420 000 000	
	71	Tilskudd til uføre flyktninger med kort botid, <i>overslagsbevilgning</i>	260 000 000	
1565		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter	61 000 000	
	70	Tap/avskrivninger	2 000 000	
1566		Yrkesskadeforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	95 000 000	
1567		Gruppelivsforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	260 000 000	
1860		Havindustritilsynet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	374 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	25 500 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
2470		Statens pensjonskasse		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-790 000 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	637 000 000	
		3 Avskrivninger	100 000 000	
		4 Renter av statens kapital	3 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		5 Til investeringsformål.....	55 000 000	
		6 Til reguleringsfond.....	-25 000 000	-20 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		178 960 000
2540		Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>		90 000 000
2541		Dagpenger		
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>		14 315 000 000
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.		
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>		980 000 000
2620		Stønad til enslig mor eller far		
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>		1 660 000 000
	72	Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i>		77 000 000
	73	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i>		13 000 000
2650		Sykepenger		
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>		62 220 000 000
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>		1 940 000 000
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., <i>overslagsbevilgning</i>		3 520 000 000
	75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>		3 520 000 000
	76	Tilskudd til ekspertbistand og kom- petansetiltak for sykmeldte, <i>kan overføres</i>		97 500 000
2651		Arbeidsavklaringspenger		
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>		50 160 000 000
	71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>		139 000 000
	72	Legeerklæringer.....		490 000 000
2655		Uførhet		
	70	Uføretrygd, <i>overslagsbevilgning</i>		132 617 500 000
	75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>		68 000 000
	76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>		30 000 000
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.		
	70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>		1 852 700 000
	71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>		2 522 000 000
	72	Stønad til servicehund.....		10 280 000
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning.....		139 240 000
	74	Tilskudd til biler.....		809 700 000
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler.....		5 148 100 000
	76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester.....		490 760 000

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	77 Ortopediske hjelpemidler	2 874 800 000	
	78 Høreapparater	1 082 900 000	
	79 Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år.....	62 225 000	
2670	Alderdom		
	70 Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	95 980 000 000	
	71 Tilleggpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	194 460 000 000	
	72 Inntektpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	34 790 000 000	
	73 Særtilllegg, pensjonstillegg mv., <i>overslagsbevilgning</i>	10 648 000 000	
2680	Etterlatte		
	70 Omstillingsstønad mv., <i>overslagsbevilgning</i>	1 700 000 000	
	71 Barnepensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 690 000 000	
	74 Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	200 000	
	75 Stønad til barnetilsyn til gjenlevende i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i>	2 500 000	
2686	Stønad ved gravferd		
	70 Stønad ved gravferd, <i>overslagsbevilgning</i>	325 000 000	
	Totale utgifter		675 674 912 000

Inntekter

3605	Arbeids- og velferdsetaten	
	1 Administrasjonsvederlag	11 481 000
	4 Tolketjenester	4 887 000
	5 Oppdragsinntekter mv	21 544 000
3634	Arbeidsmarkedstiltak	
	85 Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmar- kedstiltak	5 000 000
3635	Ventelønn mv.	
	1 Refusjon statlig virksomhet mv	100 000
3640	Arbeidstilsynet	
	4 Kjemikaliekontroll, gebyrer	5 580 000
	6 Refusjoner	3 902 000
	7 Byggesaksbehandling, gebyrer	25 678 000
	8 Refusjon utgifter regionale verneombud	19 409 000
	85 Tvangsmulkt	7 175 000
	86 Overtredelsesgebyrer	29 450 000
4565	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	
	1 Gebyrinntekter, lån	46 000 000
4566	Yrkesskadeforsikring	
	1 Premieinntekter	89 000 000
4567	Gruppelivsforsikring	
	1 Premieinntekter	146 000 000
4860	Havindustritilsynet	
	1 Gebyrinntekter	89 000 000
	2 Oppdrags- og samarbeidsinntekter	4 000 000
5470	Statens pensjonskasse	
	30 Avsetning til investeringsformål	55 000 000

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	80 Renter	3 944 000 000	
5701	Diverse inntekter		
	71 Refusjon ved yrkesskade	768 500 000	
	80 Renter	1 000 000	
	86 Innkreving feilutbetalinger.....	1 492 000 000	
	87 Diverse inntekter.....	26 069 000	
	88 Hjelpemiddelsentraler mv	110 000 000	
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs		
	70 Dividende	230 000 000	
5705	Refusjon av dagpenger		
	70 Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs.....	27 000 000	
	71 Refusjon av dagpenger for grensearbeidere mv. bosatt i Norge	700 000	
	72 Innkreving av forskutterte dagpenger.....	45 000 000	
Totale inntekter			7 207 475 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 605 post 1	kap. 3605 postene 1, 4 og 5
kap. 640 post 1	kap. 3640 postene 6 og 7
kap. 640 post 21	kap. 3640 post 8

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2025 kan:

1. omdisponere inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 1 Driftsutgifter til kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.
2. omdisponere inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 77 Varig tilrettelagt arbeid til kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.

3. omdisponere fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 634, post 78 Tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser på inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634 post 78.
4. omdisponere fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 634, post 79 Funksjonsassistanse i arbeidslivet på inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634 post 79.
5. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.
6. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2025 kan overskride bevilgningen un-

der kap. 2470 Statens pensjonskasse, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med inntil 50 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
601	Utredningsvirksomhet, forskning mv.	
	74 Tilskudd til Norges forskningsråd	561,5 mill. kroner
634	Arbeidsmarkedstiltak	
	76 Tiltak for arbeidssøkere	3 138,3 mill. kroner
	77 Varig tilrettelagt arbeid	1 265,7 mill. kroner
	79 Funksjonsassistanse i arbeidslivet	65,7 mill. kroner

VI

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2025 kan gi Arbeids- og velferdsetaten fullmakt til å:

1. postere utgifter som Arbeids- og velferdsetaten betaler på vegne av Statens pensjonskasse mot mel-

lomværendet konto 715510 Statens pensjonskasse. Konto 715510 utlignes ved at Statens pensjonskasse resultatfører og rapporterer de utbetalte ytelsene i sitt regnskap.

2. postere utgifter som Arbeids- og velferdsetaten betaler på vegne av ikke-statlige aktører knyttet til AFP-ordningen og kommunal tilleggspensjon mot mellomværendet med statskassen.

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Energidepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1860 post 1	kap. 4860 post 10
kap. 1860 post 23	kap. 4860 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VIII

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2025 skal følgende ytelser i folketrygden gis etter disse satser¹:

	kroner
1a. Grunnstønad for ekstraavgifter grunnet varig sykdom, skade eller lyte etter lovens § 6-3 (laveste sats)	9 024
1b. Ved ekstraavgifter utover laveste sats kan grunnstønaden forhøyes til	13 752
1c. eller til	18 024
1d. eller til	26 544
1e. eller til	35 964

	kroner
1f. eller til	44 928
2a. Hjelpestønad etter lovens § 6-4 til de som må ha særskilt tilsyn og pleie grunnet varig sykdom, skade eller lyte	16 152
2b. Forhøyet hjelpestønad etter lovens § 6-5 til barn under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie	32 304
2c. eller til	64 608
2d. eller til	96 912
3. Behovsprøvet gravferdsstønad opptil	29 853
4. Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-10 og 17-10 første ledd bokstav a ²	
for første barn	57 480
for to barn	74 976
for tre og flere barn	84 972

1 Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

2 Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønadene er inntektsprøvet.

Presidenten: Bak tilrådinga står Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 51 mot 44 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 19.24.29)

Votering i sak nr. 2, debattert 17. desember 2024

Innstilling frå arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantene Dagfinn Henrik Olsen, Sylvi Listhaug, Alf Erik Bergstøl Andersen, Silje Hjemdal, Bård Hoksrud, Erlend Wiborg, Himanshu Gulati og Marius Arion Nilsen om en særskilt kompensasjonsordning for oljepionerene (Innst. 101 S (2024–2025), jf. Dokument 8:16 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 2, frå Dagfinn Henrik Olsen på vegner av Framstegspartiet og Raudt
- forslag nr. 3, frå Henrik Asheim på vegner av Høgre.

Forslag nr. 3 erstattar forslag nr. 1 i tilrådinga.

Det blir votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en proposisjon om en kompensasjonsordning til oljepionerene i tråd med Oljepionerkommisjonens anbefalinger. Proposisjonen skal legges frem innen revidert nasjonalbudsjett 2025, med mål om å implementere ordningen fra 1. august 2025. Proposi-

sjonen må sikre en rask og rettferdig kompensasjon for oljepionerens innsats og bidrag til norsk oljehistorie, i tråd med anbefalingene fra kommisjonen.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Framstegspartiet og Raudt blei med 75 mot 22 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.25.10)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 3, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i arbeidet med kompensasjon for oljepionerene, legge en særskilt kompensasjonsordning til grunn, i tråd med anbefalingene fra NOU 2022: 19 Oljepionerene – en kompensasjonsordning, og komme tilbake til Stortinget med endelig forslag til modell så snart som mulig, senest innen revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Venstre har varsla støtte til forslaget.

Framstegspartiet, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre blei med 52 mot 45 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.25.32)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen, i arbeidet med kompensasjon for oljepionerene, legge en særskilt kompensasjonsordning til grunn, i tråd med anbefalingene fra NOU 2022: 19 Oljepionerene – en kompensasjonsordning.

Presidenten: Bak tilrådinga står Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Dei andre partia har varsla subsidiær støtte til tilrådinga.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 3, debattert 17. desember 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2024 under Energidepartementet og Endringer i stats-

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

I

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgjande endringar:

budsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (Innst. 99 S (2024–2025), jf. Prop. 22 S (2024–2025) unntatt kap. 670, 671, 672 og 3672, Prop. 17 S (2024–2025) kap. 1860 og 4860 og Prop. 21 S (2024–2025) kap. 1565, 4565 og 5607)

Presidenten: Under debatten har Henrik Asheim sett fram eit forslag på vegner av Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om en årlig rapportering i budsjettproposisjonen som gir en oversikt over hvor lange stønadsløp mottakerne av arbeidsavklaringspenger nå får før de blir avklart, og hvor mange som får innvilget en ny periode/forlenget forløp etter maksgrensen.»

Venstre har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Høgre blei med 72 mot 25 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.26.42)

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
600		Arbeids- og inkluderingsdepartementet:	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	5 776 000
		frå kr 286 755 000 til kr 292 531 000	
601		Utgreiingsverksemd, forskning m.m.:	
	70	Tilskot, blir redusert med	6 500 000
		frå kr 57 515 000 til kr 51 015 000	
	71	Tilskot til bransjeprogram under IA-avtalen m.m., kan overførast, blir redusert med	9 127 000
		frå kr 71 495 000 til kr 62 368 000	
	73	Tilskot til trygderettsleg/EØS-rettsleg forskning og kompetanseutvikling, blir redusert med	1 579 000
		frå kr 5 625 000 til kr 4 046 000	
604		Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltninga:	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overførast, kan nyttast under post 45, blir redusert med	30 000 000
		frå kr 166 930 000 til kr 136 930 000	
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, kan overførast, kan nyttast under post 21, blir redusert med	145 000 000
		frå kr 262 149 000 til kr 117 149 000	
605		Arbeids- og velferdsetaten:	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	270 937 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 13 898 450 000 til kr 14 169 387 000	
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir redusert med.....	19 100 000
		frå kr 362 255 000 til kr 343 155 000	
606		Trygderetten:	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	2 380 000
		frå kr 119 530 000 til kr 121 910 000	
612		Tilskot til Statens pensjonskasse:	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med.....	1 491 000 000
		frå kr 9 609 000 000 til kr 8 118 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	7 000 000
		frå kr 84 000 000 til kr 91 000 000	
634		Arbeidsmarknadstiltak:	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	12 473 000
		frå kr 586 970 000 til kr 599 443 000	
	21	Forsøk med tilrettelagd vidaregåande opplæring, <i>kan overførast</i> , blir redusert med.....	6 124 000
		frå kr 50 000 000 til kr 43 876 000	
	76	Tiltak for arbeidssøkarar, <i>kan overførast</i> , blir auka med.....	95 000 000
		frå kr 7 742 805 000 til kr 7 837 805 000	
635		Ventelønn:	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	300 000
		frå kr 400 000 til kr 700 000	
640		Arbeidstilsynet:	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	12 941 000
		frå kr 859 900 000 til kr 872 841 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombod, blir redusert med.....	1 080 000
		frå kr 18 410 000 til kr 17 330 000	
648		Arbeidsretten, Riksmeklareren m.m.:	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	7 055 000
		frå kr 28 745 000 til kr 35 800 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , <i>kan nyttast under post 1</i> , blir redusert med	570 000
		frå kr 570 000 til kr 0	
660		Krigspensjon:	
	71	Tilskot, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med.....	1 000 000
		frå kr 75 000 000 til kr 74 000 000	
666		Avtalefesta pensjon (AFP):	
	70	Tilskot, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	10 000 000
		frå kr 4 020 000 000 til kr 4 030 000 000	
667		Supplerande stønad:	
	70	Tilskot til personar over 67 år med kort butid, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	5 000 000
		frå kr 385 000 000 til kr 390 000 000	
	71	Tilskot til uføre flyktningar med kort butid, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	8 000 000
		frå kr 188 000 000 til kr 196 000 000	
1565		Bustadlansordninga i Statens pensjonskasse:	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	1	Driftsutgifter, blir auka med	11 000 000
		frå kr 57 000 000 til kr 68 000 000	
90		Utlån, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	10 100 000 000
		frå kr 22 200 000 000 til kr 32 300 000 000	
1860		Havindustritilsynet:	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 21</i> , blir auka med	10 988 000
		frå kr 349 324 000 til kr 360 312 000	
2470		Statens pensjonskasse:	
	24	Driftsresultat:	
		1. Driftsinntekter, <i>overslagsløyving</i>	-745 000 000
		2. Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i>	608 000 000
		3. Avskrivningar	90 000 000
		4. Renter av statens kapital	2 000 000
		5. Til investeringsføremål	55 000 000
		6. Til reguleringsfond	-25 000 000
			-15 000 000
2541		Dagpengar:	
	70	Dagpengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	680 000 000
		frå kr 12 210 400 000 til kr 12 890 400 000	
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.m.:	
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.m., <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	85 000 000
		frå kr 900 000 000 til kr 985 000 000	
2620		Stønad til einsleg mor eller far:	
	72	Stønad til barnetilsyn til einsleg mor eller far i arbeid, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	3 000 000
		frå kr 83 000 000 til kr 80 000 000	
2650		Sjukepengar:	
	70	Sjukepengar for arbeidstakarar m.m., <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	3 180 000 000
		frå kr 57 390 000 000 til kr 60 570 000 000	
	71	Sjukepengar for sjølvstendige, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	110 000 000
		frå kr 1 800 000 000 til kr 1 910 000 000	
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspengar m.m., <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	270 000 000
		frå kr 2 910 000 000 til kr 3 180 000 000	
	75	Feriepengar av sjukepengar, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	180 000 000
		frå kr 3 390 000 000 til kr 3 210 000 000	
2651		Arbeidsavklaringspengar:	
	70	Arbeidsavklaringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	740 000 000
		frå kr 45 750 000 000 til kr 46 490 000 000	
	71	Tilleggsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	2 000 000
		frå kr 132 000 000 til kr 130 000 000	
2655		Uførleik:	
	70	Uføretrygd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	140 000 000
		frå kr 124 800 000 000 til kr 124 940 000 000	
	75	Meinerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	5 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 78 000 000 til kr 73 000 000	
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemiddel m.m.:	
	70	Grunnstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	10 000 000
		frå kr 1 790 000 000 til kr 1 800 000 000	
	71	Hjelpestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	80 000 000
		frå kr 2 210 000 000 til kr 2 290 000 000	
	73	Hjelpemiddel m.m. under arbeid og utdanning, blir	
		reduisert med.....	14 000 000
		frå kr 135 000 000 til kr 121 000 000	
	74	Tilskot til bilar, blir auka med.....	65 000 000
		frå kr 810 000 000 til kr 875 000 000	
	75	Betring av funksjonsevna, hjelpemiddel, blir auka med.....	140 000 000
		frå kr 4 810 000 000 til kr 4 950 000 000	
	77	Ortopediske hjelpemiddel, blir auka med.....	70 000 000
		frå kr 2 530 000 000 til kr 2 600 000 000	
	78	Høyreapparat, blir auka med.....	20 000 000
		frå kr 1 010 000 000 til kr 1 030 000 000	
2670		Alderdom:	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med.....	70 000 000
		frå kr 93 610 000 000 til kr 93 540 000 000	
	71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med.....	370 000 000
		frå kr 189 710 000 000 til kr 189 340 000 000	
	72	Inntekts pensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	220 000 000
		frå kr 24 400 000 000 til kr 24 180 000 000	
	73	Sært tillegg, pensjonstillegg m.m., <i>overslagsløyving</i> , blir	
		reduisert med	60 000 000
		frå kr 9 200 000 000 til kr 9 140 000 000	
2680		Etterlatne:	
	71	Barnepensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	10 000 000
		frå kr 1 630 000 000 til kr 1 640 000 000	
	74	Tilleggsstønader og stønad til skolepengar, <i>overslagsløyving</i> ,	
		blir redusert med	100 000
		frå kr 200 000 til kr 100 000	
	75	Stønad til barnetilsyn til attlevande i arbeid, <i>overslagsløyving</i> ,	
		blir redusert med	800 000
		frå kr 2 400 000 til kr 1 600 000	
2686		Stønad ved gravferd:	
	70	Stønad ved gravferd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	80 000 000
		frå kr 305 000 000 til kr 385 000 000	
Inntekter			
3634		Arbeidsmarknadstiltak:	
	85	Innfordring av feilutbetaling, arbeidsmarknadstiltak,	
		blir redusert med	5 000 000
		frå kr 5 000 000 til kr 0	
3635		Ventelønn m.m.:	
	1	Refusjon statleg verksemd m.m., blir auka med.....	300 000
		frå kr 400 000 til kr 700 000	
3640		Arbeidstilsynet:	
	6	Refusjonar, blir auka med.....	641 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 3 759 000 til kr 4 400 000	
	7	Byggesaksbehandling, gebyr, blir redusert med.....	3 738 000
		frå kr 24 738 000 til kr 21 000 000	
	8	Refusjon utgifter regionale verneombod, blir redusert med.....	1 080 000
		frå kr 18 698 000 til kr 17 618 000	
	85	Tvangsmulkt, blir auka med	8 825 000
		frå kr 7 175 000 til kr 16 000 000	
	86	Gebyr for brot på arbeidsmiljøregelverket, blir auka med.....	35 500 000
		frå kr 29 450 000 til kr 64 950 000	
4565		Bustadlansordninga i Statens pensjonskasse:	
	1	Gebyrinntekter, lån, blir auka med	11 000 000
		frå kr 52 000 000 til kr 63 000 000	
	90	Tilbakebetaling av lån, blir auka med	3 200 000 000
		frå kr 10 600 000 000 til kr 13 800 000 000	
4860		Havindustritilsynet:	
	1	Gebyrinntekter, blir redusert med.....	2 400 000
		frå kr 85 800 000 til kr 83 400 000	
5607		Renter av bustadlansordninga i Statens pensjonskasse:	
	80	Renter, blir auka med	472 000 000
		frå kr 3 587 000 000 til kr 4 059 000 000	
5701		Diverse inntekter:	
	71	Refusjon ved yrkesskade, blir auka med.....	19 904 000
		frå kr 846 000 000 til kr 865 904 000	
	80	Renter, blir auka med	1 000 000
		frå kr 1 000 000 til kr 2 000 000	
	86	Innkrevjing feilutbetalingar, blir auka med	13 000 000
		frå kr 1 507 000 000 til kr 1 520 000 000	
	88	Hjelpemiddelsentralar m.m., blir auka med	10 000 000
		frå kr 95 000 000 til kr 105 000 000	
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs:	
	70	Dividende, blir auka med.....	75 000 000
		frå kr 215 000 000 til kr 290 000 000	
5705		Refusjon av dagpengar:	
	72	Innkrevjing av forskotterte dagpengar, blir auka med	15 000 000
		frå kr 140 000 000 til kr 155 000 000	

II

Tilsegnfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2024 kan gi tilsegn om tilskot ut over gitte løyvingar, men slik at samla ramme for nye tilsegner ikkje overstig følgande beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samla ramme
634		Arbeidsmarknadstiltak	
	76	Tiltak for arbeidssøkarar, kan overførast	2 950,6 mill. kroner

III

Stikkordsfullmakter

Stortinget samtykker i at stikkordet «kan overfør-

ast» blir tilføydd følgande løyvingar i statsbudsjettet for 2024:

kap. 634 Arbeidsmarknadstiltak, post 79 Funksjonsassistanse i arbeidslivet

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 4, debattert 17. desember 2024

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Kommunal- og distriktsdepartementet (Innst. 96 S (2024–2025), jf. Prop. 14 S (2024–2025))

Det blir votert over forslag nr. 5, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«A.

I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
590		Planlegging og byutvikling	
	65	Områdesatsing i byer, kan overføres, økes med fra kr 20 870 000 til kr 70 870 000	50 000 000

B.

Stortinget ber regjeringen øremerke økte midler i post «områdesatsing i byer» til bydel Søndre Nordstrand i Oslo.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne blei med 91 mot 6 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.27.31)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Raudt. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner	
	60	Innbyggertilskudd, økes med fra kr 48 041 308 000 til kr 49 441 308 000»	1 400 000 000

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Raudt blei med 91 mot 6 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.27.49)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 1 og 3, frå Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
571		Rammetilskudd til kommuner	
	60	Innbyggertilskudd, økes med fra kr 170 591 756 000 til kr 179 383 156 000»	8 791 400 000

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at kommunene så raskt som mulig sørger for å utbetale et engangsbeløp på 1 000 kroner ekstra og 1 000 kroner ekstra per

barn til de som har mottatt eller kommer til å motta sosialhjelp i desember.»

Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Raudt blei med 89 mot 8 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 19.28.07)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:
«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
571	60	Rammetilskudd til kommuner	
		Innbyggertilskudd, økes med	5 074 400 000
		fra kr 170 591 756 000 til kr 175 666 156 000»	

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 85 mot 12 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 19.28.23)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

I

I statsbudsjettet 2024 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
500		Kommunal- og distriktsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	5 926 000
		frå kr 296 275 000 til kr 302 201 000	
553		Regional- og distriktsutvikling	
	67	Utviklingstiltak i Andøy kommune, blir auka med	150 000 000
		frå kr 20 000 000 til kr 170 000 000	
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	704 000
		frå kr 35 599 000 til kr 36 303 000	
563		Internasjonalt reindriftssenter	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	127 000
		frå kr 6 613 000 til kr 6 740 000	
571		Rammetilskot til kommunar	
	60	Innbyggartilskot, blir auka med	4 491 400 000
		frå kr 170 591 756 000 til kr 175 083 156 000	
572		Rammetilskot til fylkeskommunar	
	60	Innbyggartilskot, blir auka med	700 000 000
		frå kr 48 041 308 000 til kr 48 741 308 000	
575		Ressurskrevjande tenester	
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	521 006 000
		frå kr 12 983 505 000 til kr 13 504 511 000	
577		Tilskot til dei politiske parti	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med	2 000 000
		frå kr 7 891 000 til kr 5 891 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
578		Valdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 61 265 000 til kr 64 220 000	2 955 000
581		Bustad- og bumiljøtiltak	
	70	Bustøtte, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 4 329 246 000 til kr 4 394 000 000	64 754 000
585		Husleigetvistutvalet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 40 150 000 til kr 40 963 000	813 000
587		Direktoratet for byggkvalitet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 126 248 000 til kr 128 718 000	2 470 000
595		Statens kartverk	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 21 og 45</i> , blir auka med frå kr 971 376 000 til kr 1 059 934 000	88 558 000
	21	Særskilde driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under post 1 og 45</i> , blir reduisert med frå kr 368 562 000 til kr 359 736 000	8 826 000
2412		Husbanken	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 384 178 000 til kr 396 762 000	12 584 000
	90	Nye lån, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 25 525 000 000 til kr 24 446 000 000	1 079 000 000
Inntekter			
3595		Statens kartverk	
	2	Sal og abonnement m.m., blir auka med frå kr 157 360 000 til kr 181 868 000	24 508 000
	3	Samfinansiering, blir auka med frå kr 204 439 000 til kr 244 265 000	39 826 000
5312		Husbanken	
	90	Avdrag, blir redusert med frå kr 14 160 000 000 til kr 13 002 000 000	1 158 000 000
5615		Husbanken	
	80	Renter, blir auka med frå kr 7 009 000 000 til kr 7 118 000 000	109 000 000
5635		Electronic Chart Centre AS	
	85	Utbytte, blir redusert med frå kr 3 000 000 til kr 2 389 000	611 000

II

Stikkordsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Kommunal- og distriktsdepartementet kan føye til stikkordet «kan overførast» til kap. 571, post 64 Skjønstilskot.

President: Framstegspartiet, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla subsidiær støtte til tilrådinga.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 5, debattert 17. desember 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (Innst. 87 S (2024–2025), jf. Prop. 21 S (2024–2025), unntatt kap. 1541, 1542, 1543, 1565, 4565, 5579 og 5607)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

I

I statsbudsjettet 2024 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post Føremål	Kroner
Utgifter		
1500	Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 251 356 000 til kr 256 383 000	5 027 000
1510	Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 811 853 000 til kr 923 865 000	112 012 000
	22 Fellesutgifter, blir redusert med frå kr 151 491 000 til kr 133 291 000	18 200 000
1511	Prosjekt tilknytte nytt regjeringskvartal	
	30 Ombygging av Ring 1, kan overførast, blir auka med frå kr 545 000 000 til kr 605 000 000	60 000 000
1520	Statsforvaltarane	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 2 283 829 000 til kr 2 329 120 000	45 291 000
1530	Byggeprosjekt utanfor husleigeordninga	
	33 Vidareføring av byggeprosjekt, kan overførast, blir redusert med frå kr 4 235 000 000 til kr 4 125 000 000	110 000 000
	36 Kunstnarisk utsmykking, kan overførast, blir redusert med frå kr 59 081 000 til kr 39 081 000	20 000 000
	45 Større utstyrsjøp og vedlikehald, kan overførast, blir redusert med frå kr 1 211 900 000 til kr 1 011 900 000	200 000 000
1531	Eigedomar til kongelege føremål	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 31 788 000 til kr 32 058 000	270 000
1533	Eigedomar utanfor husleigeordninga	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 27 947 000 til kr 28 038 000	91 000
	45 Større utstyrsjøp og vedlikehald, kan overførast, blir auka med frå kr 35 000 000 til kr 45 800 000	10 800 000
1540	Digitaliseringsdirektoratet	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 159 610 000 til kr 163 399 000	3 789 000
1550	Datatilsynet	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 82 241 000 til kr 83 884 000	1 643 000
1551	Personvernemnda	
	1 Driftsutgifter, kan overførast, blir auka med frå kr 2 778 000 til kr 6 658 000	3 880 000
1560	Tariffavtalte avsetningar	
	72 Pensjonskostnader tenestemannsorganisasjonane, blir auka med frå kr 44 500 000 til kr 51 500 000	7 000 000

Kap.	Post Føremål	Kroner
2445	Statsbygg	
31	Igangsetjing av ordinære byggeprosjekt, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 380 000 000 til kr 339 800 000	40 200 000
34	Vidareføring av brukarfinansierte byggeprosjekt, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 785 000 000 til kr 605 000 000	180 000 000
39	Renter på byggelån, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 667 000 000 til kr 705 875 000	38 875 000
45	Større utstyrskjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 352 985 000 til kr 182 985 000	170 000 000
Inntekter		
4510	Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa	
2	Diverse inntekter, blir auka med frå kr 44 293 000 til kr 79 293 000	35 000 000
3	Brukarbetaling, blir auka med frå kr 73 446 000 til kr 118 446 000	45 000 000

Fullmakt til å pådra staten forpliktingar ut over gitte løyvingar

II

Nytt regjeringskvartal byggetrinn 2 del I

Stortinget samtykkjer i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan starte opp, bestille og forplikte staten ut over budsjettåret for byggeprosjektet nytt regjeringskvartal byggetrinn 2 del I innanfor ei kostnadsramme på 8 531 mill. kroner. Fullmakta gjeld òg forpliktingar som blir inngåtte i seinare budsjettår. Samla utbetalingar og attståande forpliktingar skal til kvar tid bli haldne innanfor den vedtekne kostnadsramma. Kostnadsramma er i prisenivå per 1. juli 2025. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet blir gitt fullmakt til å prisjustere kostnadsramma i seinare år.

III

Brukarutstyrsprosjektet til nytt regjeringskvartal byggetrinn 2 del I

Stortinget samtykkjer i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan starte opp, bestille og forplikte staten ut over budsjettåret for brukarutstyrsprosjektet til nytt regjeringskvartal byggetrinn 2 del I innanfor ei kostnadsramme på 627 mill. kroner. Fullmakta gjeld òg forpliktingar som blir inngåtte i seinare budsjettår. Samla utbetalingar og attståande for-

pliktingar skal til kvar tid bli haldne innanfor den vedtekne kostnadsramma. Kostnadsramma er i prisenivå per 1. juli 2025. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet blir gitt fullmakt til å prisjustere kostnadsramma i seinare år.

Andre fullmakter

IV

Stikkordfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2024 kan føye til stikkordet «kan overførast» til løyvinga under kap. 1560 Tariffavtalte avsetningar mv., post 71 Opplæring og utvikling av tillitsvalde.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 6, debattert 17. desember 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (lønshandlingane i det statlege tariffområdet 2024) (Innst. 91 S (2024–2025), jf. Prop. 34 S (2024–2025))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

I statsbudsjettet 2024 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post Føremål	Kroner
1560	Tariffavtalte avsetningar	
	71 Opplæring og utvikling av tillitsvalde, <i>kan overførast</i> , blir auka med frå kr 233 100 000 til kr 247 300 000	14 200 000

II

For embetsmenn og statstilsette som ikkje er medlemmer av Akademikerne, LO Stat, Unio eller YS Stat, og derfor ikkje får sine løns- og arbeidsvilkår fastsette i hovudtariffavtale, skal det bli gjort regulering av lønene i samsvar med det avtaleområdet (Akademikerne og Unio eller LO Stat og YS Stat) som dekker flest årsverk i den einiskilde verksemda. Embetsmenn og statstilsette som er tekne ut av hovudtariffavtalane, får sine løns- og arbeidsvilkår fastsette administrativt i eigen kontrakt.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 7, debattert 17. desember 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Finansdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet (rammeområdene 1, 6 og 18) (Innst. 16 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram 18 forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Mudassar Kapur på vegner av Høgre, Framstegspartiet og Raudt
- forslaga nr. 3–5, frå Mudassar Kapur på vegner av Høgre og Framstegspartiet
- forslag nr. 6, frå Mudassar Kapur på vegner av Høgre og Raudt
- forslaga nr. 7–9, frå Per-Willy Amundsen på vegner av Framstegspartiet og Raudt
- forslaga nr. 10–18, frå Tobias Drevland Lund på vegner av Raudt

Det blir votert over forslaga nr. 10 og 15, frå Raudt.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en helhetlig plan for å ta tilbake privatiserte tjenester i egen regi

i statlig sektor samt å pålegge statlige virksomheter å redusere bruken av private tilbydere på områder der virksomhetene kan utføre oppgaver med egne ansatte.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i Kommuneproposisjonen 2026 med en vurdering av om dagens modell med premieavvik er bærekraftig i lys av det voksende akkumulerte premieavviket i kommunesektoren, samt legge fram mulige forslag til forbedringer av systemet.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt blei med 93 mot 4 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.30.15)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 11 og 18, frå Raudt.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Oslo kommune for å legge plan for gjenåpningen av Ring 1, slik at gjenåpningen ikke utløser en økning i personbiltrafikken i Oslo i strid med det statlige nullvekstmålet.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en konsekvensutredning med mål om å innlemme brukere over 67 år i ordningen for ressurskrevende tjenester.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt blei med 89 mot 7 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.30.34)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 14 og 16, frå Raudt.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et mulig hovedstadstilskudd for å kompensere for ekstrakostnader Oslo har som følge av Oslos særskilte ansvar og oppgaver, som andre fylker og kommuner ikke har.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen undersøke handlingsrommet for å få Kommunalbanken til å bedre sine lånebetingelser overfor kommunesektoren og komme tilbake til Stortinget på egnet vis.»

Venstre har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g:

Forslaga frå Raudt blei med 89 mot 8 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.30.51)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 13 og 17, frå Raudt.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny boligsosial strategi.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med fylkeskommunene utarbeide en forpliktende plan for å få ned vedlikeholdsetterslepet på landets fylkesveier.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g:

Forslaga frå Raudt blei med 87 mot 10 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.31.10)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 12, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for overføring av enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet og sikre at alle enslige mindreårige asylsøkere er under barnevernets omsorgsansvar innen 2028.»

Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Raudt blei med 84 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.31.29)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 8 og 9, frå Framstegspartiet og Raudt.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for å sørge for at barnevernsreformen ikke skal svekke kommunenes økonomi og tilbud av tjenester.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 vurdere å innlemme båtruter til øysamfunn uten omkjøringsvei i ordningen for gratis ferge.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g:

Forslaga frå Framstegspartiet og Raudt blei med 78 mot 19 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.31.49)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 7, frå Framstegspartiet og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at kiosker og drivstoffstasjoner som tilbyr dagligvarer, får anledning til å inngå i Merkur-programmet på lik linje med aktører i dagligvarebransjen, slik Menon foreslår i rapporten «Gjennomgang av Merkur-programmet» utarbeidet for Kommunal- og moderniseringsdepartementet.»

Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Framstegspartiet og Raudt blei med 73 mot 24 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.32.09)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 6, frå Høgre og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en modell for hovedstadstilskudd, herunder hvordan det kan innføres og innrettes.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Høgre og Raudt blei med 65 mot 31 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 19.32.27)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 3–5, frå Høgre og Framstegspartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sammen med kommunal sektor utrede hvordan en overgangsordning på fem år for inntektsutjevning, også for eierinntekter, ved nytt inntektssystem skal innføres.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en endring av inntektssystemet der kommuner som ligger over 140 pst. av landsgjennomsnittet i inntekter per innbygger, innberegnet de samme inntektene som regjeringen har lagt til grunn for det utvidede inntektsbegrepet for distriktstilskudd Sør-Norge, ikke skal kompenseres gjennom inntektsutjevnin-gen.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i det videre arbeidet med utgiftsutjevningen utrede en eller flere faktorer som bedre ivaretar vekstkommuners spesielle situasjon.»

Venstre har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre og Framstegspartiet blei med 60 mot 36 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.32.46)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

A.

Rammeområde 1

(Statsforvaltning mv.)

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1		H.M. Kongen og H.M. Dronningen		
	1	Apanasje	15 565 000	
	50	Det kongelige hoff	268 304 000	
	51	Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff ...	20 000 000	
2		H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen		
	1	Apanasje	12 956 000	
20		Statsministerens kontor		
	1	Driftsutgifter	116 121 000	
21		Statsrådet		
	1	Driftsutgifter	197 674 000	
24		Regjeringsadvokaten		
	1	Driftsutgifter	130 240 000	

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Høgre, Framstegspartiet og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med kommunesektoren utrede et regionalpolitisk tilskudd til kommuner med store levekårsutfordringer, herunder hvordan tilskuddet kan innrettes og innføres.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med kommunesektoren utrede tilskudd og ordninger som kan endres eller innføres for å løse levekårsutfordringene i kommunene på en bedre måte.»

Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre, Framstegspartiet og Raudt blei med 52 mot 45 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 19.33.05)

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter	17 182 000	
577		Tilskudd til de politiske partier		
	1	Driftsutgifter	8 106 000	
	70	Sentrale organisasjoner	389 852 000	
	71	Kommunale organisasjoner	40 691 000	
	73	Fylkesorganisasjoner	88 923 000	
	75	Fylkes ungdomsorganisasjoner	32 215 000	
	76	Sentrale ungdomsorganisasjoner	15 818 000	
1500		Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	237 765 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	59 099 000	
	51	Gjennomstrømningsmidler til forskningsinstitutter	50 278 000	
	70	Diverse formål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	623 000	
	71	Forskningsmidler til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	83 240 000	
1510		Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	675 367 000	
	22	Fellesutgifter	146 048 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	21 578 000	
	46	Sikringsanlegg og sperresystemer, <i>kan overføres</i>	10 667 000	
1511		Prosjekter tilknyttet nytt regjeringsskvartal		
	25	Prosjektstyring, <i>kan overføres</i>	4 642 000	
	30	Ombygging av Ring 1, <i>kan overføres</i>	750 000 000	
1512		Diverse fellestjenester		
	23	Husleie for fellesarealer m.m.	134 742 000	
	27	Sak- og arkivløsning, <i>kan overføres</i>	44 312 000	
1515		Departementenes digitaliseringsorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	374 691 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	78 957 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	316 600 000	
1520		Statsforvalterne		
	1	Driftsutgifter	2 418 248 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	92 431 000	
1530		Byggeprosjekter utenfor husleieordningen		
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
	33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	5 246 500 000	
	36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	56 181 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 859 300 000	
1531		Eiendommer til kongelige formål		
	1	Driftsutgifter	42 667 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	44 437 000	
1533		Eiendommer utenfor husleieordningen		
	1	Driftsutgifter	28 708 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	35 000 000	
1540		Digitaliseringsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	172 923 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 402 000	
	22	Bruk av nasjonale fellesløsninger	200 600 000	
	23	Utvikling og forvaltning av nasjonale fellesløsninger, <i>kan overføres</i>	526 621 000	
	25	Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter, <i>kan overføres</i>	150 741 000	
	26	Stimulab, <i>kan overføres</i>	5 342 000	
	27	Tilsyn for universell utforming av ikt	19 860 000	
	29	Tjenesteeierfinansiert drift av Altinn, <i>kan overføres</i>	150 000 000	
	71	IT-tilskudd	9 661 000	
1550		Datatilsynet		
	1	Driftsutgifter	84 979 000	
1551		Personvernemnda		
	1	Driftsutgifter	2 858 000	
1560		Tariffavtalte avsetninger mv.		
	71	Opplæring og utvikling av tillitsvalgte	233 100 000	
	72	Pensjonskostnader tjenestemannsorganisasjonene	43 500 000	
2445		Statsbygg		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-6 558 000 000	
	2	Driftsutgifter	2 848 358 000	
	3	Avskrivninger	1 655 000 000	
	4	Renter av statens kapital	1 690 000 000	-364 642 000
	30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	111 000 000	
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
	32	Prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	277 000 000	
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	4 489 802 000	
	34	Videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	850 000 000	
	39	Byggelånsrenter, <i>kan overføres</i>	900 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	368 869 000	
	49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	345 519 000	
		Totale utgifter		23 272 863 000

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Inntekter			
3024	Regjeringsadvokaten		
	1 Erstatning for utgifter i rettssaker	23 082 000	
4510	Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon		
	2 Diverse inntekter	45 376 000	
	3 Brukerbetaling	43 037 000	
4515	Departementenes digitaliseringsorganisasjon		
	1 Diverse inntekter	600 000	
	2 Brukerbetalinger	33 200 000	
4520	Statsforvalterne		
	1 Inntekter ved oppdrag	92 431 000	
4533	Eiendommer utenfor husleieordningen		
	2 Diverse inntekter	5 570 000	
4540	Digitaliseringsdirektoratet		
	3 Diverse inntekter	2 372 000	
	5 Bruk av nasjonale fellesløsninger	200 600 000	
	7 Tjenesteeierfinansiert drift av Altinn	150 000 000	
Totale inntekter			596 268 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1500 post 1	kap. 4500 post 1
kap. 1510 post 1	kap. 4510 postene 2 og 3
kap. 1515 post 1	kap. 4515 postene 1 og 2
kap. 1520 post 1	kap. 4520 post 2
kap. 1520 post 21	kap. 4520 post 1
kap. 1533 post 1	kap. 4533 post 2
kap. 1540 post 1	kap. 4540 post 3
kap. 1540 post 21	kap. 4540 post 3
kap. 1540 post 22	kap. 4540 post 5
kap. 1540 post 23	kap. 4540 post 3
kap. 1540 post 27	kap. 4540 post 4
kap. 1540 post 29	kap. 4540 post 7

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride bevilgninger til investeringstiltak

Stortinget samtykker i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med inntil 250 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.

2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med beløp som tilsvarer netto gevinst fra salg av eiendommer.

IV

Fullmakt til å omdisponere bevilgninger til investeringsstiltak

Stortinget samtykker i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan omdisponere:

1. under kap. 1530 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 31 og 33.

2. under kap. 1531 Eiendommer til kongelige formål, fra post 1 til 45.
3. under kap. 1533 Eiendommer utenfor husleieordningen, fra post 1 til 45.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30, 31, 33, 45 og 49.
5. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 32 og 34, og post 49 i de tilfeller det er aktuelt å kjøpe en eiendom som ledd i gjennomføringen av brukerfinansierte byggeprosjekter.

V

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan følge opp allerede igangsatte byggeprosjekter ved å:

Bestille og forplikte staten ut over budsjettåret i disse prosjektene:	Budsjettkapittel og post	innenfor tidligere vedtatte kostnadsrammer på:
NTNU Campussamling	kap. 1530 post 33	7 792,5 mill. kroner
Rehabilitering av Bergen tinghus	kap. 2445 post 33	1 260,4 mill. kroner

Fullmakten gjelder også forpliktelser som blir inngått i senere budsjettår. Samlede utbetalinger og gjestående forpliktelser skal til enhver tid holdes innenfor den vedtatte kostnadsrammen for det enkelte prosjektet. Kostnadsrammene er oppgitt i prisnivå per 1. juli 2025, og er uten kunstnerisk utsmykking. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

VI

Brukerfinansierte byggeprosjekter

Stortinget samtykker i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan:

1. sette i gang byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter, uten at de er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, når leietakeren har de husleiemidlene det er behov for innenfor gjeldende budsjettammer.
2. foreta bestillinger og pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret, innenfor en samlet ramme på 1 400 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser, ved gjennomføring av brukerfinansierte byggeprosjekter under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av brukerfinansierte byggeprosjekter og post 34 Videreføring av brukerfinansierte byggeprosjekter.

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1500		Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	
	71	Forskningsmidler til Norges forskningsråd	231,2 mill. kroner
1540		Digitaliseringsdirektoratet	
	25	Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter	160,6 mill. kroner

VIII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen i Statsbygg

Stortinget samtykker i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan gi Statsbygg fullmakt til å:

1. postere til og fra reguleringsfondet som del av mellomværendet med statskassen.
2. føre inn- og utbetalinger knyttet til bruksavhengige driftskostnader og tilleggsavtaler mot mellomværendet med statskassen.
3. føre utlegg som skal viderefaktureres og tilhørende innbetalinger mot mellomværendet med statskassen.
4. føre innbetalinger fra oppdragsgiver som delfinansierer innbetalinger mot mellomværendet med statskassen. Innbetalingene blir nettoført på investeringspostene i takt med når investeringskostnadene påløper.

IX

Diverse fullmakter som gjelder eiendom

Stortinget samtykker i at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i 2025 kan:

1. godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 750 mill. kroner.
2. godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49.
3. korrigere Statsbyggs balanse i de tilfellene hvor prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg blir overført til andre budsjettkapitler eller prosjektene ikke blir realisert.

B.

Rammeområde 6**(Innvandring, regional utvikling og bolig)**

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
490		Utlendingsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	1 428 055 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak	2 846 808 000	
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	32 741 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	7 348 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	92 500 000	
	46	Investeringer i Schengen IT-systemer, <i>kan overføres</i>	3 576 000	
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	410 764 000	
	70	Stønader til beboere i asylmottak	616 288 000	
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak, og veiledning for au pairer	16 381 000	
	72	Assistert retur og reintegrering i hjemlandet, <i>kan overføres</i>	42 500 000	
	73	Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., støttetiltak	11 806 000	
	74	Internasjonale forpliktelser, kontingenter mv., <i>kan overføres</i>	93 264 000	
	75	Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, <i>kan overføres</i>	8 980 000	
	76	Internasjonalt migrasjonsarbeid, <i>kan overføres</i>	27 254 000	
491		Utlendingsnemnda		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	287 043 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling mv., <i>kan nyttes under post 1</i>	7 663 000	
500		Kommunal- og distriktsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	305 434 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	58 545 000	
	50	Forskningscenter	10 400 000	
	70	Diverse formål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	2 293 000	
	72	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	82 900 000	
553		Regional- og distriktsutvikling		
	60	Kompetanse og arbeidskraft i distriktene	112 940 000	
	61	Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling	816 197 000	
	63	Interreg, Arktis 2030 og det norske Barentssekretariatet	147 903 000	
	64	Pilot nærtjenestesentre, <i>kan overføres</i>	5 126 000	
	65	Omstilling og utvikling i områder med særlige distriktsutfordringer	126 266 000	
	66	Bygdeveksttaler, <i>kan overføres</i>	73 963 000	
	67	Utviklingstiltak i Andøy kommune	30 000 000	
	69	Mobilisering til forskningsbasert innovasjon	66 332 000	
	71	Investeringsstøtte for store grønne investeringer	100 000 000	
	76	Nordisk og europeisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	18 659 000	
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling		
	1	Driftsutgifter	38 045 000	
	73	Merkur, <i>kan overføres</i>	79 573 000	
560		Samiske formål		
	50	Samisk språk, kultur og samfunnsliv	747 514 000	
	51	Divvun	13 410 000	
	55	Samisk høyskole	8 979 000	
563		Internasjonalt reindriftssenter		
	1	Driftsutgifter	6 802 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	3 260 000	
567		Nasjonale minoriteter		
	60	Romer, <i>kan overføres</i>	7 208 000	
	70	Nasjonale minoriteter, <i>kan overføres</i>	12 001 000	
	72	Jødiske samfunn i Norge	16 369 000	
	73	Kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur, <i>kan overføres</i>	21 351 000	
	74	Kultur- og ressurscenter for norske romer	20 460 000	
	75	Romanifolket/taterne, <i>kan overføres</i>	6 046 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak		
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	4 062 415 000	
	72	Etablering og tilpasning i distriktskommuner, <i>kan overføres</i>	17 000 000	
	76	Utleieboliger, <i>kan overføres</i>	58 137 000	
	78	Boligtiltak, <i>kan overføres</i>	37 944 000	
585		Husleietvistutvalget		
	1	Driftsutgifter	43 080 000	
587		Direktoratet for byggkvalitet		
	1	Driftsutgifter	143 434 000	
	22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling, <i>kan overføres</i>	41 370 000	
590		Planlegging og byutvikling		
	65	Områdesatsing i byer, <i>kan overføres</i>	145 950 000	
	71	DOGA	44 813 000	
	72	Bolig- og områdeutvikling i byer, <i>kan overføres</i>	20 469 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	81	Kompetansetiltak innen planlegging og geodata, <i>kan overføres</i>	9 879 000	
595		Statens kartverk		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21 og 45</i>	1 051 683 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1 og 45</i>	396 218 000	
	30	Geodesiobservatoriet, <i>kan overføres</i>	33 300 000	
670		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	394 104 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
671		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	51 140 000	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	22 909 550 000	
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 170 701 000	
	62	Kommunale integreringstiltak	337 587 000	
	70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	2 746 000	
	71	Tilskudd til integreringsarbeid i regi av sivilsamfunn og frivillige organisasjoner	240 524 000	
	72	Kvalifiseringsordninger for tolker	22 330 000	
	73	Tilskudd	20 650 000	
672		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	88 920 000	
	22	Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere .	55 105 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 165 000	
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	2 025 416 000	
	61	Kompetansekartlegging i mottak før bosetting	1 585 000	
2412		Husbanken		
	1	Driftsutgifter	417 052 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 431 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	73 506 000	
	71	Tap på lån	26 000 000	
	72	Rentestøtte	200 000	
Totale utgifter				43 872 351 000

Inntekter

3490	Utlendingsdirektoratet	
	1 Assistert retur fra Norge for asylsøkere med avslag, ODA-god- kjente utgifter	6 286 000
	3 Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, ODA-godkjente utgifter.....	15 338 000
	4 Asylmottak, ODA-godkjente utgifter	3 122 326 000
	5 Refusjonsinntekter	2 987 000
	6 Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv., ODA-godkjente utgifter.....	11 358 000
	7 Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter	31 353 000
	8 Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjem- landet, ODA-godkjente utgifter.....	45 664 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3563		Internasjonalt reindriftssenter		
	2	Diverse inntekter	3 260 000	
3585		Husleietvistutvalget		
	1	Gebyrer	3 366 000	
3587		Direktoratet for byggkvalitet		
	4	Gebyrer	40 875 000	
	85	Diverse inntekter	115 000	
3595		Statens kartverk		
	1	Gebyrinntekter tinglysing	464 700 000	
	2	Salg og abonnement m.m.	168 074 000	
	3	Samfinansiering	217 840 000	
3671		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere		
	4	Tilskudd til integreringsprosjekter i asylmottak i regi av frivillige organisasjoner, ODA-godkjente utgifter	13 265 000	
3672		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere		
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	68 726 000	
5312		Husbanken		
	1	Gebyrer m.m.	6 100 000	
	11	Diverse inntekter	91 344 000	
5615		Husbanken		
	80	Renter	7 661 000 000	
Totale inntekter				11 973 977 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2025 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 490 post 1	kap. 3490 post 5
kap. 491 post 1	kap. 3491 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger på kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 76 Internasjonalt migrasjonsarbeid, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 50 mill. kroner.

IV

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2025 kan starte opp, bestille og forplikte staten utover budsjettåret i investeringer knyttet til modernisering av utlendingsforvaltningens IKT-systemer under kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, innenfor en kostnadsramme på 2 065 mill. kroner (2023-kroner). Fullmakten gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår. Samlede forpliktelser og utbetalinger skal til enhver tid holdes innenfor den vedtatte kostnadsrammen. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

V

Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2025 kan inngå avtaler med varighet utover 2025 om midlertidig drift av innkvartering for utlendinger som søker beskyttelse i Norge. Dersom behovet for innkvartering av asylsøkere og flyktninger blir større enn forutsatt i statsbudsjettet for 2025 eller det oppstår behov for å gjennomføre tiltak for forsvarlig innkvartering utover det som der er lagt til grunn, samtykker Stortinget

i at Justis- og beredskapsdepartementet kan øke innkvarteringskapasiteten eller iverksette nødvendige tiltak, selv om dette medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller post 70 Stønader til beboere i asylmottak. Summen av overskridelser på postene kan ikke overstige 3,0 mrd. kroner i 2025, og forpliktelsene utover 2025 skal ikke overstige en samlet ramme på 3,0 mrd. kroner.

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og distriktsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 1	kap. 3500 post 1
kap. 554 post 1	kap. 3554 post 1
kap. 563 post 21	kap. 3563 post 2
kap. 585 post 1	kap. 3585 post 1
kap. 587 post 1	kap. 3587 post 4
kap. 595 post 1	kap. 3595 postene 2 og 3
kap. 595 post 21	kap. 3595 postene 2 og 3
kap. 595 post 45	kap. 3595 post 4

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

betryggende sikkerhet om innbetaling mellom partene. Fullmakten begrenses oppad til 90 mill. kroner og gjelder utgifter ført på kap. 595 Statens kartverk, post 21 Spesielle driftsutgifter mot inntekter ført på kap. 3595 Statens kartverk, post 3 Samfinansiering.

VIII

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og distriktsdepartementet i 2025 kan gi Statens kartverk fullmakt til å foreta bestillinger av kartgrunnlag utover gitt bevilgning under kap. 595 Statens kartverk, post 21 Spesielle driftsutgifter, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 40 mill. kroner.

VII

Samfinansiering

Stortinget samtykker i at Kommunal- og distriktsdepartementet i 2025 kan gi Statens kartverk fullmakt til å sette i gang samfinansierte prosjekter før finansieringen i sin helhet er innbetalt til Statens kartverk, forutsatt at det er inngått en bindende avtale med

IX

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og distriktsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
500		Kommunal- og distriktsdepartementet	236,5 mill. kroner
	72	Norges forskningsråd	
567		Nasjonale minoriteter	

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
	74 Kultur- og ressurscenter for norske romer	4,3 mill. kroner
581	Bolig- og bomiljøtiltak	
	76 Utleieboliger	26,7 mill. kroner
	78 Boligtiltak	27,3 mill. kroner
590	Planlegging og byutvikling	
	72 Bolig- og områdeutvikling i byer	22,6 mill. kroner

X

Tilskudd uten krav om tilbakebetaling

Stortinget samtykker i at Kommunal- og distriktsdepartementet i 2025 kan:

1. tildele midler til fylkeskommunene som tilskudd uten krav om tilbakebetaling under kap. 553 Regional- og distriktsutvikling, post 60 Kompetanse og arbeidskraft i distriktene, post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling, post 63 Interreg, Arktis 2030 og det norske Barentssekretariatet, post 65 Omstilling og utvikling i områder med særlige distriktsutfordringer og post 69 Mobilisering til forskningsbasert innovasjon.
2. tildele midler til Innovasjon Norge som tilskudd uten krav om tilbakebetaling under kap. 553 Regional- og distriktsutvikling, post 71 Investeringstilskudd for store grønne investeringer.

XI

Overføring av udisponert beløp

Stortinget samtykker i at Kommunal- og distriktsdepartementet gis fullmakt til å overføre udisponert beløp på kap. 567 Nasjonale minoriteter, post 75 Romanifolket/taterne fra 2025 til 2026.

XII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen i Husbanken

Stortinget samtykker i at Kommunal- og distriktsdepartementet i 2025 kan gi Husbanken fullmakt til å føre utbetalinger knyttet til utlegg i låne- og tilskuddsforvaltningen samt tilhørende refusjoner mot mellomværendet med statskassen.

XIII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 670 post 1	kap. 3670 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

C.

Rammeområde 18**(Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.)**

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
571	Rammetilskudd til kommuner		
	21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres	23 165 000	
	60 Innbyggertilskudd.....	187 002 264 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	61	Distriktstilskudd Sør-Norge.....	833 224 000	
	62	Distriktstilskudd Nord-Norge.....	2 576 545 000	
	64	Skjønnstilskudd	1 000 000 000	
	66	Veksttilskudd.....	137 115 000	
	67	Storbytilskudd	660 221 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner		
	60	Innbyggertilskudd.....	52 345 676 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd.....	812 094 000	
575		Ressurskrevende tjenester		
	60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	14 523 930 000	
	61	Tilleggskompensasjon	92 211 000	
578		Valgdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	120 742 000	
	70	Informasjonstiltak.....	6 118 000	
579		Valgutgifter		
	1	Driftsutgifter	8 600 000	
		Totale utgifter		260 141 905 000

Presidenten: Bak tilrådinga står Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 51 mot 45 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 19.33.35)

Votering i sak nr. 8, debattert 17. desember 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Arbeids- og inkluderingsdepartementet (Innst. 92 S (2024–2025), jf. Prop. 22 S (2024–2025), kap. 670, 671, 672 og 3672)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		Utgifter	
670		Integrerings- og mangfaldsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	6 506 000
		frå kr 377 140 000 til kr 383 646 000	
671		Busetting av flyktningar og tiltak for innvandrarar	
	60	Integreringstilskot, <i>kan overførast</i> , blir redusert med.....	1 130 490 000
		frå kr 23 126 464 000 til kr 21 995 974 000	
	61	Særskilt tilskot ved busetting av einslege, mindreårige flyktningar, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med.....	12 472 000
		frå kr 1 815 038 000 til kr 1 802 566 000	
	62	Kommunale integreringstiltak, blir redusert med.....	1 742 000
		frå kr 280 393 000 til kr 278 651 000	
672		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrarar	
	60	Tilskot til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrarar, blir redusert med.....	177 636 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 2 283 437 000 til kr 2 105 801 000	
	61	Kompetansekartlegging i mottak før busetting, blir redusert med frå kr 1 160 000 til kr 1 066 000	94 000
Inntekter			
3672		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for vaksne innvandrere	
	1	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjende utgifter, blir redusert med frå kr 65 075 000 til kr 47 641 000	17 434 000

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 9, debattert 17. desember 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 103 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), kap. 490, 491 og 3490)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgjande endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
490		Utlendingsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 302 157 000 til kr 1 325 486 000	23 329 000
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak, blir redusert med frå kr 3 461 673 000 til kr 3 015 258 000	446 415 000
	22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse, blir redusert med frå kr 27 542 000 til kr 21 542 000	6 000 000
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak, blir redusert med frå kr 450 044 000 til kr 412 659 000	37 385 000
	70	Stønader til beboere i asylmottak, blir redusert med frå kr 685 922 000 til kr 669 210 000	16 712 000
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i asylmottak, og veiledning for au pairer, blir redusert med frå kr 9 519 000 til kr 9 202 000	317 000
	72	Assistert retur og reintegrering i hjemlandet, kan overførast, blir auka med frå kr 38 450 000 til kr 49 912 000	11 462 000
	74	Internasjonale forpliktelser, kontingenter mv., kan overførast, blir redusert med frå kr 87 894 000 til kr 66 897 000	20 997 000
	75	Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, kan overførast, blir redusert med frå kr 18 547 000 til kr 14 429 000	4 118 000
491		Utlendingsnemnda	
	1	Driftsutgifter, kan nyttast under post 21, blir auka med frå kr 287 951 000 til kr 291 804 000	3 853 000
	21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling mv., kan nyttast under post 1, blir auka med frå kr 7 382 000 til kr 8 682 000	1 300 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
Inntekter			
3490		Utlendingsdirektoratet	
	3	Reiseutgifter for flyktninger fra utlandet, ODA-godkjente utgifter, blir auka med.....	969 000
		frå kr 30 730 000 til kr 31 699 000	
	4	Asylmottak, ODA-godkjente utgifter, blir redusert med	661 815 000
		frå kr 3 772 873 000 til kr 3 111 058 000	
	5	Refusjonsinntekter, blir auka med.....	1 107 000
		frå kr 2 878 000 til kr 3 985 000	
	7	Tolk og oversettelse, ODA-godkjente utgifter, blir redusert med	5 895 000
		frå kr 26 278 000 til kr 20 383 000.....	
	8	Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet, ODA-godkjente utgifter, blir auka med	11 600 000
		frå kr 40 913 000 til kr 52 513 000	

Votering:	ferdselsdepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2024 under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 88 S (2024–2025), jf. Prop. 20 S (2024–2025), Prop. 21 S (2024–2025) kap. 1541, 1542, 1543 og 5579 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 916 og 5574)
Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.	
Votering i sak nr. 10, debattert 17. desember 2024	
Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Sam-	

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgjande endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
916		Kystverket	
	1	Driftsutgifter, kan nyttast under post 45, blir auka med.....	33 429 000
		frå kr 1 200 013 000 til kr 1 233 442 000	
	21	Særskilde driftsutgifter, kan overførast, blir auka med.....	10 000 000
		frå kr 36 100 000 til kr 46 100 000	
	22	Driftsutgifter brukarfinansierte tenester, kan overførast, kan nyttast under post 46, blir redusert med.....	28 050 000
		frå kr 1 182 634 000 til kr 1 154 584 000	
	30	Nyanlegg og større vedlikehald, kan overførast, blir redusert med.....	31 000 000
		frå kr 883 778 000 til kr 852 778 000	
1300		Samferdselsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	4 245 000
		frå kr 188 900 000 til kr 193 145 000	
	70	Tilskot til internasjonale organisasjonar, blir auka med	4 600 000
		frå kr 37 000 000 til kr 41 600 000	
1310		Flytransport	
	70	Kjøp av innanlandske flyruter, kan overførast, blir redusert med	29 300 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 2 036 000 000 til kr 2 006 700 000	
1313		Luftfartstilsynet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	5 656 000
		frå kr 305 500 000 til kr 311 156 000	
1314		Statens havarikommisjon	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	1 748 000
		frå kr 102 000 000 til kr 103 748 000	
1315		Tilskot til Avinor AS	
	71	Tilskot til pålagde oppgaver, kan overførast, blir redusert med.....	208 400 000
		frå kr 2 575 300 000 til kr 2 366 900 000	
1320		Statens vegvesen	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	37 385 000
		frå kr 4 616 100 000 til kr 4 653 485 000	
	28	Trafikant- og køyretøytilsyn, kan overførast, blir redusert med.....	15 000 000
		frå kr 2 349 600 000 til kr 2 334 600 000	
	30	Riksveginvesteringar, kan overførast, kan nyttast under post 22 og post 29 og kap. 1332 post 66, blir auka med.....	20 400 000
		frå kr 10 349 700 000 til kr 10 370 100 000	
	64	Utbetring på fylkesvegar for tømmertransport, kan overførast, blir redusert med.....	4 600 000
		frå kr 22 400 000 til kr 17 800 000	
	72	Tilskot til riksvegferjedrifta, kan overførast, blir auka med.....	11 000 000
		frå kr 3 205 000 000 til kr 3 216 000 000	
1323		Vegtilsynet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	328 000
		frå kr 20 400 000 til kr 20 728 000	
1332		Transport i byområde mv.	
	66	Tilskot til byområde, kan overførast, blir auka med.....	9 600 000
		frå kr 3 907 900 000 til kr 3 917 500 000	
1352		Jernbanedirektoratet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	6 250 000
		frå kr 386 400 000 til kr 392 650 000	
	21	Spesielle driftsutgifter – utgreiingar, kan overførast, blir redusert med	35 000 000
		frå kr 144 200 000 til kr 109 200 000	
	70	Kjøp av persontransport med tog, kan overførast, kan nyttast under post 71, blir redusert med	400 000 000
		frå kr 5 496 100 000 til kr 5 096 100 000	
	71	Kjøp av infrastrukturtenester – drift og vedlikehald, kan nyttast under post 70, blir auka med	400 000 000
		frå kr 8 930 100 000 til kr 9 330 100 000	
	73	Kjøp av infrastrukturtenester – investeringar, kan nyttast under post 74, blir redusert med	688 000 000
		frå kr 17 366 100 000 til kr 16 678 100 000	
	74	Tilskot til togmateriell mv., kan overførast, blir redusert med.....	10 600 000
		frå kr 10 600 000 til kr 0	
	77	Tilskot til godstogselskap etter ekstremvêret «Hans», kan overførast, blir redusert med.....	33 800 000
		frå kr 150 000 000 til kr 116 200 000	
1354		Statens jernbanetilsyn	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	1 955 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 109 700 000 til kr 111 655 000	
1370		Posttenester	
	70	Kjøp av posttenester, <i>kan overførast</i> , blir auka med	43 100 000
		frå kr 1 713 550 000 til kr 1 756 650 000	
1541		IT- og ekompolitikk	
	70	Forvaltningsutvikling, IT- og ekompolitikk, <i>kan nyttast under post 22</i> , blir redusert med	235 000
		frå kr 36 708 000 til kr 36 473 000	
1542		Internasjonalt samarbeid	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	90 000
		frå kr 3 600 000 til kr 3 690 000	
	70	Internasjonale program, <i>kan overførast</i> , blir redusert med	32 787 000
		frå kr 476 782 000 til kr 443 995 000	
1543		Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir auka med	4 489 000
		frå kr 256 363 000 til kr 260 852 000	
	70	Telesikkerheit og -beredskap, <i>kan overførast</i> , blir auka med	50 000 000
		frå kr 187 992 000 til kr 237 992 000	
Inntekter			
4313		Luftfartstilsynet	
	1	Gebyrinntekter, blir redusert med	24 500 000
		frå kr 175 000 000 til kr 150 500 000	
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet	
	77	Sektoravgifter Kystverket, blir redusert med	48 700 000
		frå kr 1 176 971 000 til kr 1 128 271 000	
5579		Sektoravgifter under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	
	70	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit, blir auka med	4 489 000
		frå kr 274 136 000 til kr 278 625 000	

II

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2024 kan føye til stikkordet «*kan overførast*» på kap. 1301 Forsking og utvikling mv., post 70 Pilotprosjekt for utsleppsfrie anleggsplassar.

III

Tilsegnfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2024 kan gi tilsegn om tilskot utover gitte løyvingar, men slik at samla ramme for nye tilsegner og gammalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kap.	Post	Formål	Samla ramme
1352		Jernbanedirektoratet	
	74	Tilskot til togmateriell mv.	830 mill. kroner

IV

Fullmakt til å pådra staten forpliktingar utover budsjettåret for kjøp av transporttenester

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2024 kan forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt løyving og gi tilsegn om tilskot inntil følgjande beløp:

Kap.	Post	Formål	Samla ramme for gamle og nye forpliktingar	Ramme for forpliktingar som forfell kvart år
1352		Jernbanedirektoratet		
	70	Kjøp av persontransport med tog	34 300 mill. kroner	5 710 mill. kroner

V

Restverdisikring for eksisterande materiell, oppgraderingar av eksisterande materiell og investeringar i nytt materiell

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2024 for det togmateriellet som inngår i statens kjøp av persontransporttenester med tog på kap. 1352 Jernbanedirektoratet, post 70 Kjøp av persontransport med tog, kan:

- gi ein restverdigaranti for bokførte verdier på inntil 7 680 mill. kroner
- gi ytterlegare restverdigaranti til oppgraderingar og nyinvesteringar innanfor ei ramme på inntil 15 500 mill. kroner. Det blir lagt til grunn 75 pst. restverdigaranti.

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktingar ved å innfri CargoNet AS' reguleringsforpliktingar i Statens pensjonskasse (eingongsoppgjer)

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2024 kan forplikte staten for framtidige budsjettår på kap. 1355 (nytt) CargoNet AS, post 70 (ny) Tilskot til eingongsoppgjer, til å gi støtte for å innfri reguleringsforpliktingar som CargoNet AS har i Statens pensjonskasse for oppsette pensjonsrettar og for tidlegare tilsette som no er pensjonistar, innanfor ei ramme på 475 mill. kroner (prisnivå 2024).

VII

Fullmakt til å overskride gitte løyvingar

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2024 kan overskride løyvinga på kap. 1320 Statens vegvesen, post 72 Tilskot til riksvegferjedrifta, med inntil 200 mill. kroner for å dekkje utgifter ved ev. rettskraftig dom om vederlagsjustering i kontraktar.

VIII

Fullmakt til korreksjon i statsrekneskapen

Stortinget samtykkjer i at Samferdselsdepartementet i 2024 kan debitere Statens vegvesens mellomvære med statskassa i statsrekneskapen og kreditere konto for forskyving i balansen med 15 307 269,46 kroner.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Sak nr. 11 [19:35:01]

Referat

Presidenten [19:35:02]: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er dagens kart ferdig behandla. Ber nokon om ordet før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 19.36.

